

Parathënie

Falënderimi është për All-llahun, të Vetmin, të Gjithëfuqishmin, Falësin Fuqiplotë, i Cili i ndërron netët në ditë për t'ua tërhequr vërejtjen atyre që kanë urtësi dhe kuptim.

Falënderimi i qoftë All-llahut që ka zgjuar krijesat e Tij të zgjedhura dhe i ka bërë zahidë (asketë) në këtë botë, që të zgjedhurit e Tij i ka angazhuar me vëzhgim dhe meditim të përhershëm dhe ua bëri mundur të marrin mësim dhe njohuri nga të gjitha, që ka përudhur në bindje të pandërprerë dhe i ka përgatitur për shtëpinë e qetësisë, që ka tërhequr vërejtje në të gjitha që shkaktojnë hidhërimin e Tij dhe shpiejnë në shtëpinë e shqetësisë dhe të shkatërrimit, si dhe Ai që ruan t'i përmbahen kësaj rruge krahas të gjitha ndërrimeve të gjendjeve dhe pozitave.

E falënderoj me falënderim më të thellë dhe më të pastër, më gjithëpërfshirës dhe më frytdhënës. Dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, Bamirësit fisnik, që është i dhembshëm dhe i mëshirshëm dhe dëshmoj se pejgamberi ynë Muhammedi është rob dhe i dërguar i Tij, i dashuri dhe i zgjedhuri i Tij, udhëzues në rrugë të drejtë dhe thirrës në fenë burimore. Shpëtimi dhe paqja e All-llahut qofshin mbi të, mbi të gjithë pejgamberët dhe familjet e tyre dhe mbi njerëzit e mirë.

All-llahu i Madhërishëm thotë: **“Kurse xhinnët dhe njerëzit nuk i kam krijuar për tjetër vetëm se të më adhurojnë. Nuk kërkoj prej tyre furnizim as që dëshiroj të më ushqejnë”** (Edh-Dharijat: 56-57). Kjo është një deklaratë se ato janë krijuar për të bërë ibadet, andaj e kanë për detyrë që t'i përkushtohen për çfarë edhe janë krijuar si dhe t'u shmangen disa instinkteve të ulëta në këtë botë. Dunjaja në përgjithësi është banim i përkohshëm e jo vend i amshueshëm, ajo është mjet udhëtimi e jo vend vendosjeje e qëndrimi, është vend i ndarjes e jo vend i banimit. Për këtë arsye banorët e saj më të zgjuar janë më të angazhuarit në ibadet kurse më të mençurit janë ata që përmbahen prej punëve dhe gjërave të padobishme. All-llahu i Madhërishëm thotë: **“Pa dyshim jeta në këtë botë i shëmbëllen ujit që ne e lëshojmë nga qielli me të cilin përzihen (ushqehen) bimët në tokë prej të cilave ushqehen njerëzit dhe kafshët. Ashtu që kur toka stoliset me petkun e vet dhe qëndiset dhe kur banorët e saj mendojnë se janë zotëruesit e saj, vjen urdhëri ynë natën ose ditën dhe ne ato i bëjmë si të korrura sikur të mos kishin qenë dje**

fare. Ja, ashtu ne në hollësi shkoqisim argumentet për popullin që mendon". (Junus: 24)

Ajetet e këtij kuptimi janë të shumta. Për to është shprehur bukur një poet:

"Vërtet All-llahu posedon robërit e Tij të urtë të cilët u çliruan prej dunjasë dhe iu frikësuan sprovave, vështruan në të (dunja) dhe meqë mësuan se ajo nuk është për njeriun e gjallë atdhe, hapësirë deti e bënë ate dhe e pranuan kurse prej veprave të mira anije për të ndërtuan".

Andaj kur të merret që gjendja e dunjasë është e tillë dhe vetitë e saj të tilla, kurse gjendja jonë dhe qëllimi i krijimit tonë siç u theksuan, atëherë është detyrë për personin e aftë që të ecën rrugës së të zgjedhurve dhe të rezonojë si njerëzit e mençur dhe të urtë, që të përcaktohet për të theksuarën dhe t'i kushtojë kujdes të plotë këtij qëllimi.

*Rruga më e drejtë dhe më e sigurt për këtë është edukimi sipas asaj që është vërtetuar nga Pejgamberi ynë, i pari i të gjithë të dërguarve dhe pejgamberëve, robit më të ndershëm të të kaluarve dhe të ardhshmëve. Shpëtimi dhe paqja e All-llahut qofshin mbi të dhe mbi të gjithë pejgamberët. Pasi që All-llahu i Madhërishëm ka thënë: "**Ndihmoni njëri-tjetrin në bamirësi dhe devotshmëri**". (el-Maide, 2) dhe është vërtetuar se i Dërguari i All-llahut (s.a.v.s) ka thënë: "All-llahu është në ndihmë të një robi (njeriu) përderisa ai të jetë në ndihmë të vëllait të tij". Po ashtu ka thënë: "Kush udhëzon në një të mirë, do të ketë shpërblim sikurse ai që e kryen atë", dhe se: "Kush thërret në udhëzim të All-llahut do të ketë shpërblim, aq sa është shpërblimi i atyre të cilët e ndjekin dhe e dëgjojnë, pa iu zvogëluar shpërblimi aspak ndjekësve të tij". Dhe pasi që është vërtetuar se i Dërguari i All-llahut i ka thënë Aliut r.a. : "Pasha All-llahun, që All-llahu me ty ta udhëzojë një njeri, më mirë është për ty se sa pasuria më fisnike (tek arabët)". Andaj vendosa të përpiloj një përmbledhje të haditheve të vërteta, e cila do të përfshinte në vete atë që do të ishte rrugë për pronarin e saj për në Ahiret dhe e cila për të interesuarin do të ishte një tregues për adabet dhe sjelljet e të Dërguarit, të brendshme (të fshehta) dhe të jashtme (të hapta). Kjo përmbledhje do të përfshinte nxitje dhe qortim dhe të gjitha llojet e ndryshme të adabeve dhe sjelljeve: si hadithet e zuhdit, ato që flasin për riedukimin e vetvetes,*

për fisnikërimin me veti të larta morale, për pastrimin dhe shërimin e zemrës, për ruajtjen e organeve (ndijore dhe trupore) dhe pengimin e deformimit të tyre dhe qëllimeve të tjera të njohësve.

Kategorikisht kam vendosur që të mos theksoj asnjë tjetër përpos haditheve të vërteta e të qarta, duke u mbështetur në përmbledhje të njohura të librave të hadithit. Kam vendosur po ashtu që kaptinat t'i hap me ajete të Kur'anit të Madhëruar si dhe në fund të kaptinës t'i komentoj dhe shpjegoj kuptimet e paqarta me vërejtje e shpjegime të nevojshme. Sa herë që ta theksoj në fund të hadithit fjalën "Muttefekun alejhi" do të thotë se hadithi gjendet në transmetim dhe përmbledhje të Buhariut dhe Muslimit.

Shpresoj se nëse plotësohet ky libër do të jetë udhërrëfyes për secilin që ndihmohet me të dhe shërbehet në kërkimin dhe veprimin e hajrateve, si dhe do të jetë ndalesë prej të këqijave dhe katastrofave të ndryshme. Posaçërisht e lus çdo vëlla që shërbehet me këtë që të lutet për mua, për prindërit e mi, mësuesit e mi, të dashurit e mi dhe të gjithë muslimanët.

Në All-llahun mbështetem, tek Ai besoj dhe lidhem. I mjaftueshëm është All-llahu në të gjitha punët dhe mbrojtës i mrekullueshëm dhe nuk ka kurrfarë fuqie as forcë përveç në All-llahun Fuqiplotë dhe të urtë.

SINQERITETI DHE NIJETI (QËLLIMI) NË TË GJITHA VEPRAT DHE FJALËT E HAPTA DHE TË FSHEHTA

All-llahu i Madhërishëm thotë:

*"Porse u qe urdhëruar të adhurojnë vetëm All-llahun që si besimtarë të sinqertë me sinqeritet t'i rrëfejnë fenë dhe të kryejnë namazin edhe të japin zekatin e ajo është fe stabile"*¹

(el-Bejjine 5)

"Tek All-llahu nuk arrin mishi i tyre as gjaku i tyre, por do të arrijë vepra e mirë dhe me sinqeritet nga ana e juaj".

(el-Haxhixh, 37)

"Thuaj, o e fshehët ju atë që keni në kraharorët tuaj, o e shfaqët haptazi, All-llahu atë e di".

(Ali Imran, 29)

¹ Përkthimi i ajeteve të Kur'anit kryesisht është nga - Përkthimi i Kur'anit nga Feti Mehdiu, botim i Kryesisë së Bashkësisë Islame - Prishtinë, 1985.

Hadithi 1

Nga emiri i besimtarëve Ebu Hafse Umer ibën el Hattab ibën Nufejl ibën Abduluzzi ibën Rijah ibën Abdil-lah ibën Kurt ibën Rezah ibën Adijj ibën Ka'b ibën Luejj ibën Galib el Kurshijj el-Adevijj All-llahu qoftë i kënaqur me te² transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut (s.a.v.s)³ duke thënë: *“Veprat janë sipas qëllimeve dhe çdokujt i takon ajo që e ka për qëllim. Prandaj, kush shpërngulet bën hixhret për shkak të All-llahut dhe të Dërguarit të Tij, shpërngulja e tij është për All-llahun dhe të Dërguarin e Tij. Ndërsa shpërngulja e kujt është të fitojë disa të mira të kësaj bote ose të martohet me ndonjë femër, i atilli nuk do të fitojë tjetër përveç çka ka pasur për qëllim”*.

(Muttefekun alejhi)⁴

(Këtë hadith e transmetojnë dy imamë muhadithë: Ebu Abdull-llah Muhammed ibën Ismail ibën Ibrahim ibën el-Mugireh el-Buhari dhe Ebu-l-Husejn Muslim ibën el-Haxhxhaxh ibën Muslim el-Kushejrij el-Nejsaburi në dy sahihët e tyre të cilët konsiderohen si dy përmbledhje më të sakta të shkruara të haditheve)

Hadithi 4

Transmetohet nga Ebu Abdull-llah Xhabir ibën Abdull-llah el-Ensarij r.a. që thotë: “Në një betejë ishim me të Dërguarin e All-llahut (s.a.v.s) me ç’rast na tha: *“Vërtet në Medinë ka burra të cilët kanë qenë me ju, qoftë kur keni ecur nëpër kodra, qoftë nëpër lugina. Ata i ka penguar sëmundja”*. Sipas një transmetimi tjetër: *“Ata janë pjesëmarrës me ju në shpërblim”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 5

Kurse sipas transmetimit të Buhariut, hadithi i transmetuar nga Enesi r.a. thotë: “Ne u kthyem nga beteja e Tebukut me të Dërguarin e All-llahut (s.a.v.s) i cili tha: *“Vërtet ka njerëz të cilët kanë mbetur në Medinë pas neve, e të cilët janë me ne kudo që të shkojmë; në kodra apo në lugina, ata i ka penguar sëmundja”*.

² Kjo sintagmë në vazhdim do të shënohet vetëm me “r.a.” nga “radijAll-llahu anhu” (All-llahu qoftë i kënaqur me te).

³ s.a.v.s. është shkurtesë e fjalëve: “sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem” (Mëshira, shpëtimi dhe paqja e All-llahut qofshin mbi te). Në vazhdim do të shënohet vetëm në këtë mënyrë të shkurtuar.

⁴ Ky term është shpjeguar në parathënie.

Hadithi 6

Transmetohet nga Ebu Jezid Ma'n ibën Jezid ibën Ahnes r.a. , babai dhe gjyshi i të cilit kanë qenë as'habë, se ka thënë: “Babai im Jezidi, i ka marrë disa dinarë (prej ari) që t'i ndajë sadaka dhe i lë te një njeri në xhami: pastaj unë shkova i mora dhe i solla, e ai më tha: “Pasha All-llahun, unë nuk t'i kam destinuar ty”. Duke u grindur me të, erdha tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i cili na tha: “*E jotja është ajo çka ke vendos, o Jezid, kurse e jotja ajo që e ke marrë o Ma'n*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 8

Transmetohet nga Ebu Hurejre Abdurrahman ibën Sahr r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtet All-llahu nuk shikon në trupat tuaja as në fizionomitë tuaja, por shikon në zemrat tuaja*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 9

Transmetohet nga Ebu Musa Abdull-llah ibën Kajs el-Esh'arij r.a. që thotë: “E kanë pyetur të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. për njeriun që lufton për të treguar trimëri dhe që lufton nga urrejtja dhe për sy të botës, cila prej këtyre (luftërave) është në rrugë të All-llahut?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. thotë: “*Kush lufton (me armikun) vetëm për dominim dhe epërsi të fjalës së All-llahut (fesë së Tij - Islamit), vetëm ai është në rrugë të All-llahut*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 10

Nga Ebu Bekrete Nufej'i ibën el-Harith eth-Thekafijj transmetohet se Pejgamberi (s.a.v.s) ka thënë: “*Kur të përleshen dy muslimanë me shpatat e tyre (për ta varurë njëri-tjetrin), edhe vrasësi edhe i vrari janë për Xhehennem*”. Atëherë i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, për vrasësin është e qartë, por përse edhe i vrari?” Pejgamberi atëherë përgjigjet: “*Sepse edhe i vrari ka dëshiruar ta vret shokun e vet*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 11

Ebu Hurejre r.a. përcjell se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: “*Namazi i njeriut në xhemat është më i vlefshëm se namazi i tij në shtëpinë e tij apo diku tjetër për njëzet e disa shkallë. Kush merr abdest, në formën më të mirë, pastaj shkon në xhami me të vetmin qëllim që ta*

falë namazin në xhema, duke mos i interesuar asgjë tjetër, për çdo hap të tij i shtohet nga një gradë dhe i shlyhet nga një mëkat derisa të hyjë në xhami, e kur të hyjë në xhami, atëherë në namaz është aq sa e ka përfshirë namazi. Secilin prej jush e bekojnë engjëjt, derisa të gjendet në vendin ku është falë namazi, ata thonë: “O Zot, mëshiroje! O Zot, fale! O Zot, pranoja pendimin”. Engjëjt veprojnë kështu përderisa njeriu të mos fillojë t’i mundojë të tjerët, apo ta prish abdestin në xhami”.

(Muttefekun alejhi)

Ky transmetim është i Muslimit.

Hadithi 12

Transmetohet nga Ebu-l-Abbas Abdull-llah ibën Abbas ibën Abdul-Muttalib r.a. nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. se All-llahu i Madhërishëm ka thënë: *“Vërtet All-llahu i ka përcaktuar cilat janë veprat e mira e cilat të këqija, pastaj i ka sqaruar ato: Kush dëshiron me zemër të bëjë një vepër të mirë, por nuk mund ta kryejë, All-llahu në tërësi do t’ia shkruajë atë vepër si të kryer, kurse nëse dëshiron të bëjë një vepër të mirë dhe e kryen, All-llahu do t’ia shkruajë dhjetë deri në shtatëqind herë më tepër. Por nëse dëshiron të bëjë ndonjë vepër të keqe e nuk e kryen, All-llahu do t’i shkruajë një vepër të mirë në tërësi, kurse nëse dëshiron dhe kryen një vepër të keqe, atëherë All-llahu ia shënon vetëm një vepër të keqe”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 13

Transmetohet nga Abdurrahman Abdull-llah ibën Umer ibën el-Hattab r.a. se ka thënë: E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Tre veta nga gjeneratat para jush u nisën për rrugë, e një ditë i zuri nata para një shpelle në të cilën hynë dhe bujtën. Një shkëmb u rrokullis nga kodra dhe plotësisht e mbylli hyrjen e shpellës. Ata thanë: “Shpëtimi nga ky shkëmb është vetëm që ta lusim All-llahun e Madhërishëm që ta largojë për hir të veprave tona të mira”.*

Njëri prej tyre tha: “O Zoti im, unë i kam pasur prindërit pleq të thinjur dhe asnjëherë para tyre nuk ju kam dhënë të hanë e as të pijnë fëmijëve të mi e as mallit tim (shërbëtorëve). Një ditë më argëtoi kërkimi i kullosës më të mirë për kopenë time, e nuk ju erdha me kohë dhe ata kishin fjetur. Unë e mola qumështin në enë dhe ua solla por i gjeta duke fjetur. Më erdhi keq t’i trazoj, por edhe që t’i ushqej familjen dhe shërbëtorët andaj kam pritur me enë në dorë dhe kam shikuar kur do të zgjohen, e kjo pritje ka zgjatuar deri në agim. Fëmijët e mi aty te këmbët e

mia klithnin të uritur, të cilëve u kam dhënë qumësht pasi janë zgjuar prindërit dhe e kanë pirë qumështin të cilin ua kisha sjellur. O Zoti im! Nëse këtë e kam bërë vetëm për Ty, e për askënd tjetër, atëherë na e largo neve këtë shkëmb nga hyrja e kësaj shpelle në të cilën gjendemi!” Shkëmbi pak u lëviz, por jo edhe aq sa të mund të dalin!

Njeriu i dytë tha: “O Zoti im, e kam pasur një kushërirë të afërme të cilën e kam dashuruar më tepër se tërë botën, - sipas një transmetimi tjetër - e kam dashur aq fort siç i duan burrat gratë, andaj kërkova prej saj (siç kërkojnë burrat prej grave të tyre), por ajo nuk më lejoi. Një vit mbretëronte uria e kushërira e dashur më erdhi dhe unë i dhashë 120 dinarë (monedha ari) që të vetmohet vetëm ajo me mua, dhe kur ajo ashtu veproi dhe unë u bëra pronar i saj, - sipas një transmetimi tjetër - kur e përqafova ashtu siç e përqafojnë burri gruan e tij, ajo (duke qarë) më tha: “Frikësoju All-llahut dhe mos ma merr virgjinitetin pa të drejtë”. Atëherë u largova prej saj duke e kursyer nga akti i turpshëm edhe pse e doja më tepër se çdokënd tjetër, e lëshova në liri duke ia dhuruar të hollat e dhëna. O Zoti im, nëse unë këtë e kam bërë vetëm për të fituar kënaqësinë Tënde, na e largo këtë në të cilën jemi!” Shkëmbi, përsëri edhe pak lëvizi nga hyrja e shpellës, por jo edhe aq sa të mund të dilet prej saj.

Njeriu i tretë tha: “O Zoti im, unë kam pasur rrogëtarë dhe të gjithëve ua kam paguar menjëherë fitimin e merituar përveç një njeriu i cili u largua para se ta merr mëditjen. Unë mëditjen e tij pastaj e kam përdorur si duhet dhe pasuria e tij u shumëzua. Pas një kohe rrogëtarë im më erdhi e më tha: “O rob i Zotit, m’i jep të hollat për mëditjen time të papaguar!” Unë i thashë: “Krejt çka sheh, pasuria, delet, lopët, devetë dhe robërit janë prej mëditjes tënde që është shtuar”. Ai tha: “O rob i Zotit, mos u tall me mua!” Unë atëherë i thashë: “Unë nuk po tallem me ty”, pastaj e mori tërë mallin dhe e çoi, duke mos më lënë asgjë. O Zoti im, nëse unë këtë e kam bërë vetëm për Ty, atëherë na e largo këtë shkëmb nga hyrja e shpellës!” Shkëmbi u rrokullis, kurse udhëtarët dolën dhe e vazhduan rrugën!”

(Muttefekun alejhi)

TEVBEJA - ISTIGFARI (PENDIMI DHE KËRKIMI I FALJES SË MËKATEVE)

Të gjithë dijetarët islam janë të një mendimi pajtimit se tevbeja (pendimi dhe lënia, braktisja e mëkateve) është obligim i fortë islam (vaxhib). Nëse mëkati ka të bëjë vetëm me All-llahun e jo edhe me të drejtën e ndonjë njeriu, atëherë pendimi ka tre kushte. I pari, që menjëherë të largohet nga mëkati, i dyti që me zemër të bëhet pendimi për kryerjen e tij dhe i treti, që paluhatshëm të vendoset që asnjëherë të mos i kthehet të njëjtit mëkat. Nëse mungon njëri prej këtyre kushteve atëherë pendimi nuk është i vlefshëm.

Nëse mëkati ka të bëjë me ndonjë njeri atëherë pendimi ka katër kushte: tre të theksuarit dhe (i katërti) borxhin t'ia kthejë atij që i ka borxh. Nëse borxhi është i natyrës materiale atëherë të njëjtin ia kthen, kurse nëse mëkati është i atillë që ka dënim më të madh gjyqësor ose të ngjashëm, atëherë është i obliguar të mundësojë ekzekutimin e dënimit ndaj tij, ose të kërkojë falje nga ai të cilin e ka dëmtuar, e nëse ka të bëjë me ofendim gjyqësor - atëherë do t'ia kërkojë hallallin personit të cilin e ka ofenduar.

Pendimi duhet të bëhet për të gjitha mëkatet. Nëse pendimi bëhet vetëm për disa mëkate - ai është i vlefshëm - dhe i falen ato mëkate, por të tjerat i mbesin pa iu falë. për domosdoshmërinë e pendimit dhe braktisjes së mëkateve ekzistojnë shumë argumente të Librit të All-llahut, të Sunnetit të Pejgamberit dhe të Ixhmai ummetit.

All-llahu i Madhërishëm thotë:

"... Dhe të gjithë pendohuni tek All-llahu, o besimtarë, ndoshta do të shpëtoni".

(en-Nur, 31)

"Dhe që të kërkonit falje nga Zoti juaj dhe të pendoheni".

(Hud, 3)

"O besimtarë! Pendohuni tek All-llahu me sinqeritet të thellë"

(et-Tahrim, 8)

Hadithi 14

Ebu Hurejre r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *"Pasha All-llahun unë i drejtohem me tevbe dhe istigfar All-llahut për mëshirë dhe falje më tepër se shtatëdhjetë herë në ditë".*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 15

Nga el-Egarr ibni Jesar el-Muzennij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"O njerëz, drejtohuni All-llahut me tevbe dhe*

kërkim për falje, edhe unë i bëj tevbe All-llahut nga njëqind herë në ditë”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 16

Ebu Hamza Enes ibni Malik el-Ensarij r.a, shërbëtori i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. thotë se Alejhisselami ka thënë: *“All-llahu më tepër gëzohet për pendimin e robit të vet se sa që do të gëzohej ndonjëri prej jush kur do ta gjente devenë e humbur në shkretëtirë, pa ujë dhe fryte”.*

(Muttefekun alejhi)

Ndërsa sipas transmetimit të Muslimit ky hadith është si vijon: *“All-llahu më tepër gëzohet për pendimin (tevben) e robit të vet kur të pendohet, se ndonjëri prej jush i cili ka udhëtuar me deve nëpër shkretëtirë, e i humbet, kurse me te edhe i tërë uji dhe ushqimi, e kërkon por e humb shpresën për ta gjetur, pastaj vjen nën një lis dhe nga lodhja shtrihet nën hijen e tij me shpresë të humbur, dhe duke qenë në këtë gjendje, e sheh devenë e vet duke qëndruar përpara tij, ai ngrihet, e kap për litari dhe nga gëzimi i madh bërtet: “O Zoti im! Ti je robi im, kurse unë jam zoti yt” duke u shprehur gaboi nga gëzimi i fortë”.*

Hadithi 17

Nga Ebu Musa Abdull-llah ibën Kajs el-Esh'arij r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu i Madhërishëm gjatë natës e mban të shtrirë dorën për të pranuar pendimin e mëkatarëve të ditës; dhe e shtrin dorën gjatë ditës për të pranuar pendimin e mëkatarëve të natës, derisa të lind Dielli nga Perëndimi”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 18

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush pendohet para se të lind Dielli nga Perëndimi, All-llahu do ta falë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 19

Nga Ebu Abdurrahman Abdull-llah ibën Umer ibën el-Hattab përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu i gjithëfuqishëm e pranon pendimin e robit të vet deri në gargarisjen e tij (në frymën e tij të fundit)”.*

Hadithi 21

Nga Ebu Seid Sa'd ibën Malik ibën Sinan el-Hudrij r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Moti para jush ka qenë një njeri që ka vrarë nëntëdhjetë e nëntë vetë, ka pyetur për njeriun më të dijshtëm në botë. Atë e udhëzuan te një rahib (i devotshëm i shkretëtirës - izraelit). Shkon te rahibi e i thotë se ka vrarë 99 veta, andaj a ka për të pendim (tevbe, mëshirë e All-llahut dhe falje). Rahibi i thotë se për te nuk ka tevbe. Ky e vret edhe rahibin dhe me te i plotëson njëqind të vrarët. Pastaj vazhdon të kërkojë njeriun më të ditur në botë, e udhëzuan te një dijetar. Ky pasi e gjen i tregon se ka vrarë 100 njerëz dhe e pyet edhe këtë se a ka për të pendim? Dijetari i tha se edhe për të ka tevbe: “Po! (Por është shumë larg dhe vështirë). Vrasësi e pyeti: “Sa është largësia mes meje dhe tevbes? Dijetari i tha: “Shko në atë vend dhe në atë vend, aty banojnë njerëz të cilët e adhurojnë All-llahun edhe ti adhuroje All-llahun me ta dhe mos u kthe kurrë në vendin tënd, sepse është vend i keq”. Njeriu u nis për në vendin e adhurimit të All-llahut dhe kur arriti në gjysmë të rrugës i erdhi vdekja. Atëherë lindi grindja në mes engjëjve të mëshirës dhe engjëjve të dënimit. Engjëjt e mëshirës thanë: “Ai deri këtu ka ardhur i penduar për mëkatet me zemër të drejtuar kah All-llahu i Madhërishëm”. Kurse engjëjt e dënimit thanë: “Asnjëherë më parë nuk ka bërë mirë”. Atëherë këtyre engjëjve u vjen një engjëll tjetër në formë të njeriut e këta e morën për gjykatës që të gjykojë se cilët kanë të drejtë. Ky u thotë: “Matni në mes dy vendeve, vendit të adhurimit dhe atij të mëkateve, e më afër cilit vend të jetë, atij vendi dhe i takon”. Engjëjt e matën hapësirën në mes dy vendeve dhe konstatuan se i penduari ishte më afër vendit që synonte (adhurimit), andaj e morën engjëjt e mëshirës”.*

(Muttefekun alejhi)

Në Sahihun e Buhariut është ky transmetim: *“Njeriu i penduar ishte më afër vendit të ibadetit vetëm për një pëllëmbë, andaj dhe u llogarit si banor i tij”.* Po ashtu, në Sahihun e Buhariut i shtohet edhe ky citat: *“All-llahu u urdhëron disa engjëjve që t'i largohen, kurse disa të tjerëve që t'i afrohen, pastaj i urdhëron që ta masin largësinë në mes dy vendeve, e engjëjt konstatojnë se i penduari është vetëm për një pëllëmbë më afër vendit të tevbes dhe ibadetit - andaj iu falën*

mëkatet". Kurse në një transmetim qëndron: *"Me gjoksin e zemrën e tij ishte më afër vendit të tevbës dhe devotshmërisë"*.

Hadithi 24

Nga Ibni Abbasi dhe Enes ibni Maliku r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"Sikur njeriu të kishte një luginë me arë, do të dëshironte t'i ketë dy lugina (në vend të njëres). Dhe gojën e tij asgjë nuk mund ta mbushë (ngopë) përveç dheut. Atyre që bëjnë teube All-llahu xh. sh. ua pranon tevbën e tyre"*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 25

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"All-llahu i Madhërishëm qeshet (është i kënaqur) me dy njerëz, të cilët luftojnë në mes veti, e njëri e vret tjetrin, dhe të dy hyjnë në Xhennet! Njëri prej tyre lufton në rrugë të All-llahut, vritet dhe hyn në Xhennet, kurse vrasësin e mëshiron All-llahu, e ky e pranon Islamin e pastaj edhe vet bëhet shehid (vritet në xhihad)"*.

(Muttefekun alejhi)

DURIMI - QËNDRESA (SABRI)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

"O besimtarë, kini durim dhe jini të qëndrueshëm..."

(Ali Imran, 200)

"Ne gjithsesi do t'ju sprovovjmë me diçka nga frika dhe uria, edhe me humbje të pasurisë dhe të jetës e të fryteve. Dhe ti (Muhammed) përgëzoji durimtarët".

(el-Bekare, 155)

"... Vetëm ata që janë të durueshëm realizojnë shpërblim të pakufizuar".

(ez-Zumer, 10)

"Por kush duron dhe falë, ajo është nga punët e mençura".

(esh-Shura 43)

"... Kërkoni ndihmë për vete duke duruar dhe duke kryer faljen! All-llahu pa dyshim është me durimtarët".

(el-Bekare, 153)

“Ne do t’ju sprovovjmë derisa t’i dallojmë luftëtarët nga mesi juaj dhe durimtarët”.

(Muhammed, 31)

Ajetet të cilat flasin për sabrin dhe shpjegojnë rëndësinë e tij janë të shumta dhe të njohura, kurse në vazhdim ja hadithet e Alejhisselamit:

Hadithi 26

Nga Ebu Malik el-Harith ibën Asim el-Esh’arij r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Pastërtia është gjysma e imanit (besimit), el-hamdu lie-l-lahi (falënderimi All-llahut) ia plotëson (besimtarit) peshojën (e veprave), subhanAll-llahi velhamdu lie-l-lahi (lavdia dhe falënderimi All-llahut) e mbush krejt në mes të qiejve dhe të Tokës, namazi është dritë (e zemrës), sadakaja (lëmosha) është dëshmi (e besimit), durimi (sabri) është shkëlqim, kurse Kur’ani është argument për ty ose kundër teje. Çdo njeri kur gdhin, shpirtin e vet e shet, e shpëton ose e shkatërron”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 27

Nga Ebu Seid Sa’d ibni Malik el-Hudrij r.a. transmetohet se ka thënë: “Një grup njerëzish prej Ensarëve kërkoi (gjësende të ndryshme) nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe ai u dha, ata përsëri kërkuan, e ai prap u dha çka kërkuan derisa nuk i mbeti atij asgjë, e kur harxhoi krejt çka kishte ju tha atyre: *“Çdo gjë të mirë që posedoj do t’ju jap, asgjë nuk do të kursej as s’do të mbaj për vete, por kush dëshiron dhe kërkon dëlirësi, All-llahu do t’ia japë e kush kërkon dhe dëshiron pavarësi, All-llahu do ta bëjë të pavarur, të pasur. Kush bën shumë durim, All-llahu do t’i ndihmojë në durim. Askujt nuk i është dhënë dhuratë më e mirë dhe më e rëndësishme se sa durimi (sabri)”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 28

Nga Ebu Jahja Suhejb ibën Sinan r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“E çuditshme është çështja e besimtarit. Çështja e tij është krejt mirë për të dhe nuk është e tillë për askënd tjetër. Nëse besimtarin e godet gëzimi, ai falënderon (All-llahun), e kjo i sjell dobi, kurse nëse e godet e keqja, ai bën durim (sabër) andaj edhe kjo i sjell dobi”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 29

Transmetohet nga Enesi r.a. që thotë: “Pasi që e rëndoi sëmundja Pejgamberin s.a.v.s. , e kaploi brengosja dhe tronditja e vdekjes, ndërsa Fatimja r. anha tha: “O brenga e babait tim!” (Alejhisselami) Tha: “*Prej sot, babai yt nuk do të ketë më brenga*”. Kurse pasi ndërroi jetë Alejhisselami, Fatimja r.a. tha: “O brenga ime për babain, që iu përgjigj thirrjes së Krijuesit të vet, o brenga ime për babain, që tash është në Xhennetu-l-Firdevs, o brenga ime për babain, për të cilin edhe Xhibrili u brengos”. Ndërkaq, kur as’habët e varrosën në tokë (dhë), Fatimja r.a. tha: “Shpirtrat tuaj si mund të hudhin dhë mbi trupin e të Dërguarit të All-llahut?”

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 30

Transmetohet nga Ebu Zejd Usame ibën Zejd ibën Harithe - rob i liruar i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. , i dashur i tij dhe bir i të dashurit të tij r.a. se ka thënë: “Vajza e Pejgamberit s.a.v.s. më dërgoi tek Alejhisselami me porosi se djaln e ka të sëmurë për vdekje, që të vijë tek ajo. Pejgamberi e kthen me selam dhe i thotë: “*Vërtet, e All-llahut është gjithçka që merr, gjithçka që jep dhe çdo gjë tek Ai është e afatizuar, andaj le të bëjë durim duke llogaritur shpërblim me të tek All-llahu*”. Vajza e Alejhisselamit e dërgoi përsëri dhe i betohet që të vijë. (Alejhisselami) U ngrit në këmbë, e me të ishin: Sa’d ibën Ubade, Muadh ibën Xhebel, Ubej ibën Ka’b, Zejd ibën Thabit dhe të tjerë radijAll-llahu anhum. Kur erdhi Pejgamberi te vajza e tij ia dhanë fëmijën në duar, ky e mori në prehrin e vet, trupi i dridhej ndërsa lotët i rridhnin rrëke. Sa’di i tha: “Ç’është kjo, o i Dërguari i All-llahut? (Pejgamberi) Tha: “*Kjo është mëshirë të cilën All-llahu e vendos në zemrat e robërve të tij*”. Kurse sipas një transmetimi tjetër: “*Në zemrat e robërve të tij të cilëve dëshiron, dhe njëmend, All-llahu bën mëshirë ndaj robërve të tij të mëshirshëm*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 32

Transmetohet nga Enesi r.a. që thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. kaloi pranë një gruaje e cila qante mbi një varr dhe i tha: “*Frikësoju All-llahut dhe bëj durim*”. Gruaja i tha: “Largohu prej meje, sepse ty nuk të ka goditur fatkeqësia ime!” Ajo nuk e njihte të Dërguarin. Kur i treguan se ai ishte Pejgamberi s.a.v.s. ajo shpejtoi deri te dera e shtëpisë së Pejgamberit dhe pasi nuk gjeti roje te dera, e hapi derën dhe tha: (O i Dërguari i All-llahut)

“Unë ty nuk të kam njohur”. (Pejgamberi) Tha: “*Durimi është në goditjen e parë (sepse atëherë është më së vështiri)*”.

(Muttefekun alejhi)

Në Sahihun e Muslimit qëndron: “Gruaja qante për fëmijën e saj (të vogël)”.

Hadithi 33

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*All-llahu i Madhërishëm thotë: “Shpërblimi i robit tim besimtar, kur t’ia merr të dashurin e tij nga banorët e kësaj bote, e ai bën durim për të duke llogaritur shpërblim, është me Xhennet”*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 34

Transmetohet nga Aishja r.a. se ajo e ka pyetur të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s për murtajën (taûn) dhe ai e ka lajmëruar se: “*Ajo është dënim (adhab) që All-llahu ia dërgon kujt të dojë, kurse për besimtarët e ka bërë mëshirë (rahmet). Nuk ka asnjë rob që gjendet në vendin ku është përhapur murtaja dhe që qëndron në vendin e vet, duke duruar dhe duke llogaritur në shpërblimin e All-llahut (për durim) dhe duke ditur se asgjë nuk mund ta godasë përveç asaj që All-llahu ia ka përcaktuar - e që të mos e ketë shpërblimin e shehidit*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 35

Transmetohet nga Enesi r.a. që thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*All-llahu xh. sh. thotë “Nëse robin timin e sprovoj me dy të dashurit e tij (me humbjen e syve) e ai bën durim, do t’ia kompensojë me Xhennet”*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 36

Nga Ata’ ibën Ebi Rebahu transmetohet se ka thënë: “Mua ibni Abbasi më ka thënë: “A do të ta tregoj një nga gratë e Xhennetit? “Gjithsesi” i thashë, e ai më tha: “Kjo grua zezake erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. e i tha: “Mua nganjëherë më godet epilepsia dhe unë atë e fsheh (nga njerëzit), andaj lute për mua All-llahun e Madhërishëm”. (Pejgamberi) Tha: “*Nëse do, bëj durim në sëmundje, do ta fitosh Xhennetin, e nëse do, po i bëj lutje All-llahut të Madhërishëm që të të shërojë*”. Ajo tha: “Do të duroj”. Pastaj

ajo vazhdoi: “Unë e kam fshehur, andaj lute All-llahun që më mos ta fsheh”. Dhe Pejgamberi i bëri lutje”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 37

Transmetohet nga Ebu Abdurrahman Abdull-llah ibën Mes’udi r.a. i cili ka thënë: “Sikur e shikoj të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s se si tregon për njërin nga pejgamberët e All-llahut salavatull-llahi ve selamuhu alejhim se si e ka rrah populli i vet aq shumë sa e ka përgjakur, ndërsa ai duke e fshirë gjakun nga fytyra thoshte: *“O Zoti im, fale popullin tim, se ata nuk dinë”*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 38

Nga Ebu Seidi dhe Ebu Hurejre r. anhumata përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Çkado që e godet muslimanin, qoftë lodhje, pikëllim, brengë, hidhërim, mundim nga sëmundje a fatkeqësi, madje edhe të shpuarit e ferrës - me secilën prej këtyre All-llahu ia shlyen mëkatet atij”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 40

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kujt dëshiron All-llahu t’i japë të mira, do të qëllohet nga Ai (në trup, në pasuri, apo në të dashurit”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 41

Nga Enesi r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Assesi askush prej jush mos ta dëshirojë vdekjen e vet për shkak se e ka goditur ndonjë e keqe. E nëse është i detyruar, atëherë le të thotë: O Zoti im, më le të jetoj derisa të jetë për mua jeta më e dobishme, kurse më vdis kur të jetë vdekja për mua më e dobishme”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 42

Transmetohet nga Ebu Abdull-llah Habbab ibën el-Eret’i r.a. që thotë: “Tu ankuam të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. (për persekutimet nga mushrikët) derisa ai ishte i mbështetur nën hije të Qa’bës në burdën e tij që e kishte bërë jastëk, e ne i thamë: “A nuk do të na ndihmosh, a nuk do të na bësh lutje (dua)? Ai na tha: *“Më parë (para jush), për shkak të fesë e merrnin njeriun, ia hapnin një gropë, e vendosnin në të, e pastaj e*

merrnin sharrën dhe ia vendosnin në kokë dhe e përgjysmonin, pastaj ia rrjepnin mishin dhe lëkurën me krehër hekuri, por as kjo nuk e largonte nga feja e tij. Pasha All-llahun, All-llahu do ta plotësojë këtë fe ashtu që kalorësi do të shkojë prej Sana-së deri në Hadramevt e nuk do të frikësohet prej askujt tjetër përveç prej All-llahut, dhe prej ujkut për kopenë e vet, mirëpo ju po nguteni-(nuk jeni durimtarë)”.

(Transmeton Buhariu)

Në një transmetim shtohet ky citat: “Ai e pat vendosur burdën si jastëk, kurse neve mushrikët ashpër na persekutonin”.

Hadithi 44

Nga Enesi r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur All-llahu i dëshiron një rob të vet diç të mirë (hajr), Ai ia shpejton dënimin në këtë botë, ndërsa kur All-llahu dëshiron që një rob të vet ta qëllojë e keqja (sherr), Ai ia lë mëkatet e pafalura në këtë botë, ashtu që të vijë me mëkate në Ditën e gjykimit dhe aty e gjen e keqja”. Pejgamberi s.a.v.s. po ashtu ka thënë: “Vërtet madhësia e shpërblimit është sipas madhësisë së vështirësisë (fatkeqësisë). Vërtet All-llahu kur e do një popull, Ai e sprovon me fatkeqësira. Kush është i kënaqur me All-llahun në fatkeqësi (bela), edhe All-llahu është i kënaqur me të, ndërsa kush hidhërohet për këtë, edhe All-llahu hidhërohet me të”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

Hadithi 46

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Nuk është trimëri në dyluftim (mundje), por trimëri është ta përmbash veten nga zemërimi”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 47

Nga Sulejman ibën Sured r.a. përcillet se ka thënë: “Isha ulur me Pejgamberin s.a.v.s. kurse dy njerëz shaheshin ndërmjet veti. Njëri prej tyre u skuq prej zemërimit dhe iu frynë damarët e qafës. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Vërtet unë e di një fjalë që nëse e thotë do t'i kalojë ajo që e ka gjetur. Nëse thotë: E udhu bi-l-lahi minesh-shejtanirr-rraxhim (I mbështetëm All-llahut nga djalli i mallkuar), do t'i kalojë ajo që e ka kapluar”. Të pranishmit i thanë: “Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë që t'i mbështetesh All-llahut nga djalli i mallkuar”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 48

Nga Muadh ibën Enesi r.a. përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e përmban zemërimin e tij edhe atëherë kur ka mundësi ta shprehë (mbi personin që e ka zemëruar), All-llahu i Madhërishëm në Ditën e gjykimit do ta ftojë që para të gjitha krijesave ta zgjedhë cilën të dojë nga hyritë”*.

(Transmeton Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

Hadithi 49

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet: “Një njeri i tha të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.: “Më porosit diçka (më përudhë)”. I Dërguari tha: *“Mos u zemëro!”* Ky e përsëriti pyetjen disa herë. I Dërguari sërish tha: *“Mos u zemëro!”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 50

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtarit dhe besimtares nuk i pushojnë së godituri fatkeqësitë në vetveten e tij, në fëmijët e tij dhe në pasurinë e tij, derisa të takohet me All-llahun e Madhërishëm kur në të nuk do të mbetet asnjë mëkat”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 54

Nga Ebu Ibrahim Abdull-llah ibën Ebi Evfa r. anhumu përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. në një prej ditëve kur e pritte takimin me armikun deri në fillim të përdimit të Diellit, u ngrit dhe të pranishmëve u tha: *“O njerëz, mos e dëshironi përleshjen me armikun, luteni All-llahun për shëndet, por kur të përlesheni me armikun atëherë bëhuni të qëndrueshëm dhe dijeni se Xhenneti është nën hije të shpatave”*. Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“O Zoti im, që je Shpallës i Librit, Lëvizës i reve, Mundës i aleatëve (në luftën e Hendekut), munda ata dhe neve na ndihmo ndaj tyre!”*.

(Muttefekun alejhi)

Ndihma dhe sukcesi janë nga All-llahu xh. sh. .

SINQERITETI (SIDKU)

- **Besimi i fortë dhe i singertë** -
All-llahu i Madhërishëm thotë:

“O besimtarë, frikësojuni All-llahut dhe jini me ata që janë të singertë!”

(et-Tevbe, 119)

“. . Edhe të singertëve e të singertave. ”

(el-Ahzab, 35)

“. . Do të ishte më mirë për ata të jenë besnikë ndaj All-llahut”.

(Muhammed, 21)

Kurse prej haditheve mbi këtë temë janë edhe këto:

Hadithi 55

Nga Ibni Mes’udi, r.a. përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Singëriteti (sidk) shpie në mirësi, kurse mirësia shpie në Xhennet. Vërtet njeriu i cili vazhdimisht është i singertë (në besim dhe në të folur), tek All-llahu shkruhet besimtar i vërtetë (siddik). Gënjeshtër shpie në prishje (morale), kurse prishja shpie në Xhehennem. Njeriu që gënjen vazhdimisht, më në fund tek All-llahu shkruhet si gënjeshtar i madh”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 56

Nga Ebu Muhammed el-Hasan ibën Ali ibën Ebi Talib r.a. përcillet se ka thënë: *“Kam mbajtur në mend se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Largohu prej gjithçka që është e dyshimtë, kurse përmbajuni asaj që nuk është e dyshimtë. Vërtet singëriteti në besim është siguri, kurse gënjeshtër është dyshim”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith sahih)

Hadithi 58

Nga Ebu Thabiti, e është thënë nga Ebu Seidi, e është thënë edhe nga Ebu-l-Velidi, Sehl ibën Hunejfi që ishte pjesëmarrës i luftës së Bedrit thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush dëshiron dhe kërkon singërisht nga All-llahu që të jetë shehid, All-llahu do t’ia japë gradën e shehidit edhe nëse vdes në shtratin e vet”.*

(Transmeton Muslimi)

VETËKONTROLLIMI (EL-MURAKABE)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“I cili të sheh kur ngrihesh të kryesh faljen, namazin, me të tjerët”.

(esh-Shuara, 218-219)

“Ai është me ju, kudo qofshi”.

(el-Hadid, 4)

“Për All-llahun nuk ka asgjë të fshehur, as në tokë e as në qiell”.

(Ali Imran, 5)

“Sepse Zoti yt është njëmend në pritë”.

(el-Fexhr, 14)

“Ai e di ç’fshehin sytë mashtrues dhe ç’fshehin kraharorët”.

(el-Mu’min, 19)

Ajetet e Kur’anit mbi këtë temë janë të njohura dhe të shumta, kurse prej haditheve po i theksojmë disa:

Hadithi 61

Transmetohet nga Umer ibën Hattabi r.a. se ka thënë: “Një ditë ishim duke ndenjur tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur u duk një njeri me rroba shumë të bardha dhe flokë shumë të zeza. Në të nuk hetohej shenja e udhëtimit dhe askush prej nesh nuk e njohëm. U ul pranë Pejgamberit s.a.v.s. duke i mbështetur gjunjët e vet në gjunjët e tij, i vendosi duart e veta në kofshën e tij dhe tha: “O Muhammed, më trego ç’është Islami?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “*Islami është të dëshmosh se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i dërguar i All-llahut, ta kryesh namazin, ta ndash zekatin, ta agjërosh ramazanin, ta vizitosh Ka’bën, nëse ke mundësi ta bësh këtë!*” Ai tha: “Të vërtetën e the”. Ne u çuditëm: Po e pyet dhe po ia vërteton. Ai tha: “Më trego, ç’është imani? (Pejgamberi) Tha: “*Të besosh All-llahun, engjëjt e Tij, librat e Tij të dërguarit e Tij, Ditën e fundit dhe të besosh në të caktuarit e Tij të të mirës dhe të keqes*”. Tha: “Të vërtetën e the”. Tha: “Më trego ç’është ihsani?” (Pejgamberi) Tha: “*Ta adhurosh All-llahun sikur ta shohësh, sepse edhe pse ti nuk e sheh, Ai vërtet të sheh ty*”. Tha: “Më trego ç’është çasti (i fundit, dita e shkatërrimit)?” (Pejgamberi) Tha: “*Për këtë i pyeturi nuk di më shumë nga ai që pyet*”. Tha: “Më trego mbi shenjat e tij?” (Pejgamberi) Tha: “*Kur robëresha t’i lind vetes zonjushë, kur të shihen barinj të këmbëzbathur, të zhveshur e të mjerë se si garojnë në ndërtimin e godinave të mëdha*”. Pastaj shkoi, kurse unë mbeta një kohë. Pastaj (i Dërguari) tha: “O Umer, a e di kush ishte pyetësi?” Thashë: “All-llahu dhe i Dërguari i Tij më së miri e dinë”. Tha: “*Vërtet ishte Xhibrili, erdhi t’ua mësojë fenë tuaj*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 62

Nga Ebu Dherr Xhundub ibën Xhunadeh dhe Ebu Abdurrahman Muadh ibën Xhebeli r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ke ndërmend (frikësohu) All-llahun kudo që të jeshë. Të keqen përcille me të mirë, ajo do ta fshijë të keqen. Dhe me njerëzit bëhu i moralshëm-me moral dhe sjellje të mira”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

Hadithi 63

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. i cili ka thënë: *“Isha pas Pejgamberit s.a.v.s. një ditë, kur më tha: “O vogëlush, unë po t’i mësoj disa fjalë: Ruaju nga All-llahu (duke i kryer urdhrat e Tij dhe duke u larguar nga ndalimet e Tij), dhe Ai ty do të ruaj, ruaju nga All-llahu dhe Ai do të jetë me ty (do të mbrojë dhe ndihmojë), nëse dikë e lutë, atëherë lute vetëm All-llahun, nëse kërkon ndihmë, atëherë kërko vetëm prej All-llahut, dije se sikur mbarë populli të mblidhet për të ndihmuar në diçka, ata nuk mund të të ndihmojnë asgjë më tepër se sa që të ka përcaktuar All-llahu. Po edhe sikur të mblidhen për të dëmtuar diçka, ata nuk do t’ia dalin të të dëmtojnë përveç asaj që All-llahu të ka përcaktuar. Lapsat (për shënimin e përcaktimeve) janë ngritur, kurse ngjyra e shkrimit (të fatit) është tharë. (Don të thotë: nuk mund të shlyhet dhe të ndryshohet përcaktimi)”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen sahih)

Kurse në një transmetim tjetër të këtij hadithi shënohen edhe këto fjalë: *“Ruaju nga All-llahu, do ta gjesh përpara teje, njihe All-llahun (duke e respektuar) në rehati, e Ai ty do të njohë (me ndihmën e Tij) në vështirësi, dije se ajo prej të cilës ke shpëtuar nuk ka mundur të të godasë, dhe asaj që të ka goditur nuk ke mundur t’i shpëtosh, dije se fitorja arrihet me durim, kurse sukcesi me mundim dhe se pas vështirësive vjen lehtësimi”*.

Hadithi 64

Transmetohet nga Enesi r.a. se ka thënë: *“Vërtet ju i bëni disa punë të cilat në sytë tuaj janë më të vogla se qimja e flokut, kurse në kohën e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. i numëronim dhe konsideronim prej gabimeve (mëkateve) më të mëdha”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 65

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet All-llahu i Madhëruar bën xheloz (nuk duron në asgjë shok). Xhelozia (mosdurimi i shokut) e All-llahut është kur njeriu i bën ato vepra të cilat i ka ndaluar All-llahu”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 66

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Tre njerëz nga Beni Israilët, All-llahu xh. sh. dëshiroi t'i sprovtojë. Njëri prej tyre ishte zgjeban, i dyti qelan kurse i treti i verbër. All-llahu ua dërgoi një engjëll i cili së pari i vjen zgjebanit dhe i thotë: “Ç'kishe dëshiruar më së shumti?” Tha: “Më së shumti kisha dëshiruar të kem ngjyrë dhe lëkurë të mirë dhe të çlirohem nga kjo për shkak të së cilës më urrejnë njerëzit”. Engjëlli e fërkoj me dorë, dhe prej tij ranë krejt zgjebet dhe e fitoi ngjyrën e mirë (të trupit). (Pastaj engjëlli) Tha: “Cilën pasuri më së shumti e dëshiron?” Tha: “Devetë - ose lopët” (nuk i kujtohet saktësisht transmetuesit), ai ia jep një deve barrsë dhe i thotë: “All-llahu të bekoftë me të!” Pastaj shkoi te qelani dhe i tha: “Ç'kishe dëshiruar më së shumti?” (Qelani) Tha: “Flokë të bukura dhe të largohet prej meje ajo prej së cilës njerëzit neveriten nga unë. “Engjëlli e fërkon dhe ai shërohet e i jipen flokë të bukur. (Engjëlli) Tha: “Cilën pasuri e dëshiron më së shumti?” (Qelani) Tha: “Lopët”. Engjëlli ia jep një lopë barrsë dhe i thotë: “All-llahu të bekoftë me te”. Engjëlli i shkon të verbërit e i thotë: “Ç'kishe dëshiruar më së shumti?” (I verbëri) Tha: ” Të ma kthejë All-llahu të pamurit, që t'i shoh njerëzit”. Engjëlli e fërkon dhe All-llahu ia kthen të pamurit. (Engjëlli) Tha: ” Cilën pasuri e dëshiron më së shumti?” (I verbëri) Tha: “Dhentë!” Engjëlli ia jep një dele që lind. Te të tre pasuria u shtua e u rrit kështu që njëri (zgjebani) e bëri një luginë me deve, i dyti (qelani) e bëri një luginë me lopë dhe i treti (i verbëri) e bëri një luginë me dele. Pas kësaj engjëlli i vjen zgjebanit në formën dhe pamjen e tij të mëparshme e i thotë: “Unë jam një njeri i mjerë, më janë këputur penjtë në udhëtimin tim, andaj sot askush nuk mund të më ndihmojë përveç All-llahut, pastaj ti, andaj po të lutem në emrin e Atij që të ka dhënë ngjyrë dhe lëkurë aq të bukur, dhe që të ka dhënë kaq deve, të më japësh një deve që të mund ta vazhdoj rrugën”. (Ish zgjebani, tash pasanik) Tha: “Jo, unë kam shumë obligime (borxhe). (Engjëlli) I tha: ” Sikur po të njoh unë ty, a mos ke qenë një zgjeban nga i cili neveriteshin njerëzit, një i varfër të cilin All-llahu e ka pasuruar!

“Tha: “Unë këtë pasuri e kam trashëguar nga të parët e mëdhenj”. (Engjëlli i) Tha: “Nëse po gënjen, le të të kthejë All-llahu në atë gjendje në të cilën ke qenë”.

Engjëlli pastaj i shkon qelanit - por në formën dhe pamjen e tij të mëparshme e i thotë ashtu siç i tha zgjebanit, por edhe ky i përgjigjet ashtu siç iu pat përgjigjur zgjebani. (Engjëlli) Tha: “Nëse po gënjen le të të kthejë All-llahu në atë gjendje në të cilën ke qenë!”

Pastaj engjëlli i shkon ish të verbërit, por në formën dhe pamjen e tij të mëparshme dhe i thotë: “Unë jam i mjerë dhe udhëtar, më janë këputur penjtë në udhëtimin tim, andaj sot askush nuk mund të më ndihmojë përveç All-llahut, pastaj ti. Të lutem me atë që të ka kthyer të pamurit, më jep një dele, që (të ndihmohem me te e) të vazhdoj rrugën”. (Ish i verbëri) Tha: “Vërtet unë kam qenë i verbër, por All-llahu ma ka kthyer të pamurit, merr vëlla çka të duash dhe lë çka të duash! Pasha All-llahun, asgjë sot nuk të ndaloj të marrësh në emër të All-llahut të gjithëfuqishëm e të Madhërishëm. (Engjëlli) Tha: “Mbaje krejt pasurinë, ju vetëm keni qenë të sprovuar . All-llahu është i kënaqur me ty, kurse është i hidhëruar me dy shokët e tu”.

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin e Buhariut qëndron: “Nuk të falënderoj nëse lë diçka që të nevojitet”.

Hadithi 67

Nga Ebu Ja'la Shedad ibën Evs r.a. përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Njeri i mençur është ai që e kontrollon vetveten dhe punon për jetën pas vdekjes, kurse njeri i dobët është ai që ndjek dëshirat e epshit të vet dhe pa arsye (pa kurrfarë merite) shpreson se All-llahu do t'ia falë”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadithi hasen)

Hadithi 68

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Nga Islami i mirë i një njeriu është largimi nga ajo që nuk i intereson”.

(Hadith hasen. Transmeton Tirmidhiu dhe të tjerët)

DEVOTSHMËRIA (ET-TAKVA)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“O besimtarë, frikësojuni All-llahut me devotshmëri të vërtetë”.

(Ali Imran, 102)

“Prandaj, shprehni devotshmëri All-llahut sa të mundeni”.

(et-Tegabun, 16)

“O besimtarë! Frikësojuni prej All-llahut dhe flisni vetëm të vërtetën!”

(el-Ahzab, 70)

Ajetet që urdhërojnë për devotshmëri janë të shumta dhe të njohura. Po ashtu All-llahu i Madhërisëm thotë:

“... Ai që i ruhet All-llahut, për atë ka rrugëdalje. Dhe do ta furnizojë prej nga nuk e kujton fare”.

(et-Talak 2-3)

“... Nëse i frikësoheni All-llahut Ai do t’ju bëjë të aftë ta dalloni të pavërtetën nga e vërteta dhe do t’i largojë veprat tuaja të këqija e do t’ua falë. All-llahu është bamirës i madh”.

(el-Enfal, 29)

Ajetet mbi këtë temë janë të shumta dhe të njohura, kurse prej haditheve ja disa:

Hadithi 70

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që thotë se e kanë pyetur Pejgamberin: “O i Dërguari i All-llahut, cili është njeriu më i ndershëm?” (Pejgamberi) Tha: “*Ai që është më i devotshëm*”. (Të pranishmit i) Thanë: “Nuk të pyetëm për këtë”. (Pejgamberi) Tha: “*Jusufi është Pejgamber i All-llahut, bir i Pejgamberit të All-llahut, bir i Pejgamber të All-llahut, bir i dostit (halilit) të All-llahut*”. Thanë: “Ne as për këtë nuk të pyetëm!” (Pejgamberi) Tha: “*Atëherë për të parët e arabëve po më pyetni? Ata të cilët kanë qenë të zgjedhur në xhahilijet janë të zgjedhur edhe në Islam, vetëm nëse janë që kuptojnë (njohës të dispozitave fetare)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 71

Nga Ebu Se’id el-Hudrij r.a. përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtetë kjo botë (dunjaja) është e ëmbël dhe tërheqëse dhe vërtetë All-llahu juve në te ju ka bërë mëkëmbës (zëvendës), Ai ju vështron si veproni, andaj ruajuni dunjasë dhe ruajuni grave, sepse vërtet intriga (fitneja) e parë e Beni Israilëve ka qenë për shkak të grave*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 72

Nga Ibni Mes'udi përcillet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“O Zoti im, unë të lutem Ty për udhëzim (përudhje), për devotshmëri, për ndershmëri dhe për pavarësi (nga njerëzit)”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 73

Nga Ebu Tarif Adijj ibën Hatim et-T`ajj r.a. përcillet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kush betohet me betim për diçka, e pastaj vëren diç më të devotshme (se ajo për të cilën është betuar), le ta merr (apo veprojë) atë që është më e devotshme (duke e thyer-shkelur betimin!)”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 74

Nga Ebu Umame Suddejj ibën Axhlan el-Bahilijj r.a. përcillet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke e mbajtur hutbenë në Haxhxhin lamtumirës ku thotë: *“Frikësojuni All-llahut, falni pesë kohët e namazit, agjërojeni muajin e agjërimit, jepni zekatin e pasurisë suaj dhe respektoni udhëheqësit tuaj e do të hyni në Xhennetin e Krijuesit tuaj”*.

(Transmeton Tirmidhiu në fund të kaptinës për namazin dhe thotë: hadith hasen sahih)

BINDJA (JEKÎN) DHE MBËSHTETJA (TEVEKKUL)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Dhe kur besimtarët i panë aleatët, thanë: Kjo është ajo që na pat premtuar All-llahu dhe Pejgamberi i Tij; All-llahu dhe i Dërguari i Tij e kanë folur të vërtetën dhe kjo atyre vetëm ua ka forcuar besimin dhe bindshmërinë”.

(el-Ahzab, 22)

“Ata të cilëve kur u thanë njerëzit: ”po tubohen njerëzit për shkak tuajin, kini frikën”, ajo ua forcoi besimin dhe thanë: “Na mjafton All-llahu, eh sa Zot i mirë është Ai” dhe u kthyen aleatët me mirësinë e All-llahut. Nuk i qëlloi (besimtarët) kurrfarë e keqe dhe pasuan kënaqësinë e All-llahut. All-llahu është i mirë pa masë”.

(Ali Imran, 173-174)

“Ti kij bindje (mbështetje) në atë që është i gjallë, që nuk vdes”.

(el-Furkan, 58)

“... Dhe besimtarët vetëm tek All-llahu le të mbështeten!”

(Ibrahim, 11)

“. . E kur të vendosësh, atëherë mbështetu tek All-llahu”.

(Ali Imran, 159)

Ajetet për urdhrin e mbështetjes (në All-llahun) janë të shumta dhe të njohura. I Lartmadhërishti thotë:

“Kush mbështetet tek All-llahu, pa dyshim Ai i mjafton atij”.

(et-Talak, 3)

“Besimtarë të vërtetë janë ata, zemrat e të cilëve kur përmendet All-llahu mbushen me frikë, e kur u lexohen ajetet e Tij, ua forcojnë besimin dhe që mbështeten vetëm te Zoti i tyre”.

(el-Enfal, 2)

Ajetet për vlerën e tevekkulit janë të shumta dhe të njohura. Në vazhdim po i theksojmë hadithet mbi këtë temë:

Hadithi 76

Transmetohet nga Ibni Abbasi r. anhumasë se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“O Zoti im, Ty të jam dorëzuar, Ty të kam besuar, në Ty jam mbështetur, te Ti jam kthyer dhe në emër Tënd i luftoj (armiqtë e fesë). O Zoti im, i mbështetem Madhërisë Tënde, nuk ka Zot tjetër përveç Teje, të më ruash nga lajthitja. Ti je i gjallë që nuk vdes, kurse xhinnet dhe njerëzit vdesin”.*

(Muttefekun alejhi)

Ky është transmetim i Muslimit kurse Buhariu e ka shkurtuar.

Hadithi 77

Transmetohet po ashtu nga Ibni Abbasi r.a. se ka thënë: *“HasbunAll-llahu ve ni'me-l-vekil”* (Na mjafton All-llahu, Ai është më i miri mbrojtës). Këtë shprehje e ka thënë Ibrahim i s.a.v.s. kur e kanë hedhur në zjarr. E ka thënë Muhammedi s.a.v.s. kur (armiqtë) i kanë thënë: *“Vërtet njerëzit (armiqtë tuaj) kanë tubuar grumbull të madh kundër jush, andaj frikësohuni. Përkundrazi, kjo ua shtoi e ua forcoi besimin (besimtarëve) dhe thanë: “HasbunAll-llahu ve ni'me-l-vekil”* (Na mjafton All-llahu, Ai është më i miri mbrojtës)”.
(Transmeton Buhariu)

Në një transmetim tjetër nga Ibni Abbasi r.a. thuhet: *“Fjala e fundit e Ibrahimit s.a.v.s. kur e kanë hudhur në zjarr, ka qenë: “HasbijAll-llahu ve ni'me-l-vekil”* (Më mjafton All-llahu, Ai është më i miri mbrojtës)

Hadithi 80

Transmetohet nga Umeri r.a. se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Sikur ju të mbështeteshit në All-llahun me mbështetje të njëmendtë, do t’ju furnizonte siç i furnizon shpesët, gdhijnë të uritur, ndërsa ngrysen të ngopur”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: Hadith hasen)

Hadithi 81

Transmetohet nga Ebu Umarete el-Berá’a ibën Azib r. anhumas se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“O filan, kur të biesh në shtratin tënd, thuaj: ‘O Zoti im, shpirtin tim ta dorëzova Ty, fytyrën time e drejtova kah Ti, çështjen time ta dorëzova Ty, shpinën time e mbështeta te Ti - duke shpresuar në Ty dhe duke u frikësuar nga Ti, nuk ka nga Ti vendstrehim as vendshpëtim përveç te Ti. Kam besuar në Librin Tënd të cilin e ke shpallur dhe në Pejgamberin Tënd që e ke dërguar’. Nëse vdesish atë natë, do të vdesish me iman, e nëse gdhihesh, atëherë (gdhihesh) i shpërblyer me mirësi”*.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër të dy sahihëve thuhet: *“Më ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: ‘Kur të nisesh për në shtrat merr abdest sikur për namaz, pastaj bjer në anën tënde të djathtë dhe thuaj atë që u cek më lartë’*”. Pastaj tha: *“Bëri këto fjalët të fundit që i thua (para gjumit)!”*

Hadithi 83

Transmetohet nga nëna e besimtarëve Ummi Seleme, emri i së cilës ishte Hind bintu Ebi Umejje Hudhejfe el-Mahzumijje r. anha se Pejgamberi s.a.v.s. kur dilte nga shtëpia e tij thoshte: *“Në emër të All-llahut, mbështetem në All-llahun: O Zoti im, të drejtohem për mbrojtje të mos lajthitem e as të më lajthis dikush, të mos rrëshqas e as të rrëshqitem nga dikush, të mos bëj zullum e as të më bëjnë zullum, të mos injoroh kënd, e as mos të injorohem nga të tjerët”*.

(Hadithi sahih, e transmetojnë Ebu Davudi, Tirmidhiu dhe të tjerë me senede sahih.

Tirmidhiu thotë: hadithi hasen sahih. Ndërsa ishte në shprehje të Ebu Davudit)

Hadithi 84

Nga Enesi r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush thotë - kur del prej shtëpisë - Në emër të All-llahut, jam mbështetur në All-llahun dhe nuk ka kurrfarë fuqie as forcë përveç në*

All-llahun - i thuhet atij: “Je i udhëzuar, i mbrojtur dhe i ruajtur, dhe prej tij ikën djalli”.

(Transmeton Ebu Davudi, Tirmidhiu, Nesaiu etj. Tirmidhiu thotë: Hadithi hasen. Ebu Davudi i shton këtë fjali: “Djalli i thotë djallit tjetër: “Si ia del me njeriun i cili është i udhëzuar, i ruajtur dhe i mbrojtur?””)

DREJTËSIA - KORREKTËSIA (ISTIKAMEJA)

All-llahu i Madhërishtëm thotë:

“Ti shko rrugës së drejtë siç je urdhëruar”.

(Hud, 112)

“Atyre që thonë, Zoti ynë është All-llahu e pastaj qëndrojnë në këtë, u vijnë engjëjt: “Mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni por gëzohuni Xhennetit që ju është premtuar”. Ne jemi miqtë tuaj në jetën e kësaj bote dhe në botën tjetër. atje do të keni tërë ato që dëshirojnë shpirtit tuaj dhe çdo send që të kërkon. Si shpërblim nga ai që fal dhe është mëshirëplotë”.

(Fussilet, 30-32)

“Ata që thonë: Zoti ynë është All-llahu dhe qëndrojnë në këtë, të mos frikësohen as të mos pikëllohen! Ata janë banorë të Xhennetit. Aty do të mbesin përgjithmonë si shpërblim për atë çka kanë punuar”.

(el-Ahkaf, 13-14)

Hadithi 86

Nga Ebu Amri - ose Ebu Amrete - Sufjan ibën Abdull-llahu r.a. transmetohet se ka thënë: “Thashë: O i Dërguari i All-llahut! Më thuaj për Islamit atë për çka nuk do të kem nevojë të pyes askënd përveç teje”. Tha: “Thuaj, e besoj All-llahun, pastaj vazhdo me ngulm (në këtë)”.

(Transmeton Muslimi)

MEDITIMI NË MADHËRINË E KRIJESAVE TË ALL-LLAHUT

- Për kalueshmërinë e kësaj bote, për tmerret dhe çështjet e tjera të Ahiretit, për mangësitë dhe vetedukimin personal dhe nxitjen e vetvetes në korrektësi -

All-llahu i Madhëruar thotë:

“Thuaj! Unë ju këshilloj vetëm një gjë. “Ngrihuni ndaj All-llahut me singëritet, dy nga dy, ose një nga një, e pastaj mendojeni”.
(Sebe, 46)

“Në krijimin e qiejve dhe të tokës, edhe në ndërrimin e natës e të ditës ka me të vërtetë argumente për ata që kanë mend. Për ata që përmendin All-llahun në këmbë, edhe ulur, edhe ratë dhe mendojnë thellë për krijimin e qiejve dhe të tokës. O Zoti ynë, ti nuk e ke krijuar këtë më kot, qofshë lartësuar! Dhe ruana prej dënimit të zjarrit”.

(Ali Imran, 190-191)

“A nuk i shikojnë devetë si janë krijuar. Edhe qiellin - sa lart është çuar. Edhe malet - si janë vënduar. Edhe tokën si është zgjeruar? Ti këshillo - ti je vetëm këshillues”.

(el-Gashije, 17-21)

“Pse ata nuk shkojnë nëpër botë të shohin si përfunduan”.

(Muhammed, 10)

Ajetet për këtë temë janë të shumta, kurse prej haditheve, është hadithi i theksuar më lartë: *“Njeriu i mençur është ai i cili e kontrollon vetveten”.*
(Hadithi nr. 67 i kësaj përmbledhjeje)

INKURAJIMI RECIPROK PËR VEPRA TË MIRA DHE NXITJA E ATIJ QË IA KA MËSYER NJË VEPRE TË MIRË

- Që ta pranojë atë me seriozitet dhe pa kurrfarë ngurrimi -
All-llahu i Madhëruar thotë:

“... Por ju bëni konkurrencë me vepra të mira. . .”

(el-Bekare, 148)

dhe thotë:

“Dhe shpejtoni për të kërkuar falje nga Zoti i juaj dhe për në Xhennet, gjerësia e të cilit kap qiejt dhe tokën, e është përgatitur për të devotshmit”.

(Ali Imran, 133).

Ndërsa prej haditheve për këtë temë janë këto:

Hadithi 91

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: “Erdhi një njeri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha: “O i Dërguari i All-llahut, cila sadaka e ka

shpërblimin më të madh?” Tha: “Të japësh sadaka kur të jeshë i shëndoshë e koprrac, e frikësohesh nga varfëria, dhe e dëshirono pasurinë. Mos e vono këtë gjer kur të vjen shpirti në fytyrë, e atëherë të thuash: “Jepjani këtë atij dhe këtë atij tjetrit, ndërsa kjo qysh më herët veç ka qenë e tij”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 94

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Shpejtoni me vepra të mira, me shtatë sosh: Çka pritni tjetër pos varfërisë së rëndë, ose pasurisë që të mashtron, ose sëmundjes që të dëmton, ose pleqërisë që të shkatërron, ose vdekjes së shpejtë, ose Dexhhalin - ai është më i keqi që e keni pritur e nuk ka ardhë, ose e pritni çastin e fundit; kurse çasti i fundit do të jetë më i ziu dhe më i hidhuri”.

(Transmeton Tirmidhiu që ka thënë: hadith hasen)

PËRPJEKJA, MUNDIMI, LUFTIMI (EL-MUXHAHEDE)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Ata, të cilët bëjnë luftë për ne, Ne do t’i drejtojmë me siguri rrugëve tona; Ndërkaq All-llahu është me të vërtetë në anën e bamirësve”.

(el-Ankebut, 69)

“Por përmende emrin e Zotit tënd dhe Atij përkushtoj plotësisht!”

(el-Muzemmil, 8)

“Dhe adhuro Zotin tënd sa të jeshë gjallë (deri në vdekje)”

(el-Hixhr, 99)

“Ai që punon mirë, sa grima - e sheh atë”.

(ez-Zelzele, 7)

“... Ndërsa të mirat që tek All-llahu i siguron për vete qysh më parë, do t’i gjeni edhe më të mëdha tek All-llahu dhe do të fitoni shpërblim edhe më të madh”.

(el-Muzemmil, 20)

“... Dhe çkado që jepni për të mirë, All-llahu me siguri e di”.

(el-Bekare, 273)

Ajetet mbi këtë temë janë të shumta dhe të njohura.

Kurse prej haditheve të kësaj teme janë këto:

Hadithi 96

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu i Madhërishëm ka thënë: “Kushdo që tregon armiqësi ndaj mikut (velijj) Tim, unë do t’i shpall luftë. Me asgjë rob i nuk mund më mirë të më afrohet, pos me atë me çfarë Unë e kam obliguar dhe vazhdimisht rob i më afrohet me vepra të mira (nafile), derisa nuk e dua, e kur ta dua, Unë bëhem veshi i tij me të cilin dëgjon; syri i tij me të cilin sheh; dora e tij me të cilën sulmon fuqishëm; këmba e tij me të cilën ecë. I këtilli nëse më kërkon diç, do t’ia jap, e nëse kërkon mbrojtje nga Unë, do ta mbrojë atë”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 97

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberit s.a.v.s. i është përcjellur nga Krijuesi i tij i Madhërishëm i cili ka thënë: *“Kur të më afrohet rob i Mua një pëllëmbë, Unë atij i afrohem një llërë; kurse nëse ai Mua më afrohet një llërë, Unë atij i afrohem një pash, dhe kur të më vjen ai duke ecur, Unë i shkoj atij duke vrapuar”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 98

Transmetohet nga Ibni Abbasi r. anhumas se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Në dy begati janë të mashtruar shumica e njerëzve, e ato janë: shëndeti dhe koha e lirë”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 99

Nga Aishja r. anha transmetohet të ketë thënë se Pejgamberi s.a.v.s. ngritej natën (për namaz) aq gjatë sa që këmbët i patën pëlcitur (nga dhembjet), andaj unë i thashë: *“Përse po vepron kështu o i Dërguari i All-llahut, kur t’i ka falur ty All-llahu mëkatet e mëparshme dhe të pastajmet?”* Ai tha: *“A nuk dua që të jem rob falënderues?”*

(Muttefekun alejhi)

Ky është citat i Buhariut. Si ky është edhe në sahihajn në transmetim të Mugire ibën Shu’be.

Hadithi 101

Transmetohet se Aishja r. anha ka thënë: “Kur vinte dhjetëshja (dhjetë ditët e fundit të Ramazanit) i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e gjallëronte natën (me ibadet), e zgjonte familjen e tij, angazhohej më tepër dhe vetmohej (për ibadet dhe izolim prej grave)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 102

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari i fortë (në besim) është më i mirë dhe më i dashur tek All-llahu se sa besimtari i dobët, dhe te secili ka dobi. Kujdesu për atë që të sjell dobi. Kërko ndihmë nga All-llahu e mos u bëj i dobët. Nëse të godet diçka, mos thuaj: sikur të vepra ka kështu, do të ndodhte kjo, por thuaj: All-llahu e ka caktuar dhe çka ka dashur Ai ka vepruar. Sepse “lev-i” (sikur të...) e fillon veprimin e djallit”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 103

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Xhehennemi është i fshehur dhe i mbuluar me epshe, kurse Xhenneti është i fshehur dhe i mbuluar me pakënaqësi”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 106

Transmetohet nga Enesi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Të vdekurin e përcjellin tri gjëra: familja e tij, pasuria e tij dhe veprat e tij. Dy kthehen kurse një mbetet me te. Kthehet familja dhe pasuria e tij, kurse me të mbesin veprat e tij”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 107

Nga Ibni Mes’udi transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Secilit prej jush Xhenneti i është më i afërt se sa rripi (lidhësja) i këpucës së tij, e po ashtu është edhe Xhehennemi”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 109

Nga Ebu Abdull-llah - Abdurrahman Thevbán, shërbëtor (mevlá) i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. , duke thënë: *“Të rekomandoj të bësh shumë sexhde, sepse ti nuk bën asnjë sexhde për All-llahun e që All-llahu të mos lartësojë ty nga një shkallë dhe ta shlyen me të nga një mëkat”.*

Hadithi 110

Transmetohet nga Ebu Safván Abdull-llah ibën Busr el-Eslemij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Njeriu më i mirë është ai që jeton gjatë dhe bën vepra të mira”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen)

Hadithi 112

Nga Ebu Mes'ud Ukbe ibën Amër el-Ensarij r.a. transmetohet se ka thënë: “Pasi u shpall ajeti i sadakasë, ne asokohe punonim si hamej, pastaj erdhi një njeri dhe dha shumë pasuri sadaka. (Të pranishmit) Thanë: “Dëshiron të tregohet”, pastaj erdhi një njeri tjetër dhe dha një tas sadaka. Thanë: “Vërtet All-llahu është i panevojshëm për këtë tas!” Me atë rast u shpall ajeti: “*Ata që përgojnë besimtarët në dhënien vullnetare të kontributeve, madje i përbuzin edhe ata të cilët japin me përpjekje të madhe.*” (et-Tevbe, 79)

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 113

Nga Seid ibën Abdul-Aziz, nga Rebija ibën Jezid, nga Ebu Idris el-Havláni, nga Ebu Dherr Xhundub ibën Xhunade r.a. përcillet se Pejgamberit s.a.v.s. transmeton nga All-llahu i Gjithëfuqishëm, që ka thënë: “O robtë e Mi! Unë ia kam ndaluar dhunën Vetes dhe e kam ndaluar edhe ndër ju, prandaj mos i bëni dhunë njëri-tjetrit. O robtë e Mi! Të gjithë ju jeni të lajthitur, përveç atij që e përudhi Unë, prandaj kërkoni udhëzime nga Unë, do t’ju përudhë. O robtë e Mi! Të gjithë ju jeni të uritur, përveç atij që e ushqej Unë, prandaj kërkoni t’ju ushqej, do t’ju ushqej. O robtë e Mi! Të gjithë ju jeni të zhveshur, përveç atij që e veshi Unë, prandaj kërkoni veshje nga Unë, do t’ju vesh. O robtë e Mi! Vërtet ju gaboni natën dhe ditën, kurse Unë i fali të gjitha mëkatet, prandaj kërkoni nga Unë falje, do t’ju fal. O robtë e Mi! Ju kurrë nuk mund të arrini tek ajo me çka Mua dëm do të më shkaktonit që të më dëmtonit, as që ndonjëherë do të arrini tek ajo që Mua dobi do të më sjellë, që të më kontribuonit. O robtë e Mi! Sikur i pari nga ju dhe i fundit nga ju dhe njerëzit nga ju dhe xhinnët nga ju të ishin të devotshëm, si zemra më e devotshme e njerit nga ju, kjo nuk do ta shtonte sundimin Tim në asgjë.

O robtë e Mi! Sikur i pari nga ju dhe i fundit nga ju dhe njerëzit nga ju dhe xhinnët nga ju të ishin të prishur si zemra më e prishur e njerit nga ju, kjo nuk do ta pakësonte sundimin Tim në asgjë. O robtë e Mi! Sikur i

pari nga ju dhe i fundit nga ju dhe njerëzit nga ju dhe xhinnët nga ju të ngriheshi (qëndroni) në një vend dhe dëshirat dhe lutjet Mua të m'i drejtoni, dhe Unë t'i përgjigjesha lutjes së çdonjërit, kjo muk do ta zvogëlonte atë që kam Unë as aq saqë mungon gjilpëra kur ngulitet në det. O robtë e Mi! Çdo gjë varet nga veprat tuaja, të cilat tek Unë janë të ruajtura dhe të llogaritura, kurse për të cilat Unë do t'ju shpërblej. Kush gjenë mirë, le ta falënderojë All-llahun kurse kush gjenë të kundërtën, mos ta fajësojë askë përveç vetvetes”.

(Transmeton Muslimi)

NXITJA E SHTIMIT TË MIRËSIVE NË MBARIM TË JETËS

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“A nuk ju kemi lënë të jetoni mjaft, e ai që ka dashur të mendojë ka pasur mjaft kohë, madje ju erdhi edhe Pejgamberi!”

(el-Fatir, 37)

Ibni Abbasi dhe dijetarët tjerë islamë rreth kuptimit të këtij ajeti thonë: ***“A nuk ju kemi lënë të jetoni 60 vjet”*** dhe këtë e provojnë me hadithin që do të theksohet më poshtë. Thonë edhe për 18 vjet; ose 40 vjet. El-Hasani, el-Kelbiu, Mesruki, Nikli nga Ibni Abbasi po ashtu transmetojnë se kur ndonjëri prej medinasve mbushte 40 vjet, vetmohej për ibadet. Kurse për pjesën e ajetit: ***“Madje u erdhi edhe Pejgamberi”*** Ibni Abbasi dhe Xhumhuri thonë: ***“Ai është Pejgamberi Muhammed s.a.v.s.”***, e ka pasur edhe mendime të tjera.

Kurse hadithet mbi këtë temë janë:

Hadithi 114

Nga Ebu Hurejre transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: ***“Arsyetohet All-llahu ndaj njeriut që ia vonon exhelin derisa t'i mbushë gjashtëdhjetë vjet”.***

(Transmeton Buhariu)

(Dijetarët islamë thonë se afati i fundit për tevbetu nesuha është 60 vjet, pas kësaj kohe nuk vlen ndjesa)

Hadithi 116

Transmetohet nga Aishja r. anha se ka thënë: ***“Pasi u shpall sureja En-Nasr (“Kur vjen ndihma e fitorja e All-llahut”), i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. nuk ka falë asnjë namaz e të mos ketë thënë: “Suhbhaneke rabbena***

ve bi hamdike, All-llahummagfir li” (Lavdia të qoftë Ty, Krijuesi ynë dhe qofsh i falënderuar. O All-llahu im, më fal)

(Muttefekun alejhi)

Sipas një transmetimi tjetër në dy sahihët nga Aishja r.a. transmetohet: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. shpeshherë thoshte në kërrusjet (ruku’) dhe në sexhdet e tij: “*SubhânekAll-llahumme rabbenâ ve bihamdike, All-llahummagfir li*” (Lavdia të qoftë Ty, Krijuesi ynë dhe qofsh i falënderuar, O All-llahu im, më fal), duke e bërë kështu te’vîl Kur’anin. Te’vîl i Kur’anit do të thotë: veprim i asaj që urdhërohet në Kur’an sipas fjalëve të Lartmadhërishmit: “*Fe sebbih bihamdirabbike ve-s-tagfirhu*” (Ti madhëroje Zotin tënd me lavdëresa dhe kërko falje nga Ai). Sipas një transmetimi të Muslimit i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e shpeshtoi të thoshte para se të vdesë: “*SubhânekAll-llahumme ve bihamdike estagfiruke ve etûbu ilejke*” (Lavdia të qoftë Ty, All-llahu im, dhe qofsh i falënderuar, te Ti kërkoj falje dhe pendohem). Aishja r.a. thotë: “I thashë: O i Dërguari i All-llahut, ç’janë këto fjalë të reja që po i thua?” (Pejgamberi) Tha: “*Mua më është dhënë një shenjë (alamat) për ummetin tim, që kur ta shoh, të them: “Idhâ xhâe nasrull-llahi ve-l-fet’hu*” (Kur vjen ndihma e All-llahut dhe fitorja) e deri në fund të sures”. Ndërsa sipas një transmetimi po ashtu të Muslimit, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. shumë herë thoshte: “*SubhânAll-llahi ve bihamdihî, Estagfirull-llahe ve etûbu ilejhi*” (Lavdia i qoftë All-llahut dhe qoftë i falënderuar, kërkoj falje nga All-llahu dhe tek Ai pendohem). Ka thënë (Aishja): “I thashë: “O i Dërguari i All-llahut po të shoh shpesh se thua: “SubhanAll-llahi ve bihamdihî. Estagfirull-llahe ve etûbu ilejhi?” Pejgamberi tha: “*Më ka lajmëruar Krijuesi im se unë do të shoh një shenjë (alamat) në ummetin tim, dhe kur ta shoh atë ta shpeshtoj thënien: “SubhanAll-llahi ve bihamdihî. Estagfirull-llahe ve etûbu ilejhi”. Unë e kam parë atë, e ajo është: “Idhâ xhâe nasrull-llahi ve-l-vet’hu.” (Kur vjen ndihma e All-llahut dhe fitorja. Dhe i sheh njerëzit që po hyjnë në fenë e All-llahut grupe-grupe. Ti madhëroje Zotin tënd me lavdëresa dhe kërko falje nga Ai! Ai me të vërtetë e pranon pendimin. (en-Nasr: 1-4)).*

Hadithi 118

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Secili njeri do të ringjallet (në Ditën e gjykimit) në gjendjen në të cilën ka vdekur*”.

SHUMËSIA E RRUGËVE PËR BAMIRËSI

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“... Dhe çka të bëni nga të mirat, All-llahu me siguri e di atë”.

(el-Bekare, 215)

“Çkado që të bëni mirë, All-llahu e di.”

(el-Bekare, 197)

“Ai i cili punon mirë, sa grima - e sheh atë”

(ez-Zelzele, 7)

“Kush ka bërë mirë, ka bërë për vete.”

(el-Xhathije, 15)

Për këtë temë ka shumë ajete. Sa u përket haditheve, ato janë mjaft shumë dhe të panumëruara, po i theksojmë disa sosh:

Hadithi 119

Transmetohet nga Ebu Dherr Xhundub ibën Xhunade r.a. se ka thënë: “I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, cila është vepra më e mirë?” Tha: “Besimi në All-llahun dhe lufta (xihadi) në rrugën e Tij”. I thashë: “Cila pasuri është më e mirë?” Ai tha: “Ajo që është më e shtrenjtë dhe më e çmuar”. (Unë) i thashë: “Nëse nuk (mund ta) e jap?” (Pejgamberi) Tha: “Ndhimjoji atij që bën mjeshtri, ose bëni mjeshtri atij që nuk di mjeshtri”. Thashë: “O i Dërguari i All-llahut, e çka mendon nëse unë nuk mund të bëj diç nga dobësia?” (Pejgamberi) tha: “Rruaju mos u bëjë keq të tjerëve, e kjo do të jetë sadaka jotja për veten tënde”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 120

Nga Ebu Dherri r.a. po ashtu transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: “Çdo mëngjes për çdo nyje (të trupit) tuaj ka sadaka. Çdo tesbih - lavdërim (të shprehurit subhanAll-llah) është sadaka; çdo tahmid - falënderim (të shprehurit elhamdu lie-l-lah) është sadaka; çdo tekbir - madhërim (të shprehurit All-llahu ekber) është sadaka; urdhëresa për të mirë është sadaka, ndalesa kundër së keqes është sadaka. Krejt këtë e zëvendësojnë dy rekate namaz nafile të paraditës (duhâ)”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 121

Transmetohet përsëri nga Ebu Dherri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Më janë prezentuar veprat e ummetit tim, të mirat dhe të këqijat. Ndër veprat e tyre të mira e kam gjetur edhe largimin nga rruga atë që i mundon kalimtarët. Kurse ndër veprat e tyre të këqija bën pjesë edhe pështyma e cila nëse në xhami (në ndonjë mënyrë paraqitet e) nuk groposet”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 122

Po ashtu transmetohet nga Ebu Dherri r.a. se disa njerëz kanë thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, pasanikët na tejkaluan me shpërblime, ata falin namaz si ne, agjërojnë si ne, kurse (përveç kësaj) nga teprica e pasurisë së tyre japin sadaka”.* (Pejgamberi) Tha: *“A nuk ju ka dhënë All-llahu edhe juve me çka të bëni sadaka? Vërtet, çdo tesbih (lavdërim All-llahut) është sadaka, çdo tekbir (madhërim All-llahun) është sadaka, çdo tahmid (falënderim All-llahun) është sadaka, çdo tehليل (thënia: La ilahe il-lallah) është sadaka”.* Urdhëresa për të mirë është sadaka, ndalesa kundër së keqes është sadaka, edhe marrëdhënia seksuale (bashkëshortore) është sadaka”. Njerëzit i thanë: *“O i Dërguari i All-llahut, a edhe për epshet e ndonjërit prej nesh ka shpërblim? Tha: “Më thuani, nëse epshin e tij e përdor në haram, a nuk ka për te mëkat? Po ashtu nëse e përdor në hallall do të ketë shpërblim”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 123

Përsëri transmetohet nga Ebu Dherri r.a. i cili thotë: *“Më tha Pejgamberi s.a.v.s.: “Assesi në asnjë mënyrë mos e nënçmo asnjë vepër të mirë, po qoftë edhe ta takosh vëllain tënd me buzëqeshje”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 124

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Për çdo nyje të njeriut, çdo ditë kur lind Dielli, duhet dhënë sadaka. Nëse pajton dy veta - edhe kjo është sadaka, nëse dikujt i ndihmon që të hipën në kafshën e tij, ose i ndihmon që barrën ta ngarkojë në kafshën e tij (kalë ose deve) edhe kjo është sadaka, edhe fjala e mirë është sadaka, çdo hap të cilin e bën për të shkuar në namaz është sadaka, edhe largimi nga rruga i asaj që i pengon kalimtarët është sadaka”.*

(Muttefekun alejhi)

Kurse në Sahih të Muslimit sipas transmetimit të Aishes r.a. thuhet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet secili njeri prej Beni Ademëve është krijuar me 360 (treqind e gjashtëdhjetë) nyje. Kush e madhëron All-llahun (duke thënë: All-llahu ekber), kush e falënderon (me elhamduli-l-lah), kush i bën tehlil (duke thënë: La ilahe il-lallah), kush i shpreh lavdi (tesbih), kush i kërkon falje (istigfâr), kush e mënjanon një gur, një ferrë apo një kockë nga rruga e njerëzve, ose urdhëron për të mirë, ose ndalon kundër së keqes me numër të përgjithshëm 360 (herë), ai atë ditë do të shkojë i shpëtuar nga zjarri”.*

Hadithi 125

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush shkon në xhami për namaz në mëngjes ose në mbrëmje, All-llahu për këtë do t'i përgatisë atij gosti (në Xhennet) në mëngjes ose në mbrëmje”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 126

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“O ju gratë muslimane, asnjëra nga ju mos ta përbuzë shoqen fqinje të saj, qoftë ajo edhe për një thundër deleje”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 127

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Imani (besimi) është gjashtëdhjetë e disa apo shtatëdhjetë e disa degë: Më e vlefshme është fjala: “La ilahe il-lallah” (nuk ka të adhuruar tjetër përveç All-llahut), kurse më e ulëta është të larguarit nga rruga e asaj që i mundon kalimtarët. Edhe turpi është një degë e imanit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 128

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Një njeri duke udhëtuar në një rrugë e kaplon etje e madhe, e gjen një pus, zbret në të dhe pi ujë. Pastaj del nga pusi dhe has një qen me gjuhë të nxjerrë jashtë që han baltë nga etja. Njeriu thotë: “Këtë qen e paska kapluar etja siç më pat kapluar edhe mua më parë”. Pastaj njeriu zbret në pus dhe mbush këpucën e vet me ujë, pastaj e kap me gojë derisa*

ngjitet lartë dhe i jep të pijë qenit. All-llahu për këtë e falënderon dhe ia fal mëkatet". (As'habët i) Thanë: "O i Dërguari i All-llahut, edhe për kafshët kemi shpërblim?" (Pejgamberi) Tha: "Në gjithçka që ka mëlçi të lagur ka shpërblim".

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin e Buhariut theksohet: "E falënderon All-llahu, ia falë mëkatet dhe e fut në Xhennet". Kurse në një transmetim të Buhariut dhe Muslimit (ku kjo ngjarje theksohet më gjerësisht), theksohet: "Një ditë një qen u soll rreth pusit, pasi që etja e kishte kapluar për vdekje. Atë e sheh një lavire dhe horre prej Beni Israilëve e cila e zbathi këpucën e saj dhe me te i dha ujë qenit derisa e ngopi; për këtë vepër iu falën mëkatet".

Hadithi 129

Ebu Hurejre r.a. po ashtu thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Vërtet e kam parë një njeri duke u dëfryer në Xhennet për shkak se kishte prerë një dru i cili i pengonte në rrugë duke kaluar muslimanët".

(Transmeton Muslimi)

Kurse në një transmetim tjetër thuhet: "Një njeri has në një degë të lisit në mes të rrugës, e thotë: "Pasha All-llahun, unë këtë do t'ua largoj muslimanëve që mos t'i mundojë". Andaj u fut në Xhennet". Kurse në një transmetim të Buhariut dhe Muslimit: "Duke ecur rrugës një njeri e gjen një degë të ferrës në rrugë dhe e largon. All-llahu e falënderoi atë dhe ia fali mëkatet".

Hadithi 130

Ebu Hurejre r.a. transmeton se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Kush merr abdest bukur e mirë, pastaj shkon në namaz të xhumasë, atje hesht dhe dëgjon (hutben), i falen mëkatet e bëra në mes të dy xhumave dhe tri ditë më tepër. Kush argëtohet në xhami me rërë (dhe gjëra të tjera), e ka zhvlerësuar dobinë e xhumasë".

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 131

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Kur një rob musliman, apo një besimtar merr abdest, kur e lanë fytyrën, prej tij bien të gjitha mëkatet e syve të tij me të cilët ka shikuar, bashkë më ujin ose me pikën e fundit të ujit. Kur t'i lajë duart, i bien të gjitha mëkatet e duarve me ujin ose me pikën e fundit të ujit, derisa të

dalë i pastër nga mëkatet. Kur t'i lajë këmbët e tij, i bien të gjitha mëkatet e këmbëve bashkë me ujin ose me pikën e fundit të ujit, ashtu që ai mbetet plotësisht i pastër prej mëkateve”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 132

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: *“Pesë namazet - prej njërit deri te tjetri, namazi i xhumasë - prej njërit deri te tjetri dhe prej një ramazani gjer në ramazanin tjetër, janë pastrues të mëkateve në mes tyre - nëse ruheni prej mëkateve të mëdha”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 135

Nga Ebu Musa el-Esh'arij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Një rob (musliman) kur të sëmuret, ose kur të jetë në rrugë, i shënohen (shpërblimet) njësoj sikur ka qenë i shëndoshë dhe në shtëpi”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 136

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: *“Çdo vepër e mirë është sadaka”.*

(Këtë hadith e transmeton Buhariu, kurse Muslimi e transmeton prej Hudhejfes r.a.)

Hadithi 137

Xhabiri r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Asnjë musliman nuk do të mbjell një fidan e të mos ketë për çdo fryt që hahet prej tij sadaka, e edhe për atë që i vidhet ai ka sadaka, edhe për atë që i humbet ka sadaka”.*

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër të tij thuhet: *“Secili musliman që mbjell një fidan (pemë) e prej saj hanë njerëzit, kafshët dhe shpesët, do t'i jetë kjo sadaka deri në Ditën e gjykimit”.* Kurse në një transmetim tjetër po ashtu të Muslimit thuhet: *“Për çdo pemë apo bimë që mbjell muslimani e prej tyre ushqehen njerëzit dhe kafshët ai ka sadaka”.* Transmetimi i këtillë është prej Enesit r.a.

Hadithi 143

Transmetohet nga Adijj ibën Hatim se ka thënë: “E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: *“Frikësohuni (ruajuni) nga zjarri, qoftë edhe me gjysmë hurme”*.”

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër po nga ky transmetues, Buhariu dhe Muslimi theksojnë hadithin në tërësi si vijon: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Secilit prej juve Krijuesi i vet do t’i drejtohet drejtpërdrejt (me të folur-pyetje) pa përkthyes. Do të shikojë nga ana e tij e djathtë, e nuk do të sheh tjetër gjë veçse veprat e tij (të mira). Pastaj do të shikojë nga ana e tij e majtë, e nuk do të sheh tjetër gjë veçse veprat e tij (të këqija). Do të shikojë përpara vetes e nuk do të sheh tjetër veçse zjarrin (e Xhehennemit) para fytyrës së tij. Andaj, mbrohuni nga zjarri (i Xhehennemit), qoftë edhe me gjysmë hurme, e kush nuk e gjen këtë atëherë me fjalë të mirë”*.”

Hadithi 144

Transmetohet nga Enesi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu është i kënaqur me robin i cili kur han diçka e falënderon All-llahun, e po ashtu edhe kur të pijë diçka e falënderon All-llahun”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 145

Transmetohet nga Ebu Musa r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Secili musliman e ka obligim një sadaka”*. Iu tha: “E çka mendon nëse nuk e gjen?” Tha: *“Do të punojë me duart e veta, e shfrytëzon vetveten dhe do të jap sadaka”*. Pastaj iu tha: “E çka nëse këtë nuk mundet?” Tha: *“Do t’i ndihmojë të nevojshmit që është i dëmtuar”*. Pastaj iu tha: “E çka mendon nëse edhe këtë nuk mundet?” Atëherë (Pejgamberi) tha: *“Do të rekomandojë dhe urdhërojë veprat e mira apo të hajrit”*. Thanë: “E nëse edhe këtë nuk e bën dot?” Tha: *“Do të përmbahet nga e keqja, sepse edhe ajo është sadaka”*.”

(Muttefekun alejhi)

MATURIA NË DËGJUESHMËRI

All-llahu i Lartmadhërisëm thotë.

“Tâ Hâ. Nuk ta shpallëm Kur'anin për të munduar”.

(Tâ Hâ, 1-2)

dhe thotë:

“... All-llahu ju dëshiron lehtësim e nuk ju dëshiron vështirësi.”
(el-Bekare, 185)

Hadithi 146

Nga Aishja r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. hyri në dhomën e saj ku gjendej një grua dhe i tha: *“Kush është kjo?”* Tha: *“Kjo është filan gruaja, e kryen me kujdes namazin e saj”.* (Pejgamberi) Tha: *“Mos e obligoni veten sa nuk keni mundësi, se pasha All-llahun, Ai nuk mërzhitet derisa të mos ju mërzhit juve së tepruarit. All-llahu më së shumti e do devotshmërinë e cila është e përhershme tek ai që e kryen”.*

(Muttefekun alejhi)

“All-llahu nuk do t'i ndërprejë thevabet e Tij dhe shpërblimin për veprat tuaja dhe nuk do të mërzhitet për këtë siç ndodh kjo me krijesat, përdërisa ju të mos mërzhiteni e ta ndërpritni ibadetin. Andaj është e domosdoshme që prej ibadeteve vullnetare të merrni vetëm ato që mund t'i kryeni vazhdimisht e pa ndërprerje, në mënyrë që edhe shpërblimi i All-llahut mbi ju të rrjedh pandërprerje”.

Hadithi 147

Transmetohet nga Enesi r.a. i cili thotë: *“Tre njerëz prej të afërmeve erdhën në shtëpitë e grave të Pejgamberit s.a.v.s. dhe pyetën për ibadetin e Pejgamberit s.a.v.s. - e pasi morën përgjigje, atyre iu duk se kjo është pak dhe thanë: “Ku jemi ne e ku është Pejgamberi s.a.v.s. All-llahu atij ia ka falur të gjitha mëkatet e mëparshme dhe ato të ardhshmet”. Njëri prej tyre tha: “Sa më përket mua, unë gjithnjë tërë natën do të falem”. I dyti tha: “Unë vazhdimisht do të agjëroj”. I treti tha: “Unë do të izolohem prej grave dhe kurrë nuk do të martohem”. Kur vjen i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u thotë: “A jeni ju që keni thënë këtë dhe këtë? Sa më përket mua, pasha All-llahun, unë jam më i frikësuar dhe më i devotshmi ndaj All-llahut se sa ju, por unë agjëroj dhe ha, falem dhe flej, dhe bëj jetë bashkëshortore! Kush largohet nga Sunneti im, ai nuk më përket mua”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 148

Nga Ibni Mes'udi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Janë shkatërruar dhe kanë humbur stërholluesit e tekanjozët”* (Ata të cilët vetes dhe të tjerëve ua vështirësojnë punët dhe ibadetet aty ku nuk duhet). Këtë e tha tri herë.

Hadithi 149

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet feja është lehtësi, kushdo që e vështirëson fenë (me shtesa) ajo e ngadhënjën atë (duke e kthyer në gjendje normale) andaj drejtohuni, afrohuni (njëri me tjetrin), bëhuni të gëzuar, shfrytëzoni dhe ndihmohuni me ecje të mëngjesit, të mbrëmjes dhe të pasdarkës (shfrytëzoni lehtësimet fetare në ibadete)”*.

(Transmeton Buhariu)

Sipas një transmetimi të Buhariut ky hadith përfundon kështu: *“Drejtohuni në mes veti, afrohuni, gdhihuni herët e rrini vonë dhe shfrytëzoni lehtësimet tjera. Bëhuni të matur, bëhuni të matur e do t’ia arrini qëllimit”*. Kuptimi i përgjithshëm i hadithit është: *“Vetveten ndihmoheni në kryerjen e ibadeteve të All-llahut ashtu që ato t’i kryeni në çastet e komoditetit dhe disponimit, në mënyrë që t’u janë të këndshme e jo të rënda e të mërzitshme, që t’ia arrini qëllimit. Në fe bëhuni racionalë - t’i arrini qëllimet me sa më pak mundime e lodhje, mu ashtu sikur edhe në punët e kësaj bote”*.

Hadithi 150

Transmetohet nga Enesi r.a. i cili ka thënë: *“Pejgamberi s.a.v.s. ka hyrë në xhami, kurse aty ishte një litar i zgjatur në mes dy shtyllave të xhamisë. (Pejgamberi) Tha: “Ç’është ky litar këtu?” (Të pranishmit) Thanë: “Ky litar është i Zejnebes r.a. (njëra nga bashkëshortet e Alejhisselamit), kur të përgjumet gjatë namazit ajo mbahet për te”*. Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“Zgjidheni, secili prej jush le të falet me disponim, e kur të përgjumet, le të bie e të flejë”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 151

Nga Aishja r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur dikush prej jush kotet gjatë namazit (nafile), le të flejë gjersa t’i kalojë gjumi. Sepse nëse dikush duke u falur kotet, ai nuk e di nga kthehet dhe çka bën, andaj mundet që në vend të kërkimit të faljes (istigfar) e qorton vetveten”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 153

Transmetohet nga Ebu Xhuhajfë Vehb ibën Abdull-llah r.a. i cili ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. e vëllazëroi Selmanin me Ebu Derda-në r.a. Një ditë Selmani i shkoi për vizitë Ebu Derda-së dhe kur e sheh nënën e Derdasë të veshur thjesht i thotë: “Ç’është puna jote?” (Ajo) Tha: “Vëllai yt, Ebu Derda nuk ka dëshirë për gjërat e kësaj bote”. Pastaj vjen Ebu Derda, i përgatit ushqim vëllait të vet dhe i thotë: “Ti ha, kurse unë jam duke agjëruar”. (Selmani) Tha: “Unë nuk do të ha derisa edhe ti të mos hash me mua”. Kur erdhi nata, Ebu Derda u ngrit për të falë namaz (nafile) kurse Selmani i tha: “Bjer dhe fli”. Ebu Derda ra të flejë, pastaj së shpejti u zgjua të falet. Selmani prapë thotë: “Bjer dhe fli!” Kur nata ishte në përfundim Selmani i tha Ebu Derda-së: “Tash zgjohu!” Pasi e falën sabahun, Selmani i thotë vëllait të vet: “Ti vërtet ke detyra ndaj Krijuesit tënd, ke detyra ndaj vetvetes dhe ke detyra edhe ndaj familjes tënde. Jepja dhe plotësoja secilit të drejtën e tij”. Pastaj shkon te Pejgamberi s.a.v.s. dhe ia rrëfen ngjarjen. Pejgamberi s.a.v.s. thotë: “*Selmani ka thënë (dhe vepruar) të drejtën*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 155

Transmetohet nga Ebu Rib’ij Handhale ibën Rebi’ el-Usejdijji, një nga shkruesit e të Dërguarit s.a.v.s. se ka thënë: “Më takoi Ebu Bekri r.a. dhe më tha: “Si je o Handhale?” I thashë: “Handhale ka bërë hipokrizi!” (Ebu Bekri) Tha: “SubhanAll-llah (Lavdi i qoftë All-llahut), çfarë po flet?” Unë i thashë: “Ne shkojmë tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i cili na flet për Xhennetin dhe Xhehennemimin aq qartë siç t’i shihnim me sytë tanë, ndërsa kur dalim nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ne jepemi pas dëfrimit me gratë, me fëmijët dhe gjëra të tjera dhe harrojmë shumicën nga ajo që dëgjuam”. Ebu Bekri r.a. tha: “Pasha All-llahun, edhe ne veprojmë ashtu!” Pastaj unë dhe Ebu Bekri u nisëm derisa erdhëm tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kur unë i thashë: “Ka bërë hipokrizi Handhale o i Dërguari i All-llahut!” I Dërguari s.a.v.s. tha: “Ç’është ajo?” I thashë: “O i Dërguari i All-llahut ne ishim te ti, dhe ti na e tërhoqe vërejtjen me Xhehennem dhe Xhennetin aq qartë sikur t’i shihnim me sytë tanë, por kur kemi dalë prej teje, ne e kemi vazhduar dëfrimin me gratë, fëmijët dhe gjërat tjera të kësaj bote, saqë kemi harruar shumë nga ato që i kemi dëgjuar prej teje”. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “*Pasha Atë që e posedon shpirtin tim, sikur të ishit të përhershëm - ashtu çfarë ishit tek unë, dhe sikur këtë vazhdimisht ta përkujttoni, juve do t’ju përqaqonin dhe do t’ua kapnin duart engjëjt në*

shtratin tuaj dhe në rrugët tuaja, mirëpo o Handhale, orë pas ore!” Këtë e përsëriti tri herë”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 156

Nga Ibni Abbasi r.a. transmetohet se ka thënë: “Derisa Pejgamberi s.a.v.s. na e mbante hutbenë, një njeri qëndronte (në këmbë), andaj (Alejhisselami) pyeti për të dhe (të pranishmit) i thanë: “Babai i Israilit është zotuar se do të qëndrojë në diell, e nuk do të ulet, as nuk do të strehohet nën hije, as nuk do të flasë, vetëm do të agjërojë”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Urdhërojeni të flasë, të strehohet nën hije, të ulet dhe ta plotësojë agjërimin e tij*”.

(Transmeton Buhariu)

RUAJTJA E VEPRAVE (FETARE)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“A nuk është koha që besimtarëve t’u zbuten zemrat kur përmendet All-llahu dhe çka ka zbritur nga e vërteta (Kur’ani), e të mos bëhen sikur ata të cilëve qysh më herët u është dhënë Libri. Atyre u është zgjatur koha, andaj zemrat e tyre janë bërë të ashpra.”

(el-Hadid, 16)

“Pastaj, vazhduam gjurmët e tyre me pejgamberët tanë, pasuam me Isanë, të birin e Merjemes, dhe atij i kemi dhënë Inxhilin, kurse në zemrat e pasardhësve të tij kemi derdhur butësi dhe mëshirë, kurse murgësinë e kanë shpifur vetë, nuk ua kemi caktuar Ne, vetëm për të arritur kënaqësinë e All-llahut. Mirëpo, ata nuk kujdesen për këtë si duhet.”

(el-Hadid, 27)

“Dhe mos u bëni si ajo, e cila e këputi pëlhurën e vet pas një qëndrese të fortë.”

(en-Nahël, 92)

“Dhe adhuro Zotin tënd sa të jeshë gjallë!”

(el-Hixhr, 99)

Prej haditheve të kësaj teme është edhe ai që transmetohet nga Aishja r.a. e cila pohon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Feja më e dashur tek All-*

llahu është ajo, pronari i së cilës është vazhdimisht i angazhuar në te".
(Shih hadithin nr. 146 të këtij Libri në kaptinën paraprake).

URDHËRESA E RUAJTJES SË SUNNETIT DHE ADABEVE TË TIJ

All-llahu i Madhërishëm thotë:

*"Çkado që ju jep Pejgamberi, merreni, e çka t'ju ndalojë -
përmbahuni prej asaj".*

(el-Hashr, 7)

*"Ai nuk flet me hamendje. Ajo nuk është tjetër, vetëm se
shpallje që shpallet".*

(en-Nexhm, 3-4)

*"Thuaj, nëse e duani All-llahun, pasomëni, edhe juve All-llahu
do t'ju dojë dhe do t'ua falë mëkatet. "*

(Ali Imran, 31)

*"Ju keni shembull të mrekullueshëm në Pejgamberin e All-
llahut, kush shpreson në mëshirën e All-llahut dhe shpërblimin në
botën tjetër. "*

(el-Ahzab, 21)

*"Dhe jo, pasha Zotin tënd, ata nuk janë besimtarë derisa për
gjykatës në mosmarrëveshjet e tyre nuk të pranojnë ty, e pastaj për
shkak të gjykimit tënd në shpirtrat e tyre nuk ndiejnë aspak peshë,
dhe derisa të përulen plotësisht".*

(en-Nisa, 65)

*"... Po nëse nuk pajtoheni në ndonjë çështje, drejtohuni All-
llahut dhe Pejgamberit, nëse i besoni All-llahut dhe botës tjetër. "*

(en-Nisa, 59)

Dijetarët kanë thënë kjo do të thotë: në Kur'an dhe Sunnet. Dhe sërish
në Kur'an thuhet:

*"Kush e respekton Pejgamberin e ka respektuar edhe All-
llahun. "*

(en-Nisa, 80)

*"Kurse edhe ti, pa dyshim udhëzon në rrugë të drejtë, në rrugë
të All-llahut. "*

(esh-Shura, 52-53)

“... Le të ruhen ata, të cilët veprojnë në kundërshtim me urdhrin e Tij, mos t'i godasë ndonjë ngatërresë apo mos t'i godasë ndonjë dënim i dhembshëm”.

(en-Nur, 63) dhe thotë:

“Dhe përkujtoni ajetet edhe urtësitë e All-llahut, të cilat lexohen në shtëpitë tuaja. ”

(el-Ahzab, 34).

Ajete të kësaj kaptine ka shumë. Ndërsa sa u përket haditheve, janë si vijon:

Hadithi 160

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Keni kujdes atë që po ua lë; ata që kanë qenë para jush janë shkatërruar për shkak të pyetjeve të shumta dhe divergjencave të tyre me pejgamberët e tyre. Kur t'ju ndaloj prej diçkasë, largohuni prej saj, ndërsa kur t'ju urdhëroj për diçka, atë përmbusheni sa të keni mundësi”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 162

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Krejt ummeti im do të hyjë në Xhennet, përveç atij që nuk do”.* I thanë: *“E kush nuk do, o i Dërguari i All-llahut?”* Tha: *“Kush më respekton mua, ai do të hyjë në Xhennet, ndërsa kush më kundërvihet (nuk më respekton), ai nuk do”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 165

Transmetohet nga Ebu Musa r.a. se ka thënë: *“U dogj një shtëpi në Medinë bashkë me njerëzit e saj natën. Kur u informua për rastin e tyre, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Vërtet ky zjarri është armik juaji, andaj kur të flini, fiken”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 168

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka urdhëruar që gjatë ngrënies të lëpihen gishtat dhe të fshihet ena me ushqim dhe ka thënë: *“Vërtet ju nuk e dini se ku është bereqeti”.*

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër të tij thuhet: *“Kur t'i bie në tokë kafshata e ushqimit ndonjërit prej jush, le ta marrë, le t'ia shkundë pluhurin,*

pastaj le ta hajë dhe le të mos ia lëjë djallit: askush prej jush mos t'i fshijë duart me shami para se t'i lëpijë gishtat e vet sepse nuk e di në cilin prej ushqimeve të tij është bereqeti". Në transmetimin e tretë të tij thuhet: "Vërtet djalli prezenton në secilën prej punëve tuaja, madje prezenton edhe në ushqimin tuaj. Kur t'ju bie ndonjë kafshatë, le t'ia fshijë pluhurin, pastaj le ta hajë e mos t'ia lëjë djallit".

Hadithi 169

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. i cili ka thënë: "I Dërguari i Allahut s.a.v.s. u ngrit në Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. mesin tonë dhe duke na këshilluar tha: "O njerëz, ju vërtet do të tuboheni tek All-llahu i Madhërishëm të zbathur, të zhveshur dhe të pa bërë sunet: **"Ashtu siç ju kemi krijuar herën e parë do të përsërisim atë (krijim). Ky është premtimi ynë, Ne me të vërtetë mund ta bëjmë këtë"** (el-Enbija, 104). Kujdes, krijesa e parë e cila do të vishet në Ditën e gjykimit është Ibrahim i s.a.v.s. Disa njerëz të ummetit tim do të sillen në Ditën e gjykimit dhe do t'i grabisin të majtit (engjëjt e Xhehennemit), e unë do të them: "O Krijuesi im, këta janë shokët e mi Pastaj do të më thuhet: "Ti vërtet nuk e di çfarë kanë bërë ata pas Teje", kurse unë do të them siç ka thënë Robi i mirë (Isai a.s.): **"Kam qenë dëshmitar derisa isha në mesin e tyre, e pasi që ma more shpirtin, mbete Ti mbikëqyrës i tyre? Dhe Ti je dëshmitar i çdo sendi. Nëse i dënon, dënon robërit Tu, e nëse ua fal, me të vërtetë Ti je i fortë e i urtë"** (el-Maide, 117-118), e pastaj do të më thuhet: "Ata vazhdimisht janë kthyer prapa (janë bërë murted) qysh se je ndarë ti prej tyre".

(Muttefekun alejhi)

PËRKUSHTIMI NDAJ VENDIMIT TË ALL-LLAHUT

- Dhe çka thotë ai që bën thirrje për këtë dhe urdhëron në vepra të mira ose ndalon kundër të këqijave -

All-llahu i Madhërishëm thotë:

"Dhe jo, pasha Zotin tënd, ata nuk janë besimtarë derisa për gjykatës në mosmarrëveshjet e tyre nuk të pranojnë ty, e pastaj për shkak të gjykimit tënd në shpirtat e tyre nuk ndiejnë aspak peshë, dhe derisa të përulen plotësisht".

(en-Nisa, 65)

“Kur të thirren besimtarët tek All-llahu dhe Pejgamberi i Tij, që ai t’i gjykojë, fjala e tyre që do të thonë është: “Dëgjojmë dhe përulemi!” Ata janë të shpëtuar”.

(en-Nur, 51)

I kësaj teme është edhe hadithi i përmendur në fillim të kapitlës së kaluar (nën nr. 160) i transmetuar nga Ebu Hurejre r.a. por edhe hadithet tjera.

NDALIMI I BID’ATEVE DHE I SHFAQJES SË RISIVE (NË FE)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“... Çka ka tjetër pas të vërtetës, përveç humbjes?”

(Junus, 32)

“... Në Libër nuk kemi lënë gjë mangut. ”

(el-En’âm, 38)

“... Po nëse nuk pajtoheni në ndonjë çështje, drejtohuni All-llahut dhe Pejgamberit. ” (Do të thotë Kur’anit dhe Sunnetit.)

(en-Nisa, 59)

“E kjo, kjo është rruga ime e drejtë. Prandaj mbajeni këtë dhe mos pasoni rrugë të tjera, e të ndaheni nga rruga e tij. ”

(el-En’âm, 153)

“Thuaj, nëse e duani All-llahun, pasomëni mua, edhe juve All-llahu do t’ju dojë dhe do t’jua falë mëkatet. ”

(Ali Imrân, 31)

Ajetet mbi këtë temë janë të shumta dhe të njohura.

Sa u përket haditheve mbi këtë temë, ato janë mjaft shumë dhe të njohura, por ne do të kufizohemi vetëm në disa prej tyre:

Hadithi 173

Transmetohet nga Aishja r.a. e cila thotë se ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: *“Kush shpik në fenë tonë atë që nuk është nga ajo, ajo është e refuzuar”.*

(Muttefekun alejhi)

Sipas transmetimit të Muslimit: *“Kush vepron diç që nuk është në pajtim me fenë tonë, ajo (vepër) është e refuzuar”.*

PËR ATË QË FUT SHPREHI TË MIRA APO TË KËQIJA

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Edhe ata që thonë: “O Zoti ynë, na dhuro gëzim në gratë dhe fëmijët tanë, dhe bëna të marrin shembull (nga ne) ata që ruhen”.

(el-Furkan, 74)

“Edhe ata i bëmë udhërrëfyes që të udhëzojnë sipas urdhrave tona.”

(el-Enbija, 73)

Hadithi 176

Transmetohet nga Ebu Amër Xherir ibën Abdull-llah r.a. i cili ka thënë: “Në pikë të ditës ishim tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur i erdhën një grup njerëzish të zhveshur, të mbuluar me guna të leshta ose me aba, me shpata të varura për trup. Ishin kryesisht nga fisi Mudar. Fytyra e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. u zbeh kur e pa mospasjen e tyre. Ai pastaj hyri dhe prap doli e pastaj e urdhëroi Bilallin i cili e thirri ezanin edhe ikametin, e pasi u falën, e mbajti një hutbe ku tha: *“O njerëz, frikësojuni Zotit tuaj që ju krijoi prej një njeriu, nga i cili krijoi edhe shokun e tij për jetë, dhe, prej atyre dyve bëri shumë meshkuj dhe femra. Frikësojuni All-llahut të cilin i luteni dhe mbani lidhjet familjare! Se All-llahu, vërtet, gjithmonë mbi ju vigjilon”.* (en-Nisa, 1), dhe ajetin e fundit të sures el-Hashr: *“O besimtarë, frikësojuni All-llahut dhe të shikojë secili se ç’ka bërë për nesër.”* (el-Hashr, 18), *të ndajë sadaka secili njeri; prej të hollave të tij (ar e argjend), prej petkave të tij, një tas grurë, një tas hurmash”,* saqë tha: *“Po qoftë edhe me gjysmë hurme”.* Pastaj erdhi një njeri prej Ensarëve që solli një bohçë të lidhur të cilën nuk mund ta mbante, bile nuk e mbante dot, e pastaj pasuan një nga një derisa i pashë dy grumbuj me ushqim dhe rroba, kurse fytyra e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. shkëlqente si e praruar me ar. Pastaj i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: *“Kush sjell një shprehi a traditë të mirë në Islam do të ketë për të shpërblim, por edhe shpërblimin e të gjithë atyre që pas tij e punojnë atë, për pa ju zvogëluar aspak shpërblimi i tyre. Ndërsa kush sjell në Islam një shprehi a traditë të keqe, do të jetë barrë mbi të, por edhe barra e të gjithë atyre që ashtu veprojnë pas tij, pa iu zvogëluar aspak përgjegjësia dhe dënimi i atyre të tjerëve”.*

(Transmeton Muslimi)

(Komenti i fjalëve të përkthyer nga teksti është lëshuar si i panevojshëm - v. p.).

Hadithi 177

Transmetohet nga Ibni Mes'udi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Asnjë person nuk mbytet me dhunë, e që birit të Ademit (Kabilit) të mos i bie hise nga gjaku i tij, sepse ai i pari e ka filluar vrasjen”*.

(Muttefekun alejhi)

UDHËZIMI NË TË MIRË DHE THIRRJA NË UDHËZIM APO NË LAJTHITJE

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Dhe thirr në Zotin tënd (në besimin në Zot)”

(el-Kasas, 87)

“Thirr në rrugën e Zotit tënd me urtësi dhe këshillime të mira.”

(en-Nahël, 125)

“... Ndhimoheni njëri-tjetrit në bamirësi dhe devotshmëri.”

(el-Maide, 2)

“Dhe le të ketë nga ju të atillë që do të thërrasin në të mirë.”

(Ali Imran, 104)

Hadithi 178

Nga Ebu Mes'ud Ukbe ibën Amër el-Ensarij el-Bedrij r.a. transmetohet se ka thënë: *“Ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “Kush i tregon apo e udhëzon dikë në të mirë, do të ketë shpërblimin aq sa edhe ai që e kryen atë”*. (Transmeton Muslimi)

Hadithi 179

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush thërret në rrugë të drejtë, ka shpërblim për të aq sa ka edhe ai që e ndjek, pa u zvogëluar aspak shpërblimi i atyre që e kryejnë, por edhe kushdo që thërret në lajthitje (në rrugë të shtrembër) do të ketë mëkat po aq sa kanë edhe ata që e ndjekin, pa u zvogëluar aspak mëkati i tyre”*.

(Transmeton Muslimi)

NDIHMA RECIPROKE NË BAMIRËSI DHE DEVOTSHMËRI

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“... Ndihmojeni njëri-tjetrin në bamirësi dhe devotshmëri. ”

(el-Maide, 2)

Dhe thotë:

“Pasha kohën! Njeriu me siguri është në humbje. Përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira dhe të cilët porosisin për drejtësi dhe i rekomandojnë njëri-tjetrit durim”.

(el-Asër, 1-3)

Imam Shafiu ka thënë: “Vërtet shumica e njerëzve janë të pakujdesshëm (në gaflet) nga kuptimi i kësaj sureje”.

Hadithi 182

Transmetohet nga Ebu Abdurrahman Zejd ibën Halid el-Xhuhnij r.a. i cili ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e përgatit (me pajisje luftarake) një luftëtar në rrugë të All-llahut, edhe ai ka luftuar (e ka shpërblimin si të atij që ka luftuar). Kush mbetet dhe kujdeset për familjen e një luftëtari duke i bërë mirë, edhe ai ka luftuar”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 184

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka takuar një grup të kalorësve në Revha (vend afër Medinës) dhe u ka thënë: *“Cili popull jeni ju?”* Thanë: *“Ne jemi muslimanë”.* Ata e pyetën: *“Kush je ti?”* (Pejgamberi) Tha: *“Unë jam i Dërguari i All-llahut”.* Pastaj një grua e ngriti fëmijën e saj kah Pejgamberi dhe i tha: *“A edhe për këtë ka haxh?”* Pejgamberi tha: *“Po, kurse ti ke shpërblim”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 185

Nga Ebu Musa el-Esh'arij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Arkëtari i besueshëm musliman i cili e zbaton urdhrin dhe jep apo paguan në mënyrë të plotë me gjithë dëshirë dhe ia dorëzon atij për të cilin është urdhëruar çdokush nga dhënësit e zekatit”.*

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër: *“I cili jep atë që i urdhërohet, mu ashtu siç i urdhërohet, po ashtu është bamirës (mutesaddik)”.*

KËSHILLIMI (NASIHATI)

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Pa dyshim besimtarët janë vëllezër.”

(el-Huxhurat, 10)

Pastaj duke rrëfyer për Nuhin a.s. thotë:

“... Ju këshilloj.”

(el-A'raf, 62)

Dhe për Hudin a.s.

“... Dhe unë për ju jam këshilltar besnik”.

(el-A'raf, 68)

Ndërsa prej haditheve të kësaj teme janë:

Hadithi 186

Transmetohet nga Ebu Rukajje Temim ibën Evs ed-Darij r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Feja është këshillë”*. Thamë: *“Për kë (o i Dërguari i All-llahut)?”* Tha: *“Për All-llahun, Librin e Tij, të Dërguarin e Tij, për imamët e muslimanëve dhe njerëzit e rëndomtë prej tyre”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 188

Transmetohet nga Enesi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Askush nga ju nuk do të jetë besimtar i vërtetë përderisa nuk dëshiron për vëllain e vet atë që e dëshiron për vetvetën”*.

(Muttefekun alejhi)

URDHËRIMI PËR TË MIRË DHE NDALIMI NGA E KEQJA

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“Dhe le të ketë nga ju të atillë që të thërrasin në të mira dhe kërkojnë të bëhen punë të mira dhe të pengojnë nga veprat e këqija. Ata do të jenë të shpëtuar”.

(Ali Imran 104)

“Ju jeni populli më i mirë se të gjithë të tjerët që janë paraqitur ndonjëherë, ngase ju kërkonit të bëhen vepra të mira dhe pengoni nga të pamirat.”

(Ali 'Imran, 110)

“Ti merri me të mirë! Urdhëro për vepra të mira dhe largohu nga injorantët”.

(el-A'raf, 199)

“Kurse besimtarët dhe besimtare të janë miq të njëri-tjetrit: porosisin për vepra të mira dhe pengojnë nga veprat e këqija.”

(et-Tevbe, 71)

“Janë mallkuar jobesimtarët nga Izraelitët, në gjuhën e Davudit dhe të Isasë, të birit të Merjemes, për shkak se ishin të padëgjueshëm, dhe gjithmonë e tepronin”.

(el-Maide, 78)

“Dhe thuaj: “E vërteta është nga Zoti juaj, prandaj kush të dojë - le të besojë, kush të dojë - le të mos besojë.”

(el-Kehf, 29)

“Ti prediko atë që të urdhërohet.”

(el-Hixhr, 94)

Dhe thotë:

“... Ne i shpëtuam ata të cilët pengonin nga veprat e këqija, kurse me dënim të rëndë i përfshimë mëkatarët, për shkak se gjithmonë kanë qenë të mbrapshtë”.

(el-A'raf, 165)

Ajetet për këtë temë janë të shumta dhe të njohura. Kurse hadithet janë si vijon:

Hadithi 189

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Kush nga ju sheh një të keqe le ta ndryshojë me dorën e tij, e nëse nuk mundet ta bëjë, atëherë me gjuhën e tij, e nëse nuk mundet ta bëjë këtë - atëherë me zemrën e tij, porse ky është imani më i dobët”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 190

Transmetohet nga Ibni Mes'udi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Asnjë Pejgamber të cilin e ka dërguar All-llahu te një popull para meje - nuk ka qenë, e të mos ketë pasur havarijjet prej ummetit të vet dhe shokë që iu kanë përmbajtur sunnetit të tij dhe kanë ndjekur porositë e tij. Pastaj kanë pasuar pas tyre gjenerata (pasardhës) të cilët kanë folur atë që nuk e kanë vepruar dhe kanë vepruar atë që nuk u qe urdhëruar. andaj secili që lufton kundër tyre me dorën e vet është besimtar, kush lufton kundër tyre me gjuhën e vet është besimtar, edhe ai që lufton kundër tyre me zemrën e vet është besimtar. Kush prej këtyre të triave nuk bën asgjë, tek ai nuk ka iman as sa kokrra e hardallit”.*

Hadithi 191

Nga Ebu-l-Velid Ibadete ibën es-Samit r.a. transmetohet se ka thënë: “Iu zotuaam të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. për dëgjim dhe respektim në vështirësi dhe në lehtësi në vende të gëzimit dhe të mërziisë dhe për përparësi të tij mbi ne në gjithçka, dhe se nuk do të grindemi as s’do t’ua kontestojmë udhëheqjen atyre që janë të denjë, përveç nëse vërehet kufër (mosbesim) i hapët për të cilin kemi argumentin e All-llahut të Madhëruar. (Dhe i jemi betuar Pejgamberit) Që të flasim vetëm të vërtetën kudo që të jemi dhe se nuk do t’i frikësohemi qortimit të askujt në lidhje me All-llahun”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 193

Transmetohet nga nëna e besimtarëve Ummi Seleme Hind bint Ebi Umejje Hudhejfe r. anha se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Me të vërtetë do t’ju imponohen disa sundues e ju do t’i lejoni disa veprime të tyre e disa nuk do t’i lejoni. Kush e urren (të keqen) me zemër është pastruar prej mëkatit, kush e gjykon (refuzon) me gjuhë, është siguruar nga mëkati, ndërsa kush pëlqehet dhe i ndjek*”;... as’habët thanë: “O i Dërguari i All-llahut, a nuk duhet të luftojmë kundër tyre?” Tha: “*Jo, përderisa falin namaz me ju*”.

(Transmeton Muslimi)

(Kuptimi: Kush urren me zemrën e tij, por nuk mundet të refuzojë me dorë e as me gjuhë, është pastruar nga mëkati dhe e ka kryer detyrën e tij. Kush e refuzon brenda mundësive të veta, është siguruar nga ky mëkat, ndërsa kush pëlqen me veprimin e saj (të keqes) dhe i ndjek - ai është mëkatar)

Hadithi 195

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Ruaquni nga të ulurit nëpër rrugë!*” Thanë: “O i Dërguari i All-llahut, ne nuk kemi rrugëdalje nga qëndrimi ynë në rrugë për të biseduar mes veti”. Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “*Nëse nuk mund t’ia dilni pa qëndruar (ulur) në rrugë, atëherë jepjani rrugës të drejtën e saj!*” Thanë: “E çfarë është e drejta e rrugës, o i Dërguari i All-llahut? Tha: “*Ulja e shikimit, mospengimi në të, kthimi i selamit, të urdhëruarit për të mirë dhe ndalimi nga e keqja*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 196

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. pa një unazë prej ari në dorën e një njeriu, ia hoqi atij atë (nga dora), ia gjuajti dhe pastaj tha: *“Ndonjëri prej jush drejtohet kah gaca e zjarrit e pastaj e vë në dorën e vet!”* Pasi shkoi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i thanë atij njeriu: *“Merre unazën tënde dhe shfrytëzoje!”* Tha: *“Jo, pasha All-llahun, unë kurrë nuk e marr pasi që e ka hudhë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 197

Transmetohet nga Ebu Seid el-Hasan el-Basrij se Aidh ibën Amër r.a. hyri tek Ubejdullah ibën Zijad dhe i tha: *“O biri im i vogël, vërtet unë e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Bariu më i keq është rojtari i Hutamës (Xhehennemit), ruaju të mos bëhesh prej tyre”.* (Ubejdull-llahu) Tha: *“Ulu, se vërtet ti je prej firës të shokëve të Muhammedit s.a.v.s”.* (Aidhi) Tha: *“Vallë, a kanë pasur ata firë?”* Vërtet fira është pas tyre dhe tek të tjerët”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 200

Nga Ebu Abdull-llah Tarik ibën Shihad el-Bexhelij el-Ahmesij r.a. transmetohet se një njeri e pyeti Pejgamberin s.a.v.s. kurse këmbën e pat vendosur në zenxhi: *“Cili xhihad është më i mirë?”* (Pejgamberi) Tha: *“Fjala e vërtetë tek sunduesi keqbërës”.*

(Transmeton en-Nesajju me isnad sahih)

Hadithi 201

Transmetohet nga Ibni Mes’udi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Mangësia e parë që i ka goditur Beni Israilët ka qenë se një njeri, kur e takonte një tjetër i thoshte: “O ti, frikësoju All-llahun, dhe lëre këtë që po vepron, sepse kjo nuk të është e lejuar. Pastaj të njëjtin njeri e takon nesër, e ai në të njëjtën gjendje, dhe kjo megjithatë nuk e pengon që me të të hajë, të pijë dhe të ulet bashkë. Pasi që vepruan kështu (Beni Israilët), All-llahu ua ka rrah zemrat e njerit për tjetrin”.* Pastaj tha (lexoi ajetet 78-81 të sures el-Maide): *“Janë mallkuar jobesimtarët nga Izraelitët, në gjuhën e Davudit dhe të Isasë, të birit të Merjemes, për shkak se ishin të padëgjueshëm, dhe gjithmonë e tepronin. Nuk e pengonin njëri-tjetrin nga të këqijat që i bënin. Vërtet vepronin shumë keq! I sheh shumë sish si miqësohen me ata që nuk besojnë. Është me të vërtetë shumë keq çka i përgatisin ata vetvetes: për t’u hidhëruar All-*

llahu në ata, ndaj ata janë në vuajtje të përhershme. E sikur t'i besonin All-llahut dhe Pejgamberit edhe asaj çka i shpallet atij, ata nuk do të bënin miqësi me ata, mirëpo shumica sish janë ngatërrestarë". Pastaj (Pejgamberi pas leximit të ajeteve) tha: "Kujdes, pasha All-llahun ju me siguri, ose do të urdhëroni në vepra të mira dhe do të ndaloni nga të këqijat, ose do ta rrëmbeni dorën e zullumqarit dhe me forcë ta detyroni në të vërtetën - dhe ta kufizoni vetëm në të vërtetën, ose All-llahu do t'ju bie (rrah) me zemrat e njërit për tjetrin, e pastaj me siguri do t'ju mallkojë, siç i ka mallkuar ata".

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe ky i fundit thotë se është hadith hasen)

Këto ishin fjalët e Ebu Davudit. Kurse sipas Tirmidhiut hadithi do të theksonte kështu: "I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Pasi që Beni Israilët ranë në padëgjueshmëri, dijetarët e tyre i ndalonin prej mëkateve, por ata nuk ndaloheshin, ndërsa dijetarët e Beni Israilëve edhe përkundër kësaj janë ulë me ta në ndejet e tyre, kanë ngrënë dhe kanë pirë me ta, pastaj All-llahu ua rrahi zemrat e njërit për tjetrin dhe i mallkoi përmes gjuhës së Davudit dhe të Isasë, të birit të Merjemes, për arsye se janë bërë mëkatar dhe kanë bërë armiqësi". Pastaj u ulë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. pasi që ishte i mbështetur dhe tha: "Jo, pasha atë në dorë të të Cilit është shpirti im, derisa ju ata të mos i detyroni me forcë për të vërtetën dhe derisa të mos i kufizoni vetëm në të vërtetën".

Hadithi 202

Transmetohet nga Ebu Bekër es-Siddiku r.a. se ka thënë: "O njerëz, ju e lexoni këtë ajet: "O besimtarë, kujdesuni për vete; nëse jeni në rrugë të drejtë, ai që është i humbur nuk do t'ju bëjë dot asgjë!" (el-Maide, 105), dhe unë e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: "Vërtet kur njerëzit e vërejnë zullumqarin e nuk e kapin për dorë (për ta ndalë e penguar) ekziston rreziku që t'i dënojë All-llahu përgjithësisht për atë shkak".

(Transmetojnë Ebu Davudi, Tirmidhiu dhe Nesaiu)

**ASHPËRSIA E DËNIMIT PËR ATE QË URDHËRON
PËR TË MIRË OSE NDALON NGA E KEQJA, POR
VEPRAT I KA NË KUNDËRSHTIM ME FJALËT**

All-llahu i Madhërishëm thotë:

“A ju po urdhëroni të tjerët të bëjnë vepra të mira e veten e harroni? Ju edhe Librin e lexoni. A s’po mendoni pak?”

(el-Bekare, 44)

“O besimtarë, përse flisni atë çka nuk e punoni? Sa e urretur është tek All-llahu të flisni atë që s’e bëni!”

(es-Saff, 2-3)

E gjatë lajmërimit për Shujabin s.a.v.s. thotë:

“... Unë nuk dëshiroj të dallohem nga ju në atë që ua ndaloj.”

(Hud, 88)

Hadithi 203

Nga Ebu Zejd Usame ibën Zejd ibën Harithe r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Në Ditën e gjykimit do të sillet një njeri dhe do të hudhet në zjarr (Xhehennem), e organet e barkut do t’i dalin jashtë dhe do të sillet rreth tyre sikur që sillet gomari në rrotulluesen e mullirit. Banorët e Xhehennemit do të mblidhen rreth tij e do t’i thonë: “O ti filan, çfarë të ka ndodhur? A nuk ke urdhëruar për vepra të mira dhe ke ndaluar nga të këqijat?” Ai do t’ju thotë: “Po, gjithsesi, kam urdhëruar për vepra të mira, por vetë nuk i kam kryer, dhe kam ndaluar nga të këqijat, por vetë i kam punuar”.

(Muttefekun alejhi)

URDHËRESA PËR TA PËRMBUSHUR AMANETIN

All-llahu i Madhërishëm thotë.

“All-llahu urdhëron që gjërat e besuara t’ua jepni atyre që u takojnë, pronarëve të vet.”

(en-Nisa, 58)

“Ne ua kemi dhënë amanetin qiejve, tokës dhe maleve, por ato refuzuan ta pranojnë, se u frikësuan, kurse njeriu e mori mbi vete. Ai me të vërtetë është i padrejtë dhe injorant!”

(el-Ahzab, 72)

Hadithi 204

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Shenjat e munafikut (hipokritit) janë tri: kur flet, gënjen; kur

premtion, nuk e përmbush premtimin, dhe kur diçka i besohet, ai të tradhton”.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim thuhet edhe: *“Po edhe nëse agjëron, fal namaz dhe pohon se është musliman”.*

Hadithi 207

Nga Ebu Hubejb Abdull-llah ibën ez-Zubjer r.a. transmetohet se ka thënë: “Kur ka dalë Zubejri në ditën e betejës rreth devesë (Jevmu-l-xhemel: beteja e njohur e cila u zhvillua në mes të Ali b. Ebi Talibit dhe Aishes r. anhumas), më ftoi mua dhe shkova pranë tij e ai më tha: “Biri im, sot vriten vetëm zullumqarët dhe të dëmtuarit, dhe unë e shoh veten se do të vritem si i dëmtuar. Brenga ime më e madhe janë borxhet e mia. A e di se borxhet tona kur t’i paguajmë, prej pasurisë tonë nuk na mbetet asgjë?” Pastaj tha: “Biri im, shite pasurinë tonë dhe paguaj borxhet tona. Më ka porositur që ta lë për vete një të tretën, kurse një të tretën e saj për bijtë e tij. Do të thotë për bijtë e Abdull-llah ibën ez-Zubejr të tretën e të tretës. (Pastaj) Tha: “Nëse mbetet diç nga pasuria jonë pas pagimit të borxhit, atëherë një e treta e një të tretës për bijtë e tu. Hishami tha: Zubejri atëherë posaçërisht i ka zgjedhur disa nipa, ndofta Hubejbin dhe Abbadin, sepse ai atëbotë kishte nëntë djem dhe nëntë vajza”. Abdull-llahu pastaj tha: “(Babai im) Edhe më tutje më porositi rreth borxhit të tij e më tha: “Biri im, nëse diç nga kjo nuk mund ta kryesh, atëherë kërko që të ndihmojë mbrojtësi im. Tha: Pasha All-llahun, nuk e kuptova ç’deshi derisa i thashë: O babai im, cili është mbrojtësi yt?” Tha: “All-llahu”. Tha: Sa herë që jam gjetur në vështirësi me borxhin e tij, unë thosha: O Mbrojtësi i Zubejrit, paguaje borxhin e tij - dhe i paguhej. (Pastaj) Tha: Kur u vra Zubejri nuk la asnjë dinar e as dirhem, por vetëm një tokë të papunueshme dhe njëmbëdhjetë shtëpi në Medinë, dy shtëpi në Basra dhe nga një në Kufe dhe Egjipt. (Pastaj) Tha: “Ai edhe pse ka qenë aq borxhli, kur ndonjë njeri ia binte për ruajtje (pasurinë e tij), Zubejri i thoshte: “Jo, unë nuk mund ta pranoj për ta ruajtur, unë frikohem që mos ta humbas”. Ai asnjëherë nuk ka kryer funksion të emirit, as nuk e ka mbledhur tatimin, haraxhin a tjetër. ai gjithnjë ka qenë në beteja bashkë me të Dërguarin e All-llahut ose me Ebu Bekrin, ose me Umerin, ose me Uthmanin r. anhum. Abdull-llahu tha: “Unë kam llogaritur sa borxhe ka, dhe kam gjetur se ai ka dy mijë e dyqind mijë (dy milionë e dyqind mijë)! Një ditë i vjen Hakim ibën Hizami Abdull-llah ibën Zubejrit dhe i thotë: “O djali i vëllait tim, sa ka vëllai im borxh? Unë ia fsheha dhe i thashë: Njëqind mijë. Hakimi tha: Pasha All-llahun, unë nuk

po shoh se pasuria juaj mund ta paguaj këtë. Abdull-llahu i tha: “Çka mendon ti, nëse borxhi është dy milionë e dyqind mijë? Tha: Unë nuk po shoh se ju mund ta kryeni këtë, e nëse nuk mund të bëni asgjë prej saj, më ftoni në ndihmë. Tha: Zubejri e pat blerë një tokë me kaçuba me 170. 000-kurse (djali i tij) Abdull-llahu e shiti për një milion e gjashtëqind mijë pastaj u ngrit e tha: “Kujt i ka diçka borxh Zubejri, ja ta marrë borxhin prej kësaj toke (me kaçuba). Atëherë erdhi Abdull-llah ibën Xha’feri, të cilit Zubejri ia kishte borxh 400. 000-, andaj i tha Abdull-llahut “Nëse doni, këtë po ua lë juve. Abdull-llahu tha: Jo, (pastaj Ibni Xha’feri) Tha: “Nëse dëshironi, kjo pagesë le të mbetet për fund, nëse kanë ngelur akoma? Abdull-llahu tha: “Jo”. (Ibni Xha’feri) Tha: “Më ndani një pjesë (të tokës)”. Abdull-llahu tha: “E jotja është prej këtu deri atje”. Abdull-llahu e shiti një pjesë të saj dhe me të e pagoi borxhin kurse atij i mbetën 4,5 sehma (masë sipërfaqesh). Pastaj shkoi te Muaviu tek i cili ishin Amër ibën Uthmani, el-Mundhir ibën ez-Zubejri dhe Ibni Zem-a. Muaviu i tha: “Sa kushtoi toka (gabe-ja)?” (Abdull-llahu) Tha: “Çdo sehm nga 100. 000”. (Muaviu) Tha: “Sa ka mbetur prej saj?” Tha: “Katër sehmë e gjysmë”. Atëherë Mundhir ibën Zubejri tha: “Unë po e marr një sehm për 100. 000”. Amër ibën Uthmani tha: “Edhe unë po e marr një sehm për 100. 000”. Kurse Ibni Zem-a thotë: “Edhe unë po e marr një sehm për 100. 000”. Muaviu tha: “Edhe sa ka mbetur?” I thanë: “Një sehm e gjysmë”. (Muaviu) Tha: “Edhe unë po e marr atë për 150. 000”. (Abdull-llahu) Tha: “Abdull-llah ibën Xha’feri ia shiti Muaviut pjesën e tij për 600. 000”. Pasi Ibni Zubejri e kreu pagimin e borxhit të tij, atëherë fëmijët (trashëgimtarët) i thanë: “Na e ndaj trashëgiminë tonë!” (Abdull-llah ibën Zubejri) Tha: “Pasha All-llahun, nuk do ta ndaj mes jush derisa katër vjet të mos e shpall dhe të thërras: Veni re, kujt i ka borxh Zubejri, të vije t’ia paguajmë”. Kështu për çdo vit thërriste në “mevsim” (kohë e caktuar kur tubohen njerëzit, si haxhxi etj.), dhe pasi kaluan katër vjetët ua ndau (trashëgiminë) dhe e mbajti një të tretën (sipas testamentit të babait). Zubejri kishte katër gra, secilës i takoi nga një milion e dyqind mijë, kurse shumta e përgjithshme e pasurisë së tij ishte pesëdhjetë milionë e dyqind mijë”.

(Transmeton Buhariu)

NDALIMI I DHUNËS DHE URDHRI PËR PENGIMIN E SAJ

All-llahu i Madhërishtëm thotë:

“... Për zullumqarët nuk ka mik as ndërmjetës që përfilllet”.

Dhe thotë:

“... Ndërkaq zullumqarët askush nuk i ndihmon”.

(el-Haxh, 71)

Sa u përket haditheve për këtë temë, në radhë të parë është hadithi i theksuar më parë nga Ebu Dherr-i r.a. në fund të kaptinës për **“Përripjekjen, mundimin, luftimin (el-Muxhahede)”**.

Hadithi 208

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ruajuni dhunës (padrejtësisë), sepse dhuna është errësirë në Ditën e gjykimit, ruajuni koprracisë, sepse vërtet koprracia i ka shkatërruar ata popuj që kanë qenë para jush: ajo i ka shtyrë për derdhjen e gjakut të tyre dhe i ka shtyrë që ndalimet (haramet) t’i bëjnë të lejuara (hallall)”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 211

Transmetohet nga Aishja r. anha se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush bën zullum (dhunë, padrejtësi) sa një pëllëmbë tokë, do të jetë i ngarkuar me shtatë (do ta bartë në qafë në Ditën e gjykimit)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 212

Transmetohet nga Ebu Musa r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu i jep jetë të gjatë mizorit, ndërsa kur ta rrëmbejë nuk i shpëton dot”, pastaj lexoi: “Ja, ashtu dënon Zoti yt kur dënon qytete që kanë bërë mizori. Dënimi i tij është fort i dhembshëm”*. (Hud, 102)

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 213

Transmetohet nga Muadhi r.a. se ka thënë: *“Më dërgoi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e më tha: “Ti do t’i vish një populli prej Ehli Kitabit (të cilëve u është shpallë Libri, të krishterëve apo jehudëve), andaj thirri ata në dëshmi se nuk ka zot përveç All-llahut dhe se vërtet unë jam i dërguari i All-llahut. Nëse ata kësaj i binden atëherë mësoi ata që All-llahu i ka urdhëruar me pesë namaze çdo ditë e natë, e nëse edhe këtë e pranojnë, atëherë mësoi ata që All-llahu i ka obliguar me sadaka (zekat) të cilën do t’ua marrish pasanikëve të tyre e do t’ua japësh të varfërve të tyre, e nëse*

edhe këtë e pranojnë, atëherë ruaju (mos merr) nga gjërat e çmueshme të pasurisë së tyre. Dhe ruaju nga mallkimi (nëma) e të dëmtuarit, sepse në mes mallkimit të tij dhe All-llahut nuk ka perde (pengesë)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 214

Transmetohet nga Ebu Humejd Abdurrahman ibën Sa'd es-Saidij r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. e angazhoi një njeri nga Ezdi të cilin e quanin Ibni Lutbijje- për ta mbledhë zekatin. Kur ka ardhë (ky) ka thënë: “Kjo është juaja, kurse kjo është dhuratë për mua”. Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u ngrit në minber dhe pasi e falënderoi dhe madhëroi All-llahun tha: “Unë e kam angazhuar një njeri nga ju të ma kryejë punën me të cilën më ka ngarkuar All-llahu, e ai vjen dhe më thotë: Kjo është juaja, kurse këtë e kam dhuratë që më është dhuruar mua. E përse nuk ka ndenjtur në shtëpinë e prindërve të vet që ta marrë atje atë dhuratë, nëse është i sigurt? Pasha All-llahun, çdokush nga ju që, pa të drejtë, merr pjesë të zekatit do të vijë në Ditën e gjykimit duke e bartur në qafën e vet. Nëse e ka marrë devenë do ta bartë në qafë dhe ajo me pëllitje do ta kumtojë turpin e tij. Nëse e ka marrë lopën, do ta bartë në qafë dhe ajo me palljen e vet do ta kumtojë turpin e tij. Nëse e ka marrë delen, do ta bartë në qafë dhe ajo me blegërimën e vet do ta kumtojë turpin e tij”.

Pas kësaj (I Dërguari) i ka ngritur duart e veta aq sa e kemi parë bardhësinë e sjetullave të tij, pastaj ka thënë: “O All-llahu im, a kam komunikuar (mjaftë)?”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 215

Transmetohet nga Ebu Hurejre, r.a. se Pejgamberi s.a.v.s ka thënë: “Kush i ka bërë një padrejtësi (zullum) vëllait të vet në nderin e tij apo diku tjetër, le t'i kërkojë falje atij për të sot, para se kur nuk do të ketë dinarë e as dirhemë: nëse e ka një vepër të mirë - do t'i paguhet me të padrejtësia; por nëse nuk do të ketë vepra të mira, atëherë do t'i merren mëkatet e të dëmtuarit dhe do t'i jipen atij (që ka bërë zullum)”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 216

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-As r. anhumas se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Musliman (i mirëfilltë) është ai nga gjuha dhe dora e të cilit janë të qetë muslimanët. Kurse muhaxhir (i mirëfilltë) është ai që i braktisë plotësisht ndalimet e All-llahut”.

Hadithi 219

Transmetohet nga Ebu Umame Ijas ibën Tha'lebe el-Harithij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush ia merr të drejtën një muslimani me dorën e tij të djathtë, All-llahu ia përcakton Xhehennemin dhe ia ndalon Xhennetin”*. Një njeri i thotë: *“Edhe nëse është ndonjë çështje e lehtë, o i Dërguari i All-llahut!?”* Tha: *“Po, qoftë edhe një rrem nga druri i misvakut”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 223

Nga Ebu Hurejre r.a. përcillet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“A e dini kush është i falimentuar (muflis)?”* (As'habët) Thanë: *“I falimentuar te ne është ai i cili nuk ka as para e as mall”*. Tha: *“I falimentuar i ummetit tim është ai që vjen në Ditën e gjykimit me namaz, me agjërim, me zekat, por edhe me mëkatin e sharjes së një personi, me shpifje të një tjetri, me ngrënien e pasurisë së një tjetri, me gjakderdhjen e një personi, me rrahjen e një tjetri, e kur t'u jipen atyre prej veprave të mira të këtij dhe nëse harxhohen mirësitë e tij para se t'u paguhen borxhet, atëherë do të merren prej mëkateve të tyre dhe do t'i ngarkohen këtij, pastaj edhe ky do të hudhet në zjarr”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 224

Transmetohet nga Ummi Seleme r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet unë jam njeri, ju në konfliktet tuaja më drejtoheni mua. Është e mundshme që ndonjëri prej jush është më i aftë që t'i shtrojë argumentet e veta dhe unë të gjykoj në dobi të tij, sipas asaj që kam dëgjuar. andaj kujt t'ia shqiptoj të drejtën e vëllait të tij, vërtet ia kam shkëputur një pjesë të zjarrit (të Xhehennemit)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 225

Transmetohet nga Ibni Umeri r. anhuma se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari është vazhdimisht në hapësirën e fesë së tij, derisa të derdhë gjak në mënyrë të palejuar”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 226

Transmetohet nga Havla bint Thamir el-Ensarije - gruaja e Hamzës r.a. , se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Vërtet disa njerëz shkelin në pasurinë e All-llahut pa të drejtë, andaj në Ditën e gjykimit i pret zjarri i Xhehennemit”.

(Transmeton Buhariu)

MADHËRIMI I SHEJTËNIVE TË MUSLIMANËVE, SHPJEGIMI I TË DREJTAVE TË TYRE SI DHE KUJDESI DHE MËSHIRA NDAJ TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

“... E kush i madhëron shejtënitë e All-llahut, është mirë për të ndaj Zotit të vet. . ”.

(el-Haxh, 30)

“E kush i madhëron dispozitat e All-llahut, ajo është shenjë e zemrës fisnike”.

(el-Haxh, 32)

“... Kurse ndaj besimtarëve bëhu i butë”.

(el-Hixhr, 88)

“... Nëse dikush vret dikë, që s’ka vrarë askë ose nuk ka bërë në tokë trazira - sikur ka vrarë tërë njerëzinë; por kush bëhet shkaktar për të jetuar dikush - sikur tërë njerëzisë ia ka ruajtur jetën”.

(el-Maide, 32)

Hadithi 227

Transmetohet nga Ebu Musa r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: “Besimtari me besimtarin është i lidhur sikurse ndërtesa, elementet e së cilës njëri me tjetrin janë të lidhur fort”, dhe i përzieu gishtat e tij”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 228

Transmetohet nga Ebu Musa r.a. po ashtu se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush kalon kah xhamitë apo tregjet tona, e me vete ka shigjeta (apo çfarëdo arme), le t’i mbajë në vendin e tyre ose le t’i kapë për maje (të hekurt), që me to të mos pengojë ndonjë musliman”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 259

Transmetohet nga En-Nu'man ibën Beshir r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtarët në marrëdhëniet mes tyre; në mëshirë, dashuri e miqësi janë si një trup, e nëse sëmuhet një organ edhe pjesët e tjera të trupit shqetësohen dhe mbarë organizmi vuan nga dhembjet, pagjumësia dhe ngritja e temperaturës”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 230

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: *“Pejgamberi s.a.v.s. e puthi Hasanin, të birin e Aliut r.a. , kurse tek ai ishte el-Akre' ibën Habis që tha: “Unë kam dhjetë fëmijë dhe asnjërin prej tyre ende nuk e kam puthur”. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e shikoi dhe tha: “Kush nuk bënë mëshirë (ndaj të tjerëve), nuk do të bëhet mëshirë ndaj tij (prej All-llahut)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 231

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: *“Erdhën disa njerëz (arabë) tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e i thanë: “A i puthni ju fëmijët tuaj?” Tha: “Po”. (Ata) Thanë: “Ne, pasha All-llahun, nuk i puthim!” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Çka mund t'ju bëjë, nëse All-llahu e ka shkëputur mëshirën nga zemrat tuaja”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 233

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nëse ndonjëri prej jush u prin njerëzve në namaz, le të lehtësojë, sepse në mesin e tyre ka të dobët, të sëmurë dhe pleq. Kurse kur të falet ndonjëri prej jush vetë, atëherë le ta zgjasë sa të dojë”*.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër shtohen edhe fjalët: *“ka edhe të nevojshëm”*.

Hadithi 236

Nga Ebu Katade el-Harith ibën Rib'ij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet unë ngrihem për namaz dhe dëshiroj të qëndroj gjatë në te, por kur dëgjoj vajin e fëmijës, e lehtësoj (shkurtoj) atë, duke mos pasur dëshirë që t'ia vështirësoj (punën) nënës së fëmijës”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 238

Nga Ibni Umeri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Muslimani është vëlla i muslimanit: nuk i bën atij padrejtësi e as nuk e lë në baltë. Atij që i ndihmon vëllait të vet që ta përballojë vështirësinë dhe t’i plotësojë dëshirat e do t’ia largojë vështirësitë e tij. Atij që ia lehtëson vëllait të vet një barrë (vështirësi), All-llahu do t’ia lehtësojë atij vështirësitë në Ditën e gjykimit. Atij që ia mbulon muslimanit ndonjë turp, All-llahu do t’ia mbulojë turpin në Ditën e gjykimit”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 240

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Mos i bëni zili njëri-tjetrit, as mos e mashtroni njëri-tjetrin; mos e urreni njëri-tjetrin; mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit, duke u hidhëruar; mos iu impononi njëri-tjetrit në shitblerje. Bëhuni, rob të All-llahut, vëllezër të vërtetë. Muslimani është vëlla i muslimanit. Nuk i bën atij padrejtësi, nuk e përul, nuk e lëshon. Devotshmëria është këtu”*. Tri herë tha duke bërë shenjë në gjoksin e tij. *“Një njeriu i del mjaftë e keqja, nëse e nënçmon vëllain e tij musliman. Secilit musliman patjetër i janë të shenjta dhe të paprekshme: jeta, pasuria dhe nderi i muslimanit tjetër”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 241

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Askush nga ju nuk do të jetë besimtar i vërtetë derisa s’të dëshirojë për vëllain e tij atë që dëshiron për vetveten”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 242

Transmetohet, po ashtu nga Enesi r.a. , se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ndihmoje vëllain tënd, mizor qoftë apo i dëmtuar!”* Një njeri i tha: *“O i Dërguari i All-llahut, i ndihmoj të dëmtuarit, por më njofto, si t’i ndihmoj nëse është mizor?”* Tha: *“Ta ndalosh atë nga dhuna - kjo është ndihmë për te”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 243

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Muslimani ndaj muslimanit i ka pesë detyra: - Kthimi i selamit, vizita e të sëmurit, përcjellja e xhenazes, të përgjigjurit në ftesë, të*

përgjigjurit me lutje (Jerhamukell-llah, All-llahu të mëshiroftë! - atij që teshë dhe thotë: el-hamdu li-l-lah)”.

(Muttefekun alejhi).

Sipas një transmetimi të Muslimit, hadithi citohet kështu: *“Muslimani ndaj muslimanit i ka gjashtë detyra. - Kur ta takosh, jepi selam; kur të thërret (në punë apo gazmend) përgjigju; kur prej teje kërkon këshillë, këshilloje; kur të teshë dhe falënderon All-llahun me “el-hamdu li-l-lah” përgjigju me “jerhamukell-llah”; kur të sëmuhet, vizitoje dhe kur të vdes, përcille deri në varr”.*

Hadithi 244

Transmetohet nga Ebu Umare el-Bera ibën Azib r.a. se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. na i ka urdhëruar shtatë (gjëra) dhe na i ka ndaluar shtatë: Na ka urdhëruar vizitën e të sëmurit, përcjelljen e xhenazes, përgjigjen me lutje atij që teshë, pranimin e vërtetësisë së betimit, ndihmën e të dëmtuarit, të përgjigjurit në ftesë dhe përhapjen e selamit. Kurse na e ka ndaluar: vënien e unazave të arit, pirjen prej enës së argjenditë, shtruarjen e jastëkut të mëndafshhtë të mbushur me pambuk në shpinë të devesë për hipje, bartjen e jelekut të mëndafshhtë të qëndisur me lara të linjta, bartjen e rrobave të mëndafshhta, rrobat prej armaçit dhe prej mëndafshit, të hollat dhe të trashat”.

(Muttefekun alejhi)

MBULIMI I TURPEVE TË MUSLIMANËVE DHE NDALIMI I PËRHAPJES SË TYRE PA NDONJË ARSYE TË DOMOSDOSHME

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata që dëshirojnë që te besimtarët të përhapet amoraliteti, i pret dënim i dhembshëm në këtë dhe në botën tjetër.”

(en-Nur, 19)

Hadithi 245

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk e mbulon asnjë rob (njëri) robin tjetër në këtë botë, e të mos e mbulojë atë All-llahu në Ditën e gjykimit”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 246

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Gjithë ummeti im do të jetë i falur përveç mëkatarëve publikë, kurse prej mëkateve publike është kur një njeri e bën një punë natën, pastaj gdhihet duke qenë i mbuluar (mëkati i tij) nga ana e All-llahut, por ai thotë: “O filan, unë mbrëmë e kam bërë këtë dhe atë vepër”. Atë mbrëmë e pat mbuluar Krijuesi i tij, kurse ai, kur u gdhi, e zbulon atë që ia pat mbuluar All-llahu”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 248

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “*Ja sollën Pejgamberit s.a.v.s. një njeri që kishte pirë (alkool) dhe tha: “Rraheni!” Ebu Hurejre ka thënë: “Të gjithë e rrahën; dikush me dorë, dikush me këpuçë, e dikush edhe me rroba!” Pasi u nis, disa njerëz i thanë: “All-llahu të turpëroftë!” (Pejgamberi) Tha: “Mos thuani kështu, mos i ndihmoni djallit kundër tij”.*

(Transmeton Buhariu)

PËRMBUSHJA E NEVOJAVE TË MUSLIMANËVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Dhe bëni vepra të mira, ndoshta do të shpëtoni”.

(el-Haxh, 77)

“... Dhe çka të bëni nga të mirat, All-llahu me siguri e di atë”.

(el-Bekare, 215)

Hadithi 249

Nga Ibni Umeri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Muslimani është vëlla i muslimanit, nuk i bën atij padrejtësi e as nuk e lë në baltë. Atij që i ndihmon vëllait të vet që t’i kalojë vështirësitë dhe t’i plotësojë nevojat e veta, All-llahu do t’ia plotësojë dëshirat dhe do t’ia largojë vështirësitë. Atij që ia lehtëson muslimanit ndonjë vështirësi, All-llahu do t’ia lehtësojë vështirësitë në Ditën e gjykimit. Atij që ia mbulon muslimanit ndonjë turp, All-llahu do ta mbulojë turpin e tij në Ditën e gjykimit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 250

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Atij, që besimtarit ia lehtëson një brengë të kësaj bote, All-llahu do t’ia lehtësojë një nga brengat e botës tjetër. Atij, që të varfërit ia lehtëson*

gjendjen, All-llahu do t'ia lehtësojë edhe në këtë botë edhe në botën tjetër. atij, që i mbulon turpet e një muslimani, All-llahu do t'ia mbulojë atij në të dy botët. All-llahu do t'i ndihmojë robit të vet, derisa ai rob i ndihmon vëllait të vet. Kush niset rrugës së fitimit të diturisë, All-llahu (për atë) do t'ia lehtësojë rrugën deri në Xhennet. Asnjëherë nuk mblidhet një grup i njerëzve në një prej shtëpive të All-llahut (në xhami) për ta lexuar Kur'anin dhe për ta mësuar në mes veti, e që mbi ta të mos lëshohet dhe t'i mbrojtë mëshira e All-llahut, dhe që të mos i rrethojnë engjëjt ose që All-llahu të mos i lavdërojë në mesin e atyre që janë tek ai (engjëjt, peygamberët dhe njerëzit e mirë). Atë që e zbraps puna e tij, nuk mund ta përparojë prejardhja e tij”.

(Muttefekun alejhi)

NDËRMJETËSIMI-NDËRHYRJA (SHEFA'ATI)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kush angazhohet për të mirë, ai do të ketë pjesëmarrje në shpërblim. ”

(en-Nisa, 85)

Hadithi 251

Transmetohet nga Ebu Musa el-Esh'arij r.a. se ka thënë: “Kur i vinte Pejgamberit s.a.v.s. ndonjë njeri për ndonjë nevojë (kërkesë), kthehej kah të pranishmit dhe u thoshte: “Angazhohuni, ndërhyuni e do të shpërbleheni! All-llahu përcakton nëpërmjet gjuhës së peygamberit të Vet ç'të dojë”.

(Muttefekun alejhi)

Kurse në një transmetim tjetër është: “çka të dëshirojë”.

VENDOSJA E RREGULLIT DHE E QETËSISË (PAJTIMI) NË MES NJERËZVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Në shumë biseda të tyre të fshehta nuk ka ndonjë dobi, përveç se kur kërkojnë të ndahet sadakaja ose të bëhen vepra të mira ose të pajtojnë njerëz ndërmjet veti... ”

(en-Nisa, 114)

“... Pajtimi është më i mirë. ”

(en-Nisa, 128)

“... Prandaj frikësojuni All-llahut dhe koordinoni çështjet tuaja ndër veti. ”

(el-Enfal, 1)

“Pa dyshim besimtarët janë vëllezër, prandaj pajtoni dy vëllezër tuaj. ”

(el-Huxhurat, 10)

Hadithi 253

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Në çdo nyje të njeriut, çdo ditë kur paraqitet Dielli, duhet dhënë sadaka. Nëse i pajton dy (veta) dhe sillesh drejt mes tyre, edhe ajo është sadaka. Nëse dikujt i ndihmon që të hipë në kalë, ose i ndihmon që ta ngarkojë barrën në kalë - edhe kjo është sadaka. Edhe fjala e mirë është sadaka.secilin hap të cilin e bën për namaz, po ashtu është sadaka. Largimi nga rruga i asaj që i pengon kalimtarët - edhe ajo është sadaka”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 254

Nga Ummi Kulthum bint Ukbe Ebi Muajt r.a. transmetohet se ka thënë: “*E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Nuk është gënjeshtar ai që vendos rregull dhe paqe (pajton) mes njerëzve, pastaj përcjell lajme të mira ose flet mirë”.*

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin e Muslimit shtohen këto fjalë: “*Nuk e kam dëgjuar (Alejhisselamin) të lejojë diç nga bisedat e njerëzve siç ishte në këto tri: biseda për luftën dhe pajtimin mes njerëzve, biseda e burrit gruas së tij dhe biseda e gruas ndaj burrit të saj”.*

VLERA E TË DOBËTVE, TË VARFËRVE DHE TË HUMBURVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Qëndro vendosmërisht në anën e atyre të cilët i luten Zotit të vet në mëngjes dhe në mbrëmje me dëshirë që të meritojnë simpatinë e Tij, dhe mos i hiq sytë tu prej atyre. ”

(el-Kehf, 28)

Hadithi 257

Transmetohet nga Harithe ibën Vehb r.a. që ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*A doni t’ju kumtoj (diç) për banorët e Xhennetit? Çdo musliman i dobët (nga modestia duket i tillë) dhe i përbuzur (nga njerëzit), nëse betohet në All-llahun për diç, All-llahu do t’ia plotësojë. A doni t’ju kumtoj diç edhe për banorët e Xhehennemit? (I tillë është) Çdo njeri kokëfortë, vetjak dhe mendjemadh*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 261

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që ka thënë se një grua zezake ose një djalosh i ri e ka fshirë me fshesë xhaminë. Pasi që humbi (një kohë), i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. pyeti për të, e i thanë: “Ka vdekël!” (Pejgamberi) Tha: “*Përse nuk më keni njoftuar për këtë?*” Ata sikur e nënçmojnë atë. Ai u tha: “*Ma tregoni varrin e saj apo të tij*”. Pasi ia treguan varrin, ai ia fali xhenazen e pastaj tha: “*Vërtet këto varreza janë të errëta për pronarët e tyre, dhe All-llahu i madhëruar do t’i ndriçojë ata për hir të namazit tim për ta*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 263

Transmetohet nga Usame r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Qëndrova në derë të Xhennetit, kur në të hynin përgjithësisht të mjerët, kurse pasanikët ishin të burgosur dhe pritnin thirrjen e mbikëqyrësve të Xhehennemit për të hyrë në te. Dhe qëndrova në derë të Xhehennemit, kur në të përgjithësisht hynin gratë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 264

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vetëm tre (fëmijë prej Beni Israilëve) kanë folur në djep: “Isai, biri i Merjemes, dhe pronari i Xhurejxhit (të tretit transmetuesi nuk ia përmend emrin). Xhurejxhi ka qenë një njeri që bënte ibadet. Ai ndërtoi për vete një ndërtesë të posaçme (savme’a) dhe në të bënte ibadet. Duke qenë aty (një ditë) i vjen nëna e vet, e gjeti në namaz dhe i tha: “O Xhurejxh!” (Xhurejxhi) Tha: “O Zoti im, nëna ime apo namazi?” Dhe u përcaktua për vazhdimin e namazit, kurse nëna e tij shkoi prapë. Të nesërmen në agim, prapë i erdhi nëna dhe përsëri e gjeti në namaz dhe i tha: “O Xhurejxh!” (Ky përsëri në namaz me zemër) Thotë: “O Zoti im, nëna ime apo namazi im”. Vendosi ta vazhdojë namazin gjer në fund (dhe kur ta*

kryejë namazin atëherë t'ia çelë derën dhe t'i përgjigjet nënës, por nëna nuk e pret dhe kthehet si ditën e kaluar). Ditën e tretë, nëna e tij vjen përsëri dhe fillon të thërrasë: "O Xhurejxh!" (Xhurejxhi që falte namaz) Tha: "O Zoti im, nëna ime apo namazi im?" Dhe prap (Xhurejxhi) e zgjedh namazin. (Nëna) Tha: "O All-llahu im, mos e vdis derisa të shohë fytyrat e lavireve!"

Beni Israilët ndërmjet veti e përmendin Xhurejxhin dhe ibadetin e tij. Aty ishte edhe një grua lavire e cila shquhej me bukurinë e saj. (Kur dëgjoji për Xhurejxhin) Tha: "Nëse doni, unë e provokoj dhe e mashtroj?! "Pastaj, ajo iu ofrua, por ai as që ia vuri veshin. Atëherë kaloi (atypari) një bari me një kope i cili i kulloste rreth vendit të ibadetit (savme'a) të Xhurejxhit, të cilit ajo gruaja iu ofrua, me të cilën bariu pati marrëdhënie intime dhe ajo mbeti shtatzënë. Kur lindi, ajo tha: "Kjo foshnje është me Xhurejxhin!" Pastaj erdhën (njerëzit) te savme'a e tij, ia rrënuan dhe filluan ta rrahin. (Xhurejxhi) Tha: "Ç'keni, o njerëz?" Thanë: "T'i ke bërë mëkat (zina) me këtë lavire, dhe ajo ka lindë me ty". Tha: "Ku është foshnja?". Pasi ia sollën aty, tha: "Më lejoni derisa të fal namaz, dhe u fal, pasi e kreu (namazin) erdhi te fëmija, e preku në bark dhe tha: "O fëmijë, kush është babai yt?" (Fëmija) Tha: "Filan bariu". Pastaj iu afruan (njerëzit) e filluan ta puthin, ta përqafojnë dhe pastaj i thanë. "Po ta ndërtojmë savme'an tënd prej ari". Tha: "Jo, ma ndërtoni përsëri prej balte, çfarë ka qenë". Dhe ia ndërjuan.

Duke thithur foshnja gji te nëna e vet, kalon atypari një kalorës hipur në një deve të shtrenjtë e të bukur dhe nëna e tij tha: "O All-llahu im, bëre djalin tim sikurse ky!" Fëmija e la gjirin, u kthye kah njeriu, e shikoi dhe tha: "O All-llahu im, mos më bëjë si ai!" Pastaj u kthye kah gjiri dhe vazhdoi të thithë". (Transmetuesi tregon e thotë) "Sikur po e shoh të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. se si e vë gishtin e tij tregues dhe fillon të thithë duke na treguar". Pastaj (Pejgamberi) tha: "Pastaj (njerëzit) kaluan me një robëreshë duke e rrahur dhe i thonin: "Ke bërë zina, ke vjedhur". Kurse ajo thoshte: HasbijAll-llahu ve ni'mel-vekil" (All-llahu më mjafton për gjithçka dhe Ai është mbrojtësi më i mirë), nëna e foshnjës atëherë tha: "O All-llahu im, mos e bëj djalin tim si kjo". Foshnja e la thithjen dhe shikoi kah ajo e tha: "O All-llahu im, më bëjë mua si ajo".

Këtu përsëritet tregimi: Nëna e foshnjës tha: "Kaloi një njeri me pamje të bukur, e unë thashë: "O All-llahu im, bëre djalin tim sikur ky!" Kurse ti the: "O All-llahu im, mos më bëjë si ai". Pastaj kaluan me robëreshën të cilën e rrihnin dhe i thonin se ka bërë zina dhe ka vjedhë. Thashë: "O All-llahu im, mos e bëj djalin tim si ajo", kurse ti the: "O All-

llahu im, më bëjë mua si ajo!” (Foshnja) Tha: “Vërtet, ai njeri është tiran, andaj dhe kam thënë, o All-llahu im, mos më bërë si ai! Kurse ajo për të cilën thonin se ka bërë zina e nuk ka bërë, ka vjedhë, e ajo nuk ka vjedhë - thashë: O All-llahu im, më bëjë mua si ajo”.

(Muttefekun alejhi)

PËRZEMËRSIA NDAJ BONJAKËVE, NDAJ VAJZAVE, TË GJITHË TË DOBËTVE, TË VARFËRVE, TË DËSHPËRUARVE DHE BAMIRËSIA, MËSHIRA DHE KUJDESI NDAJ TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ndaj besimtarëve bëhu i butë”.

(el-Hixhr, 88)

“Qëndro vendosmërisht në anën e atyre që i luten Zotit të vet në mëngjes dhe në mbrëmje me dëshirë që të meritojnë simpatinë e Tij, dhe mos i hiq sytë tu prej atyre, duke dëshiruar bukurinë e jetës së kësaj bote.”

(el-Kehf, 28)

“Prandaj bonjakun mos e nënçmo. Dhe lypësin mos e refuzo”.

(ed-Duha, 9-10)

“A e ke parë atë që përgënjeshtroi atë botë? Po, ai është që refuzon ashpër bonjakun. Dhe nuk nxit për ushqimin e të varfërit”.

(el-Maun, 1-3)

Hadithi 267

Transmetohet nga Sehl ibën Sa'd r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Unë dhe mbrojtësi (kujdestari) i bonjakut do të jemi në Xhennet kështu”,* dhe bëri shenjë me gishtin tregues dhe gishtin e mesëm dhe i ndau në mes veti”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 270

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Ai që kujdeset për të shkretët dhe të varfërit është si ai që lufton në rrugë të All-llahut”.* (Transmetuesi thotë) Mendoj se (Pejgamberi) tha: *“Si ai që falet pandërprerë dhe si ai që agjëron pandërprerë”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 272

Transmetohet nga Enesi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush i rritë (duke u kujdesur) dy vajza deri në moshën madhore, kur të vjen në Ditën e gjykimit unë dhe ai do të jemi si këta dy*” dhe i bashkoi gishtat”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 273

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: “Hyri tek unë një grua me dy vajza të saja të vogla dhe lypte, kurse tek unë nuk gjeta asgjë përveç një hurme. Ia dhashë atë hurmë, të cilën ua ndau dy vajzave të veta, duke mos ngrënë për vete prej saj. Pastaj u ngrit dhe doli. Pas kësaj hyri Pejgamberi s.a.v.s. dhe unë e njoftova kurse ai tha: “*Kush vëhet në sprovë sadoqoftë me vajza dhe sillet me mirësi ndaj tyre, ato do t'i jenë perde (mbrojtje) nga zjarri*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 275

Nga Ebu Shurejh Huvejlid ibën Amër el-Huzajj r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*O All-llahu im, po e legalizoj (po e bëj të ligjshme) të drejtën e dy (kategorive) të dobëtve: të bonjakut dhe të femrës*”.

(Hadithi hasen, e transmeton Nesaiu)

REKOMANDIMI PËR KUJDES NDAJ GRAVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Çoni jetë të mirë me to... !”

(en-Nisa, 19)

“Ju nuk mund të jeni plotësisht të drejtë ndaj grave, edhe pse e përpiqeni për këtë, por mos i lejoni vetes shprehinë që ndonjëherë ta lini si të varur. Dhe nëse i përmirësoni marrëdhëniet dhe ruheni, All-llahu është, pa dyshim, shumë i mëshirshëm dhe fal shumë”.

(en-Nisa, 129)

Hadithi 278

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Pranoni rekomandimin që grave t'u bëni mirë! Vërtet gruaja është krijuar nga brinja. Laku më i madh i brinjës është më lart. Nëse provon ta drejtosh, do ta thesh, kurse nëse e lë çfarë është, ajo mbetet e shtrembër. andaj pranoni rekomandimin ndaj grave*”.

Në një transmetim të dy sahihëve thuhet: *“Gruaja është sikurse brinja, nëse e drejton e then, e nëse pajtohesh me të, pajtohesh me të ashtu çfarë është, e shtrembër”*. Ndërkaq në transmetimin e Muslimit thuhet: *“Vërtet gruaja është krijuar nga brinja, asnjëherë nuk drejtohet sipas rregullit, e nëse pajtohesh me të, pajtohesh ashtu çfarë është, e shtrembër-kurse nëse fillon ta drejtosh, do ta thesh, kurse thyerja e saj është shkurorezimi i saj”*.

Hadithi 281

Transmetohet nga Amër ibën el-Ahves el-Xhushemij r.a. se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. në Haxhxhin Lamtumirës duke thënë, pasi që i shprehu lavdi e falënderim All-llahut, tërhoqi vërejtje dhe këshilloi, pastaj tha: *“Pranoni rekomandimin që grave t’u bëni mirë, sepse nuk e keni të lejuar më tepër në to tjetër pos asaj (do të thotë: dëfrimin, ruajtjen e burrit dhe të pasurisë së tij), por nëse haptas janë të pamoralshme, atëherë u lejohet t’i largoni prej vetes - t’i ndani në shtrat dhe t’i rrahni, por jo tepër. Nëse bëhen prapë të dëgjueshme, atëherë mos kërkoni mënyrë tjetër për t’i shtypur (ndaj tyre silluni mirë si më parë). Ju keni të drejta ndaj grave tuaja dhe gratë tuaja kanë të drejta ndaj jush. Gratë tuaja nuk guxojnë në shtratin tuaj ta pranojnë tjetërkend, e as ta lejojnë në shtëpinë tuaj atë që ju nuk e doni. Kurse e drejta e tyre në ju është që të kujdeseni mirë për to, t’u jepni ushqim dhe t’i veshmbathni si ka hije”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadithi hasen sahih)

Hadithi 282

Transmetohet nga Muavije ibën Hajde r.a. se ka thënë: *“Thashë, o i Dërguari i All-llahut, çfarë detyra ka secili prej nesh ndaj gruas së vet?”* (Pejgamberi) Tha: *“Ta ushqesh, kur të ushqehesh vet, ta veshmbathësh, kur këtë e bënë për vete, mos ta rrahësh në fytyrë, mos ta qortosh dhe mos ta lësh vetëm askund përveç në shtëpi”*.

(Hadith hasen, transmeton Ebu Davudi dhe thotë: *“Mos e qorto”* e ka kuptimin: mos i thuaj *“All-llahu të shëmtoftë”*)

Hadithi 283

Transmetohet nga Ebu Hurejre, r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari me iman të plotë është ai që është më i sjellshëm, kurse më i miri prej jush është ai që është më i mirë për gratë e veta”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadithi hasen sahih)

Hadithi 285

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-'As r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kjo botë (dunjaja) është pasuri, kurse pasuria e saj më e madhe është gruaja e mirë”*.

(Transmeton Muslimi)

DETYRAT E GRUAS NDAJ BURRIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Burrat janë mbështetja e grave me aq sa i ka dhënë All-llahu përparësi njërës palë ndaj tjetrës dhe për shkak se ata shpenzojnë pasurinë e tyre. Prandaj gratë e mira janë të dëgjueshme dhe në mungesë të burrit kujdesen për atë që kujdeset edhe All-llahu.”

(en-Nisa, 34)

Prej haditheve të kësaj teme është edhe ai i theksuari në kaptinën paraprake nga Amër ibën el-Ahves.

Hadithi 287

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur burri e thirr gruan e tij në shtrat, e ajo këtë e refuzon dhe nëse fle (burri) dhe e kalon natën i hidhëruar në te, engjëjt do ta mallkojnë (atë grua) deri në mëngjes”*.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër të dy sahihëve thuhet: *“Kur gruaja fle jashtë shtratit të burrit të saj, e mallkojnë engjëjt deri në mëngjes”*. Në një transmetim tjetër, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Pasha Atë, në duart e të cilit gjendet shpirti im, kur një burrë e thirr gruan e tij në shtrat e ajo refuzon, Krijuesi i qiejve do të jetë i hidhëruar me të derisa burri i saj të jetë i kënaqur me të”*.

Hadithi 288

Transmetohet, po ashtu, nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk i lejohet gruas që të agjërojë (nafile) kur e ka burrin prezent, përveç me lejen e tij. Po ashtu ajo nuk lejon hyrje në shtëpi të tij, pa lejen e tij”*.

(Muttefekun alejhi, kurse ky citat është i Buhariut)

Hadithi 289

Nga Ibni Umeri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Mëkëmbësi është bari, burri në familjen e tij është bari, gruaaja është bareshë në shtëpinë e burrit të saj dhe rojtare e fëmijëve. Pra, të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të jetë përgjegjës për tufën e tij”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 291

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Sikurse ta urdhëroja dikë për t’i bërë sexhde dikujt tjetër (përveç All-llahut), do ta urdhëroja gruan për t’i bërë sexhde burrit të saj”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: Hadithi hasen sahih)

FURNIZIMI I FAMILJES

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Kurse babai i fëmijës ka për detyrë ushqimin dhe veshjen e tyre në mënyrë të denjë.”

(el-Bekare, 233)

“Ai që ka, të shpenzojë sipas pasurisë së vet, por edhe ai që është në skamje të shpenzojë nga ajo që i ka dhënë All-llahu, sepse All-llahu nuk ngarkon askë më tepër se sa i ka dhënë.”

(et-Talak, 7)

“... Çkado që ju të jepni (dhuroni) Ai atë e kompenson.”

(Sebe’, 39)

Hadithi 295

Nga Ebu Hurejre, r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Të hollat që i ke shpenzuar në rrugë të All-llahut, të hollat që i ke shpenzuar për lirimin e robërve, të hollat që i ke dhënë për të varfërit dhe të hollat që i ke shpenzuar për familjen tënde, shpërblimi më i madh është për ato që i ke shpenzuar për familjen tënde”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 296

Nga Ebu Abdull-llah (e thuhet Ebu Abdurrahman) Thevban ibën Buxhdud, rob (mevla) i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. transmetohet se ka thënë: “Ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “Paraja më e vlefshme të cilën e shpenzon njeriu është ajo që e shpenzon për familjen e vet, paraja

të cilën e shpenzon për mbajtjen e kafshës për (luftë) në rrugë të All-llahut dhe paraja të cilën e shpenzon për shokët e tij në rrugë të All-llahut”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 298

Transmetohet nga Sa'd ibën Ebu Vekkas r.a. në një hadith të tij të gjatë të cilin e theksuam në fillim të librit në kaptinën e Nijjetit se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i ka thënë atij: *“Vërtet, ti nuk do të bësh asnjë shpenzim në emër të All-llahut, e që për të të mos shpërblehesh, madje edhe për atë që e vë në gojën e gruas tënde”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 299

Transmetohet nga Ebu Mes'ud el-Bedrij r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur e bën njeriu një shpenzim për mbajtjen e familjes së tij, duke llogaritur shpërblimin e All-llahut, ajo do të jetë për te sadaka”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 301 / 1

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk ka ditë në të cilën gdhihen robtë e All-llahut e që të mos zbresin dy engjëj dhe njëri të thotë: “O All-llahu im, jepi kompensim atij që ka shpenzuar”, kurse tjetri thotë: “O All-llahu im, jepi shkatërrim atij që (dorën e vet) ka shtrënguar”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 301 / 2

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Dora e sipërme (që jep) është më e mirë se dora e poshtme (që lyp). Fillo prej familjes tënde. Sadaka më e mirë është ajo që bëhet duke qenë i pasur (pasi t'i ketë plotësuar nevojat e familjes), kush bëhet dinjitoz, All-llahu ia ruan dinjitetin dhe kujt i mjafton ajo që ka, All-llahu do t'ia mjaftojë”.*

(Transmeton Buhariu)

HARXHIMI I GJËRAVE TË DASHURA DHE TË MIRA

All-llahu i madhëruar thotë:

“Nuk do ta arrini mirësinë e plotë derisa të mos ndani një pjesë të asaj që e keni më të dashur.”

(Ali' Imran, 92)

“O besimtarë! Shpenzoni nga ato gjëra të bukura që i fitoni dhe prej atyre që ua japim nga toka, mos nisni të ndani atë që nuk vlen të shpërndahet, që ju vetë nuk do ta kishit marrë, vetëm me symbyllur.”

(el-Bekare, 267)

***DOMOSDOSHMERIA E URDHËRIMIT TË FAMILJES,
FËMIJËVE DHE TË GJITHË ATYRE QË I KA NËN
KUJDES PËR DËGJUESHMËRI NDAJ ALL-LLAHUT,
NDALIMI I TYRE NGA MOSDËGJUESHMËRIA DHE
EDUKIMI E PENGIMI NGA KRYERJA E TË
NDALUARAVE***

All-llahu i madhëruar thotë:

“Urdhëroje familjen tënde të kryejë namazin dhe insisto në këtë!”

(Ta Ha, 132)

“O besimtarë, ruajeni veten dhe familjen tuaj nga zjarri”

(et-Tahrim, 6)

Hadithi 303

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që ka thënë: “Hasani, i biri i Aliut r.a. (si fëmijë) njëherë e mori një hurmë nga hurmat e dhuruara për sadaka dhe e shtiu në gojë. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i tha: “Mos, mos, gjuaje atë! A nuk e di se ne nuk hamë sadaka?!”

(Muttefekun alejhi)

Sipas një transmetimi tjetër thuhet: “Për ne nuk është e lejuar sadaka”.

Hadithi 305

Nga Ibni Umeri r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij. Imami (udhëheqësi - sunduesi) është bari (i popullit të vet) dhe do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Burri është

bari në familjen e vet dhe do të përgjigjet për tufën e tij. Gruaja është bareshë në shtëpinë e burrit të saj dhe ajo do të jetë përgjegjëse për tufën e saj. Shërbëtori është bari (rojtari) i pasurisë së zotëriut të vet dhe do të jetë përgjegjës për tufën e tij. Pra, të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për tufën e tij”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 306

Transmetohet nga Amër ibën Shuajbi, ky nga babai i tij, e ai nga babai i vet r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Urdhëroni fëmijët tuaj për (të falë) namaz kur t’i kenë shtatë vjet, kurse detyroni me forcë (rrahni) kur t’i bëjnë dhjetë vjet dhe ndajini në shtrat”.*

(Hadith hasen, transmeton Ebu Davudi)

E DREJTA E FQINJIT DHE POROSIA PËR TË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Adhurone All-llahun dhe asnjë send mos e trajtoni të barabartë me Te! Jini të mirë me prindërit dhe të afërmit, edhe bonjakët edhe të varfërit e ngratë, edhe me fqinjët e afërt edhe me fqinjët e largët, edhe me shokët për rreth, edhe udhëtarët edhe ata që janë nën kujdesin tuaj!.”

(en-Nisa, 36)

Hadithi 308

Transmetohet nga Ibni Umeri dhe Aishja r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vazhdimisht më ka porositur Xhibrili për fqinjin, saqë kam menduar se edhe do t’i jep të drejtë në trashëgimi”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 309

Transmetohet se Ebu Dherri r.a. ka thënë: *“Më ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “O Ebu Dherr, kur të ziesh çorbë, shto në të ujë dhe kujdesu për fqinjin”.*

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër, po ashtu nga Ebu Dherri, thuhet: *“Vërtet, miku im sal-lall-llahu alejhi ve sel-lem më ka porositur: “Kur të ziesh çorbë, shtoja pak ujin, e pastaj shikoi familjet e fqinjëve dhe ndaj një pjesë prej saj”.*

Hadithi 310

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Pasha All-llahun nuk beson, pasha All-llahun nuk beson, pasha All-llahun nuk beson!”* I thanë: *“Kush o i Dërguari i All-llahut? Tha: “Ai, fqinji i të cilit nuk është i sigurt nga të këqijat e tij!”*

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim të Muslimit thuhet: *“Nuk do të hyjë në Xhennet ai, fqinji i të cilit nuk është i sigurt prej të këqijave të tij”*.

Hadithi 313

Transmetohet po ashtu nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush i beson All-llahut dhe Ditës së mbramë, mos ta shqetësojë fqinjin e vet, kush i beson All-llahut dhe Ditës së mbrame le ta nderojë mikun (mysafirin) e vet dhe kush i beson All-llahut dhe Ditës së mbramë le të flasë mirë ose le të heshtë”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 316

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Umeri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Shokë më të mirë tek All-llahu i madhëruar janë ata që janë më të mirë për shokun e vet, dhe fqinjë më të mirë tek All-llahu janë ata që janë më të mirë për fqinjin e vet”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

BAMIRËSIA NDAJ PRINDËRVE DHE FAREFISIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Adhurojeni All-llahun dhe asnjë send mos e trajtoni të barabartë me Të! Jini të mirë me prindërit dhe të afërmit, edhe me bonjakët dhe të varfërit e ngratë, edhe me fqinjët e afërt edhe me fqinjët e largët, edhe me shokët për rreth, edhe me udhëtarët edhe me ata që janë nën kujdesin tuaj”

(en-Nisa, 36)

“. . Frikësojuni All-llahut, në emër të të Cilit betoheni dhe mbani lidhjet familjare. ”

(en-Nisa, 1)

“Edhe ata, që respektojnë atë çka ka urdhëruar All-llahu, që të respektohet (për mbajtjen e lidhjeve familjare)”

(err-Rra’d, 21)

“Ne e kemi porositur njeriun të sillet mirë ndaj prindërve të vet.”

(el-Ankebut, 8)

“Zoti yt ka përcaktuar që të mos adhuronit tjetër përveç Atij dhe të silleni mirë me prindërit. Nëse njëri prej tyre, ose të dy, përjetojnë pleqëri te ti, mos u thuaj “of!” e as mos u fol me zë të lartë, por t’u drejtohesh me fjalë respekti të plotë. Shtrij përpara tyre krahët e përulshmërisë dhe thuaj: “O Zoti im, ki mëshirë ndaj tyre, siç kanë pasur kujdes ata ndaj meje në vegjëli!”

(el-Isra, 23-24)

“Ne e kemi porositur njeriun për prindërit e vet të sillet mirë, se nëna e vet e ka bartur në dëm të shëndetit të saj, kurse nga gjiri e ndan brenda dy vjetëve. Të jesh mirënjohës ndaj Meje dhe prindërve tu!”

(Lilukman, 14)

Hadithi 317

Transmetohet nga Ebu Abdurrahman Abdull-llah ibën Mes’ud r.a. se ka thënë: “E kam pyetur Pejgamberin s.a.v.s.: “Cila punë është më e dashur tek All-llahu i madhëruar?” Tha: “*Namazi në kohën e vet*”. I thashë: “Pastaj cila?” Tha: “*Bamirësia ndaj prindërve*”. I thashë: “Pastaj cila?” Tha: “*Xhihadi (lufta) në rrugë të All-llahut*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 318

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Fëmija prindin e vet nuk mund ta shpërblejë përveç nëse e gjen në pronësi të dikujt dhe e blen prej tij pastaj e liron (nga robëria)*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 321

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që ka thënë: “Erdhi një njeri tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe i tha: “O i Dërguari i All-llahut, kush është më i merituari i njerëzve për shoqërimin tim të mirë?” Tha: “*Nëna jote*”. Tha: “Pastaj kush?” (Pejgamberi) Tha: “*Nëna jote*”, tha: “Pastaj kush?” Tha: “*Nëna jote*”, tha: “Pastaj kush?” Tha: “*Babai yt*”.

(Muttefekun alejhi)

Kurse sipas një transmetimi tjetër thuhet: “O i Dërguari i All-llahut, kush është më i merituar për shoqërim të mirë?” Tha: “*Nëna jote, pastaj*

nëna jote, pastaj nëna jote, pastaj babai yt e pastaj më të afërmit me radhë”.

Hadithi 322

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“I përbuzur është, i përbuzur është, i përbuzur është ai që e arrin pleqërinë e njerit apo të dy prindërve të tij dhe nuk hyn në Xhennet”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 324

Transmetohet nga Enesi, r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush dëshiron që t’i shtohet furnizimi dhe t’i zgjatet jeta, atëherë le të kujdeset dhe le t’i mbajë lidhjet farefisnore”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 326

Transmetohet se Abdull-llah ibën Amër ibën el-’As ka thënë: *“Erdhi një njeri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha: “Të zotohem ty për hixhret dhe xhihad dhe kërkoj shpërblimin nga All-llahu i madhëruar”. (Pejgamberi) Tha: “A e ke ndonjërin prej prindërve gjallë?” Tha: “Po, madje të dy i kam gjallë”. Tha: “Dhe po kërkon shpërblim nga All-llahu i madhëruar?” Tha: “Po”. (Pejgamberi) Tha: “Kthehu te prindërit tu dhe bërju shoqërim e shërbim të mirë”.*

(Muttefekun alejhi)

Kjo është shprehja e Muslimit, kurse një transmetim tjetër i Buhariut dhe Muslimit thekson: *“Erdhi një njeri dhe kërkoi leje prej Tij për xhihad. (Pejgamberi) Tha: “A i ke prindërit gjallë?” Tha: ”Po”. (Pejgamberi, atëherë) Tha: “Ktheju atyre, aty është xhihadi yt!”*

Hadithi 327

Transmetohet, po ashtu, nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-’As r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk është e mjaftueshme vetëm mbajtja e lidhjeve farefisnore, por duhet rivendosur lidhjet e ndërprera farefisnore”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 328

Transmetohet nga Aishja r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Afëria (e gjakut) varet në Arsh dhe thotë: “Kush i mban lidhjet me mua,*

All-llahu do t'i mbajë me të, ndërsa kush i ndërpret lidhjet me mua, All-llahu do t'i ndërprejë lidhjet me të".

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 330

Transmetohet nga Esma, bija e Ebu Bekër es-Siddikut r.a. , se ka thënë: “Më erdhi nëna ime që ishte ende idhujtare (mushrike) në kohën kur i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ishte në marrëveshje (me idhujtarët në marrëveshjen e Hudejbisë), unë i kërkova sqarim duke i thënë: “Më ka ardhur nëna ime që më do dhe është përmalluar, andaj a të mbaj lidhje me te?” Tha: “*Po, mbaj lidhje me të*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 336

Transmetohet nga Ebu Ejjub Halid ibën Zejd el-Ensarij r.a. se një njeri ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, më trego për një punë që do të më shpie në Xhennet dhe do të më largojë nga Xhehememi?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Ta adhurosh All-llahun dhe të mos i shoqërosh asgjë, ta falësh namazin, ta ndash zekatin dhe t'i mbash lidhjet farefisnore*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 337

Transmetohet nga Selman ibën 'Amir, r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur të bëjë iftar ndonjëri prej jush, le ta bëjë këtë me hurmë, sepse ajo është begati (bereqet), nëse atë nuk e ka, atëherë me ujë, sepse ai është pastërti*”. Dhe ka thënë: “*Sadaka ndaj të varfërit është një sadaka, kurse ndaj farefisit është sadaka e dyfishtë, sadaka dhe ndihmë*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 338

Transmetohet nga Ibni Umeri r.a. se ka thënë: “Unë e kam pasur një grua të cilën e doja, kurse Umeri (babai i tij) e urrente dhe më tha: “*Shkurorëzoje!*” Unë refuzova. Pastaj Umeri r.a. shkoi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tregoi për këtë. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Shkurorëzoje!*”

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen sahih)

Hadithi 339

Transmetohet nga Ebu ed-Derda r.a. që ka thënë se i ka ardhur një njeri dhe i ka thënë: “E kam një grua, kurse nëna ime po më urdhëron që ta shkurorëzoj!? (Ebu ed-Derda) Tha: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-

llahut s.a.v.s. duke thënë: “Prindi është dera e mesme e Xhennetit, nëse do, lëshoje (derën), e nëse do, ruaje atë derë”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

NDALIMI I KEQTRAJTIMIT TË PRINDËRVE DHE I NDËRPRERJES SË LIDHJEVE FAREFISNORE

All-llahu i madhëruar thotë:

“A mos edhe ju, po të kishit marrë pushtet, do të shkaktonit trazira në tokë dhe do të shturnit lidhjet tuaja familjare? Ata janë, të cilët All-llahu i mallkoi dhe i bëri të shurdhër dhe të verbër”

(Muhammed, 22-23)

“Kurse ata, të cilët e thejnë besën e All-llahut, edhe pasi e kanë dhënë seriozisht fjalën, dhe atë që u ka urdhëruar All-llahu të respektohet, e mënjanojnë dhe bëjnë trazira në tokë; ata i pret mallkimi dhe vendbanimi më i keq!”

(err-Rra'd, 25)

“Zoti yt ka urdhëruar që të mos adhuronit tjetër përveç Atij dhe të silleni mirë me prindërit. Nëse njëri prej tyre, ose të dy, përjetojnë pleqëri te ti, mos u thuaj “of!” e as mos u hidhëro, por t'u drejtohesh me fjalë respekti të plotë. Shtrij përpara tyre krahët e përlulshëmërisë dhe thuaj: “O Zoti im, kij mëshirë ndaj tyre, siç kanë pasur kujdes ata ndaj meje në vegjëli!”

(el-Isra, 23-24)

Hadithi 341

Transmetohet nga Ebu Bekrete Nufej ibën el-Harith r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “A doni t’ju njoftoj për mëkatet më të mëdha?” - tri herë - Ne i thamë: “Gjithsesi, o i Dërguari i All-llahut!” Tha: “All-llahut nëse i përshkruhet shok (shirk) dhe mosdëgjimi i prindërve”. Ishte (ulur) i mbështetur, pastaj u drejtua dhe tha: “Veni re, edhe rrena, edhe dëshmia e rrejshme”, dhe vazhdimisht e përsëriti këtë saqë thamë: “Ah, sikur të heshtte!”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 342

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-’As r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Mëkatet e mëdha janë: All-llahut nëse i përshkruhet

shok (shirk); mosdëgjimi i prindërve; vrasja e njeriut dhe betimi i rrejshëm (kur të bëhet me qëllim dhe me vetëdije rrejshëm)".

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 344

Transmetohet nga Ebu Muhammed Xhubejr ibën Mut'im r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "*Nuk do të hyjë në Xhennet ai që i ndërpret lidhjet*". Sufjani në transmetimin e tij thotë: "Do të thotë lidhjet familjare".

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 345

Transmetohet nga Ebu Isa el-Mugire ibën Shu'be r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "*Vërtet All-llahu i madhëruar ua ka ndaluar (haram) mosdëgjueshmërinë ndaj nënave; moskryerjen e obligimit dhe kërkimin e asaj që nuk ju takon; dhe nëpërkëmbjen e vajzave (varrimi për së gjalli) dhe ua ka bërë të urrejtur (mekruh) thashethemet (kur flitet gjithçka që dëgjoni); pastaj pyetjet e shumta (për çka s'ka nevojë) dhe harxhimin (e tepërt -të pakontrolluar) të pasurisë (në vende të paparapara nga feja)*".

(Muttefekun alejhi)

Kësaj teme i përket edhe hadithi i theksuar në temën e kaluar (nr. 328)

VLERA E BAMIRËSISË NDAJ MIQVE TË PRINDËRVE, MIQVE TË TË AFËRMVE, TË BASHKËSHORTES DHE TË TJERËVE

Hadithi 346

Transmetohet nga Ibni Umeri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "*Bamirësi më i mirë është që njeriu të mbajë lidhje me dashamirin e babait të vet*".

Abdull-llah ibën Dinari nga Abdull-llah ibën Umeri r.a. thotë se një beduin e kishte takuar atë në rrugë për në Mekë, të cilit Abdull-llah ibën Umeri i kishte dhënë selam dhe e kishte hipur në gomarin në të cilin vet ishte i hipur, pastaj ia kishte dhënë edhe shallin që e kishte në kokën e tij. Ibni Dinari thotë, atëherë ne i thamë atij: "All-llahu të dhashtë të mira, ata janë beduinë dhe kënaqen me pak". Abdull-llah ibni Umeri atëherë tha: "Vërtet, babai i këtij ka qenë dashamir i Umer ibën el-Hattabit r.a. ,

kurse unë e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Vërtet, bamirësi më e mirë është që njeriu të mbajë lidhje me dashamirët e babait të vet”*.

Një transmetim tjetër nga Ibni Dinari thotë: “Kur dilte Ibni Umeri në Mekë, i hipte gomarit të tij që e kishte - kur mërztetej nga deveja - dhe me një shall e mbulonte dhe forconte kokën dhe duke qenë kështu hipur mbi gomar, kaloi atypari një beduin të cilit i tha: “A nuk je ti i biri i filanit?” (Beduini) Tha: “Po, unë jam”, (Ibni Umeri) Pastaj ia dha gomarin dhe i tha: “Hipi këtij!” dhe ia dha edhe kapelën duke i thënë “Me këtë mbuloje dhe mbështille kokën”. Disa shokë të tij i thanë: “All-llahu të faltë, ia dhe këtij arabi gomarin mbi të cilin ishe hipur vet dhe kapelën me të cilën e pate mbështjellur e mbuluar kokën tënde?” (Ibni Umeri) Tha: “Vërtet, unë e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Vërtet, bamirësi më e mirë është që njeriu t’i mbajë lidhjet me dashamirët e babait të vet pas vdekjes së tij”*. Vërtet, babai i tij ka qenë shok i Umerit r.a”.

(Të gjitha transmetimet janë nga Muslimi)

Hadithi 349

Transmetohet nga Enes ibën Maliku r.a. se ka thënë: “Dola në udhëtim bashkë me Xherir ibën Abdull-llah el-Bexhel-lij r.a. dhe filloi të më shërbejë. Unë i thashë: “Mos vepro kështu!” Kurse ai m’u përgjigj: “Vërtet, unë i kam parë ensarët, kështu vepronin me të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. dhe unë jam zotuar në vetvete që asnjërin prej tyre mos ta shoqëroj e të mos i shërbej”.

(Muttefekun alejhi)

RESPEKTI NDAJ FAMILJES SË TË DËRGUARIT TË ALL-LLAHUT S.A.V.S. DHE SQARIMI I VLERËS SË TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

“... All-llahu, me të vërtetë, dëshiron që nga ju - o familja e Pejgamberit, - t’i largojë mëkatet dhe t’ju pastrojë plotësisht”.

(el-Ahzab, 33),

Dhe thotë:

“... E kush madhëron dispozitat e All-llahut, ajo është shenjë e zemrës fisnike”.

Hadithi 350

Transmetohet nga Jezid Hajjan se ka thënë: “U nisëm unë, Husajn ibën Sebre dhe Amër ibën Muslimi për te Zejd ibën Erkame r.a. dhe pasi u ulëm, i tha atij Husajni: “O Zejd, ti ke arritur shumë të mira; e ke parë të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. , i ke dëgjuar fjalët e tij, me të ke luftuar bashkë dhe je falur pas tij. Ti, vërtet o Zejd, ke përjetuar shumë të mira, andaj na thuaj diç nga ajo që ke dëgjuar nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ?” Tha: “O djali i vëllait, pasha All-llahun, tashmë jam plakur, ka kaluar koha ime, diçka edhe kam harruar nga ajo që mbaja në mend nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , andaj atë që jua them - pranojeni, kurse atë që nuk jua them mos më obligoni për të”, e pastaj tha: “Një ditë, u ngrit i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe na mbajti një fjalim te një ujë që quhet “Humma” në mes të Mekës dhe Medinës. Aty ai e falënderoi dhe lavdëroi All-llahun, pastaj këshilloi dhe tërhoqi vërejtje e pastaj tha: “O njerëz, kujdes, vërtet unë jam njeri, është afruar që të vjen i dërguari i Krijuesit tim dhe unë do t’i përgjigjem, andaj po ua lë dy gjëra madhështore: e para është Libri i All-llahut, në të cilin gjendet udhëzimi dhe drita, andaj merreni Librin e All-llahut dhe përmbajuni atij”. Nxiti dhe inkurajoi për Librin e All-llahut e pastaj tha: “Dhe familja ime; ua përkujtoj (ua tërheq vërejtjen) All-llahun për familjen time, ua përkujtoj All-llahun për familjen time!” Atëherë hu i tha: “E kush janë familja e tij, o Zejd? A nuk janë gratë e tij prej familjes së tij?” (Zejdi) tha: “Gratë e tij janë prej familjes së tij, por edhe të gjithë ata që u është ndaluar marrja e sadakasë pas tij, janë të familjes së tij”. Tha: “E kush janë ata?” (Zejdi) Tha: “Ata janë familja e Aliut, familja e Akilit, familja e Xha’ferit dhe familja e Abbasit”. Tha: “Të gjithë këtyre u është e ndaluar marrja e sadakas?” Tha: “Po”.

(Transmeton Muslimi)

Sipas një transmetimi tjetër ky hadith citohet kështu: “*Kujdes, unë po ua lë dy gjëra madhështore: E para është Libri i All-llahut. Ai është lidhja (litar) e All-llahut, kush e pason atë është i përudhur, ndërsa kush e braktis, do të jetë në lajthitje*”.

Hadithi 351

Transmetohet nga Ibni Umeri r.a. e ky nga Ebu Bekër es-Siddiku r.a. se ka thënë: “Kujdesuni për Muhammedin s.a.v.s. në familjen e tij”.

(Transmeton Buhariu)

Fjala “kujdesuni” do të thotë: ruajeni, respektojeni, nderojeni. All-llahu e di më së miri!

NDERIMI I DIJETARËVE (ISLAMË), TË VJETËRVE DHE TË DALLUARVE, DHËNIA E PËRPARËSIVE ATYRE PARA TË TJERËVE, LARTËSIMI I TUBIMEVE TË TYRE DHE SHFAQJA E GRADËS SË TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

*“... Thuaj: “A janë njëlloj ata që dinë dhe ata që nuk dinë?
Mësim marrin vetëm të mençurit”.*

(ez-Zumer, 9)

Hadithi 353

Transmetohet nga Mes’ud Ukbe ibën Amër el-Bedrij el-Ensarij r.a. se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. na i prekte supet e krahëve tona (me duart e tij) gjatë namazit dhe na thoshte: “Barazohuni - drejtohuni, mos jini të pabarazuar (në saff), pastaj dhe zemrat tuaja do të janë të padrejtuara. Le të më pasojnë (afrohen) mua të mençurit dhe më të aftit, pastaj ata që vijnë pas tyre, pastaj ata që vijnë pas tyre”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 357

Transmetohet nga Ibni Umeri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kam parë ëndërr se po e përdorja misvakun, kur më erdhën dy njerëz, njëri ishte më i vjetër se tjetri. Unë ia dhashë misvakun atij më të riut, kurse m’u tha: “Të vjetrit së pari”, atëherë ia dhashë atij më të vjetrit”.

(Transmeton Muslimi me sened, kurse Buhariu pa sened)

Hadithi 359

Transmetohet nga Amër ibën Shuajb, nga babai i tij, kurse ai nga babai i vet r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Nuk është prej nesh ai që nuk është i mëshirshëm ndaj të vegjëlve tanë dhe kush nuk ia di respektin e duhur të vjetërve tanë”.

(Hadith sahih. Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu të cilët thonë se është hadith hasen sahih. Ndërkaq në transmetimin e Ebu Davudit thuhet: “të drejtën e të vjetërve tanë”).

Hadithi 360

Transmetohet nga Mejmun ibën Ebi Shebib, All-llahu e mëshiroftë, se Aishja r.a. një lypësi që kaloi njëherë ia dha një copë bukë, kurse kur kaloi një tjetër, që ishte më i veshur dhe më i pashëm, i ofroi të ulet, e pastaj i dha të hajë. Kur e pyetën për këtë, ajo tha: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Gradoni njerëzit sipas gradave të tyre”*”.

(Transmeton Ebu Davudi, por thotë Mejmuni nuk e ka mbërritur Aishen)

Muslimi në fillim të Sahihut të tij e ka theksuar pa sened ku thotë: “Transmetohet nga Aishja r.a. që ka thënë: “Na ka urdhëruar i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. që t’i gradojmë njerëzit sipas gradave të tyre”: Kurse el-Hakim Ebu Abdull-llah në librin e tij “Ma’rifetu ulumi-l-hadith” (Njohja e shkencave të hadithit) e thekson këtë hadith dhe thotë se është hadith sahih.

VIZITA E NJERËZVE TË MIRË, NDEJA ME TA, SHOQËRIMI DHE DASHURIA E TYRE, THIRRJA E TYRË PËR VIZITË, PËR T’U LUTUR PËR TY DHE VIZITA E VENDEVE TË RËNDËSISHME (ISLAME)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe kur i tha Musa djalit të vet: “Do të shkoj derisa të arrij aty ku bashkohen dy dete, ose do të eci dhe vetëm do të eci. Dhe kur ata dy arritën deri në vendin ku ata dy duhej të bashkohen, e harruan peshkun e tyre, e ai u nis rrugës së vet nëpër det. Po kur u largua, (Musa) i tha djalit të vet: “Na jep të hamë mëngjesin, sepse nga kjo rrugë jona jemi lodhur. a e sheh? - i tha ky. Kur u ndalëm në atë breg, e unë e harrova peshkun, këtë s’e ka bërë tjetërkush përpos vetë djallit, që ta përmend atë. Ai patjetër do të jetë zhytur në det, për çudi! Tha: kjo është ajo që na duhet, dhe u kthyen të dy rrugës prej nga kishin ardhur. Dhe e gjetën një njeri nga robërit tanë, të cilit i patëm dhënë mëshirë nga ana jonë dhe i mësuam atë që e dimë vetëm Ne. “A mund të të bëj shoqëri?” i tha Musa. “Por të ma mësosh tërë atë drejtësi që e ke mësuar ti”.

(el-Kehf, 60-66)

Dhe ka thënë:

“Qëndro vendosmërisht në anën e atyre, të cilët i luten Zotit të vet në mëngjes dhe në mbrëmje me dëshirë që të meritojnë simpatinë e Tij...”

Hadithi 365

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Një njeri e vizitoi një vëlla të vetin në një fshat tjetër. All-llahu i madhëruar ia cakton një engjëll për ta vëzhguar gjatë rrugës së tij dhe kur erdhi tek ai (engjëlli) i tha: “Ku po do?” Tha: “Te një vëlla imi në këtë fshat”. Tha: “A mos ke ti tek ai ndonjë interes material?” Tha: “Jo, por unë atë e dua për All-llahun!” (Engjëlli) Tha: “Unë jam i dërguar nga All-llahu te ti për të njoftuar se All-llahu të do ty ashtu siç e do ti atë njeri”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 366

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e viziton një të sëmurë ose e viziton vëllain e tij për All-llah, do të thërras një thirrës (engjëll) se ti je i mrekullueshëm dhe ke vepruar për mrekulli, dhe se ke fituar (rezervuar) një vend në Xhennet”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadithi hasen)

Hadithi 367

Transmetohet nga Ebu Musa el-Esh`arij r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shembulli i ndejës me njerëz të mirë dhe ndejës me njerëz të këqij është sikurse shitorja e miskut (parfumeria) dhe farkëtorja. shitësi i miskut ose të jep (të eros) ose të shet, ose së paku prej tij kundërmon erë e këndshme. Kurse farkëtari ose t'i djeg teshat, ose prej tij do të vjen erë e pakëndshme (nga thëngjilli)”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 368

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Gruan e martojnë katër gjëra: pasuria materiale, prejardhja, bukuria dhe feja e saj. Andaj, përcaktohu për atë që është e dhënë në fe, përndryshe mbetesh për dhë!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 369

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë Xhibrilit: *“Çka po të pengon ty që nuk po na viziton më shpesh?”* Pastaj u shpall ajeti: (Xhibrili tha) *“Dhe ne, zbresim (në Tokë), vetëm me*

urdhrin e Zotit tënd. Atij i përket ajo që është para nesh, dhe që është pas nesh, dhe ajo që është në mes këtyre dyjave. ” (Merjem, 64)

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 372

Transmetohet nga Ebu Musa el-Esh'arij r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Njeriu në botën e ardhshme do të jetë me atë që e ka dashur”.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër thuhet: “I është thënë Pejgamberit s.a.v.s.: “Njeriu i do të vetët, por nuk mundet t’ju bashkohet?” Tha: “Njeriu është me atë që e do”.

Hadithi 373

Transmetohet nga Enesi r.a. se një beduin i tha të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.: “Kur është Kiameti?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Çka ke përgatitur për të?” Tha: “Dashurinë për All-llahun dhe të Dërguarin e Tij”. (Pejgamberi) Tha: “Ti (do të) jesh me atë që e ke dashur”.

(Muttefekun alejhi)

Ky është citat i Muslimit, kurse sipas një transmetimi tjetër të Buhariut dhe Muslimit: “Nuk kam përgatitur shumë agjërim, as namaz, as sadaka, por e dua All-llahun dhe të Dërguarin e Tij”.

Hadithi 374

Transmetohet nga Ibni Mes’udi r.a. se ka thënë: “Erdhi një njeri tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe i tha: “O i Dërguari i All-llahut, çfarë thua për një njeri i cili i do të vetët, por nuk mund t’i arrijë ata?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Njeriu do të jetë me atë që e ka dashur”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 377

Transmetohet nga Usejr ibën Amër e i thuhet Ibni Xhabir se ka thënë: “Umer ibën el-Hattabi r.a. kur i erdhën atij njësitë (luftarake) nga Jemeni i pyeti: “A është në mesin tuaj Uvejs ibën Amir?” Derisa erdhi te Uvejsi r.a. dhe i tha: “A je ti Uvejs ibën ‘Amir?” (Uvejsi) Tha: “Po!”. “A je nga (fisi) Muradi dhe nga (familja) Karani?” (Uvejsi) Tha: “Po”. (Umeri prapë vazhdoi) “A e ke pasur gërbulën e pastaj je shëruar prej saj përveç një vendi sa një dirhem?” Tha: “Po”. (Umeri) Tha: “A ke nënë?” Tha: “Po”. Tha (Umeri): “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Do t’ju vjen juve Uvejs ibën ‘Amiri me njësitë e Jemenit nga Muradi pastaj

nga Karani, ai e ka pasur sëmundjen e gërbulës dhe është shëruar, përveç nga vendi sa një dirhem. Ai e ka nënën ndaj së cilës është shumë bamirës, sikur ta luste ai All-llahun diç, do t'ia plotësojë, andaj nëse mundesh (lute) që ai të kërkojë falje (magfired) për ty, bëre!” (Umeri i tha): “Kërko magfired për mua!” (Dhe Uvejsi) kërkoj falje për të. Pastaj Umeri i tha: “Ku po do?” Tha: “Në Kufë”. (Umeri) Tha: “A t’i shkruaj mëkëmbësit të atjeshëm?” (Uvejsi) Tha: “Unë do të jem me njerëz të parëndësishëm, këtë e kam qejf më tepër!”

Në vitin e ardhshëm në HaxhXH vjen një njeri i dalluar nga Kufa i cili takohet me Umerin e ky e pyet për Uvejsin. Ai tha: “E kam lënë me një shtëpi të keqe me pak gjësende. (Umeri) Tha: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Do t’ju vjen Uvejs ibën Amir me njësitë e Jemenit nga Muradi, nga Karani, që ka qenë i sëmurë nga gërbula e pastaj është shëruar përveç një vendi sa një dirhem. E ka një nënë ndaj së cilës sillet me shumë bamirësi. Nëse i lutet All-llahut diçka, ia pranon - andaj, nëse mundesh, kërko që të lutet ai për ty”. (Ky njeri nga Kufa) Shkon te Uvejsi dhe i thotë: “Kërko falje për mua!” (Uvejsi) Tha: “Ti ke qenë më vonë në udhëtim të mirë, andaj ti lutu për mua!” Pastaj i tha: “A e ke takuar Umerin?” Tha: “Po”. (Më në fund Uvejsi) Iu lut (All-llahut) për faljen e atij. Pas kësaj njerëzit e zbulojnë Uvejsin (dhe bëjnë invazion të vërtetë kah ai) dhe ky largohet prej tyre”.

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër të Muslimit thuhet: Nga Usejr ibën Xhabir r.a. transmetohet se banorët e Kufes dërguan një delegacion për te Umeri r.a. në mesin e të cilëve ndodhej një njeri nga ata që e përbuzën Uvejsin. Umeri tha. “A ka këtu ndonjë nga Karani?” dhe vjen ai njeriu, ndërsa Umeri i tha: “Vërtet, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet, do t’ju vie një njeri nga Jemeni, do ta quajnë Uvejs, nuk ka lënë asgjë në Jemen përveç nënës së tij. E ka pasur sëmundjen e gërbulës, por kur i lutet All-llahut, Ky e shëroi përveç një vendi sa një dinar apo një dirhem, andaj kush ta takojë prej jush le ta lusë për t’i bërë lutje All-llahut për falje”.

Në një transmetim tjetër nga Umeri r.a. thuhet se ka thënë: “Unë, vërtet e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Vërtet tabiiju më i mirë është një njeri i quajtur Uvejs, që ka një nënë, ka qenë i sëmurë nga gërbula, andaj thuani të bëjë lutje për ju për magfired”.

RËNDËSIA E DASHURISË NË EMËR TË ALL-LLAHUT DHE INKURAJIMI I SAJ, PASTAJ INFORMIMI I NJERIUT TË DASHUR SE E DO DHE ÇKA I THOTË ATIJ KUR TË MËSOJË PËR KËTË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Muhammedi është peygamber i All-llahut, kurse ata që janë me të janë të ashpër ndaj jobesimtarëve, por të mëshirshëm ndërmjet veti; i sheh si përkulen dhe bien me fytyrë për toke (sexhde), duke dëshiruar mirësinë e All-llahut dhe kënaqësinë e Tij. Në fytyrë kanë shenjat, gjurmët nga të rënat me fytyrë për toke (sexhde). Ai është përshkrimi i tyre në Tevrat, kurse përshkrimi i tyre në Inxhil: ata janë si bima, kur lëshon filizin e vet e pastaj e forcon, trashet dhe e pjek frytin e vet, duke nxitur entuziazëm tek mbjellësit e për t'i zemëruar me të jobesimtarët. All-llahu u ka premtuar atyre, të cilët besojnë dhe bëjnë vepra të mira, falje dhe shpërblim të madh”.

(el-Fet`h, 29),

Dhe thotë:

“Edhe ata, të cilët e kanë përgatitur shtëpinë dhe besimin përpara atyre, i duan ata që kanë ardhur te këta... ”

(el-Hashr, 9)

Hadithi 381

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Shtatë persona (lloje njerëzish) All-llahu do t'i vendosë nën hijen (mbrojtjen) e Tij atë ditë kur nuk do të ketë tjetër përveç hijes së Tij. Ata janë: - Imami (udhëheqësi 0 i drejtë; - një i ri i cili është rritur në ibadet dhe respekt të All-llahut të madhëruar; - një njeri, zemra e të cilit është e lidhur për xhamitë; - dy njerëz të cilët në emër të All-llahut duhen, janë shoqëruar dhe të tillë kanë mbetur gjer në ndarje (vdekje); - një njeri të cilin e ka thirrë një grua autoritative dhe e bukur, kurse ai e refuzon duke i thënë se i frikësohet All-llahut - njeriu i cili ndanë sadaka fshehurazi, ashtu që dora e majtë nuk e di çka bën (sa ndanë) e djathta; dhe njeriu që në vetmi e përmend All-llahun dhe i mbushen sytë me lot”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 382

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s ka thënë: *“All-llahu i madhëruar në Ditën e gjykimit do të thotë: “Ku janë ata që janë dashur në emër të Madhërisë Sime? Sot do t’i vendos nën hijen Time, në ditën kur nuk do të ketë hije (mbrojtje) tjetër përveç hijes Sime”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 383

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk do të hyni në Xhennet derisa të besoni, dhe nuk do të besoni derisa të duheni ndërmjet veti. A doni t’ju udhëzoj në diç për çka - nëse i përmbaheni do të duheni në mes veti? Atëherë jepni ndërmjet veti selam”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 384

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Një njeri e vizitoi vëllain e vet në një fshat tjetër. All-llahu i madhëruar ia cakton një engjëll për ta vëzhguar gjatë rrugës së tij dhe kur erdhi tek ai (engjëlli) i tha: “Ku po do?” Tha: “Te një vëlla imi në këtë fshat”. Tha: “A mos ke ti tek ai ndonjë interes material?” Tha: “Jo, por unë atë e dua për All-llahun!” (Engjëlli) Tha: “Unë jam i dërguar nga All-llahu te ti për të njoftuar se All-llahu të do ty ashtu siç e do ti atë njeri”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 390

Transmetohet nga Enesi r.a. që ka thënë se një njeri ishte te Pejgamberi s.a.v.s. kur kalon aty një njeri tjetër kurse (ky që ishte te Pejgamberi) tha: *“O i Dërguari i All-llahut, unë vërtet e dua këtë njeri”.* Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“A e ke informuar atë (se e do)?”* Tha: *“Jo”.* (Pejgamberi) Tha: *“Informoje”.* (Ky) E takon dhe i thotë: *“Unë të dua për hir të All-llahut”.* (Ai) Tha: *“All-llahu të dashtë, që të ka bërë të më duash për Të”.*

(Transmeton Ebu Davudi me isnad sahih)

SHENJAT E DASHURISË SË ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR NDAJ ROBIT, INKURAJIMI PËR T’U PAJISUR ME KËTË CILËSI DHE PËR ANGAZHIM NË FITIMIN E SAJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Thuaj, nëse e duani All-llahun, pasomëni, edhe juve All-llahu do t’ju dojë dhe do t’ua falë mëkatet. All-llahu fal dhe është mëshirëplotë”.

(Ali Imran, 31)

“O besimtarë, kush prej jush i shmanget fesë së vet, All-llahu në vend të tyre do të sjell njerëz që i do Ai dhe që e duan Atë; të përulur ndaj besimtarëve dhe kryelartë ndaj jobesimtarëve; ata do të luftojnë në rrugë të All-llahut dhe nuk do t’i frikësohen kërcënimit të kurrfarë kërcënuesi. Ajo është mirësi e All-llahut, të cilën Ai ia jep kujt të dojë - dhe All-llahu ka dije shumë të gjerë”.

(el-Maide, 54)

Hadithi 392

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur All-llahu i madhëruar e do robin (e vet) i thërret Xhibrilit: “Vërtet All-llahu i madhëruar e do filanin, ndaj duaje edhe ti, dhe Xhibrili e do. Pastaj e shpall te banorët e qiellit: “Vërtet All-llahu e do filanin, ndaj duajeni edhe ju. Pastaj banorët e qiellit e duan dhe i sigurojnë pranim në Tokë”.

(Muttefekun alejhi)

Kurse sipas një transmetimi të Muslimit: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu i Madhëruar, nëse e do një rob, e fton Xhibrilin dhe i thotë: “Unë, vërtet e dua filanin, andaj duaje edhe ti, dhe Xhibrili e do. Pastaj do të thërras në qiell dhe do të thotë: “Vërtet, All-llahu e do filanin, ndaj duajeni edhe ju - dhe do ta duan banorët e qiellit dhe pastaj i sigurohet atij pranim në Tokë. Kurse nëse e urren një rob, e fton Xhibrilin dhe i thotë: “Unë, vërtet e urrej filanin, ndaj urreje edhe ti. Dhe Xhibrili e urren, pastaj thërret në banorët e qiellit: “Vërtet, All-llahu e urren filanin, andaj urrejeni edhe ju. Pastaj atij i përgatitet urrejtje edhe në Tokë”.

TËRHEQJA E VËREJTJES (PËR KUJDES) NGA OFENDIMI I NJERËZVE TË MIRË, TË DOBËTVE DHE TË VARFËRVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata, të cilët i ofendojnë besimtarët dhe besimtare për diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”

(el-Ahzab, 58)

Dhe thotë:

“Prandaj bonjakun mos e nënçmo. Dhe lypësin mos e refuzo”.

(ed-Duha, 9-10)

Sa u përket haditheve për këtë temë, ato janë shumë. Prej tyre është hadithi i transmetuar nga Ebu Hurejre r.a. në kaptinën paraprake që fillon me fjalët: *“Kush i bën armiqësi një mikut tim, do t’i shpall luftë”*. Hadithi tjetër (i kësaj teme) është ai që transmetohet nga Sa’d ibën Ebi Vekkas r.a. , i cili nga fundi thekson: *“O Ebu Bekër, nëse ti i hidhëron ata, e ke hidhëruar Krijuesin tënd”*.

Hadithi 394

Transmetohet nga Xhundub ibën Abdull-llah r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e fal namazin e sabahut, ai është nën mbrojtjen e All-llahut, andaj mos t’i kundërvihet askush kësaj (mbrojtjeje) me diçka, sepse kush i kundërvihet kësaj (mbrojtjes së All-llahut), do ta arrijë atë All-llahu, dhe pastaj do ta gjuajë me fytyrë në zjarr të Xhehennemit”*.

(Transmeton Muslimi)

APLIKIMI I GJYKIMEVE NJERËZORE PËR VEPRAT E JASHTME, KURSE TË FSHEHTAT JANË NË KOMPETENCË TË ALL-LLAHUT

All-llahu i madhëruar thotë:

“ ... Nëse pendohen, e kryejnë namazin dhe japin zekatin, atëherë lini të qetë. ”

(et-Tevbe, 5)

Hadithi 396

Transmetohet nga Abdull-llah Tarik ibën Eshjem r.a. që ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Kush thotë: LA ILAHE IL-LALL-LLAH (Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut) dhe mohon hyjninë e gjithçka që adhurohet, pos All-llahut - atij i sigurohet pasuria dhe gjaku i tij, kurse llogaria (e tij definitive) është tek All-llahu”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 397

Transmetohet nga Ebu Ma'bed el-Mikdad ibën el-Esved r.a. që ka thënë: “I thashë të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.: “Çfarë mendon Ti nëse unë e takoj një njeri jobesimtar (kafir), ne luftojmë mes veti dhe ai ma pret njëren dorë me shpatë, pastaj strehohet te një lis dhe thotë: “Iu dorëzova All-llahut (u bëra musliman), a mund ta vras, o i Dërguar i All-llahut, pasi ta thotë këtë? (Pejgamberi) Tha: “*Mos e vrit!*” I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ai ma ka prerë (këput) njëren dorë, e pastaj e ka deklaruar atë!” (Pejgamberi) Tha: “*Mos e vrit atë, sepse nëse e vret, atëherë ai është në pozitën tënde para se ta vrasësh dhe ti do të biesh në pozitën e tij para se ta thotë deklaratën të cilën e ka thënë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 398

Transmetohet nga Usame ibën Zejd r.a. se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s na dërgoi në Hurek (lagje e fisit) të Xhuhejnes, e ne herët në mëngjes i takuam në ujën e tyre. Unë dhe një njeri prej Ensarëve e kapëm njërin prej tyre, e pasi që e paftësuam, ai tha: “LA ILAHE IL-LALL-LLAH” (Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut), atëherë ensariu u përmbajt, kurse unë gjuajta me shigjetën time dhe e vrava. Kur u kthyem në Medinë, Pejgamberi s.a.v.s. mësoi për këtë ngjarje dhe më tha: “O Usame, a e vrave pasi që ka thënë: *La ilahe il-lall-llah?*” I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ai këtë e ka thënë për t’u mbrojtur”. (Pejgamberi) Më tha: “A e ke vrarë pasi që ka thënë: *La ilahe il-lall-llah?*” Atëherë këtë fjalë e ka përsëritur aq shumë, saqë dëshirova të mos e kisha pranuar Islamin deri atë ditë”.

(Muttefekun alejhi)

Kurse sipas një transmetimi: “Pastaj i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “A tha: *La ilahe il-lall-llah, dhe ti e vrave?*” I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ai këtë e ka thënë nga frika prej armës”. Tha: “A mos ia hape zemrën e tij që ta dije a e ka thënë apo jo?!” Vazhdimisht e përsërsëriste këtë, saqë dëshirova që Islamin ta kisha pranuar atë ditë”.

FRIKA (HAVF)

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Frikësomuni vetëm Mua!”

(el-Bekare, 40)

“Njëmend, hakmarrja e Zotit tënd është shumë e fortë.”

(el-Buruxh, 12)

“Ja, ashtu dënon Zoti yt kur dënon qytetet që kanë bërë mizori. Dënimi i tij është, njëmend, fort i dhembshëm. Në këtë ka, pa dyshim, argumente për atë që i frikësohet dënimit në botën tjetër; e ajo është ditë kur të gjithë njerëzit do të tubohen dhe ajo është ditë e dëshmuar. Dhe ne e shtyjmë vetëm deri në një kohë të caktuar. Kur të vijë ajo ditë asnjë nuk do të flasë pa lejën e tij. Prej atyre do të ketë të mjerë dhe fatlumë. Sa u përket të këqijëve, ata do të jenë në zjarr, ku merret frymë rëndë”.

(Hud, 102-106)

“All-llahu u bën vërejtje për pezmin e tij”

(Ali Imran, 28)

“Atë ditë, kur njeriu ik nga vëllai i vet. Edhe nga nëna edhe nga babai i vet. Edhe nga shoqja e vet dhe djemtë e vet. Atë ditë secilit njeri do t'i mjaftojë çështja e vet”.

(Abese, 34-37)

“O njerëz, frikësojuni Zotit tuaj! Me të vërtetë dridhja e fundit (e Ditës së Kiametit) është ngjarje e madhe. Atë ditë kur shihni që secila femër me fëmijë për gjiri do ta lë atë, dhe secila shtatzënë do ta hedhë frytin e vet (dështojë) dhe do shohësh njerëz të dehur; e ata nuk janë të dehur, por dënimi i All-llahut është i tmerrshëm”.

(el-Haxhixh, 1-2)

“Kurse ai që i është frikësuar forcës së Zotit të vet, do të ketë dy Xhennete”.

(err-Rrahman, 46)

“Do t'i qasen njëri-tjetrit duke e pyetur. Dhe duke thënë: “Më herët kemi pasur kujdes në familjen tonë. E All-llahu na dhuroi mëshirë dhe na ruajti nga vuajtja në zjarr. Ne i jemi lutur edhe më parë, Ai është me të vërtetë bamirës dhe i mëshirshëm”.

(et-Tur, 25-28)

Për këtë temë ka shumë ajete të njohura. Qëllim yni ka qenë të japim shenjë në disa sosh, dhe e bëmë. Sa u përket haditheve, po ashtu janë shumë, por ne do t'i theksojmë vetëm disa sosh.

Suksesi është me ndihmën e All-llahut.

Hadithi 402

Transmetohet nga Ibni Mes'udi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Në atë ditë (Ditën e gjykimit) do të sillët Xhehennemi me shtatëdhjetë (frena dhe në çdo fre do të ketë nga shtatëdhjetë) engjëj që e tërheqin”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 411

Transmetohet nga Ebu Dherri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Unë vërtet shoh atë që ju nuk e shihni. Qielli krikëllon dhe i takon (i ka hije) që të krikëllojë. Në të nuk ka vend në madhësi të katër gishtave e të mos ketë një engjëll me fytyrë në sexhde për All-llahun e madhëruar. Pasha All-llahun, sikur të dinit ju çka di unë, do të qeshnit pak e do të qanit shumë dhe as që do të dëfreheshit me gratë në shtrat, por do të dilnit në rrugë dhe do të kërkonit ndihmën e All-llahut të madhëruar”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadithi hasen)

Hadithi 413

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e lexoi: “Atë ditë ajo (Toka) i tregon lajmet e veta”. (ez-Zilzal, 4), pastaj tha: “A e dini cilat janë lajmet e saj?” Thanë: “All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri”. Tha: “Lajmet e saj janë që të dëshmojë për secilin rob apo robëreshë se ç'kanë punuar në sipërfaqen e saj dhe do t'i thotë: 'ke punuar këtë dhe këtë (filan punën), në filan ditën!' Ja, pra, këto janë lajmet e saj”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 416

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Në Ditën e gjykimit njerëzit do të ringjallen të zbathur, të zhveshur dhe të pabërë sunnet”*. Unë i thashë: *“O i Dërguari i All-llahut, a meshkujt dhe femrat bashkë, të shikojnë në njëritjetrin?”* Tha: *“Oj Aishe, gjendja (çështja) do të jetë aq e ashpër saqë askujt nuk do t'i bie ndërmend ta shikojë tjetrin”*. Sipas një transmetimi tjetër: *“Çështja do të jetë më e rëndësishme se sa të shikojnë njëritjetrin”*.

(Muttefekun alejhi)

SHPRESA (ERR-RREXH'A)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Thuaj: “O njerëzit e mi që keni bërë gabim ndaj vetes, mos e këputni shpresën te mëshira e All-llahut! All-llahu, me siguri do t’ua falë të gjitha mëkatet; Ai, njëmend, fal shumë dhe është i mëshirshëm”.

(ez-Zumer, 53)

“... A dënojmë ne dikë tjetër përveç jobesimtarit?”

(Sebe’e, 17)

“... Neve na shpallet se dënimi pa dyshim do ta godasë atë që gënjen dhe shmanget (nga e vërteta)”,

(Tâ Hâ, 48)

Dhe thotë:

“... Kurse mëshira ime ngërthen çdo send. ”

(el-A’raf, 156)

Hadithi 418

Transmetohet nga Ebu Dherri r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“All-llahu i madhëruar thotë: “Kush vjen me një vepër të mirë do të ketë shpërblim për të dhjetëfish e më tepër, kurse kush vjen me një vepër të keqe do të ketë dënim vetëm sa një vepër, ose do ta fal. Kush më afrohet për një pëllëmbë, Unë i afrohem për një kut; kush më afrohet një kut, Unë i afrohem atij një pash. Kurse kush më vjen duke ecur, Unë i shkoj atij duke vrapuar. Kush më takon Mua me mëkate sa madhësia e Tokës por nuk më shoqëron asgjë, do ta takoj Unë ate me po aq falje (magfret)”.*

(Transmeton Muslimi)

Kuptimi i hadithit: “Kush më afrohet Mua me dëgjueshmëri ndaj Meje, Unë do t’i afrohem atij me mëshirën Time - dhe nëse ai e shton (dëgjueshmërinë) edhe Unë ia shtoj (mëshirën). Nëse ai më vjen duke ecur dhe nxiton në dëgjueshmëri, unë do t’i vijë duke vrapuar, do të thotë: do ta kaploj atë me mëshirë dhe nuk do ta bëjë të nevojshëm që të ecën shumë për t’ia arritur qëllimit të tij”. All-llahu më së miri i di të gjitha.

Hadithi 419

Transmetohet nga Xhabiri r.a. që ka thënë “Erdhi një beduin te Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: “O i Dërguari i All-llahut, cilat janë dy veprat obliguese (që tërheqin pas veti shpërblim apo dënim në botën tjetër)?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“Kush vdes duke mos i shoqëruar All-llahut asgjë,*

do të hyjë në Xhennet. Dhe kush vdes duke i shoqëruar All-llahut diç, do të hyjë në Xhehennem”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 420

Transmetohet nga Enesi r.a. se Pejgamberi s.a.v.s u nis (për rrugë), kurse Muadhi ishte hipur (devesë - kalit) pas shpinës së Pejgamberit, e ai i tha: *“O Muadh!”* (Muadhi) Tha: *“Si urdhëron, o i Dërguari i All-llahut (Lebbejke ve sa’dejke)!”* (Pejgamberi) Tha: *“O Muadh!”* Tha: *“Si urdhëron, o i Dërguari i All-llahut”* - tri herë - (Pejgamberi) Tha: *“Nuk ka asnjë njeri (rob) i cili dëshmon që nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe që Muhammedi është rob i dhe i dërguari i Tij me zemër të singertë - e që të mos ia ketë ndaluar All-llahu atij Xhehennemin”.* (Muadhi) Tha: *“O i Dërguari i All-llahut, a t’ua kumtoj këtë njerëzve që të gëzohen?”* Tha: *“Atëherë, do t’i mbështeten”.* Muadhi këtë e kumtoi pak para vdekjes tij, nga frika se do të bëjë mëkat për fshihjen e një diturie”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 421

Transmetohet nga Ebu Hurejre ose Ebu Se’id el-Hudrij r.a. (dyshon transmetuesi se cili prej këtyre dyve saktësisht ka thënë): *“Pasi u zhvillua beteja në Tebuk, i kaploi njerëzit uria, andaj (erdhën te Pejgamberi dhe thanë: “O i Dërguari i All-llahut, a na lejon t’i therim devetë tona e të ushqehemi me to dhe të lyhemi (me yndyrën e tyre për shkak të vapës)? I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u tha: “Bëjeni”. Pastaj erdhi Umeri r.a. dhe tha: “O i Dërguari i All-llahut, nëse e bën (lejon) këtë, do të na pakësohen devetë (dhe do të dobësohemi), por bëru thirrje që ta grumbullojnë pjesën e mbetur të ushqimit, pastaj lute All-llahun që ta begatojë, ndoshta All-llahu do ta bëjë atë të begatshëm”.* Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: *“Ani, mirë”* pastaj kërkoi një qilim lëkurë (për shtruarjen e ushqimit) të cilin e shtroi, pastaj kërkoi që t’ia sjellin ushqimet e tyre që u kanë mbetur. Kështu një njeri solli një grusht bukë misri, një tjetër solli një grusht hurma, kurse një tjetër grimca (të bukës) dhe kur të gjitha këto i tubuan në shtrojen e lëkurës, e gjithë kjo ishte sasi e vogël ushqimi. Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s bëri një lutje (dua) për bereqet, e pastaj tha: *“Merrni ushqim në enët tuaja”.* Dhe (njerëzit) morën ushqim në enët e tyre ashtu që nuk lanë asnjë enë të ushtrisë pa e mbushur me ushqim. Hëngrën derisa u ngopën - dhe në fund prap mbeti ushqim. Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: *“Dëshmoj dhe deklaroj se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut*

dhe se unë jam i dërguar i All-llahut. Nuk e takon All-llahu asnjë rob që i vjen me këto dyja (me shehadet), duke mos pasur kurrfarë dyshimi, e të jetë i penguar nga Xhenneti”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 422

Transmetohet nga ‘Iban ibën Malik r.a. i cili ishte pjesëmarrës i betejës së Bedrit që ka thënë: “E falsha popullin tim Beni Salim. Mua dhe ata na ndante një luginë, kur binin shira (të mëdha) mua më bëhej vështirë të kaloj (deri) te xhamia e tyre, andaj erdha te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe i thashë: “Më është dobësuar të pamurit, kurse lugina e cila gjendet midis meje dhe popullit tim vërshohet kur bien shira dhe më vështirësohet kalimi i saj, andaj do të dëshiroja që të vish e të falesh në një vend në shtëpinë time, të cilën unë do ta bëja faltore”. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Do ta bëj këtë”. Të nesërmen më erdhi i Dërguari i All-llahut me Ebu Bekrin r.a. , pasi që kaloi mjaftë dita. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. (para derës) kërkoi leje (për hyrje), unë i dhashë leje, e ai pasi hyri ende pa u ulur tha: “Ku po do ti që të falem në shtëpinë tënde?” Unë i tregova vendin ku dëshiroja të falet në të. I Dërguari s.a.v.s. - aty qëndroi në këmbë, mori tekbir, kurse ne pas tij u radhitëm (në saff), ku ai i fali dy rekate pastaj dha selam e edhe ne pas tij. Pastaj e mbajta në shtëpi për drekë të cilën ia përgatitëm atij (nga mielli i fërguar me dhjamë). Kur dëgjuan të afërmit (vendësit, fqinjët) se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ndodhet në shtëpinë time, u tubuan burrat, saqë u mbush shtëpia plotë. Një njeri tha: “Ç’bëri Maliku, nuk po e shoh?” Një tjetër tha: “Ai është dyfytyrësh, nuk e don All-llahun e as të Dërguarin e Tij!” I Dërguari i All-llahut tha: “Mos thuaj ashtu, a nuk e sheh se ka thënë: La ilahe il-lall-llah- duke dëshiruar me te kënaqësinë e All-llahut?” (Ai njeriu) Tha: “All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri, mirëpo sa na përket neve, pasha All-llahun, ne nuk e shohim dashurinë e tij, as të folurit e tij përveç te munafikët!” Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Vërtet, All-llahu ia ka ndaluar zjarrin (Xhennemit) atë që thotë: - La ilahe il-lall-llah - me të cilën dëshiron ta arrijë kënaqësinë e All-llahut”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 425

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. që ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s duke thënë: “All-llahu e ka ndarë (bërë) mëshirën njëqind pjesë. Nëntëdhjetë e nëntë i ka mbajtur për Vete, kurse (vetëm) një pjesë e ka lëshuar në Tokë. Nga ajo pjesë të gjitha krijesat

mëshirohen mes veti, saqë edhe kafsha e ngre thundrën (këmbën) e saj nga i vogli i saj nga frika se mos e lëndon”. Kurse sipas një transmetimi tjetër: “Vërtet All-llahu i ka njëqind mëshira (rahmete), dhe vetëm një prej tyre e ka lëshuar në mes të xhinnëve, njerëzve, kafshëve dhe insekteve. Dhe me atë një mëshirë në mes veti duhen dhe mëshirohen dhe me të egërsira e do të voglin e saj. Kurse nëntëdhjetë e nëntë mëshirat e tjera All-llahu i ka lënë për mëshirë ndaj robërve të Tij në Ditën e gjykimit”.

(Muttefekun alejhi)

Kurse Muslimi transmeton nga Selman el-Farisiu r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet All-llahu i madhëruar ka njëqind mëshira; prej tyre një mëshirë është me të cilën mëshirohen krijesat mes veti, kurse nëntëdhjetë e nëntë për Ditën e gjykimit”. Kurse në një transmetim tjetër: “Vërtet All-llahu i madhëruar kur i ka krijuar qiejt dhe tokën, i ka krijuar edhe njëqind mëshira. Secila mëshirë mbulon mes qiellit dhe tokës. Vetëm një mëshirë e ka lëshuar në Tokë, me të cilën nëna e mëshiron fëmijën e saj, egërsirat dhe shpezët mëshirohen në mes veti, ndërsa në Ditën e gjykimit do të plotësohet krejtësisht mëshira”.

Hadithi 426

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. duke rrëfyer nga Krijuesi i tij i madhëruar ka thënë. “Një rob bën një mëkat, dhe thotë: “O All-llahu im, ma fal mëkatin tim”, kurse All-llahu i madhëruar do të thotë: “Robi im ka bërë një mëkat dhe e ka ditur se e ka Krijuesin i cili e fal mëkatin, por edhe dënon për mëkat”. Pastaj kthehet dhe përsëri bën mëkat, e pastaj thotë: “O Zot, ma fal mua mëkatin”, kurse All-llahu xh. sh. thotë. “Robi im bëri një mëkat, por e di se ka Krijuesin që fal mëkat, por edhe dënon për mëkat”. Pastaj kthehet dhe përsëri bën mëkat, dhe prapë thotë: “O Zot, ma fal mua mëkatin”, kurse i Lartmadhërishmi thotë: “Robi im bëri një mëkat, por e di se ka Krijuesin i cili fal mëkat, por edhe dënon për mëkat. Unë tashmë, e kam falur robin tim, le të veprojë ç’të dojë!”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 427

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Pasha Atë, në dorë të të cilit gjendet shpirti im, sikur ju të mos

bënit mëkat, do t'ju zhdukte All-llahu dhe do të sillte një popull që bënë mëkate, pastaj kërkon falje dhe All-llahu e madhëruar i fal".

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 428

Transmetohet nga Ebu Ejjub Halid ibën Zejd r.a. që ka thënë: "E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s duke thënë: "Sikur ju të mos bënit mëkate, All-llahu do të krijonte krijesa që do të gabojnë, e pastaj kërkojnë falje (bëjnë istigfar) dhe do të falen".

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 431

Transmetohet nga Muadh ibën Xhebeli r.a. që ka thënë: "Isha i hipur në gomar pas Pejgamberit s.a.v.s. kur më tha: "O Muadh, a e di cila është e drejta e All-llahut ndaj robërve të tij, dhe çka është e drejta e robërve ndaj All-llahut?" Thashë: "All-llahu dhe i Dërguari i tij e dinë më së miri". Tha: "Vërtet, e drejta e All-llahut ndaj robërve është që ata ta adhurojnë dhe mos t'i shoqërojnë asgjë, kurse e drejta e robërve ndaj All-llahut është që mos t'i dënojë ata që nuk i shoqërojnë asgjë". Thashë: "O i Dërguari i All-llahut, a t'i përgëzoi njerëzit?" Tha: "Mos i përgëzo, që të mos mbështeten në të".

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 432

Transmetohet nga el-Bera' ibën 'Azib r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Muslimani kur të pyetet në varr, do të dëshmojë se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguari i tij". Këtë e vërtetojnë fjalët e All-llahut: "All-llahu do t'i forcojë besimtarët me fjalë të forta edhe në këtë edhe në atë botë." (Ibrahim, 27)

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 433

Transmetohet nga Enesi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Vërtet kur jobesimtari e bën një bamirësi, ai për te do të shpërblehet me furnizim (kënaqësi) të kësaj bote, kurse besimtari, atij All-llahu ia deponon shpërblimet për Ahiret, kurse për këtë botë i jep furnizim sipas dëgjueshmërisë së tij". Në një transmetim tjetër thuhet: "Vërtet All-llahu nuk e dëmton një besimtar për një bamirësi, i jep për të në këtë botë, por e shpërblen edhe në botën tjetër (Ahiret). Kurse jobesimtari (kafiri) për bamirësinë e tij që e bën për All-llahun e madhëruar shpërblehet me

furnizim në këtë botë - ndaj kur të shkojë në botën tjetër nuk do të ketë asnjë bamirësi që të shpërblehet për të”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 434

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Shembulli i pesë namazeve, është si shembulli i një lumi që rrjedh shumë para derës së ndonjërit prej jush në të cilin pastrohet çdo ditë nga pesë herë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 436

Transmetohet nga Ibni Mes’udi r.a. që ka thënë: *“Ishim me të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. afër dyzet veta në një Kuba (shtëpi arabe e vogël, e rumbullakët nga tenda) kur tha: “A jeni të kënaqur që të jeni një e katërta e xhennetlinjve?” Thamë: “Po”. Tha: “A jeni të kënaqur që të jeni një e treta e xhennetlinjve?” Thamë: “Po”. Tha: “Pasha Atë, në dorë të të cilit gjendet shpirti i Muhammedit, unë me siguri shpresoj që ju do të jeni gjysma e xhennetlinjve. Ngase në Xhennet nuk do të hyjë kush përveç atij që është musliman. Ju sot, kundrejt idhujtarëve, jeni sikurse qimja e bardhë në lëkurën e mëzatit të zi, ose sikur qimja e zezë në lëkurën e mëzatit të kuq”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 443

Transmetohet nga Ebu Nexhij Amër ibën Abese es-Sulemij r.a. që ka thënë: *“Unë kur isha në xhahilijet (periudha paraislame) konsideroja se njerëzit janë në lajthitje dhe ata nuk janë në asgjë, dhe (sepse) ata i adhuronin idhujt. Kur dëgjova për një njeri në Mekë i cili kumton lajme i hipa devesë dhe shkova tek ai, kur ai njeri ishte i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , që fshehej nga populli i vet (të cilët e ndiqnin dhe mundonin), andaj unë duke u fshehur hyra te ai në Mekë dhe i thashë: “Kush je ti?” Tha: “Unë jam peygamber (nebijun)”. I thashë: “E ç’është peygamberi?” Tha: “Mua më ka dërguar All-llahu”. I thashë: “Me çka të ka dërguar?” Tha: “Më ka dërguar që të predikoj mbajtjen e lidhjeve familjare, thyerjen e idhujve dhe të njësohet All-llahu pa i shoqëruar asgjë”. Thashë: “Kush është me ty në këtë (rrugë)?” Tha: “I liri dhe robi”. Me të ishin atëherë Ebu Bekri dhe Bilalli r.a. I thashë: “Unë, vërtet, do të pasoj ty”. Tha: “Ti, vërtet, tash assesi nuk do të mundesh, a nuk po e sheh gjendjen time dhe të njerëzve (të mi)? Por, kthehu në shtëpi, dhe kur të dëgjosh se kam dalë*

publikisht, atëherë eja". (Transmetuesi vazhdon:) Tha: "Pastaj shkova në shtëpi, kurse i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. erdhi në Medinë, dhe unë duke qenë te familja ime, fillova të pyes për lajmet, i pyetja njerëzit që vinin nga Medina derisa erdhi një grup prej medinasve që u thashë: "Çfarë po bën ai njeriu që erdhi në Medinë?" Thanë: "Njerëzit nxitojnë tek ai (nga të gjitha anët), kurse populli i tij dëshiroi ta likuidojë, por nuk ia arritën". Pastaj unë shkova në Medinë, hyra tek ai dhe i thashë: "O i Dërguari i All-llahut, a po më njeh?" Tha: "Po, ti je ai që je takuar me mua në Mekë" (Transmetuesi thotë:) I thashë: "O i Dërguari i All-llahut, më njofto nga ajo që të ka mësuar All-llahu, e që unë nuk e di, më thuaj diç për namazin?" Tha: "Fale namazin e sabahut, pastaj prit mos fal namaz (nafile) derisa të lind Dielli dhe të ngritet lartë sa një shtizë. Kur lind Dielli, lind në mes dy brirëve të djallit (dy yje kundrejt yllit Sqap - astr.) dhe atëherë atij (Diellit) i bëjnë sexhde jobesimtarët. Pastaj fal (një namaz) se vërtet ai namaz është publik dhe i arritshëm, derisa të bëhet hija e shtizës sa shtiza (kur të shkurtohet hija maksimalisht), atëherë ndërpreje namazin (ose: mos fal namaz), sepse atëherë merr flakë Xhehennemi, kur të zgjatet hija, atëherë falu, sepse vërtet ai namaz është publik dhe i arritshëm deri të falet ikindia, pastaj prap ndërpreje (të falurit namaz) derisa të perëndojë Dielli sepse ai perëndon në mes dy brirëve të djallit (koha e djallit) dhe atëherë atij i bëjnë sexhde jobesimtarët". (Transmetuesi më tutje vazhdon) I thashë (Pejgamberit): "O Pejgamber i All-llahut, më fol mua për abdestin?" Tha: "Cilido njeri prej jush që bën përgatitje për abdest, pastaj e shpërlan gojën dhe hundën deri në thellësi, atëherë i bien mëkatet e fytyrës, gojës dhe hundës së tij. Pastaj, kur ta lajë fytyrën e tij ashtu siç e ka urdhëruar All-llahu, atëherë i bien mëkatet e fytyrës nëpër mjekrën e tij bashkë me ujin. Pastaj i lanë duart deri mbi bërryla, atëherë i bien mëkatet e duarve bashkë me ujin kah majat e gishtërinjve. Pastaj kur e fërkon kokën (me dorë të lagur), atëherë i bien mëkatet e kokës bashkë me ujin nëpër maje të flokëve. Pastaj kur lanë këmbët deri te zogu i këmbës, atëherë i bien mëkatet e këmbëve bashkë me ujin kah majat e gishtërinjve. Pastaj, ai nëse edhe ngrihet dhe falet; i shpreh lavdi All-llahut të madhëruar, e falënderon dhe lavdëron ashtu siç meriton, dhe e zbraz zemrën e tij për All-llahun - do të lirohet prej mëkateve të tij ashtu siç ka qenë kur e ka lindur nëna e tij".

Kur ia rrëfen Amër ibën Abese (transmetuesi) këtë hadith Ebu Umamës që ishte sahabij i të Dërguarit s.a.v.s. - Ebu Umame i tha: "O Amër ibën Abese, shiko ç'po flet në një vend që ta ka mundur ky njeri?" Atëherë

Amri i tha: “O Ebu Umame, unë jam moshuar me vjet, dhe eshtrat më janë dobësuar, edhe exheli më është afruar, dhe unë nuk kam nevojë të gënjej për All-llahun e madhëruar e as për të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. Po ta kisha dëgjuar këtë prej të Dërguarit s.a.v.s. vetëm një herë, apo vetëm dy herë, apo vetëm tri herë (dhe numëroi deri në shtatë herë), nuk do ta flisja kurrë, por unë e kam dëgjuar atë edhe më tepër se aq”.

(Transmeton Muslimi)

RËNDËSIA - VLERA E SHPRESËS

All-llahu i madhëruar, duke lajmëruar për robin e mirë thotë:

“... Kurse unë çështjen time ia lë All-llahut. All-llahu, me të vërtetë i sheh njerëzit, dhe All-llahu e ruajt nga të këqijat dhe kurthat e tyre.”

(Gafir, 44-45)

Hadithi 446

Transmetohet nga Xhabir ibën Abdull-llahu r.a. se ai e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. - tri ditë para se të vdesë duke thënë: *“Le të mos e gjejë vdekja asnjërin prej jush, e të mos ketë për All-llahun e madhëruar mendim të mirë (shpresë)”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 447

Transmetohet nga Enesi r.a. se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s duke thënë: *“All-llahu i madhëruar thotë: “O biri i Ademit, derisa të thirrësh në Mua, dhe të kërkosh ndihmë nga Unë, do të fal çka ke vepruar. O biri i Ademit, qofshin mëkatet tua deri te vranësirat e qiellit dhe nëse kërkon falje nga Unë, do të fal ty. O biri i Ademit, nëse tek Unë vjen me mëkatet më të mëdha gati sikur toka, pastaj më drejtohesh, duke mos më shoqëruar asgjë, do të vijë unë ty me falje po aq të madhe”*.”

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

BASHKIMI NË MES FRIKËS DHE SHPRESËS

Dije, se më së miri është për njeriun, kur është në gjendje të shëndetit të mirë, që të jetë në frikë dhe në shpresë, dhe të jetë frika e tij e barabartë me shpresën. Kurse në gjendje të sëmundjes është e dëshirueshme që të anojë

shpresa. Dispozitat e Sheriatit, tekstet e Kur'anit dhe të Sunnetit dhe të tj. - këtë e konfirmojnë në mënyrë të qartë.

All-llahu i madhëruar thotë:

"... Kurthën e All-llahut e kanë të siguruar vetëm njerëzit e humbur".

(el-A'raf, 99)

"... Vetëm jobesimtarët e humbin shpresën në mëshirën e All-llahut".

(Jusuf, 87)

"Atë ditë kur disa fytyra do të zbardhen e disa do të nxihen. "

(Ali Imran, 106)

"... Zoti yt është, me të vërtetë i shpejtë në dënim, por Ai është edhe shumë mëshirëplotë".

(el-A'raf, 167)

"Pa dyshim të mirët janë në Xhennet, kurse mëkatarët me siguri në Xhehennem".

(el-Infitar, 13-14)

"Sa për atë, veprat e të cilit çojnë peshë, Ai është i kënaqur në jetë. Kurse ai, veprat e të cilit vijnë të lehta në peshojë, Vendbanim do të kenë zjarrin".

(el-Karia, 6-9)

Ajete me këtë kuptim ka shumë. Aty bashkohet frika dhe shpresa në dy apo më shumë ajete të njëpasnjëshme, apo edhe brenda një ajeti. Ndërsa prej haditheve, ja disa:

Hadithi 448

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"Sikur ta dinte besimtari se çfarë dënimi posedon All-llahu, askush nuk do të shpresonte në Xhennetin e Tij, dhe sikur ta dinte jobesimtari se me çfarë mëshire disponon All-llahu, nuk do ta humbte shpresën nga Xhenneti i Tij".*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 449

Transmetohet nga Ebu Se'id el-Hudrij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"Kur të përgatitet xhenazja dhe njerëzit e vejnë në krahët e tyre, nëse është i mirë do të thotë: Ngutuni, ngutuni (sa më parë të më lëshoni në varr)! Por nëse (i vdekuri) është jo i mirë, do të thotë: -*

Mjeri unë (Vaj për mua), ku po më çoni (më ktheni)! Atë zë e dëgjon çdokush përpos njeriut! E sikur ai ta dëgjonte do t'i binte të fikët".

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 450

Transmetohet nga Ibni Mes'udi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"Secilit nga ju Xhenneti i është më afër sesa lidhësja e mbathëses së tij e po ashtu edhe Xhehennemi".*

(Transmeton Buhariu)

RËNDËSIA E TË QARIT NGA FRIKA E ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR DHE NGA MALLI PËR TË

All-llahu i madhëruar thotë.

"Dhe duke qarë bëjnë sexhde dhe ai leximi ua rrit respektin dhe frikën".

(el-Isra', 109)

Dhe thotë:

"A këtij fjalimi i çuditeni? Dhe qesheni e nuk qani (në vend se të qani)".

(en-Nexhm, 59-60)

Hadithi 451

Transmetohet nga Ibni Mes'udi r.a. se ka thënë: "Më ka thënë mua Pejgamberi s.a.v.s.: *"Më lexo Kur'an!"* I thashë: "O i Dërguari i All-llahut, të të lexoj ty, kurse ai ty po të shpallet? Tha: *"Unë dëshiroj ta dëgjoj prej tjetërkujt"*. Atëherë ia lexova atij suren en-Nisa, derisa erdha te ky ajet: *"Po ç' do të bëhet, atëherë, kur të sjellim dëshmitarë nga secili popull, e ty do të sjellim dëshmitarë kundër tyre?"* (en-Nisa, 41) Tha: *"Mjaft për tash"*. Kur u ktheva kah ai, (ia pashë) sytë që i rridhnin lot".

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 454

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *"Shtatë persona (lloje njerëzish) All-llahu do t'i vendosë nën hijen (mbrojtjen) e Tij, atë Ditë, kur nuk do të ketë hije (mbrojtje) tjetër përveç saj: Ata janë: - Sunduesi i drejtë, - i riu që është rritur në ibadet dhe dëgjueshmëri All-llahut, - njeriu, zemra e të cilit është e lidhur për xhamitë, - dy njerëz (shokë) të cilët në emër të All-llahut janë dashur,*

janë shoqëruar dhe të tillë janë ndarë (deri në vdekje), - njeriu, të cilin e thërret një grua autoritative dhe e bukur, kurse ky i përgjigjet se i frikësohet All-llahut; - njeriu i cili e ndanë sadakan fshehtë, ashtu që dora e majtë nuk din ç'bën (sa ndanë) e djathta, dhe - një njeri i cili e përkujton All-llahun në vetmi dhe i mbushen sytë me lot”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 455

Transmetohet nga Abdull-llah ibën esh-Shihijr r.a. se ka thënë: “I erdha të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. , kurse ai ishte duke u falur. Kurse në gjoksën e tij dëgjohej një ushtimë sikurse ushtima e kazanit (kur zien) nga të qarit”.

(Hadith sahih, transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

VLERA E JETËS ASKETE (ZUHD) NË KËTË BOTË, INKURAJIMI PËR T’U KËNAQUR ME PAK DHE VLERA E VARFËRISË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Pa dyshim jeta në këtë botë i shëmbëllen ujët që ne e lëshojmë nga qielli me të cilin përzihen (ushqehen) bimët në tokë prej të cilave ushqehen njerëzit dhe kafshët. Ashtu që kur toka stoliset me petkun e vet dhe qëndiset, dhe kur banorët e saj mendojnë se ata janë zotëruesit e saj, vjen urdhri ynë, natën ose ditën, dhe ne ato i bëjmë si të korrura, sikur të mos kishin qenë dje fare. Ja, ashtu ne në hollësi shkoqisim argumentet për popullin që mendon”

(Junus, 24)

“Sillja si shembull jetën e kësaj bote që është sikur uji që e lëshojmë ne nga qielli, me të cilin ushqehen bimët në tokë, e përsëri thahet e teret dhe e derdhin erërat. E All-llahu ka mundësi për çdo send! Pasuria dhe djemtë janë stoli e jetës së kësaj bote, por veprat e mira të vazhdueshme janë më të mira si shpërblim nga Zoti yt dhe janë shpresa më e mirë”.

(el-Kehf, 45-46)

“Ta dini se jeta në këtë botë është një lojë dhe zbavitje edhe stoli edhe gara ndërmjet jush në shtimin e pasurisë dhe të fëmijëve, si shembulli i shiut pas të cilit bima rritet që i mahnit jobesimtarët; ajo mugullon, por pastaj e sheh të zbehtë e më vonë bëhet e tharë.

Ndërsa në atë botë ka dënim të rëndë, edhe falje e kënaqësi të All-llahut. Jeta në këtë botë është vetëm një zbatimje e rrejtshme”.

(el-Hadid, 20)

“Njerëzve u është zbukuruar dëshira për epshe dhe dashuri për gratë, djemtë, dhe kuajt e bukur, bagëtitë dhe të mbjellurat. Ajo është kënaqësi e jetës në këtë botë, por vendkthimi te All-llahu është më i mirë”.

(‘Ali ‘Imran, 14)

“O njerëz! Premtimi i All-llahut është, pa dyshim, i vërtetë dhe kurrsesi mos t’ju mashtrojë jeta në këtë botë dhe le të mos ju gënjejë djalli në besimin tuaj në All-llahun”.

(el-Fatir, 5)

“Ju preokupon shumimi i pasurisë. Derisa të shkoni në varre. Ani, do ta merrni vesh! Edhe një herë ani! Me siguri do ta dini! Po si jo! Sikur ta dinit, me siguri dhe me bindje”.

(et-Tekathur, 1-5)

“Jeta në këtë botë s’është kurrgjë tjetër, përveç zbatimje dhe lojë, vetëm bota tjetër është jetë e vërtetë, sikur ta dinin!”

(el-Ankebut, 64)

Ajetet mbi këtë temë janë të shumta dhe të njohura, ndërsa sa u përket haditheve, janë më shumë sesa që mund të përfshihen të gjitha, andaj do t’i theksojmë vetëm disa sosh:

Hadithi 467

Transmetohet nga el-Mustevrid ibën Shedad r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kjo botë (dunjaja) ndaj botës tjetër (Ahiretit) është sikur kur njëri prej jush ta vendosë gishtin e tij në det, pastaj le të shikojë me çka i kthehet (nga uji i detit)”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 468

Transmetohet nga Xhabiri r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kaloi nëpër treg, kurse njerëzit ishin tubuar rreth tij. Pastaj kaloi pranë një cjapi të ngordhur me veshë të vegjël, e kapi për veshi dhe tha: *“Cili prej jush dëshiron ta marrë për një dirhem?”* I thanë: *“Askush prej neve nuk jep për të asgjë, çka mund të bëjmë me te?”* Pastaj tha: *“A doni të jetë juaji?”* Thanë: *“Pasha All-llahun, edhe të ishte i gjallë, ishte me të meta, me veshë të vegjël, e lere më i ngordhur!”* Atëherë tha: *“Pasha All-llahun, kjo botë, vërtet për All-llahun është më e pavlefshme sesa ky (cjav) për ju”.*

Hadithi 469

Transmetohet nga Ebu Dherri r.a. se ka thënë: “Isha duke shkuar me Pejgamberin s.a.v.s. nëpër një tokë me gurë të zi në Medinë derisa u drejtuan nga Uhudi, atëherë më tha: “O Ebu Dherr”. I thashë: “Si urdhëron, o i Dërguari i All-llahut!” Tha: “Nuk gëzohem të kem ar sa ky Uhudi e të kalojnë tek tri ditë, e nga ai të mbetet vetëm një dinar përpos nëse kam të paguaj borxh, ose që me te t’u flas robërve të All-llahut (njerëzve) kështu, kështu dhe kështu të jetë nga e djathta, nga e majta dhe nga prapa”. Pastaj eci (Pejgamberi) dhe më tha: “Vërtet, ata që kanë shumë, në Ditën e gjykimit do të kenë pak, përveç nëse thonë (veprojnë) me pasurinë kështu, kështu dhe kështu është edhe nga e djathta, nga e majta dhe nga prapa, por të këtillët janë pak”. Pastaj më tha: “Qëndro në atë vend, mos lëviz askund derisa të kthehem!” Pastaj u nis nëpër errësirë të natës derisa nuk dukej, atëherë dëgjova një zë të lartë, unë u frikësova se mos e sulmoi dikush Pejgamberin s.a.v.s. dhe dëshiroja t’i shkoj, mirëpo m’u kujtua fjala e tij “mos lëviz askund derisa të kthehem” andaj nuk lëviza derisa më erdhi, atëherë i thashë: “Unë dëgjova një zë, nga i cili u frikësova. ”. . dhe ia shpjegova... ndërsa ai më tha: “A e ke dëgjuar?” I thashë: “Po”. Tha: “Ai ishte Xhibrili, më erdhi dhe më tha: “Kush vdes prej ummetit tënd duke mos i shoqëruar All-llahut asgjë, do të hyjë në Xhennet”. I thashë: a edhe nëse ka bërë prostitucion (zina) dhe nëse ka vjedhë? Tha: “Edhe nëse ka bërë prostitucion dhe nëse ka vjedhë”.

(Muttefekun alejhi, ky citat është i Buhariut)

Hadithi 470

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Sikur të kisha ar sa është Uhudi, do të gëzohesha sikur të mos kalojnë tri ditë e te unë të mos mbetet asgjë, përveç diç për ta paguar borxhin”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 473

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: “Vërtet, unë i kam parë shtatëdhjetë sofistë (të varfërit që nuk kanë pasur shtëpia, andaj kanë banuar në sofa të xhamisë gjatë kohës së Alejhisselamit) asnjëri prej tyre nuk kishte gunë (mbulesë të gjatë të trupit), por vetëm ndërresë (çarçaf për mbulimin prej mesit e teposhtë) ose vetëm këmishë të thjeshtë të lidhur për qafë. Ato, disave iu arrinin deri nën gjunj, kurse disave deri në zog të

këmbëve, të cilat e mbanin me dorë nga frika se mos u shihen vendet e turpshme (avreti)”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 477

Transmetohet nga en-Nu'man ibën Beshir r.a. se ka thënë: “Umer ibën el-Hattabi r.a. foli për fitimin e njerëzve nga të mirat në këtë botë dhe tha: “Vërtet e kam parë të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. gjatë tërë ditës (me bark) të përkulur (nga uria) nuk kishte as hurma të këqija, që ta mbushte barkun e tij”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 478

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: “Ndërroi jetë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kurse në shtëpinë (dhomën) time nuk kishte asgjë që mund të hante ai që ka mëlçi (njeri, kafshë etj.) përveç pak elb në raftin tim, e mora dhe hëngra prej tij njaftë gjatë, pastaj e mata dhe ai u harxhua”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 483

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Mes'udi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Mos u thelloni (mos u merrni shumë) në pasuri të patundshme, që të mos dashuroheni për këtë botë*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

Hadithi 489

Transmetohet nga Ka'b ibën Malik r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Dy ujq të uritur të cilët bien ndër dele nuk bëjnë më tepër dëm sesa lakmia e njeriut për pasuri dhe karrierë (autoritet) që i bën fesë së tij*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 492

Transmetohet nga Ibni Abbasi dhe 'Imran ibën el-Husajn r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kam shikuar në Xhennet dhe kam parë se shumica e xhennetlinjve janë të varfërit (e kësaj bote), dhe kam shikuar në Xhehennem dhe kam parë se shumica e tyre janë gra*”.

(Muttefekun alejhi, nga transmetimi i Ibni Abbasit, po ashtu e transmeton Buhariu nga transmetimi i Imran ibën el-Husajn)

VLERA E URISË, E JETËS MODESTE DHE VLERA E MODESTISË NË NGRËNIE, PIRJE, VESHMBATHJE DHE NË DËFRIMET TJERA TË SHPIRTIT SI DHE BRAKTISJA E KËNAQËSIVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Por pas atyre mbetën pasardhës të këqij, që e lanë namazin dhe u dhanë pas epsheve. Ata, mbase do të pësojnë. Përveç atyre që janë penduar dhe kanë besuar edhe kanë bërë vepra të mira. Atyre nuk do t’u bëhet kurrfarë e padrejte. ”

(Merjem, 59-60)

“Dhe doli para popullit të vet me stolitë e tij, e ata, që adhuronin jetën e kësaj bote, thoshin: Eh sikur edhe ne të kishim atë që iu dha Karunit! Ai është, njëmend, fatlum. Të mjerët ju - thoshin të diturit. Për atë që beson dhe bën vepra të mira, më i mirë është shpërblimi i All-llahut. ”

(el-Kasas, 79-80)

“Pastaj, atë ditë do të pyeteni patjetër për kënaqësitë”.

(et-Tekathur, 8)

“Kush e dëshiron këtë botë Ne kujt të duam i japim shpejt çka të dëshirojë, por pastaj i përgatisim Xhehennemin në të cilin do të digjet i turpëruar dhe i përrulur”.

(el-Isra, 18)

Ajetet për këtë temë janë të shumta dhe të njohura. Kurse hadithet si vijon:

Hadithi 498

Transmetohet nga Ebu Se’id el-Makburij, nga Ebu Hurejre r.a. se ky kaloi (njëherë) pranë disa njerëzve që e kishin përpara një dele të pjekur dhe e thirrën - por ai refuzoi që të hajë duke thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka shkuar nga kjo botë, e nuk është ngopur me bukë të elbit”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 499

Transmetohet nga Enesi r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. deri kur ka vdekur nuk ka ngrënë asnjëherë në tavolinë, as nuk ka ngrënë bukë të situ”.

(Transmeton Buhariu)

Në një transmetim tjetër të tij thuhet: “E as që ka parë (para vetes) ndonjëherë dele të pjekur (me lëkurë) pasi që është përvëluar”.

Hadithi 502

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. doli një ditë, apo një natë, kur edhe Ebu Bekri dhe Umeri r.a. kishin dalë. Atëherë (Pejgamberi) tha: “Ç’ju ka shtyer të dilni nga shtëpitë tuaja në këtë kohë?” Thanë: “Uria, o i Dërguari i All-llahut!” Tha: “Edhe mua, pasha atë në dorë të të cilit është shpirti im, më ka nxjerrë (prej shtëpisë) ajo që ju ka nxjerrë juve - çohuni!” Pastaj u ngritën me të dhe erdhën te një njeri prej Ensarëve, mirëpo ai nuk ishte në shtëpi. Kur e pa (Pejgamberin) gruaja (e atij njeriu) tha: “Mirë se vini, urdhëroni!” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i tha: “Ku është filani (për të zotin e shtëpisë)?” Tha: “Ka shkuar të na kërkojë ujë për pije”. Në atë çast erdhi ensariu, shikoi të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. dhe dy shokët e tij, pastaj tha: “Falënderimi i qoftë All-llahut, sot askush nuk ka mysafirë më të ndershëm se unë!” Pastaj shkoi. Më pas erdhi me një kalavesh hurme në të cilën kishte hurma të njoma, të terura dhe të lëngëta (por të pjekura) dhe ju tha: “Urdhëroni, hani! Pastaj e mori briskun, kurse i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i tha: “Kujdes, mos e merr (mos e prej) atë që milet dhe jep qumësht!” Pastaj (ensariu) preu mish deleje nga i cili hëngrën, edhe nga kalaveshi me hurma të lloj-llojshme dhe pinë ujë.

Pasi që hëngrën dhe pinë, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i tha Ebu Bekrit dhe Umerit r.a. : “Pasha Atë në dorë të të cilit është shpirti im, në Ditën e gjykimit do të pyeteni për këtë begati. Nga shtëpia ju ka nxjerrë uria, pastaj muk jeni kthyer derisa ju ka arritur kjo begati”.

(Transmeton Muslimi)

(Pyetja në Ditën e gjykimit ka të bëjë me llojet e begative, e jo për qortim. All-llahu e di më së miri. Në transmetimin e Tirmidhiut theksohet se ky ensarij tek i cili erdhën quhej Ebu-l-Hejthem et-Tejhan).

Hadithi 504

Transmetohet nga Ebu Musa el-Esh’arij r.a. se ka thënë: “Aishja r.a. i nxori e na i tregoi dy ndërresa - këmishën dhe mbulesën (e pjesës së poshtme të trupit), të cilat ishin shumë të vrazhda e të trasha dhe tha: “Në këto dyja, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka ndërruar jetë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 505

Transmetohet nga Sa'd ibën Ebi Vekkas r.a. se ka thënë: “Unë jam i pari i arabëve që kam gjuajtur shtizën në rrugë të All-llahut. Kemi qenë në betejë me të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. dhe nuk kemi pasur tjetër ushqim pos fletëve të hublës dhe semurës (dy lloje drunjsh të shkretëtirës) saqë ndonjëri prej nesh dilte jashtë (kur e kryente nevojën) sikurse që i hanë delet e i cili nuk përzihej (nga thatësia)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 506

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*O All-llahu im, bëre Ti furnizimin e familjes së Muhammedit (në) ushqim*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 509

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: “Ndërroi jetë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kurse mburoja e tij ishte e depozituar te një çifut për 30 sa'a elb”. (Sa': masë peshë e njohur, 3,332 kg).

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 511

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: “Vërtet i kam parë shtatëdhjetë sofistë (të varfër të cilët nuk kanë pasur shtëpia andaj kanë banuar në sofa të xhamisë gjatë kohës së Pejgamberit), asnjëri prej tyre nuk kishte gunë (mantel) por vetëm ndërresë (çarçaf për mbulimin prej mesit e teposhtë) ose vetëm këmishë të thjeshtë të lidhur për qafe. Ato disave ju arrinin deri nën gjunj, kurse disave deri në zog të këmbëve, të cilat i mbanin me dorë nga frika se mos u shihen vendet e turpshme (avreti)”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 512

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: “Shtrati i të Dërguarit s.a.v.s. ka qenë prej lëkurës i mbushur me palmë”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 515

Transmetohet nga Ebu Umame r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*O biri i Ademit, ti nëse e shpenzon tepricën (e pasurisë) më mirë është për ty, kurse nëse e mban është më keq për ty. Askush nuk të qorton nëse jeton në mënyrë modeste. Dhe fillo (me rastin e shpenzimit) prej atyre që je i obliguar t'i furnizosh*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 516

Transmetohet nga Ubejdullah ibën Mihsan el-Ensarij el-Hatmij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush gdhihet prej jush i sigurt në shpirtin e tij, i shëndoshë në trupin e tij dhe ka ushqim për një ditë, është sikur t’i është dhënë krejt bota”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 517

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-’As r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ka shpëtuar ai që është bërë musliman, ka furnizim (vetëm) aq sa i nevojitet dhe e ka bërë All-llahu të kënaqur me atë që i ka dhënë”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 518

Transmetohet nga Ebu Muhammed Fedalete ibën Ubejd el-Ensarij r.a. se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“I lumi ai që është udhëzuar në Islam, jetesën e ka të mjaftueshme dhe është i kënaqur (me atë që ka)”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 519

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. rregullisht i ka kaluar netët i uritur (pa ngrënë), edhe familja e tij nuk kanë pasur darkë, kurse buka e tyre më së shumti ka qenë prej elbit”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

MODESTIA, THJESHTËSIA DHE EKONOMIZIMI NË JETESË DHE NË SHPENZIME SI DHE QORTIMI I LYPJES PA NEVOJË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Në tokë nuk ka asnjë genie të gjallë e të mos e ketë ushqimin te All-llahu”.

(Hud, 6)

“Të varfërit që janë të angazhuar në rrugë të All-llahut dhe nuk mund të punojnë tokën, i painformuari i konsideron këta si të pasur,

për shkak të modestisë së tyre (varfanjakëve). Do t'i njohësh sipas pamjes së tyre, ata nuk u mërziën njerëzve duke lypur. ”

(el-Bekare, 273)

“Edhe ata, të cilët kur shpenzojnë nuk shpërderdhin e as nuk janë tepër dorështrënguar; por, në këtë mbajnë mesataren”.

(el-Furkan, 67)

“Kurse xhinnët dhe njerëzit nuk i kam krijuar për tjetër vetëm se të më adhurojnë. Nuk kërkoj prej tyre furnizim as që dëshiroj të më ushqejnë”.

(edh-Dharijat, 56-57)

Ndërsa sa u përket haditheve, shumica e tyre u theksuan në dy kaptinat paraprake, kurse prej të patheksuarave ja disa:

Hadithi 527

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk është pasuria në shumë mall, por pasuri e mirëfilltë është - pasuria e shpirtit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 529

Transmetohet nga Hakim ibën Hizam r.a. se ka thënë: *“Kërkova nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe ai më dha. Pastaj prap i kërkova dhe ai prap më dha. Dhe përsëri i kërkova, dhe ai përsëri më dha. Pastaj më tha: “O Hakim, vërtet kjo pasuri është e këndshme (për sy) dhe e ëmbël (për zemër), andaj kush e merr me bujari do të begatohet, kurse kush e mban me kryelartësi nuk do të begatohet. I atilli do të jetë si ai që han e nuk ngihet. Dhe dora e epërme është më e mirë se dora e poshtme”.* Hakimi thotë: *“Pastaj i thashë: Pasha Atë që të ka dërguar me të Vërtetën, unë prej askujt pas teje nuk do të pranoj asgjë deri të ndahem prej kësaj bote”.* Njëherë Ebu Bekri r.a. e ftoi Hakimin për t'ia dhënë ndonjë dhuratë, por ky refuzoi të pranojë gjë prej tij. Pastaj, po ashtu, edhe Umeri r.a. e ftoi t'ia japë por ky e refuzon. Pastaj (Umeri) tha: *“O muslimanë, bëhuni dëshmitarë për Hakimin se po ia ofroj të drejtën (pjesën) e tij që ia ka caktuar All-llahu në këtë plaçkë (luftë) dhe se ai (Hakimi) po e refuzon”.* Hakimi prej asnjë njeriu nuk ka pranuar asgjë pas Pejgamberit s.a.v.s. derisa vdiq”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 531

Transmetohet nga Amër ibën Taglib r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. solli një pasuri apo robër (luftë) dhe i ndau. Disa njerëzve u dha

kurse disave jo, andaj i shkoi lajmi se ata që nuk u dha u hidhëruan dhe e qortuan. (Pejgamberi u ngrit dhe pasi) E falënderoi dhe e lavdëroi All-llahun, e tha. *“Pasha All-llahun, unë i kam dhënë ndonjë njeriu kurse ndonjë e kam lënë. Atë që e kam lënë, e dua më shumë se atë të cilit i kam dhënë. Unë, vërtet, u kam dhënë disave, sepse kam parë në zemrat e tyre mosdurim, mospajtimit dhe shqetësim kurse i kam lënë disa njerëz që All-llahu ua ka bërë zemrat të pasura dhe të hajrit. Prej këtyre është Amër ibën Taglib”*. Amër ibën Taglibi ka thënë: *“Pasha All-llahun, më tepër e kam dashur atë fjalë të të Dërguarit s.a.v.s. sesa pasurinë më të çmueshme”*.

(Transmeton Buhariu)

INKURAJIMI I INGRËNIES NGA PUNA E DORËS SË TIJ DHE RUAJTJA NGA LYPJA E EKSPLOZIMI I PRANIMIT TË NDIHMAVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe kur të kryhet namazi atëherë shpërndahuni nëpër tokë dhe kërkoni mirësinë e All-llahut.”

(el-Xhum'a, 10)

Hadithi 546

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Davudi alejhis-selam nuk është ushqyer përveç nga puna (fitimi) me dorë të vet”*.

(Transmeton Buhariu)

BUJARIA, ZEMËRGJERËSIA DHE SHPENZIMI NË VEPRA TË MIRA DUKE QENË I BINDUR NË ALL- LLAHUN E MADHËRUAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Çkado që ju të jepni (dhuroni) Ai atë e kompenson.”

(Sebe', 39)

“... Çkado që shpenzoni nga mirësia, e keni për vete dhe çkado që t'u jepni të tjerëve le të jetë vetëm për hir të All-llahut dhe ajo që e shpenzoni për të mirë, do t'ju kompensohet dhe nuk do të jeni të dëmtuar”.

(el-Bekare, 272)

“... Dhe çkado që jepni për të mirë, All-llahu me siguri e di”.

(el-Bekare 273)

Hadithi 555

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-As r.a. se një njeri e pyeti të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s.: “Cili Islam është më i mirë? Tha: “*Ta ushqesh tjetrin dhe t’i japësh selam të njohurit e të panjohurit*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 556

Transmetohet nga Abdull-llah ibën Amër ibën el-’As r.a. (po ashtu) se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ekzistojnë dyzet (40) mirësi; më e larta është t’i jepet dikujt dhia (që të shërbehet me qumështin e saj e pastaj t’ia kthejë). Kushdo që e bënë një prej këtyre mirësive, duke shpresuar shpërblim dhe me besim në të premtuarën (e All-llahut), All-llahu i madhëruar për të do ta dërgojë në Xhennet*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 557

Transmetohet nga Ebu Umame Sudejj ibën ‘Axhlan r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*O biri i Ademit, ti nëse e shpenzon tepricën, më mirë është për ty, kurse nëse e mban është më keq për ty. Askush nuk të qorton nëse jeton në mënyrë modeste. Dhe fillo (me rastin e shpenzimit) prej atyre që je i obliguar t’i furnizosh. Dora e epërme është me e mirë se dora e poshtme*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 559

Transmetohet nga Umeri r.a. se ka thënë: “E ndau i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. një ditë një pasuri, e unë i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, të tjerët veç këtyre kanë pasur më shumë të drejtë në te!” Tha: “*Këta më kanë vënë në pozitë që të zgjedh; o të kërkojnë tepër e t’u japë, o të më cilësojnë si koprrac, (u dhashë më tepër) e unë nuk jam koprrac*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 564

Transmetohet nga Esmâ, bija e Ebu Bekër es-Siddikut r.a. se ka thënë: “Më ka thënë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “*Mos u bëj koprrace, pastaj All-llahu ashtu vepron ndaj teje*”. Në një transmetim tjetër: “*Shpenzo, ndihmoju të tjerëve apo flijo dhe mos regjistro (çka bëjnë të tjerët), pastaj*

edhe për ty t'i regjistron All-llahu. Mos mbaj mend (çka punojnë ose flasin), se pastaj edhe All-llahu vepron ndaj teje ashtu”.

(Muttefekun alejhi)

ALTRUIZMI DHE JOEGOIZMI

All-llahu i madhëruar thotë:

“... Dhe u japin përparësi, madje edhe kur kanë nevojë për vete.

”

(el-Hashr, 9)

“Dhe ushqejnë me bukë për hir të Tij të varfërin, bonjakun dhe të robëruarin”.

(ed-Dehr, 8);

dhe ajete të tjera.

Hadithi 570

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ushqimi, i përgatitur për dy, është i mjaftueshëm edhe për tre, kurse ushqimi i përgatitur për tre, mjafton për katër”.*

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim të Muslimit nga Xhabiri r.a. thuhet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Ushqimi i njërit, u mjafton dyve, ushqimi i dyve u mjafton katërve, kurse ushqimi i katërve mjafton për tetë”.*

Hadithi 571

Transmetohet nga Ebu Se'id el Hudrij r.a. se ka thënë: *“Duke qenë njëherë në rrugë me Pejgamberin s.a.v.s, erdhi një njeri i hipur në kafshën e tij - filloi ta hedh shikimin e tij majtas dhe djathtas, atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Kush ka kafshë për kalërim tepër, le t'i japë atij që nuk ka, kush ka tepër ushqim (të rrugës), le t'i japë prej tij atij që nuk ka ushqim” - dhe i përmendi llojet e ndryshme të pasurisë saqë vërejtëm se askush prej neve nuk ka të drejtë në tepricë”.*

(Transmeton Muslimi)

**VLERA E PASURISË SË ATIJ QË ËSHTË
FALËNDERUES (ALL-LLAHUN) - I CILI E FITON DHE
E SHPENZON PASURINË SIÇ ËSHTË PARAPARË.
(FETARISHT)**

All-llahu i madhëruar thotë:

“Sa i përket atij që jep edhe ruhet. Edhe e dëshmon më të bukurën. Atij do t’ia lehtësojmë (rrugën) për lehtësim”.

(el-Lejl, 5-7)

“Do të jetë larg tij ai që ruhet. Ai që jep (sadaka) nga pasuria e vet, e pastrohet. Dhe jo atij prej të cilit do të shpërblehet me ndonjë dhunti. Por vetëm që të përfutojë afërsinë e Zotit të vet të lartmadhërishëm. Dhe ai, pa mëdyshje, do të kënaqet”.

(el-Lejl, 17-21)

“Bukur është kur jepni lëmoshë haptazi, por është më mirë për ju nëse ua jepni të varfërve fshehurazi. Dhe Ai do t’ua falë disa vepra tuaja të këqija. All-llahu është i informuar se ç’bëni”.

(el-Bekare, 271)

“Nuk do të arrini mirësinë e plotë derisa të mos ndani një pjesë të asaj që e keni më të dashur. Ju çkado qoftë të ndani, ani, All-llahu me siguri e di atë”.

(Ali ‘Imran, 92)

Ajetet mbi vlerën e shpenzimit në dëgjueshmëri të All-llahut janë të shumta dhe të njohura.

Hadithi 578

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se të varfërit e të muhaxhirëve erdhën tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe i thanë: “Pasanikët na i morën gradat e larta dhe shpërblimin e përhershëm!” (Pejgamberi) Tha: “Ç’është ajo?” Ata thanë: “Ata falin namaz si ne, agjërojnë si ne, ata ndajnë sadaka, kurse ne nuk mundemi, ata lirojnë robër, kurse ne nuk mundemi”. Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u tha: “A doni t’ju mësoj diç me çka do t’i arrini ata që ju kanë kaluar dhe me çka do t’i tejkaloni ata që janë pas jush dhe nuk do të jetë askush më i vlefshëm se ju përveç atij që vepron sikur ju?” Thanë: “Gjithsesi, o i Dërguari i All-llahut!” Tha: “Shqiptoni tesbih (subhanall-llah, Lavdi All-llahut), tekbir (All-llahu ekber: All-llahu është më i madhi) dhe tahmid (Elhamduli-l-lah: Falënderimi All-llahut) pas çdo namazi nga 33 herë”. (Pas një kohe) U kthyen tek i Dërguari i All-llahut të varfërit e muhaxhirëve dhe i thanë: “Kanë dëgjuar vëllezërit tanë pasanikë, se ç’po veprojmë, dhe ata po bëjnë të njëjtën!” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “Ajo është prej shpërblimit të All-llahut që ia jep kujt të dojë”.

(Muttefekun alejhi)

Këtë citat e transmeton Muslimi. All-llahu e di më së miri.

PËRKUJTIMI I VDEKJES DHE SHKURTIMI I SHPRESËS

All-llahu i madhëruar thotë.

“Çdo qenie e gjallë do ta përjetojë vdekjen, dhe vetëm në Ditën e Kiametit do të fitoni në tërësi shpërblimet tuaja. Kush do të jetë i larguar nga zjarri dhe i futur në Xhennet ai ka arritur sukses, sepse jeta në këtë botë nuk është asgjë tjetër veçse kënaqësi mashtruese”.

(Ali Imran, 185)

“... Kurse njeriu nuk e di se ç’do të bëjë nesër dhe askush nuk e di se në ç’vend do të vdesë”.

(Llukman, 34)

“... E kur u vjen çasti për asnjë moment nuk munden as ta vonojnë e as ta shpejtojnë”.

(en-Nahl, 61)

“O besimtarë, pasuria dhe fëmijët tuaj të mos ua largojnë vëmendjen nga All-llahu. Kush bën ashtu, hej, ata janë të humbur. Dhe shpërndani prej asaj që ne ju furnizojmë, para se t’i vijë vdekja ndonjërit prej jush, e të thotë: “O Zot, sikur të më presësh edhe pak do të jap lëmoshë dhe të bëhem nga të mirët”. All-llahu, me siguri nuk do t’ia vonojë askujt kur t’i vijë momenti i vet, dhe All-llahu e di mirë se çka punoni”.

(el-Munafikun, 9-11)

“Kur dikujt prej tyre i vjen vdekja, ai thërret, “O Zoti im, më kthe, mbase do të bëj ndonjë vepër të mirë në atë që e kam lëshuar! Kurrë! Kjo është fjalë që do ta flasë Ai e prapa tyre do të ketë një pengesë deri në ditën kur do të ringjallen. E kur të fryhet në sur, atëherë nuk do të ketë lidhje familjare ndërmjet atyre as që do të pyesin për njëri-tjetrin. Kujt i peshojnë më rëndë (veprat e mira) ata do të jenë të shpëtuar. Kurse ata, veprat e të cilëve nuk peshojnë, ata e kanë humbur vetveten në Xhehennem, ku do të mbesin përgjithmonë. Zjarri do t’ua djegë atyre fytyrat dhe do të mbesin aty dhëmëbzgërdhirë. Po a nuk u janë lexuar ajetet e mia, dhe ju i mohoni?! “O Zoti ynë” - do të thonë -, na ka mundur mjerimi ynë prandaj jemi bërë popull i humbur. Zoti ynë, na shpëto prej tij

(mjerimit), e nëse prapë bëjmë keq, atëherë, me të vërtetë ne jemi kriminelë. Rrini aty dhe asgjë mos më folni, u thotë Ai. Ka pasur një grup nga robërit e mi që thonë: “O Zoti ynë! Ne besuam, prandaj na fal dhe na mëshiro se Ti je më i miri i mëshiruesve!” Ju i keni marrë për tallje, si të magjepsur, saqë patët harruar vërejtjen time dhe i keni përqeshur. Sot Unë i kam shpërblyer për atë që kanë duruar, ata me të vërtetë kanë arritur ç’kanë dëshiruar. Po sa vjet keni kaluar në tokë? - do të pyesë Ai. Kemi kaluar një ditë ose një pjesë të ditës - do të përgjigjen. Pyeti ata që kanë numëruar. Po si! - do të thotë Ai, kohë të shkurtër keni kaluar, sikur vetëm ta dini! A keni menduar se ju kemi krijuar kot dhe se nuk do të ktheheni te ne?”

(el-Mu`minun, 99-115)

“A nuk është koha që besimtarëve t’u zbutet zemra kur përmendet All-llahu dhe çka ka zbritur nga e vërteta (Kur’ani), e të mos jenë sikur ata të cilëve qysh më herët u është dhënë Libri. Atyre u është zgjatur koha, andaj zemrat e tyre janë bërë të ashpra, dhe shumica prej tyre janë të mbrapshtë”.

(el-Hadid, 16)

Ajetet mbi këtë temë janë të shumta dhe të njohura.

Hadithi 579

Transmetohet nga Ibni Umeri r.a. se ka thënë: “Më kapi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. për krahu dhe më tha: “*Jeto në këtë botë si të jesh i huaj apo udhëtar*”. Kurse vet Ibni Umeri r.a. thoshte: “Kur të ngrysesh, mos e prit mëngjesin, kurse kur të gdihesh, mos e prit mbrëmjen. Derisa je i shëndoshë, përgatitu për sëmundje, kurse gjatë jetës, përgatitu për vdekje”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 581

Transmetohet nga Enesi r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. i bëri disa vija, pastaj tha: “*Këto (vija) janë shpresa e njeriut (për jetë të gjatë), kurse kjo është exheli. Pastaj duke qenë ashtu në këtë gjendje, e bëri një vijë edhe më të shkurtë*”.

(Transmeton Buhariu)

PREFERIMI I VIZITËS SË VARREZAVE PËR MESHKUJ DHE ÇKA THOTË VIZITORI

Hadithi 588

Transmetohet nga Burejde r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. i ka mësuar që kur t’i vizitojnë varrezat të thonë: *“Paqja dhe shpëtimi qofshin mbi ju, o banorë të këtyre shtëpive që jeni besimtarë dhe muslimanë. Edhe ne, nëse do All-llahu, do të vijmë te ju. Kërkojmë nga All-llahu për ne dhe për ju falje”*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 589

Transmetohet nga Ibni Abbasi r.a. se ka thënë: “Kaloi i Dërguari i All-llahut s. a. v. pranë varrezave në Medinë, pastaj u kthye me fytyrë kah ata dhe tha: *“Paqja dhe shpëtimi qofshin mbi ju, o banorë të këtyre varrezave. All-llahu na faltë neve dhe juve. Ju jeni të parët tanë, kurse ne së shpejti pas jush”*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

MOSPREFERIMI I DËSHIRËS TË VDEKJES PËR SHKAK TË NDONJË FATKEQËSIE QË E GODET NJERIUN, PËRVEÇ NËSE BËHET KJO NGA FRIKA E SPEKULIMEVE NË FE

Hadithi 592

Transmetohet nga Kajs ibën Ebu Hazim se ka thënë: “Hymë te Habbab ibën el-Eretti r.a. për ta vizituar që u pat djegur me shtatë djegie (vende), e ai tha: “Vërtet shokët tanë që kanë vdekur, kanë shkuar dhe kjo botë aspak nuk ua ka munguar (shpërblimin), kurse ne kemi grumbulluar aq pasuri sa nuk kemi vend t’i vendosim, përveç në dhé, dhe sikur të mos na kishte ndaluar Pejgamberi s.a.v.s. që ta dëshirojmë vdekjen, unë do ta dëshiroja”. Pastaj kur i erdhëm herën tjetër, ai po e ndërtonte një mur për vete, tha: “Vërtet, muslimani do të shpërblehet për çdo gjë që e harxhon, përveç atë që e fut në këtë dhé””.

(Muttefekun alejhi)

Këtë citat e transmeton Buhariu.

PËRKUSHTIMI - DEVOTSHMËRIA DHE LARGIMI I DYSHIMEVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“... E keni konsideruar imtësi, por ajo tek All-llahu është e madhe”.

(en-Nur, 15)

“Sepse Zoti yt është njëmend në pritë”.

(el-Fexhr, 14)

Hadithi 595

Transmetohet nga en-Nevvas ibën Sem'an r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Bamirësi është sjellja dhe karakteri i mirë, kurse mëkat është ajo çka mendon në vetvete, e nuk dëshiron që ta dinë njerëzit”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 597

Transmetohet nga Ebu Sirvea Ukbe ibën el-Harith r.a. se ai u martua me vajzën e Ebu Ihab ibën Azizit, pastaj erdhi një grua dhe i tha: *“Unë i kam dhënë gjë Ukbës dhe asaj me të cilën është martuar”.* Ukbe i tha asaj: *“Unë nuk e di se ti më ke dhënë gjë, e as që ti më ke informuar për këtë”.* Pastaj i hipi (kafshës për hipje) dhe erdhi në Medinë tek i Dërguari s.a.v.s. dhe e pyeti. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: *“Si jo, pasi që është thënë!”* Pastaj Ukbe e shkurorezoi atë dhe ajo u martua me tjetër burrë”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 598

Transmetohet nga Hasan ibën Ali r.a. se ka thënë: *“Kam mbajtur në mend nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “Largoju asaj që të është e dyshimtë, ndërsa përmbaju asaj ku nuk je i dyshimtë”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

PREFERIMI I IZOLIMIT NGA DEVIJIMI I NJERËZVE GJATË KOHËS APO FRIKA PREJ ÇRREGULLIMEVE NË FE, RËNIA NË HARAM DHE NË GJËRA TJERA TË DYSHIMTA

All-llahu i madhëruar thotë:

“Prandaj, shpejtoni te All-llahu, unë nga ai jam (i dërguar) t'ju tërheq vërejtjen haptazi”.

(edh-Dharijat, 50)

Hadithi 604

Transmetohet nga Ebu Se'id el-Hudrij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Së shpejti do të vijë koha kur muslimanit do t'i janë pasuria më e mirë delet me të cilat do të shkojë nëpër majë të bjeshkëve dhe pas rrjedhave të ujit, duke ikur me fenë e tij nga sprovat e ndryshme”.

(Transmeton Buhariu)

VLERA E SHOQËRIMIT ME NJERËZ, PREZENTIMIT NË TUBIMET DHE XHEMATET E TYRE, NË VENDET E MIRËSISË, NË TUBIMET E MËSIMIT DHE TË DHIKRIT ME TA, VIZITA E TË SËMURËVE TË TYRE, PREZENTIMI NË XHENAZET E TYRE, NDIHMA E TË NEVOJSHMËVE, UDHËZIMI I TË PADISHMËVE DHE DOBI TË TJERA PËR ATË QË ËSHTË NË GJENDJE TË URDHËROJË PËR TË MIRË DHE TË NDALUJË NGA E KEQJA, PËRMBAJTJA E VETVETES NGA MUNDIMI (TË TJERËT) DHE DURIMI NË MUNDIME (NGA TË TJERËT)

Dije, se shoqërimi me njerëz në mënyrën e sipërtheksuar, është i lavdëruar, sepse ashtu ka vepruar edhe vet i Dërguari i All-llahut, por edhe të gjithë pejgamberët tjerë, salavatull-llahi ve selamuhu alejhim, pastaj hulefaurr-rrashidinët, sahabët tjerë, tabi'inët dhe dijetarët e të zgjedhurit e muslimanëve pas tyre. Kjo ka qenë rruga dhe drejtimi në të cilin kanë ecur shumica e tabi'inëve, këtë e kanë rekomanduar Shafi'iu, Ahmedi dhe shumica e fukahave r.a.

(Për të gjitha këto tema ekzistojnë kaptina të veçanta në këtë libër, ndaj këtu do të lëshohet theksimi i ajeteve dhe haditheve në detaje).

Do të kufizohemi vetëm në theksimin e një ajeti kur'anor, për të parë dhe kuptuar rëndësinë e shoqërimit ndërmjet masave njerëzore. All-llahu i madhëruar thotë:

“Ndhimoheni njëri-tjetrin në bamirësi dhe devotshmëri. ”

(el-Maide, 2)

PËRULËSIA DHE AFËRSIA NDAJ BESIMTARËVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe bëhu më i afërt ndaj besimtarëve që të pasojnë!”

(esh-Shuara, 215)

“O besimtarë, nëse dikush prej jush i shmanget fesë së vet, ani se All-llahu në vend të tyre do të sjellë njerëz që i do Ai dhe që e duan Atë; të përulur ndaj besimtarëve dhe kryelartë ndaj jobesimtarëve;.”

(el-Maide, 54)

“O njerëz, Ne ju kemi krijuar juve prej një mashkulli dhe një femre dhe ju kemi bërë popuj e fise që ta njihni njëri-tjetrin. Më fisniku tek All-llahu është ai, i cili më së shumti i ruhet Atij.”

(el-Huxhurat, 13)

“Prandaj mos mburreni fort me vetveten. Ai e di më mirë atë që ruhet”.

(en-Nexhm, 32)

“Banorët e Fortifikatës do t'i thërrasin njerëzit, të cilët do t'i njohin sipas karakteristikave të tyre, dhe do t'u thonë: “Nuk u bëri kurrfarë dobie tubimi juaj e as mendjemadhësia. A janë këta, për të cilët keni bërë be se nuk do t'i mbërrijë mëshirë e All-llahut? Hyni në Xhennet, për ju nuk ka frikë dhe ju mos u brengosni fare!”

(el-A'raf, 48-49)

Hadithi 609

Transmetohet nga Enesi r.a. se kaloi pranë fëmijëve dhe u dha selam, pastaj tha: “Kështu ka vepruar Pejgamberi s.a.v.s”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 610

Transmetohet nga Enesi r.a. se ka thënë: “Sikur ndonjë robëreshë e Medinës të kërkonte nga Pejgamberi s.a.v.s. (ndonjë ndihmë a shërbim) do të shkonte për të ku të dojë (ajo)”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 611

Transmetohet nga el-Esved ibën Jezid se ka thënë. “Është pyetur Aishe r.a. se ç'bënte Pejgamberi s.a.v.s. në shtëpi? Tha: “Ka qenë gjithmonë në ndihmë të familjes, kurse kur vinte koha e namazit, shkonte në namaz”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 612

Transmetohet nga Ebu Rif'ate Temim ibën Usejd r.a. se ka thënë. “Erdha tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i cili ishte duke e mbajtur hutben dhe i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ka ardhë një njeri i panjohur dhe po pyet për fenë sepse nuk di se ç’është feja?” Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u kthye kah unë, e la hutbën dhe erdhi tek unë. Pastaj ia sollën një karrige në të cilën u ulë dhe filloi të më mësojë atë që All-llahu ia ka mësuar. Pastaj iu kthye hutbës së vet (të filluar) dhe e përfundoi”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 613

Transmetohet nga Enesi r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur hante ndonjë ushqim i lëpinte tre gishtat e vet. Ka thënë (Enesi): “Ka thënë (Pejgamberi): “Kur ndonjërit prej jush i bie kafshata, le t’ia largojë papastërtinë dhe pastaj le të hajë e mos t’ia lë djallit”. Dhe ka urdhëruar që të fshihet (me gishta) ena, pastaj ka thënë: “Sepse nuk e dini se në cilin ushqim gjendet begatia (bereqeti)”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I MENDJEMADHËSISË DHE VETKËNAQËSISË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Atë botën tjetër do t’ia japim atyre, të cilët nuk lakmojnë madhështinë në këtë botë, as duan çrregullime, se ardhmëria është e atyre që i frikësohen All-llahut”.

(el-Kasas, 83)

“Mos ec mendjemadh nëpër tokë. ”

(el-Isra’, 37)

“Dhe, nga arroganca, mos ua kthe njerëzve fytyrën tënde dhe rrugës mos ec kryelartë e me arrogancë, se All-llahu nuk e do arrogantin e lavdëraçin”.

(Llukman, 18)

“Karuni ka qenë nga populli i Musait dhe e ka shtypur (atë popull) dhe ne i patëm dhënë aq pasuri sa çelësat e tij me vështirësi i kanë bartur disa vetë të fortë; prandaj populli i thoshte: Mos u entuziazmo, sepse All-llahu nuk i do ata që janë shumë të gëzuar. Dhe përpiqu me sa të ka dhënë All-llahu, të fitosh botën tjetër, por mos e harro as pjesën tënde (përgjegjësinë tënde) në këtë botë, dhe,

bën mirë si të ka bërë ty mirë All-llahu, e mos bëj çrregullime në Tokë, sepse All-llahu nuk i do ata që bëjnë çrregullime. Ai tha, ajo që më është dhënë, më është dhënë me dijen time. A nuk e ka ditur se All-llahu para atij ka shfarosur disa popuj, të cilët kanë qenë më të fortë se ai (Karuni), ose edhe më shumë; Prandaj mëkatarët as që do të merren në pyetje për mëkatet e veta. Dhe doli para popullit të vet me stolitë e tij, e ata, të cilët adhuronin jetën e kësaj bote thoshin: Eh sikur edhe ne të kishim atë që iu dha Karunit! Ai është, njëmend, fatlum. Të mjerët ju - thoshin të diturit. Për atë që beson dhe bën vepra të mira, më i mirë është shpërblimi i All-llahut, por do t'u jipet vetëm durimtarëve. Dhe ne, atë dhe pallatin e tij e shafuam në dhe. ”

(el Kasas, 76-81)

Hadithi 622

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Me tre All-llahu nuk do të flasë në Ditën e gjykimit, nuk do t’ua falë e as s’do t’i mbrojë me rahmetin e tij. Për ta është caktuar dënimi rëndë e i dhembshëm. Ata janë: - plaku që bën zina; - sunduesi që gënjen (dhe e mashtron popullin) dhe - i varfëri që është mendjemadh”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 624

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Derisa një njeri me petka të bukura, i kënaqur në vetvete, me flokë të krehura, ecte me mendjemadhësi, në atë çast All-llahu i madhëruar e fundosi në dhe, ku do të thellohet deri në Ditën e gjykimit!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 625

Transmetohet nga Seleme ibën el-Ekva r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Njeriu vazhdimisht ecën me kryelartësi derisa të shkruhet me tiranët, e pastaj e godet, çka i ka goditur edhe ata”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

KARAKTERI - MORALI I MIRË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Sepse ti je, me të vërtetë, lart me virtyte të larta”.

(el-Kalem, 4)

“... Të cilët e mposhtin hidhërimin dhe i falin njerëzit.”

(Ali Imran, 134)

Hadithi 628

Transmetohet nga Sa’b ibën Xheth-thame r.a. se ka thënë: “Ja dhurova të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. një gomar të egër, por ai ma ktheu prapë. Kur vërejti (ndryshimin) në fytyrën time tha: *“Ne nuk po ta kthejmë për tjetër arsye, por pse e kemi të ndaluar (haram - mbajtjen e kafshëve të egra)”*.”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 629

Transmetohet nga Nevvas ibën Sem’an r.a. se ka thënë: “E kam pyetur të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. për mirësinë dhe për mëkatin, e ai më tha: *“Mirësi është të jesh me karakter të mirë, kurse mëkat (keqveprim) është ajo që të shqetëson në gjoksin tënd e që dëshiron ta fshehësh nga njerëzit”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 631

Transmetohet nga Ebu ed-Derda r.a. se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Asnjë send nuk do të jetë më i rëndë në peshojën e besimtarit në Ditën e gjykimit sesa karakteri i mirë. Dhe, vërtet, All-llahu e urren të pamoralshmin dhe fjalëndytin”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 632

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se ka thënë: “Është pyetur i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. se çka i shpie më së shumti njerëzit në Xhennet, dhe ka thënë: *“Devotshmëria ndaj All-llahut dhe karakteri i mirë”*. Pastaj është pyetur çka i shpie më së shumti njerëzit në Xhehennem, dhe ka thënë. *“Goja dhe organet seksuale”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 633

Transmetohet nga Ebu Hurejre r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari me besim më të plotë është ai që e ka karakterin më të mirë, kurse më të mirët prej jush janë ata që janë më të mirë për gratë e veta”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 634

Transmetohet nga Aishja r.a. se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Vërtet besimtari me karakter të mirë arrin gradën e atij që vazhdimisht agjëron dhe që fal namaz”*.”

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 635

Transmetohet nga Ebu Umame el-Bahilij r.a. se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Unë i jam garant (dorëzan) për një shtëpi në mes kopshtit të Xhennetit atij (besimtari) që e flak grindjen mes veti, edhe nëse ka të drejtë. Dhe për një shtëpi në mes të Xhennetit, atij që e lë rrenën, qoftë edhe në mahi. Dhe për një shtëpi në Xhennetin më të lartë, atij që e ka moralin më të mirë”*.

(Hadith sahih, transmeton Ebu Davudi me sened sahih)

Hadithi 636

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Vërtet më i dashuri te unë prej jush dhe më afër meje Ditën e gjykimit do të jetë ai që është me moral më të lartë. Më të urrejturit te unë dhe më të largët prej meje, Ditën e gjykimit do të jenë ata që flasin shumë, ata që flasin me mendjemadhësi si dhe ata që flasin me gojën plotë”*. Shokët (as’habët) i thanë: *“O i Dërguari i All-llahut, ne i njohim ‘thartharët’ (që flasin shumë) dhe ‘muteshed-dikël’ (ata që imponohen), por kush janë ‘mutefejhikët’?”* Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: *“Mendjemëdhenjtë!”*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: ky është hadith hasen)

Tirmidhiu transmeton gjithashtu mendimin e Abdull-llah ibni Mubarekut, rreth shpjegimit të karakterit të mirë (moral i lartë), i cili përbëhet prej fytyrës së ndritshme, vazhdimësisë së përhershme në vepra të mira dhe largimit nga ato vepra të cilat i shqetësojnë të tjerët.

PËR URTËSINË, TOLERANCËN DHE BUTËSINË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata të cilët e mposhtin hidhërimin dhe i falin njerëzit. Edhe All-llahu i do bamirësit”.

(Ali Imran: 134)

All-llahu i madhëruar gjithashtu thotë:

“Ti merri me të mirë! Urdhëro për vepra të mira dhe largohu nga injorantët”.

All-llahu i madhëruar prapë thotë:

“E mira dhe e keqja nuk janë të barabarta. Të keqen ktheje me të mirë, andaj armiku yt do të bëhet mik i sinqertë. Atë nuk mund ta arrijë tjetërkush veçse durimtarët, dhe atë nuk mund ta arrijë tjetër veçse ai që ka shumë fat”.

(Fussilet: 34-35)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Vërtet ai që duron dhe falë, posedon virtyte më të larta”.

(esh-Shura: 43)

Hadithi 638

Aishja r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu është i butë dhe Ai e do butësinë në të gjitha sendet”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 639

Aishja r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu është i butë dhe Ai e do butësinë dhe me butësi fitohet ajo që nuk fitohet me vrazhdësi si dhe ajo që nuk fitohet ndryshe”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 641

Ebu Hurejre r.a. thotë: *“Një beduin arab hyri në xhami dhe filloi ta kryejë nevojën e vogël. Njerëzit u çuan në këmbë që ta sulmojnë për këtë vepër të tij, ndërsa Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Lëreni, e në vendin e urinës së tij qiteni një kovë me ujë ose një kusi me ujë. Vërtet ju jeni dërguar për lehtësim e jo për vështirësim (komplikim)”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 642

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Lehtësoni e mos vështirësoni, përgëzoni e mos tmerroni”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 643

Xherir ibni Abdull-llahu r.a. thotë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Atij të cilit i mungon butësia i mungojnë të gjitha të mirat”, ose “Ai që është i ndaluar nga butësia, është i ndaluar nga të gjitha të mirat”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 644

Ebu Hurejre r.a. thotë se një njeri i ka thënë Pejgamberit s.a.v.s.: “Më këshillo!” Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Mos u hidhëro!*” Njeriu këtë e përsëriti disa herë për këshillë, por Pejgamberi s.a.v.s. çdo herë ia përsëriste: “*Mos u hidhëro!*”

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 645

Nga Ebu Ja’la Sheddad bin Evs r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtet All-llahu ka obliguar mirësinë për çdo gjë, prandaj kur të vritni, vritni me njerëzi, dhe kur të preni, preni me njerëzi. Çdokush prej jush duhet së pari ta mprehë thikën dhe ta qetësojë kafshën për therje*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 646

Aishja r.a. thotë: “Asnjëherë Pejgamberi s.a.v.s. nuk ka zgjedhur në mes dy gjërave e të mos ketë zgjedhur më të lehtë, nëse nuk ishte mëkat. Nëse një gjë ishte mëkat, atëherë Pejgamberi s.a.v.s. ishte njeriu më i largët prej saj. I Dërguari i All-llahut asnjëherë nuk i është hakmarrë askujt për vetveten (nuk e ka dënuar askënd për vetveten), përveç atëherë kur janë shkelur urdhrat e All-llahut, atëherë është hakmarrë për hir të All-llahut”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 647

Ibni Mes’udi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*A doni t’ju tregoj se kush ndalohet prej zjarrit ose kujt i është zjarri i ndaluar? Zjarri i është ndaluar atij që është njeri i afërt, i lehtë, i dashur, i sjellshëm dhe i butë*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

KËRKIMI I FALJES DHE LARGIMI NGA INJORANTËT

All-llahu i madhëruar në Kur’an thotë:

“Ti merri me të mirë! Urdhëro për vepra të mira dhe shmangiu injorantëve”.

(el-A’raf: 199)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Pra, ti përmbahu mirë kundër teprimeve të tyre!”

(el-Hixhr: 85)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Le t’ua falin dhe të ndahen butësisht. A nuk dëshironi ju që All-llahu t’ju falë juve?”

(en-Nur: 22)

All-llahu i madhëruar përsëri thotë:

“Ata që i falin njerëzit. Edhe All-llahu i do bamirësit”.

(Ali Imran: 134)

All-llahu xh. sh. përsëri thotë:

“Por, kush duron dhe falë, ajo është nga punët e mençura”.

(esh-Shura: 43)

Ajetet e Kur’anit që flasin rreth kësaj teme janë të shumta dhe të njohura.

Hadithi 648

Aishja r.a. tregon se i ka thënë Pejgamberit s.a.v.s.: “A ke pasur në jetën tënde ndonjë ditë më të vështirë se ditën e Uhudit?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Kur kam shkuar te populli yt, ditën e Aka’bes, ishte më vështirë, iu paraqita birit të Abdi Jalile ibni Abdi Kulale, por ai refuzoi të përgjigjet në atë që dëshiroja. Atëherë vazhdova udhëtimin dhe shenjat e shqetësimit dukeshin në fytyrën time, nuk kam ardhur në vete derisa kam arritur në Karnith-thealibe. Aty e kam ngritur kokën, kur një re mbi mua më bën hije. Kur e kam shikuar atë, kam vërejtur në te Xhibrilin a.s. , i cili atëherë thirri dhe më tha: Vërtet All-llahu i ka dëgjuar fjalët e popullit tënd që t’i thanë, dhe e ka parë sulmin e tyre ndaj teje. All-llahu e dërgoi engjëllin e kodrave që ta urdhërosh të veprojë me ta si të dëshirosh ti. Atëherë më ka thirrë engjëlli i kodrave, më ka përshëndetur me selam e pastaj ka thënë: O Muhammed, vërtet unë jam engjëlli i kodrave dhe All-llahu më dërgoi te ti që të më urdhërosh të veproj ashtu si dëshiron ti. Nëse ti dëshiron, këto dy kodra do t’i hedh mbi ta”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. , ashtu siç tregon Aishja r.a. , ka thënë: “Jo. Por, dëshira ime është që All-llahu të falë prej tyre pasardhës, të cilët do ta adhurojnë vetëm All-llahun xh. sh. dhe nuk do t’i bëjnë Atij shok tjetër”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 649

Aishja r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. asnjëherë nuk e ka rrahur askënd me dorën e vet, asnjë grua, asnjë shërbëtor, përveç në xhihad për hir të All-llahut. Ai asnjëherë nuk e ka dënuar askënd për diçka apo nuk është

hakmarrë ndaj dikujt, përveç atëherë kur janë thyer urdhrat e All-llahut. Atëherë është dënuar vetëm për hir të All-llahut xh. sh”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 651

Ibni Mes’udi r.a. thotë: “Sikur tash jam duke e parë të Dërguarin e All-llahut duke treguar për një pejgamber prej pejgamberëve, mbi të gjithë qoftë paqja dhe shpëtimi i Zotit, se si e kishte rrahur populli i vet, derisa i kishte rrjedhur gjaku. Dhe ai, duke e fshirë gjakun prej fytyrës, thoshte: “O Zoti im, falja popullit tim, sepse vërtet ata nuk dinë”.

(Muttefekun alejhi)

TOLERIMI I SHOQETËSIMIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Me moral të lartë dhe të devotshëm (muttekin) janë ata që e mposhtin hidhërimin dhe i falin njerëzit. Dhe All-llahu i do bamirësit”.

(Ali Imran: 134)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Por, kush duron dhe fal, ajo është nga punët e mençura”.

(esh-Shura: 43)

HIDHËRIMI NDAJ MOSPËRFILLJES SË LIGJEVE TË SHERIATIT DHE PËRKRAHJA E FESË SË ALL-LLAHUT

All-llahu xh. sh. thotë:

“Kush i madhëron shenjtëritë e All-llahut është mirë për të ndaj Zotit të vet”.

(el-Haxh: 30)

All-llahu xh. sh. përsëri thotë:

“Nëse ndihmoni All-llahun edhe Ai do t’u ndihmojë juve, dhe do t’ua forcojë këmbët tuaja”.

(Muhammed: 7)

Hadithi 654

Ebu Mes’ud, Ukbe bin Amër El-Bedri r.a. thotë: “Erdhi një njeri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: “Unë e vonoj faljen e namazit të sabahut, për

shkak të njërit që e zgjat tepër namazin!” Ebu Mes’udi pastaj tregon: “Unë asnjëherë më parë nuk e kisha parë Pejgamberin s.a.v.s. gjatë dhënies së këshillave më të hidhëruar se atë ditë. Pejgamberi s.a.v.s. pastaj iu kthye të pranishmëve dhe u tha: *“O ju njerëz, vërtet disa prej jush i largojnë të tjerët. Prandaj, ai i cili prej jush iu prin të tjerëve le ta shkurtojë namazin, sepse pas tij është plaku, fëmija si dhe ai që ka nevojë për diçka tjetër”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 655

Aishja r.a. thotë: “Erdhi Pejgamberi s.a.v.s. prej një udhëtimi, dhe unë e kisha mbuluar një dollap me një perde, në të cilin kishte figura. Kur e pa Pejgamberi s.a.v.s. e bëri atë copë-copë dhe iu skuq fytyra (nga hidhërimi) dhe tha: *“Oj Aishe, dënimi më i ashpër i All-llahut Ditën e gjykimit do të jetë për ata të cilët i imitojnë krijesat e All-llahut”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 656

Aishja r.a. përsëri thotë: “Kurejshitët ishin tepër të shqetësuar për shkak të rastit të gruas nga fisi El-Mahzumi, e cila kishte vjedhur, e pastaj kishin thënë: “Kush do t’i flasë për këtë Pejgamberit s.a.v.s. ?” Pastaj thanë: “Kush do të ketë guxim ta bëjë këtë përveç Usame ibni Zejdit, i cili ishte i dashuri i Pejgamberit s.a.v.s.”. Usame shkoi te i Dërguari i All-llahut dhe i tregoi se ka ardhur të ndërmjetësoj për rastin e asaj gruaje. Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“Ti po ndërmjetëson që të mos zbatohet një dënim prej dënimeve të All-llahut?”* Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. u ngrit në këmbë dhe filloi të flasë, ku përveç tjerash tha: *“Ata të cilët ishin para jush pësuan për arsye se, kur në mesin e tyre vidhte ndonjë fisnik (i pasur), e linin, nuk e dënonin, ndërsa kur vidhte ndonjë i dobët (i varfër) e zbatonin mbi të dënimin! Beto hem me All-llahun që sikur të vidhte Fatimja, e bija e Muhammedit, unë sigurisht do t’ia preja dorën”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 657

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka parë një pështymë (në tokë) në drejtim të kibles dhe kjo gjë e neveriti aq shumë saqë kjo u vërejt në fytyrën e tij, u ngrit dhe e fshiu me dorën e vet, e pastaj tha: *“Vërtet çdonjëri prej jush, kur çohet për të falur namazin, atëherë është duke folur me Krijuesin e vet dhe Zoti i tij është në mes tij dhe Kibles, për atë nuk lejohet që askush prej jush të pështyjë në drejtim të Kibles, por mund të pështyjë në të majtë, apo nën këmbët e tij”*. Pastaj mori një skaj të

mbulesës së tij dhe pështyu në të, e paloi njërën anë me tjetrën dhe tha:
“Apo le të veprojnë në këtë mënyrë”.

(Muttefekun alejhi)

Sa i përket të pështymurit në të majtë apo nën këmbë, kjo ka të bëjë vetëm jashtë xhamisë. Ndërsa kur jemi në xhami, atëherë pështymja lejohet vetëm në faculetë, apo në ndonjë leckë tjetër.

OBLIGIMI I SUNDUESVE QË TË SILLEN MIRË ME SHTETASIT E TYRE

All-llahu xh. sh. në Kur'an thotë:

“Dhe bëhu më i afërt ndaj besimtarëve që të pasojnë!”

(esh-Shuara: 215)

All-llahu xh. sh. thotë:

“All-llahu urdhëron drejtësi dhe mirësi, ndihmë dhe respekt ndaj të afërmeve dhe ndalon amoralitetin, neverinë dhe gjithçka që është krim dhe urrejtje. Ai ju këshillon të pranoni mësimin”.

(en-Nahl: 90)

Hadithi 658

Ibni Umeri r.a. thotë: “Kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Të gjithë ju jeni barinj dhe secili do të përgjigjet për kopenë e vet. Imami është bari dhe do të pyetet për kopenë e tij. Burri është bari në shtëpinë e vet dhe ai do të pyetet për kopenë e tij. Gruaja është bareshë në shtëpinë e burrit dhe ajo do të pyetet për kopenë e saj, edhe shërbëtori është bari në pasurinë e zotërisë së tij dhe ai do të pyetet për ate që e ka ruajtur. Të gjithë ju jeni barinj dhe do të përgjigjeni për atë që keni ruajtur”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 659

Ebu Ja'la Ma'kil bin Jesar thotë: “E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Atë rob që All-llahu e cakton për ruajtjen e një kopeje, dhe ai vdes duke e tradhtuar kopenë e tij, All-llahu xh. sh. ia ndalon atij hyrjen në Xhennet”.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet: “Nëse nuk e këshillon përgjegjësin e vet, ai nuk do ta shijojë erën e Xhennetit”.

Në një rivajet të Muslimit thuhet: *“Asnjë prijës, që është përgjegjës për çështjet e muslimanëve, dhe nuk mundohet për ta, dhe nuk i këshillon ata, ai nuk do të hyjë me ta në Xhennet”*.

Hadithi 660

Aishja r.a. thotë: *“E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. në shtëpinë time duke thënë: “O Zoti im, ai i cili udhëheq ummetin tim, nëse i mundon ata, atëherë Ti mendoje atë, ndërsa kush udhëheq me ummetin tim diçka dhe sillet mirë me ta, atëherë Ti ndihmoje atë”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 661

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Beni Israilët udhëhiqeshin nga pejgamberët, posa vdiste një pejgamber, menjëherë vinte në vend të tij tjetri. Pas meje nuk ka pejgamber tjetër. Por, do të ketë hulefa (pasardhës) të shumë”*. Shokët i thanë: *“O i Dërguar i All-llahun çka na urdhëron? Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Përmbusheni urdhrin e të parit, pastaj të tjerëve jepjuni hakun e tyre dhe pastaj luteni All-llahun për halifen tuaj. Vërtet All-llahu do t’i pyesë për të gjitha ato gjëra për të cilat kanë qenë mbikëqyrës”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 662

Nga Aidh ibni Amër tregohet se ka shkuar te Ubejdullah ibni Zijadi, dhe i ka thënë: *“O biri im, unë e kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Vërtet bariu më i keq është ‘hutameja’ (që sillet vrazhdë e pa mëshirë me kopenë e vet), prandaj ruaju të mos bëhesh i tillë!”*

(Muttefekun alejhi)

PËR VALIUN (SUNDUESIN) E DREJTË

All-llahu i madhëruar thotë:

“All-llahu urdhëron drejtësi dhe mirësi, ndihmë dhe respekt ndaj të afërmve.”

(en-Nahl: 90)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Dhe punoni me drejtësi, All-llahu njëmend i do të drejtët”.

(el-Huxhurat: 9)

Hadithi 665

Nga Abdull-llah ibni Amër ibni El-Asi r. anhumas tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Njerëzit e drejtë të All-llahu do të jenë në minbera prej nurit (dritës): ata persona që kanë gjykuar në mënyrë të drejtë, ata që ishin të drejtë në familjet e tyre, si dhe ata që janë të drejtë me ata që i kanë nën mbikëqyrje”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 666

Nga Avfi ibni Malik r.a. thuhet: *“E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Udhëheqësit tuaj më të mirë janë ata që ju duan dhe i doni, dhe ata për të cilët ju luteni dhe ata luten për ju. Ndërsa udhëheqësit tuaj më të këqij janë ata të cilët ju i urreni dhe ata ju urrejnë si dhe ata të cilët ju i mallkoni dhe ata ju mallkojnë!” Avfi r.a. tha: “Atëherë ne i thamë: “O Pejgamber i All-llahut, a do t’ju kundërvihemi ne?” Tha: “Jo, derisa të falin së bashku me ju namazin. Jo, derisa të falin së bashku me ju namazin”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 667

Ijad ibni Himar r.a. thotë: *“E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Banorë të Xhennetit janë tre persona: udhëheqësi i drejtë që u përmbahet këshillave, njeriu i mëshirshëm, zemra e të cilit është e butë për çdo të afërm dhe për çdo musliman, si dhe njeriu i pastër e i ndershëm, i cili ka shumë fëmijë”*.

(Transmeton Muslimi)

URDHËROHET DËGJUESHMËRIA E UDHËHEQËSVE NË TË MIRA, NDËRSA NDALOHET DËGJUESHMËRIA E TYRE NË TË KËQIJA

All-llahu i madhëruar thotë:

*“O besimtarë, përlujni All-llahut dhe përlujni Pejgamberit,
por edhe përfaqësuesve tuaj”*.

(en-Nisa: 59)

Hadithi 670

Ibni Umeri r. anhumas thotë: *“E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “Kush e heq dorën e vet nga dëgjueshmëria, do ta takoj All-llahun*

Ditën e gjykimit, por nuk do të ketë argument mbrojtës. Kush vdes dhe në qafën e vet nuk ka besë të dhënë, vdes me vdekje injoranti”.

(Transmeton Muslimi)

Në një rivajet tjetër të Muslimit ky hadith thuhet kështu: *“Kush vdes i ndarë nga xhemati, vdes me vdekje injoranti”.*

Hadithi 677

Ibni Abbasi r. anhumata tregon se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush urren diçka nga prijësit e vet, le të durojë, sepse ai i cili largohet nga sulltani (udhëheqësi) i vet vetëm për një pëllëmbë, do të vdes me vdekje injoranti”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 678

Ebu Bekerete tregon se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: *“Kush e nënçmon udhëheqjen e vet, All-llahu do ta nënçmojë atë”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen)

Rreth kësaj teme ekzistojnë shumë hadithe, të cilat janë përmendur në kapitlat tjera.

NDALIMI I KËRKIMIT TË VENDEVE UDHËHEQËSE, PREFEROHET LARGIMI NGA VENDET UDHËHEQËSE NËSE KËTË NUK E KËRKON NEVOJA

All-llahu i madhëruar thotë:

“Atë, botën tjetër, do t’ua japim atyre që nuk lakmojnë madhështinë në këtë botë, as duan çrregullime, se ardhmëria është e atyre që i frikësohen All-llahut”.

(el-Kasas: 83)

Hadithi 679

Nga Ebu Seid Abdurrahman bin Semura r.a. thuhet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“O Abdurrahman, i biri i Semurinit, mos kërko vende udhëheqëse. Nëse vjen deri te vendi udhëheqës pa e kërkuar atë, atëherë do të jesh i ndihmuar, ndërsa nëse në vend udhëheqës vjen duke e kërkuar pozitën vetë, atëherë ti vetë je garant për të. Nëse betohesh në diçka, por e sheh se tjetra është më e mirë se ajo për të cilën je betuar, atëherë bëre atë që është më e mirë, e për betimin tënd të dhënë më parë jep keffaret (i paraparë për betim)”.*

**TËRHEQJA E VËREJTJES SUNDUESVE QË TË KENË
KUJDES NË ZGJEDHJEN E BASHKËPUNËTORËVE TË
MIRË DHE T’U RUHEN ATYRE QË NUK JANË TË
VYESHËM**

All-llahu i madhëruar thotë:

“Atë ditë miqtë do të bëhen armiq të njëri-tjetrit, përveç të devotshmëve”.

(ez-Zuhruf: 67)

Hadithi 683

Nga Ebu Seidi dhe Ebu Hurejre, r. anhumas, transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“All-llahu nuk e ka dërguar asnjë pejgamber si dhe nuk e ka vendosur asnjë halifë e që nuk ia ka dhënë dy shoqëri: Njëra shoqëri e udhëzon në punë të mira dhe e nxit në të mbara, ndërsa tjetra e udhëzon në punë të këqija dhe e nxit në të mbrapshta. I mbrojtur dhe i ruajtur do të jetë vetëm ai të cilin e mbron dhe e ruan All-llahu”.*

(Transmeton Buhariu)

**NDALOHET VENDOSJA NË VENDET UDHËHEQËSE,
GJYKATAT DHE TË NGJASHME ME TO, E
PERSONAVE QË I KËRKOJNË OSE LAKMOJNË KËTO
POZITA**

Hadithi 685

Nga Ebu Musa El-Esh’ariu r.a. thuhet: “Hyra te Pejgamberi s.a.v.s. unë dhe dy kushërinjtë e mi, njëri prej tyre i tha: “O i Dërguari i All-llahut, më emëro udhëheqës në atë që All-llahu ta ka dhënë të sundosh mbi të”. Tjetri tha të njëjtën gjë si i pari. Pejgamberi s.a.v.s. pastaj u tha: *“Betohe m në All-llahun se ne nuk vendosim në pozitën udhëheqëse (vali) asnjë person që e kërkon atë, ose atë që e lakmon pozitën”.*

(Muttefekun alejhi)

PËR TURPËRIMIN, VLERËN E TIJ DHE NXITJA PËR PASURIMIN ME TË

Hadithi 687

Nga Imran bin Husejn r. anhuma tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Turpi sjell vetëm mirësi”*.

(Muttefekun alejhi)

Dhe në një rivajet tjetër të Muslimit thuhet: *“Turpi në tërësi është mirësi (hajr)”*, ose ka thënë: *“Turpi është krejt mirësi (hajr)”*.

Hadithi 688

Nga Ebu Hurejre r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Besimi (imani) është shtatëdhjetë e ca ose gjashtëdhjetë e ca pjesë. Pjesa më e vlefshme e imanit është fjala “La ilahe il-lall-llah” (nuk ka zot tjetër përveç All-llahut), ndërsa më e vogla është mënjanimi i ndonjë sendi nga rruga, që i pengon kalimtarët. Edhe turpi është një pjesë e imanit”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 689

Nga Ebu Seid El-Hudriu r.a. thuhet: *“Pejgamberi s.a.v.s. ishte i turpërueshëm, më i turpërueshëm sesa virgjëresha në rrobat e saja. Kur shihte diçka që nuk i pëlqente, ne e hetonim këtë në fytyrën e tij”*.

(Muttefekun alejhi)

Thelbi i turpërimit, sipas mendimit të dijetarëve eminentë, është karakteri që e nxit njeriun që t'i braktisë të këqijat dhe që e ndalon që të mos ia japë të drejtën që i takon secilit person. Ndërsa Ebul Kasim El-Xhunejdi r.a. duke e përshkruar turpin thotë: *“Turpi është të pamurit e shenjave të All-llahut d.m.th. shenjat e begative të Tij dhe të pamurit e mungesave të veta. Produkt i këtyre të dyjave është turpi”*.

PËR RUAJTJEN E SEKRETIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe përmbushni obligimet, sepse obligimet me siguri kanë përgjegjësi”.

(el-Isra: 34)

Hadithi 690

Nga Ebu Seid El-Hudriu r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet njeriu më i keq te All-llahu në Ditën e gjykimit është ai që i zbulon fshehtësitë e gruas së vet, e pastaj ajo të tijat, dhe pastaj përhapen fshehtësitë”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 692

Nga Aishja r.a. thuhet: “Një ditë ishim ne, gratë e Pejgamberit s.a.v.s. te ai, kur u duk Fatimja r.a. , që ecte plotësisht ashtu si ecte Pejgamberi s.a.v.s. Kur e pa Pejgamberi s.a.v.s. i dëshiroi mirëseardhje dhe tha: *“Mirë se erdhe bija ime!”* e pastaj ia bëri një vend dhe e uli pranë vetes në anën e djathtë apo të majtë, e pastaj i tregoi diçka fshehtas dhe ajo qau shumë. Kur Muhammedi s.a.v.s. e pa dëshpërimin e saj të madh, për të dytën herë përsëri fshehtas i tha diçka e pastaj ajo u gëzua dhe qeshi. Unë pastaj i thashë: “Ty të zgjodhi Pejgamberi s.a.v.s. në mesin tonë dhe të tregoi ndonjë fshehtësi!”, dhe e pyeta: “Ç’është tha Pejgamberi s.a.v.s. ?” Ajo m’u përgjigj: “Nuk mund t’i zbuloj fshehtësitë e të Dërguarit të All-llahut”. Dhe pasi që Pejgamberi s.a.v.s. kishte ndërruar jetë, i thashë Fatimes: “Të betohem në hakun tim ke ti, që të më thuash tash se ç’është ka thënë i Dërguari i All-llahut, atëherë, kur nuk dëshirove të më tregosh, pra më thuaj tash”. H. Fatimja më tha: “Po. Tash mund të të tregoj. Sa i përket herës së parë, kur më tregoi fshehtazi, më tha: *“Për çdo vit Xhibrili një herë ose dy herë së bashku me të e lexon Kur’anin dhe në këtë moment dy herë më ka propozuar, unë mendoj se vdekja ime më është afruar, por ti kij frikë All-llahun dhe kij durim. Vërtet unë për ty jam paraardhës i mrekullueshëm”*. Për këtë unë kam qarë, ashtu si më ke vërejtur. Por, kur Pejgamberi s.a.v.s. e pa dëshpërimin tim të madh, atëherë për të dytën herë më pëshpëriti (më foli në vesh) dhe më tha: *“O Fatime, a nuk je e kënaqur të jesh prijëse (zonjë) e të gjitha grave besimtare, apo prijëse e grave të këtij ummeti?”* Atëherë kam qeshur dhe jam gëzuar ashtu si më ke vërejtur vetë”.

(Muttefekun alejhi)

PËR REALIZIMIN E OBLIGIMIT DHE PËRMBUSHJEN E PREMTIMI

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe realizoni obligimet, sepse obligimet kanë me siguri përgjegjësi”.

(el-Isra: 34)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe zbatoni obligimet e All-llahut për të cilat jeni ngarkuar”.
(en-Nahl: 91)

All-llahu xh. sh. thotë:

“O besimtarë, zbatoni marrëveshjet!”
(el-Maide: 1)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“O besimtarë, përse flisni atë që nuk e bëni. Tek All-llahu është shumë e urrejtur ta thoni atë që nuk e punoni”.
(es-Saff: 2-3)

Hadithi 694

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë:
“Shenjat e hipokritit janë tri: kur flet gënjen, kur premtun nuk e përmbush premtimin dhe kur zotohet e shkel zotimin”.
(Muttefekun alejhi)

Në rivajetet e Muslimit shtohet: *“Edhe nëse agjëron, falet dhe mendon se është musliman”.*

Hadithi 695

Nga Abdull-llah bin Amër ibën El-Asi r. anhumu transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Personi tek i cili gjenden këto katër (cilësi) është hipokrit i vërtetë, kurse ai, tek i cili gjendet një prej tyre, ai posedon cilësi të hipokrizisë, derisa nuk e flak atë:*

- kur flet, gënjen;
- kur premtun, nuk e përmbush premtimin;
- kur është në zënkë, sillet padrejtësisht dhe
- kur zotohet, e shkel zotimin (tradhton)”.

(Muttefekun alejhi.)

Hadithi 696

Nga Xhabiri r.a. : *“Pejgamberi s.a.v.s. më ka thënë: “Sikur të kishte ardhur pasuria nga Bahrejni, unë do ta kisha dhënë këtë, këtë dhe këtë”.* Mirëpo pasuria nga Bahrejni nuk erdhi, derisa Pejgamberi s.a.v.s. ndërroi jetë. Kur erdhi pasuria i Bahrejnit, Ebu Bekri urdhëroi që të kumtohet lajmi: *“Kujt i ka premtuar Pejgamberi s.a.v.s. diçka, ose kujt i ka mbetur borxh, le të vijë te ne”.* Unë shkova te Ebu Bekri dhe i thashë: *“Mua ma ka thënë i Dërguari i All-llahut këtë dhe këtë”.* Ebu Bekri i mori dy grushta

plot nga ai thesar (pasuri), kur i numërova, ato ishin pesëqind. Ai më tha:
“Merr dy herë aq!”

(Muttefekun alejhi)

PËR VAZHDUESHMËRINË E TRADITAVE TË MIRA

All-llahu i madhëruar thotë:

“Vërtet All-llahu nuk do ta ndryshoj gjendjen e një populli, derisa ai të mos e ndryshojë vetveten”.

(err-Ra`d: 11)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe mos u bëni si ajo, e cila e prishi tjerrin e saj pasi ta ketë dredhur fort”.

(en-Nahl: 92)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Dhe të mos jeni sikur ata të cilëve qysh më herët u është dhënë Libri. Atyre u është zgjatur koha, andaj zemrat e tyre janë bërë të ashpra”.

(el-Hadid: 16)

All-llahu xh. sh. po ashtu thotë:

“Mirëpo, ata nuk kujdesen për këtë si duhet”.

(el-Hadid: 27)

Hadithi 697

Abdull-llah ibën Amër ibën As r. anhumas thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. më ka thënë: “O Abdull-llah, mos u bëj si filani, i cili natën e shndërroj në namaz e pastaj e la edhe namazin e natës”.

(Muttefekun alejhi)

PREFEROHET QË GJATË TAKIMIT ME NJERËZ TË JESH I HARESHËM DHE I DASHUR SI ME FJALË ASHTU EDHE ME QËNDRIMIN PERSONAL

All-llahu xh. sh. thotë:

“Bëhu i butë ndaj besimtarëve”.

(el-Hixhr: 88)

All-llahu i madhëruar gjithashtu thotë:

“Por, sikur të jesh i ashpër dhe hijerëndë do të iknin prej rrethit tënd”.

(Ali Imran: 159)

Hadithi 700

Ebu Dherri r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Asnjë punë të mirë mos e nënçmo, pra edhe atë që ta takosh mikun tënd me fytyrë të qeshur”.*

(Transmeton Muslimi)

TË FOLURIT E QARTË DHE T’I SHPJEGOHET BASHKËBISEDUESIT

Hadithi 701

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. kur e thoshte një fjali, ai e përsëriste nga tri herë derisa të kuptohej prej tij. Ndërsa kur vinte në mesin e njerëzve, përshëndette me selam deri në tri herë.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 702

Aishja r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. në fjalimin e vet ishte i qartë dhe çdokush që e dëgjonte e kuptonte”.

(Transmeton Ebu Davudi)

DËGJIMI I BISEDËS SË BASHKËBISEDUESIT QË ËSHTË E NDALUAR SI DHE HESHTJA DHE PREZENTIMI I KUVENDIT TË DIJETARIT ËSHTË PREJ OBLIGIMEVE FETARE

Hadithi 703

Xherir ibni Abdil-lahi r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. në haxh-xhetul Veda më ka thënë: *“Kërko prej njerëzve që të kenë vëmendje”.* Pastaj tha: *“Mos u ktheni pas meje në pabesimtarë (kuffarë), që njëri-tjetrit t’i mëshoni në qafë”.*

(Muttefekun alejhi)

PËR PREDIKIMIN DHE MATURINË NË TË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Thirr në rrugën e Zotit tënd me urtësi dhe këshillime të mira”.

(en-Nahl: 125)

Hadithi 706

Muavije ibën El-Hakem Es-Sulemi r.a. thotë: “Derisa unë isha duke u falur me Pejgamberin s.a.v.s. një njeri prej të pranishmëve teshëtiu dhe unë thashë: “Jerhamukell-llah” (All-llahu të mëshiroftë)! Njerëzit e pranishëm më shpuan me shikimet e tyre! Unë thashë me vete: “Medet për mua, nëna ime! Ç’keni, pse më shikoni?” Ata filluan t’i rrahin gjunjët. Pasi i pashë se heshtën, unë më nuk bëra zë. Pasi që Pejgamberi s.a.v.s. u fal, dhe ai për mua ishte më i dashur se prindërit e mi. Beto hem në prindërit e mi se nuk kam parë këshillues më të mirë para dhe pas tij. Beto hem në All-llahun se ai nuk më ka përqeshur, nuk më ka fyer e as nuk më ka qortuar. ai tha: “Në këtë namaz, nuk lejohet kurrfarë të folurit prej fjalëve të njerëzve. Në këtë namaz ushtrohet vetëm tesbihi, tekbiri si dhe leximi i Kur’anit, apo ashtu si ka thënë Pejgamberi” Unë pastaj thashë: “O i Dërguari i All-llahut, unë jam shumë afër me kohën e injorancës, ndërsa tash All-llahu na dhuroi Islamin. Te ne ka njerëz të cilët shkojnë te fallxhorët!” Pejgamberi tha: “Po ti mos shko!” Unë pastaj i thashë: “Te ne ka njerëz të cilët qesin fall me shpezë!” Ai më tha: “Këto janë gjëra, të cilat ata i gjejnë në kraharorët e tyre, por ti mos e ndiq rrugën e tyre!”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 707

Irbad ibni Sarije r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. na mbajti një këshillë prej së cilës u dridhën zemrat dhe lotuan sytë”.

Ky hadith në tërësi është përmendur në kaptinën për ruajtjen e sunnetit (me numër rendor 161).

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen sahih)

DINJITETI DHE URTËSIA (MENÇURIA)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse robtë e të mëshirshmit janë ata, të cilët nëpër tokë ecin qetë, ndërsa kur u drejtohen injorantët, thonë: Paqe e qetësi!”

(el-Furkan: 63)

Hadithi 708

Aishja r.a. thotë: “Unë asnjëherë nuk e kam parë të Dërguarin e All-llahut të kapluar në të qeshur që t’i duket nofulla. Ai vetëm ka buzëqeshur”.

(Muttefekun alejhi)

ARDHJA NË NAMAZ, NË MËSIM DHE NGJASHËM ME TO PREJ IBADETEVE ME DINJITET DHE QETËSI, PA NGUTI ËSHTË VIRTYT FETAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe kush madhëron traditat e All-llahut, ajo është shenjë e zemrës fisnike”.

(el-Haxhixh: 32)

NDERIMI I MYSAFIRIT ËSHTË VIRTYT FETAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“A të ka arritur rrëfimi për mysafirët e nderuar të Ibrahimit. Kur hynë dhe thanë: ‘Paqe!’ Dhe ai tha: ‘Paqe, o njerëz të panjohur!’ Dhe ai shkoi pa u hetuar, ke familja e vet dhe solli një viç të majmë të pjekur. Ua ofroi dhe u tha: ‘A nuk e hani?’”

(edh-Dharriyat: 24-27)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe populli i tij u vërsul tek ai - të cilët edhe më parë bënë vepra të turpshme. O populli im, tha ai, ja vajzat e mia, këto janë më të pastra për ju! Frikësojuni All-llahut dhe mos më turpëroni me mysafirët e mi! Vallë a nuk paska prej jush asnjë njeri i mençur?”

(Hud: 78)

Hadithi 711

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush beson në All-llahun dhe Ditën e fundit, le ta nderojë mysafirin, dhe kush beson në All-llahun dhe Ditën e fundit, le t’i ndihmojë të afërmit, dhe kush beson në All-llahun dhe Ditën e fundit, le të flasë mirë ose le të hesht”.

(Muttefekun alejhi)

PËRGËZIMI DHE URIMI JANË VIRTYT FETAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“Përgëzoi robërit e Mi, që dëgjojnë fjalët dhe pasojnë atë më të bukurën prej tyre”.

(ez-Zumer: 17-18)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Zoti i tyre i përgëzon se do të jetë i mëshirshëm dhe mirëbërës dhe se do t’i dërgojë në Xhennet ku do të kenë kënaqësi të vazhdueshme”.

(et-Tevbe: 21)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe ne e gëzuar me një djalosh të mirë”.

(es-Saffat: 101)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Edhe Ibrahimit i patën ardhur të deleguarit tanë me lajme të mira”.

(Hud: 69)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Kurse gruaja e tij rrinte në këmbë dhe ne e përgëzuar me Is-hakun e pas Is-hakut dhe Jakubin”.

(Hud: 71)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Dhe derisa ai lutej në tempull, në këmbë, engjëjt e thirrën: All-llahu ty të përgëzoi me Jahjaun”.

(Ali Imran: 39)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe kur engjëjt i thanë: Oj Merjeme, All-llahu të përgëzon me fjalën e vet se emrin do ta ketë Mesih”.

(Ali Imran: 45)

Ka edhe shumë ajete të tjera të njohura në këtë temë, ndërsa sa u përket haditheve:

Hadithi 713

Ebu Ibrahim, i cili quhet edhe Ebu Muhammed dhe Ebu Muavije Abdull-llah ibni Ebi Evfa r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. e ka përgëzuar Hatixhen r. anha me një shtëpi në Xhennet prej margaritarëve, në të cilën nuk ka zhurmë, as monotoni e as lodhje.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 714

Nga Ebu Musa El-Eshariu r.a. , i cili mori abdest në shtëpinë e vet, pastaj doli nga shtëpia dhe tha: “Gjithsesi do ta shoqëroj Pejgamberin s.a.v.s. dhe do ta kaloj me të këtë ditë”. Shkoi në xhami dhe pyeti për Pejgamberin s.a.v.s. Të pranishmit i thanë: “Shkoi atje!” Esh’ariu tha: “Unë dola prej xhamisë dhe shkova pas tij, duke pyetur për të, derisa arrita te pusi i Erisit. Aty qëndrova te dera, derisa Pejgamberi s.a.v.s. i kreu punët e veta dhe mori abdest. Pastaj u ngrita afër tij, ndërsa ai ishte ulur në pusin e Erisit, qëndronte në mesin e lartësisë së pusit, i kishte përvjelur këmbët dhe i kishte lëshuar në pus. Unë e përshëndeta me selam, pastaj u ktheva dhe u ula te dera dhe thashë: “Vërtet sot do të jem portieri të Pejgamberit s.a.v.s.”. Pastaj arriti Ebu Bekri r.a. e shtyu derën dhe unë i thashë: “Kush është?” Tha: “Unë jam Ebu Bekri”. Unë pastaj ia ktheva: “Prit pak!” Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i thashë: “Ebu Bekri kërkon leje të hyjë!” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Lëre të hyjë dhe përgëzoje se do të shkojë në Xhennet!*” Unë pastaj u ktheva te Ebu Bekri dhe i thashë: “Urdhëro, hyr. Pejgamberi s.a.v.s. të përgëzon me Xhennet. Ebu Bekri hyri dhe u ul në anën e djathtë të Pejgamberit s.a.v.s. në pjesën e sipërme të arkës së pusit dhe të dy këmbët i shtiu në pus, ashtu siç kishte vepruar i Dërguari i All-llahut, dhe i përvoli teshat. Unë prapë u ktheva dhe u ula, dhe e lashë në shtëpi vëllain tim të marrë abdest dhe të vijë pas meje.

Atëherë kam thënë: “Nëse All-llahu xh. sh. i jep ndonjë të mirë (duke menduar në vëllain tim, i cili kishte mbetur në shtëpi duke marrë abdest), do t’i vijë”.

Kur, dikush trokiti në derë, dhe unë pyeta: “Kush është?” Ai u përgjigj: “Umeri, i biri i Hattabit!” Unë i thashë: “Prit pak!” Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. , e përshëndeta me selam, pastaj i thashë: “Umeri kërkon të hyjë!” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Lëre dhe përgëzoje me Xhennet*”. Unë u ktheva te Umeri r.a. dhe i thashë: “Urdhëro, hyr! Pejgamberi s.a.v.s. të përgëzon me Xhennet”. Ai hyri dhe u ul në anën e majtë të Pejgamberit s.a.v.s. në pjesën e epërme të pusit dhe i shtiu këmbët në të.

Pastaj unë u ktheva, u ula dhe thashë: “Nëse All-llahu ia dëshiron të mirën (mendon në vëllain e vet), do t’i vijë”.

Atëherë dikush trokiti në derë. Unë prapë pyeta: “Kush është?” Ai u përgjigj: “Uthmani, i biri i Affanit”. Unë iu përgjigja: “Prit pak!” Pastaj shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe e lajmërova për ardhjen e Uthmanit. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Lejo të hyjë dhe përgëzoje me Xhennet si dhe belanë e cila do t’i ndodhë*”. Unë u ktheva te Uthmani dhe i thashë: “Urdhëro, Pejgamberi s.a.v.s. të përgëzon me Xhennet dhe belanë e cila do

të ndodhë”. Uthmani r.a. e gjeti pjesën e epërme të pusit të mbuluar dhe u ul në anën tjetër të pusit”.

Seid ibni Musejeb thotë: “Uljen e këtyre e kam shpjeguar me varrezat e tyre”.

(Muttefekun alejhi)

Ebu Musa El-Esh’ariu në një rivajet shton: “Kur Uthmani mori vesh për lajmin e gëzuar për Xhennet, e falënderoi All-llahun xh. sh. e pastaj tha: “All-llahul Musteanu (All-llahu është Ai prej të cilit kërkoj ndihmë)”.

Hadithi 716

Ibni Shumasete thotë: “Shkuam ta vizitojmë Amër ibnil Asin r.a. të shtrirë në shtratin e vdekjes, i cili qau shumë. Pastaj e ktheu fytyrën kah muri. I biri i tij filloi t’i flasë: “O babai im! A nuk të ka përgëzuar Pejgamberi s.a.v.s. me këtë dhe këtë?” Ai u kthye me fytyrë kah ne dhe tha: “Më e vlefshmja dhe ajo në të cilën llogarisim më së shumti është fjala e dëshmisë (shehadeti) se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi s.a.v.s. është i Dërguari i Tij. Unë vërtet kalova nëpër tri periudha: E konsideroja veten se isha armiku më i madh i Pejgamberit s.a.v.s. , më dukej se askush nuk e urrente më shumë se unë, dhe në atë kohë nuk do të kishte për mua kënaqësi më të madhe veç ta mbyjtja Pejgamberin. Sikur të vdisja në atë gjendje, do të isha me siguri gjithmonë në Xhehennem. Mirëpo, kur All-llahu e vendosi Islamin në zemrën time, shkova te Pejgamberi dhe i thashë: “Shtriye dorën e djathtë që të betohem (zotohem)”. Ai e shtriu dorën e tij të djathtë, ndërsa unë e tërhoqa dorën time. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Ç’ke o Amër?” Unë pastaj i thashë: “Dua të të kushtëzoj!” Pejgamberi u përgjigj: “Kushtëzo ç’të duash!” Unë pastaj i thashë: “Dua që të më falen gabimet!” Pejgamberi tha: “A nuk e di se Islami rrënon (shlyen) çdo gjë që ka qenë më parë? A nuk e di ti se hixhreti rrënon çdo gjë që ka qenë më parë? A nuk e di se haxhxi rrënon çdo gjë që ka qenë më parë?” Për mua atëherë nuk kishte njeri më të dashur se Pejgamberi s.a.v.s. si dhe më të madh se ai në sytë e mi. Unë nuk mundesha t’i ngop sytë me të për shkak të respektit që kisha ndaj tij. Sikur të më pyet sot dikush që ta përshkruaj, nuk do të mundesha ta bëj, për arsye se unë nuk i kam ngopur sytë e mi me të. Sikur të kisha vdekur në atë gjendje me siguri do të shpresoja që të jem prej xhennetlinjve.

Pastaj ishte periudha (e tretë), isha i ngarkuar në vende udhëheqëse me përgjegjësi (veli) dhe nuk e di gjendjen time si jam gjendur gjatë kësaj kohe. Për këtë kur të vdes, të mos më përcjell mua vajtimi e as zjarri, ndërsa kur të më varrosni, hidheni mbi mua dheun nga pak, pastaj qëndroni rreth

varrit tim aq sa të mund të prehet kurban i dhe të copëtohet mishi i tij, që të heq mërzinë me ju deri sa të shoh se me çka t'ju drejtohem të dërguarve të Krijuesit tim”.

(Transmeton Muslimi)

PËRSHËNDETJA ME MIKUN DHE POROSIA PARA NDARJES PËR SHKAK TË UDHËTIMIT OSE PËR DIÇKA TJETËR, LUTJA PËR TË SI DHE KËRKIMI I LUTJES PREJ TIJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe Ibrahim i ua porositi këtë bijve të vet, si edhe Jakubi: ‘O bijtë e mi, All-llahu ua ka zgjedhur fenë, assesi mos vdisni ndryshe, vetëm si muslimanë!’ A ishit ju dëshmitarë (të pranishëm) kur i erdhi Jakubit momenti i vdekjes dhe u tha djemve të vet: ‘Çka do të adhuroni pas meje?’ Do të adhurojmë, i thanë ata, Zotin tënd dhe Zotin e të parëve të tu, Ibrahimit dhe Ismailit e Is-hakut, vetëm një Zot, dhe ne atij i jemi dorëzuar”.

(el-Bekare: 132-133)

Hadithi 717

Ebu Sulejman Malik ibni El-Huvejrith r.a. thotë: “Shkuam te i Dërguari i All-llahut dhe të gjithë ne ishim të ri dhe të një mosheje. Te ai qëndruam njëzet netë, ndërsa Pejgamberi s.a.v.s. ishte i mëshirshëm dhe i dashur. ai mendoi se na ka marrë malli për familjet tona, andaj na pyeti kë kemi prej familjes e ne i treguam, pastaj ai tha: “*Kthehuni te familjet tuaja dhe rrini me ta, mësoni dhe urdhëroni ata (në të mira) dhe faleni këtë namaz në këtë kohë dhe namazin tjetër në kohën tjetër. E kur të vijë koha e namazit, njëri prej jush le ta thërrasë ezanin e më i moshuari nga ju le të dalë imam”.*

(Muttefekun alejhi)

Buhariu shton në një rivajet: “*Faluni ashtu sikurse më keni parë duke u falur!*”

Hadithi 718

Umer ibni Hattabi r.a. thotë: “Kërkova leje prej Pejgamberit s.a.v.s. për kryerjen e Umres (vizita e Qabes jashtë kohës së haxhxhit), më lejoi dhe më

tha: “Mos na harro o vëlla, nga lutjet e tua!” Ai e tha një fjalë e cila më gëzoi më tepër se sa të bëhej e tërë bota imja”.

Në një rivajet tjetër Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Shoqërona neve, vëlla, me ty në lutjet tua!*”

(Këtë hadith e transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë se është hadith hasen sahih)

Hadithi 721

Enesi r.a. thotë: “Erdhi një njeri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: “Unë kam vendosur të udhëtoj, më përgatit me diçka”. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*All-llahu të përgatitë me devotshmëri (takvallëk)!*” Njeriu prapë tha: “Shto diçka tjetër!”. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Dhe t’i faltë mëkatet!*”. “Shto prapë!”. I Dërguari i All-llahut tha: “*Dhe ta lehtësoftë ty të mirën (hajrin), kudo që të jesh!*”

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen)

PËR UDHËZIMIN DHE KËSHILLIMIN

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe konsultohu me ta në punë!”

(Ali Imran: 159)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe ata konsultohen mes veti për punët e veta”.

(esh-Shura: 35)

Hadithi 722

Xhabiri r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. na mësonte istiharen (të kërkuarit e asaj që është më së miri)) në të gjitha gjërat, ashtu sikurse na i mësonte suret e Kur’anit. Ai thotë: “*Kur dikush prej jush dëshiron të bëjë diçka, le të falë dy rekate, jashta farzit, pastaj le të thotë: “O Zoti im, Ty të drejtohem që të më orientosh me dijen Tënde për atë që është më mirë për mua. Ty të drejtohem që të më japësh fuqi për kryerjen e punëve të mira, me fuqinë Tënde, kërkoi dhuntinë Tënde të pakufishme, Ti je i Gjithëfuqishëm, ndërsa unë nuk kam fuqi, Ti je Ai që posedon dituri, ndërsa unë nuk di dhe Ti je Ai që i di të fshehtat. O Zoti im, nëse sipas dijenisë Tënde, kjo punë është e mirë (hajr) për mua, për fenë time, jetën time si dhe për përfundimin tim - ose të thotë: Për këtë jetën time kalimtare dhe për jetën e ardhshme të amshueshme - atëherë Ti më ndihmo në këtë punën time, lehtësoma mua dhe bëre atë të begatshme.*”

Po, nëse në dijeninë Tënde e di, se kjo punë për mua është e dëmshme (sherr), në fenë time, në jetën time dhe në përfundimin tim - ose të thotë: Në këtë jetë timen si dhe jetën e ardhshme të përhershme - atëherë largoje atë prej meje dhe më largo mua nga ajo. Më cakto mua të mirën (hajrin) kudo qoftë, pastaj më bëj të kënaqur me të”.

Transmetuesi thotë se lutësi e shpreh dëshirën e vet.

(Transmeton Buhariu)

SHKUARJA NË NAMAZIN E BAJRAMIT, NË VIZITË TË TË SËMURIT, HAXHXHIUT, GAZIUT-LUFTËTARIT, NË XHENAZE SI DHE TË NGJASHME ME TO, NË NJË RRUGË, NDËRSA KTHIMI NGA KËTO TË BËHET NË DREJTIME TJERA, PËR SHKAK TË SHTIMIT TË VENDEVE NË TË CILAT BËHET IBADET

Hadithi 723

Xhabiri r.a. thotë: “Në ditën e Bajramit, Pejgamberi s.a.v.s. e ndërronte drejtimin e kthimit të vet”.

(Transmeton Buhariu)

Ky hadith do të thotë se i Dërguari i All-llahut shkante në një rrugë, ndërsa kthehej në shtëpi nga një rrugë tjetër.

Hadithi 724

Nga Ibni Umeri r. anhumat tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. (në Medinë) shkante rrugës “Tarikush-shexhere”, ndërsa kthehej rrugës Muarrese “Tarikul-muarres”. Kur hynte në Mekë, hynte grykës së sipërme, ndërsa dilte grykës së poshtme.

(Muttefekun alejhi)

NË CILAT PUNË KANË PËRPARËSI PJESËT E DJATHTA E NË CILAT PJESËT E MAJTA TË TRUPIT

Është e njohur se është mustehab t’u jepet përparësi organeve të djathta në të gjitha punët e ndershme si: abdesti, gusli, tejjemmumi, veshja e rrobave, mbathja e këpucëve, teshave të brendshme, hyrja në xhami, përdorimi i misvakut (brushës së dhëmbëve), prerja e thonjve, shkurtimi i mustaqeve, mënjanimi i qimeve nga vendet e mbuluara të trupit, qethja e

flokëve, dhënia e selamit në namaz, në ushqim e pije, përshëndetje, kapjen e Haxheri Esvedit, daljen nga nevojtorja, për çdo marrje dhe dhënie etj.

Është mustehab t'u jepet përparësi organeve të majta në punët e kundërta me ato që i përmendëm si: pështyerja në të majtë, hyrja në nevojtoare, dalja nga xhamia, z bathja e këpucëve, teshave të brendshme, rrobave, gjatë istinxhait (pastrimit të organeve të nevojës së madhe dhe të vogël), si dhe të gjitha punëve të pastra.

All-llahu i madhëruar thotë:

*“Ai të cilit do t'i jepet libri në dorën e djathtë të tij, do të thotë:
‘Ja, lexomani librin tim!’”*

(el-Hakka: 19)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Dhe ata të djathtët, e çka di ti se kush janë të djathtët? Po të majtët, kush janë të majtët”

(el-Vakia: 8-9)

Hadithi 725

Aishja r. anha thotë: “Pejgamberit s.a.v.s. i pëlqente përdorimi i pjesëve të djathta të trupit në të gjitha çështjet e tij: në gjërat e pastra, ecje si dhe në mbathje”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 726

Aishja r. anha thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. e përdorte dorën e djathtë për punët e pastra dhe ushqim, ndërsa dorën e majtë e përdorte për punët e pastra dhe izjet”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 728

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur të mbatheni, filloni me të djathtën tuaj, ndërsa kur të zbatheni, filloni me të majtën, le të jetë e djathta e para që mbathet dhe e mbrama që zbathet*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 729

Nga Hafsjja r. anha tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. përdorte dorën e djathtë për ushqim, pije dhe veshje, ndërsa dorën e majtë për gjërat e tjera.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe të tjerët)

Hadithi 730

Nga Ebu Hurejre r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur të visheni dhe kur të merrni abdest, filloni me të djathtat tuaja”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, hadith sahih)

LIBRI PËR NORMAT E USHQIMIT

FILLIMI ME EMRIN E ALL-LLAHUT DHE MBARIMI ME FALËNDERIMIN E TIJ

Hadithi 733

Nga Aishja r. anha tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur dikush prej jush fillon të hajë, le ta përmend emrin e All-llahut të madhëruar, por nëse harron ta përmend në fillim të ngrënies, atëherë le të thotë: “Me emër të All-llahut në fillim dhe në mbarim të ushqimit (Bismil-lahi evvelehu ve ahirehu)”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 734

Xhabiri r.a. thotë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Kur një njeri hyn në shtëpinë e vet dhe e përmend emrin e All-llahut xh. sh. para se të hyjë, si dhe para se të hajë, atëherë shejtani do t’u thotë shokëve të vet: “Këtu nuk keni as të nderitur e as ushqim”. Ndërsa kur një njeri hyn në shtëpinë e vet, por nuk e përmend emrin e All-llahut xh. sh. para se të hyjë, atëherë shejtani thotë: “Keni gjetur vend për të nderitur”. Ndërsa kur njeriu nuk e përmend emrin e All-llahut xh. sh. para se të hajë, atëherë shejtani u thotë shokëve të vet: “Keni gjetur të nderitur dhe ushqim”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 735

Hudhejfeja r.a. thotë: “Ne, kur prezentonim në ushqim së bashku me të Dërguarin e All-llahut, nuk e zgjatnim dorën në ushqim, para se t’ia fillonte Pejgamberi s.a.v.s. Njëherë ishim duke ngrënë së bashku me Pejgamberin s.a.v.s. dhe erdhi një shërbëtorë (xharije), sikur e shtyrë nga dikush, erdhi dhe deshi ta vërë dorën e saj në ushqim, por Pejgamberi s.a.v.s. e kapi për dore. Pastaj erdhi një beduin (malësor), sikur i shtyrë nga dikush, edhe këtë Pejgamberi s.a.v.s. e kapi për dore e pastaj tha: “Vërtet, shejtanit i lejohet të hajë në ushqim nëse në të nuk është përmendur emri i All-llahut. Shejtani ka ardhur me këtë shërbëtorë që të hajë së bashku me të, dhe

për këtë unë e kapa për dore (e pengova të hajë), pastaj shejtani erdhi me këtë beduin, që nëpërmes tij të hajë, prandaj edhe këtë e kapa për dore, e pengova. Pasha Atë, në dorën e të cilit është shpirti im, vërtet është dora e tij (shejtanit) në dorën time, me duart e tyre (të shërbëtores dhe beduinit) nuk kam vepruar me dëshirën time, por me urdhrin e Tij i kam penguar që të hanë me ne, pa e përmendur emrin e All-llahut”. Pastaj i Dërguari i All-llahut e përmendi emrin e All-llahut të Madhëruar”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 736

Umejje bin Mahshia Es-Sahabiu r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. ishte ulur dhe një njeri pranë tij hante pa e përmendur emrin e All-llahut para se t’ia fillojë të hajë ushqim. Pasi gati kishte kryer ngrënien, kur e afroi kafshatën e fundit te goja tha: “Bismil-lahi evvelehu ve ahirehu”. (Me emër të All-llahut në fillim dhe në përfundim të ushqimit). Pejgamberi s.a.v.s. qeshi, pastaj tha: “Shejtani hante vazhdimisht me të, por kur e përmendi emrin e All-llahut, e volla gjithë atë që e kishte në barkun e vet”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Nesaiu)

Hadithi 737

Nga Aishja r. anha thuhet: “Pejgamberi s.a.v.s. ishte duke ngrënë ushqim me gjashtë shokët e vet. Erdhi një nomad dhe e hëngri ushqimin me dy kafshata. Pejgamberi s.a.v.s. u tha shokëve të vet: “*Sa i përket atij, sikur ta kishte përmendur emrin e All-llahut do t’u kishte mjaftuar edhe juve*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen sahih)

Hadithi 738

Nga Ebu Umame r.a. bëhet e ditur se Pejgamberi s.a.v.s. kur e çonte sofrën e vet, thoshte: “*Falënderimi i qoftë All-llahut në ushqimin e mjaftueshëm (bollëk) të mirë e të pastër dhe të begatshëm, nga i cili Krijuesi ynë nuk na ka bërë të panevojshëm dhe të mjaftueshëm*”.

(Transmeton Buhariu)

NËNÇMIMI I USHQIMIT ËSHTË I PALEJUESHËM ANDAJ PREFEROHET LAVDIMI I TIJ

Hadithi 740

Nga Ebu Hurejre r.a. thuhet: “Pejgamberi s.a.v.s. asnjëherë nuk ka përmendur të meta në ushqim, nëse i ka ardhur i shijshëm e ka ngrënë, e nëse nuk e ka pëlqyer e ka lënë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 741

Nga Xhabiri r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. kërkoi nga familja e vet t’i sjellin për ushqim erëza, por ata i thanë: “Nuk kemi asgjë tjetër përveç uthullës”. Pejgamberi s.a.v.s. atëherë kërkoi uthull, pastaj filloi të hajë duke thënë: “*Sa të mira janë erëzat dhe uthulla, sa të mira janë erëzat dhe uthulla!*”

(Transmeton Muslimi)

I FTUARI NË ZIAFET ËSHTË I OBLIGUAR TA LAJMËROJ TË PAFTUARIN TË CILIN E KA MARRË ME VETE DHE TË KËRKOJ LEJE

Hadithi 743

Ebu Mes’ud El-Bedriu r.a. thotë: “Një njeri e ftoi Pejgamberin s.a.v.s. në një ziafet, të cilin e kishte përgatitur për të dhe për katër të tjerë, kështu që Pejgamberi s.a.v.s. ishte prej atyre të pestëve i pesti, por i ishte bashkangjitur edhe një njeri gjatë rrugës për në ziafet. Kur arritëm te dera e të zotit të ziafetit, Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Ky na është bashkangjitur gjatë rrugës, pra nëse e lejon edhe këtë lejoje, e nëse jo, atëherë ky le të kthehet!*” Atëherë i zoti i shtëpisë tha: “Gjithsesi unë e lejoj, o i Dërguari i All-llahut (që të jetë së bashku me ne në ziafet)”.

(Muttefekun alejhi)

OBLIGIMI I NGRËNIES PARA VETES SI DHE I SJELLJES SË MIRË GJATË USHQIMIT

Hadithi 744

Umer ibni Ebi Selem r. anhuma thotë: “Isha fëmijë dhe nën mbikëqyrjen e Pejgamberit s.a.v.s. në shtëpinë e tij. Njëherë, para se t’ia fillojmë ushqimit, zgjata dorën në një enë të ushqimit, por Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “*Djalosh, thuaj ‘Bismil-lah’, përmende emrin e All-llahut, ha me dorën e djathtë dhe ha para vetes*”.

Hadithi 745

Seleme ibni Ekva r.a. tregon se një njeri ka ngrënë te Pejgamberi s.a.v.s. me dorën e majtë, e i Dërguari i All-llahut i tha: *“Ha me dorën e djathtë!”* Ai tha: *“Nuk mundem!”* Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“Si nuk mundesh, nuk të pengon asgjë përveç mendjemadhësisë!”* Pas kësaj, njeriu nuk e afroi dorën e majtë te goja”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I NGRËNIES SË DY HURMAVE NË TË NJËJTËN KOHË KUR HAHET NË SHOQËRI

Hadithi 746

Xhebelete bin Suhajm thotë: *“Një vit të urisë kam ngrënë hurma me Ibni Zubejrin. Pranë nesh kaloi Abdull-llah ibni Umeri r. anhumia e ne ishim duke ngrënë hurma, ndërsa ai na tha: “Mos i hani nga dy hurma menjëherë, sepse Pejgamberi s.a.v.s. ka ndaluar që të hahen nga dy hurma përnjëherë”, pastaj thotë: “Përveç nëse njeriu ia lejon vëllait të vet ngrënien e dy hurmave menjëherë”.*

(Muttefekun alejhi)

URDHËROHET NGRËNIA PREJ SKAJIT TË ENËS, NDËRSA NDALOHET FILLIMI I NGRËNIES PREJ MESIT TË SAJ

Hadithi 749

Abdull-llah ibën Busr r.a. thotë: *“Pejgamberi s.a.v.s. kishte një enë që quhej “El-garrau”, të cilën e çonin katër persona (sini apo sofrë). Pasi që as’habët e falnin namazin e paradrekës (Salatu-d-Duha) e binin sofrën e madhe (me përshesh me valë) dhe uleshin të pranishmit rreth saj. Kur ishte numri i madh, atëherë Pejgamberi s.a.v.s. ulej në gjunj (që të ulen sa më shumë). Një beduin, i cili e kishte vërejtur, pyeti: “Çfarë ulje është kjo?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Vërtet All-llahu mua më ka bërë rob të ndershëm e nuk më ka bërë tiran kokëfortë”. Pastaj tha: “Hani prej skajit të enës dhe lenë mesin e saj që të keni bereqet në ushqim!”*

(Transmeton Ebu Davudi)

PËR MOSPREFERIMIN E NGRËNIES DUKE QENË I MBËSHTETUR

Hadithi 751

Enesi r.a. thotë: “E kam parë Pejgamberin s.a.v.s. të ulur në pjesën e mbrapme të trupit duke ngrënë hurma”.

(Transmeton Muslimi)

MUSTEHABET DHE EDUKATA E TË NGRËNIES

Preferohet ngrënia me tre gishta dhe lëpirja e gishtërinjve me yndyrë, ndërsa është mekruh (nuk preferohet) fërkimi i tyre para ngjyerjes, është mustehab që të fshihet ena, gjithashtu mustehab është marrja dhe ngrënia e kafshatës që të bie nga sofa, si dhe lejohet fshirja e tyre me ushqim tjetër.

Hadithi 754

Xhabiri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka urdhëruar lëpirjen e gishtërinjve si dhe lëpirjen e enës dhe ka thënë: “*Ju nuk e dini se në cilin ushqim gjendet bereqeti*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 755

Xhabiri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Nëse dikujt prej jush i bie kafshata e bukës, le ta marrë dhe le ta pastrojë nëse në të ka ndonjë send, pastaj le ta hajë, e mos t’ia lejë atë shejtanit. Kur ta kryejë ushqimin, mos t’i fshijë gishtërinjtë me faculetë derisa të mos i lëpijë, sepse nuk e di se në cilin ushqim është bereqeti*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 757

Enesi r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. hante ushqim, i lëpinte gishtërinjtë e vet tri herë dhe thoshte: “*Nëse bie ndonjë kafshatë e juaj duhet marrë atë dhe duhet pastruar nëse në të ka diçka, dhe duhet ngrënë e të mos i lihet shejtanit*”. Ai na urdhëroi që ta fshijmë tepsinë dhe tha: “*Ju nuk e dini se në cilin ushqim tuajin është bereqeti*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 758

Nga Seid ibni El-Harith tregohet se e ka pyetur Xhabirin r.a. rreth prishjes abdestit me prekjen e ushqimit që e ka kapë zjarri, me ç’rast ai u

përgjigj: “Jo! Vërtet në në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. nuk gjenim ushqim të tillë, vetëm në raste të rralla, por edhe sikur të gjenim, në në atë kohë nuk kishim façoleta, përveç skajeve të teshave të duarve dhe këmbëve tona. Pastaj faleshim dhe nuk merrnim abdest”.

(Transmeton Buhariu)

EDUKATA DHE SJELLJA GJATË PIJES

Mustehab është që para pijes të mënjanohet çdo send që ka rënë, e sidomos ajo e cila është e dëmshme apo infektuese, edhe nëse kjo kërkon fryrje në enë, apo nga ana e jashtme e enës. Mustehab është që të mbahet dora e djathtë para pijes.

Hadithi 761

Nga Enesi r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. merrte frymë kur pinte ujë nga tri herë.

(Muttefekun alejhi)

Merrte frymë jashtë enës së ujit. Transmetuesi nuk e ka përmendur shkakun.

Hadithi 762

Nga Ibni Abbasi r. anhumat tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mos pini përnjëherësh ashtu siç pijnë kafshët, por pini me dy ose me tre (gllënjka) së bashku. Përmendni emrin e All-llahut kur të filloni, dhe falënderoni All-llahun kur ta përfundoni (pirjen)”*.

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen)

Hadithi 763

Nga Ebu Katade tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar frymëmarrjen në enë.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 765

Nga Sehl ibni Sa'd r.a. tregohet se Pejgamberit s.a.v.s. i kishin sjellur diçka për të pirë, piu prej saj, por në anën e djathtë kishte një djalosh, ndërsa në anën e majtë ishin disa njerëz të moshuar, e i Dërguari i All-llahut i tha djaloshit: *“A më lejon mua që së pari t'u jap këtyre?”* Djaloshi u përgjigj: *“Jo, për All-llahun, unë askujt nuk i jap përparësi në atë që më takon prej teje”*. Pejgamberi s.a.v.s. me dorën e vet i dha të pijë”.

Ky djalosh ishte ibni Abbasi

(Muttefekun alejhi)

PËR MEKRUHET (QORTIMET) PARA PIJES

Mekruh është pirja nga ena e mbyllur, sikurse kanë qenë ibrikët, nga gryka e tyre, natyrisht se ky mekruh është mekruh tenzihi e jo tahrimi.

Hadithi 766

Nga Ebu Seid El-Hudriu r.a. tregohet: “I Dërguari i All-llahut ndaloi kthimin e grykës së enëve për pije”. (Fjala është për enë për pije prej lëkure, kur gryka e saj kthehet ashtu që pjesa e brendshme të dalë jashtë).

(Muttefekun alejhi)

FRYRJA NË ENËN ME UJË ËSHTË E NDALUAR

Hadithi 769

Nga Ebu Seid El-Hudriu r.a. tregohet se Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar fryrjen në ujë. Një njeri ka thënë: “Qimen të cilën e shoh në enë?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Derdhe atë!*” Njeriu tha: “Unë nuk ngopem me një frymëmarrje”. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Largoje atëherë enën nga goja jote (dhe merr frymë!)*”

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen)

PIRJA ULUR ËSHTË MË E MIRË, POR LEJOHET EDHE PIRJA NË KËMBË

Hadithi 771

Ibni Abbasi r.a. thotë: “I dhash ujë Pejgamberit s.a.v.s. prej Zemzemit dhe ai piu duke qëndruar në këmbë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 775

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka ndaluar që njeriu të pijë ujë në këmbë. Katade thotë: “E pyetëm Enesin: ‘E ngrënia e ushqimit?’” Enesi u përgjigj: “Ajo është edhe më e keqe dhe më e shëmtueshme!”

(Transmeton Muslimi)

Në një rivajet të Muslimit thuhet se Pejgamberi s.a.v.s. e ka qortuar dhe e ka ndaluar pirjen në këmbë.

Hadithi 776

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Asnjëri prej jush të mos pijë në këmbë, e nëse harron, le ta kthejë*”.

(Transmeton Muslimi)

PREFEROHET QË UJËDHËNËSI TË PIJË I FUNDIT

Hadithi 777

Ebu Katade r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Ai që i shërben njerëzit në pije, pin i fundit*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

ENËT PËR PIJE

Lejohet pirja nga të gjitha enët e pastra, përveç enëve të arta dhe të argjendta. Lejohet pirja e ujit nga burimi pa e përdorur enën ose dorën e vet. Ndalohet përdorimi i enës së artë dhe të argjendtë në pije dhe ushqim si dhe në të gjitha përdorimet tjera.

Hadithi 779

Abdull-llah ibni Zejdi r.a. thotë: “*Na erdhi Pejgamberi s.a.v.s. e i qitëm ujë në një enë bakri dhe ai mori abdest*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 780

Xhabiri r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka shkuar te një njeri prej Ensarëve dhe me te ishte një shok i tij. Pejgamberi s.a.v.s. i tha zotit të shtëpisë, ensariut: “*Nëse ke ujë prej mbrëmë në kirbe (kirbe është enë prej lëkure për ujë që i ngjan janxhikut), e nëse jo, ne do të pimë ujë nga burimi uji që ka qëndruar në kirbe është më i ftohtë*”.

(Transmeton Buhariu)

LIBRI PËR MËNYRËN E TË VESHURIT

Ç'RROBA DHE Ç'NGJYRA PREFEROHEN TË VISHEN

Mustehab është veshja e rrobave të bardha, por lejohet veshja e ngjyrës së kuqe, të gjelbër, të verdhë, të zezë. Lejohet që rrobat të jenë prej pambukut, lirit, fijeve të leshit si dhe të materieve të tjera, përveç mëndafshit.

All-llahu i madhëruar thotë:

“O djemtë e Ademit! Ju kemi dhënë rroba që t’i mbuloni vendet tuaja të turpshme dhe veshje për zbukurim, mirëpo rrobat e devotshmërisë janë më të mirat. Ato janë disa argumente të All-llahut që ndoshta të mbliidhni mend”.

(el-A’raf: 26)

All-llahu i madhëruar prapë thotë:

“U jap edhe veshje që ju mbron nga të nxehtit, ju jap parzmorë që t’ju mbrojnë në luftë”.

(en-Nahl: 81)

Hadithi 783

Ibni Abbasi r. anhumat tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vishuni me rroba të bardha, sepse ato janë veshja më e pastër dhe më e mirë e juaja. Në tesha të bardha mbështillni të vdekurit tuaj”.*

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen sahih)

Hadithi 786

Ebu Xuhajfe, Vehb ibni Abdil-lah r.a. thotë: *“E kam parë Pejgamberin s.a.v.s. në Mekë, në Ebtah (vend afër Mekës), në tendën e tij të kuqe prej lëkure. Doli Bilalli me ujën për abdest. Disave u kullonte uji i abdestit, e disa e fshinin. Atëherë doli Pejgamberi s.a.v.s. që kishte veshur një pallto të kuqe. Sikur edhe tash i shoh kërcinjtë e tij të bardhë. Mori abdest, ndërsa Bilalli e thirri ezanin. Unë e përcillja se çka flet me gojën e vet, duke u kthyer herë në të djathtë e herë në të majtë: “Ejani në namaz, ejani në shpëtim!” Pastaj e vuri para vet një shkop të shkurtër, doli përpara dhe u fal. Para tij kalonin qentë dhe gomarët pa pengesë”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 787

Ebu Remthe Rifaatut -Tejmijje thotë: *“Unë e kam parë të Dërguarin e All-llahut të veshur me dy rroba të gjelbra”.*

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

Hadithi 788

Xhabiri r.a. tregon se: “Pejgamberi s.a.v.s. ditën e çlirimit të Mekës ka hyrë në të me çallmë të zezë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 789

Ebu Remthe Rifaatut -Tejmijje r.a. thotë: “Sikur tash jam duke e parë të Dërguarin e All-llahut me çallmë të zezë, anët e së cilës preknin në krahët e tij”.

(Transmeton Muslimi)

Në një rivajet tjetër të tij thuhet se Pejgamberi s.a.v.s. kur u foli të pranishmëve, e kishte çallmën e zezë.

Hadithi 791

Aishja r. anha thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. doli një ditë në mëngjes i veshur me një pallto lara-lara prej gëzofi të zi leshi”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 792

Mugire ibni Shu’be r.a. thotë: “Një natë udhëtova me të Dërguarin e All-llahut, e ai më tha: “*A ke ujë?*” Unë iu përgjigja: “Po!” Ai atëherë zbriti prej kafshës kalëruese të vet dhe shkoi larg derisa më nuk dukej nga terri i natës, pastaj u kthye. Unë atëherë ia përgatita një enë me ujë dhe ai e lau fytyrën e vet, por pasi e kishte veshur një xhybe prej leshi, nuk mundej t’i nxirrte duart, derisa i përvjeli mëngët nga ana e poshtme e xhybes. Pastaj i lau bërrylat dhe i dha mes-h kresë. Unë desha t’i ndihmoj që t’i heq të dy mestet, e ai tha: “*Lëre, i kam mbathur në këmbë të pastra*”, atëherë vetëm iu ka dhënë mes-h mesteve”.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet tjetër thuhet se Pejgamberi s.a.v.s. kishte të veshur xhyben e Shamit me mëngë të ngushta. Ndërsa në një rivajet tjetër se kjo ka ndodhur në betejën e Tebukut.

PËR GJATËSINË E KËMISHËS, MANGËVET, IZARIT, ANËVE TË ÇALLMËS DHE NDALIMIN E ZGJATJES PËR SHKAK TË MENDJEMADHËSISË

Hadithi 794

Esmā bint Jezid El-Ensari r. anha thotë: “Mangët e këmishës së Pejgamberit s.a.v.s. ishin të gjata deri ke nyjat”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen)

Hadithi 797

Ebu Hurejre r.a. thotë: “Çka është nën zogthin e këmbës prej veshjeve e ka vendin në zjarr”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 798

Ebu Dherri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Treve All-llahu xh. sh. nuk do t’u flasë Ditën e gjykimit, as që do t’i shikojë, e as nuk do t’i falë, por do t’i dënojë shumë ashpër*”. Tha: “Këtë i Dërguari i All-llahut e ka përsëritur tri herë”, e Ebu Dherri ka thënë: “Kanë dështuar dhe kanë pësuar ata, e kush janë ata, o i Dërguari i All-llahut?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Ai që me rroba shet mendjemadhësi, ai që bën intriga dhe shpifje dhe ai që e shet pasurinë e vet duke u betuar rrejshëm*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 800

Ebu Xhurej, Xhabir ibni Sulejm r.a. thotë: “Kam parë një njeri, nga i cili njerëzit nuk e largonin shikimin e tyre, dhe çdo gjë që ai thoshte, ata e pranonin me zemër”. Pyeta: “Kush është ky?” Ata më thanë: “I Dërguari i All-llahut!” Unë atëherë i thashë dy herë: “Alejkes-selamu ja Resulull-llah!” (Në ty qoftë paqja, o i Dërguari i All-llahut!), e ai më tha: “*Mos thuaj: ‘Alejkes-selamu’, sepse ‘alejkes-selamu’ është përshëndetje e të vdekurve, por thuaj: ‘Es-selamu alejke’*”. Transmetuesi pastaj vazhdon e thotë: “Unë atëherë i thashë: “A je ti i Dërguari i All-llahut?” Ai më tha: “*Unë jam i Dërguari i All-llahut, i cili nëse të ndodhë ndonjë fatkeqësi dhe ti e thërret në ndihmë, Ai do ta largojë ty atë fatkeqësi, e nëse të ndodhë e keqja e vitit, dhe ti e thërret në ndihmë, Ai do ta bëjë vitin të begatshëm, nëse ti gjendesh në ndonjë mal apo shkretëtirë dhe e humb kafshën tënde, nëse e thërret Atë në ndihmë, Ai do ta kthejë*”. Transmetuesi tregon: “Unë pastaj i thashë: “Më obligo me diçka!” Ai më tha: “*Mos e fyej askënd!*”, dhe vërtet pas kësaj askënd nuk e kam fyer, qoftë i lirë apo rob, qoftë deve apo dele. “*Mos e nënçmo asnjë të mirë, të flasësh fytyrëqeshur me vëllain tënd, sepse edhe ajo është prej gjërave të mira. Ngrite izarin tënd deri në kërçik, e nëse këtë nuk e don, atëherë deri në zogth të këmbës. Ruaju nga veshja tejet e gjatë, sepse ajo është shenjë e mendjemadhësisë, ndërsa All-llahu nuk i do mendjemëdhenjtë. Nëse dikush të fyen dhe të turpëron me atë që e di te ti, ti mos e turpëro me atë që e di te ai. Vërtet turpi do të bie mbi të*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu me isnad të vërtetë, ndërsa Tirmidhiu thotë: hadith hasen sahih)

NUK ËSHTË MIRË TË STOLISEN RROBAT

Hadithi 806

Muadh ibni Enes r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e lë stolisjen me rroba për shkak të modestisë ndaj All-llahut, edhe pse ka mundësi për të, All-llahu do ta thërrasë Ditën e gjykimit para gjithë krijesave dhe do t’i ofrojë të zgjedhë çfarëdo rroba të imanit për t’i veshur*”.

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen)

MUSTEHAB ËSHTË VESHJA ME MATUR

Mustehab është që në veshje të ndiqet mesatarja, të mos kalohet në ekstrem, i cili vie në kundërshtim me zakonet dhe traditat, apo të cilat nuk përputhen me mësimet e shariatit.

Hadithi 807

Nga Amër ibni Shuajbi, nga babai i tij dhe nga gjyshi i tij, transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtet All-llahu dëshiron të shohë gjurmën e begative të Tij në robin e vet*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen)

PËR NDALIMIN E VESHJES SË MESHKUJVE ME RROBA TË MËNDAFSHTA DHE ULJEN NË VENDIN E SHTRUAR ME MËNDAFSH, SI DHE LEJIMIN E RROBAVE TË MËNDAFSHTA PËR FEMRA

Hadithi 809

Umer bin Hattabi r.a. thotë: “E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “*Vërtet, mëndafshin e vesh ai që nuk ka fat*”.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet të Buhariut thuhet: “*Ai që nuk ka fat në ahiret*”.

Hadithi 810

Enesi r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e ka veshur mëndafshin në këtë botë, nuk do ta vesh atë në botën e ardhshme (ahiret)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 812

Ebu Musa El-Eshariu r.a. thotë se: “Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Veshja e mëndafshit dhe e arit është e ndaluar për meshkujt e ummetit tim, ndërsa u lejohej femrave*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

LEJOHET VESHJA E MËNDAFSHIT PËR TË ZGJEBOSURIT

Hadithi 814

Enesi r.a. thotë: “I Dërguari i All-llahut ua lejoi veshjen e rrobave të mëndafshita Zubejrit dhe Abdurrahman ibni Avfit, për shkak të zgjebes që e kishin”.

(Muttefekun alejhi)

NDALOHET SHTRUARJA E LËKURËS SË TIGRAVE, HIPJA DHE ULJA MBI TË

Hadithi 815

Muaviu r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Mos hipni në shalë mëndafshi e as në atë prej lëkurës së tigrin*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe të tjerët me isnad të mirë: hadith hasen)

Hadithi 816

Ebul Melih nga babai i tij thotë se Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar përdorimin e lëkurës së luanit.

(Transmeton Ebu Davudi, Tirmidhiu dhe të tjerët me isnad të mirë)

Në rivajetin e Tirmidhiut thuhet: “E ka ndaluar shtruarjen e lëkurës së luanit”.

PËR EDUKATËN E TË FJETURIT DHE TË NDENJURIT SHTRIRË

Hadithi 819

Berra ibni Azib r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. më ka thënë: “*Kur të shkosh në shtrat, merr abdest sikurse për namaz, e pastaj shtriju në anën e djathtë dhe thuaj: ‘O Zoti im, Ty të dorëzohem me shpirtin tim, te Ti drejtohem me fytyrën time, Ty të autorizoj për çështjen time, Ty të dorëzohem për dëshirat dhe peripecitë e mia. Nuk ka strehim dhe shpëtim përveç te Ti. Unë i besoj Librit Tënd të shpallur si dhe Pejgamberit Tënd të dërguar’. Le të jenë këto fjalët tua të fundit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 820

Aishja r. anha thotë: “I Dërguari i All-llahut i falte gjatë natës njëmbëdhjetë rekate, dhe kur agonte i falte dy rekate të shkurta, pastaj shtrihej në anën e tij të djathtë derisa vinte muezini dhe e thirrte ezanin”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 823

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush ulet në një vend për ulje dhe në të nuk e përmend All-llahun, ai do të jetë i larguar nga All-llahu. Gjithashtu edhe kush është i shtrirë në shtrat, në të cilin nuk e përmend All-llahun, do të jetë i larguar dhe i ndërprerë prej All-llahut”.*

(Transmeton Ebu Davudi me isnad të mirë)

SHTRIRJA NË SHPINË, VËNIA E KËMBËS MBI KËMBË ETJ.

Hadithi 825

Xhabir ibni Semure r. anhumë thotë: “I Dërguari i All-llahut kur e falte namazin e sabahut, ulej këmbëkryq derisa lindte mirë Dielli”.

(Hadith sahih, transmeton Ebu Davudi dhe të tjerët me sened të vërtetë)

Hadithi 826

Ibni Umeri r. anhumë thotë: “E kam parë Pejgamberin s.a.v.s. në oborrin e Qabes të mbështjellur këmbë dhe duar kështu (u ul, i mblodhi

këmbët në gishtërinj, duke i kapur me duar), kjo ishte të ndenjurit këmbëkryq”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 828

Shedid ibni Suvejd r.a. thotë: “Kaloi i Dërguari i All-llahut para meje, dhe unë isha ulur kështu: e kisha vënë dorën time të majtë pas shpine dhe isha mbështetur në shpinën e dorës sime, e Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “*E preferon uljen e atyre të cilëve All-llahu u është hidhëruar?*”

(Transmeton Ebu Davudi me isnad të vërtetë)

MIRËSJELLJA NË TUBIM DHE EDUKATA E TË ULURIT

Hadithi 831

Xhabir ibni Semure r. anhumas thotë: “Kur shkoni te i Dërguari i All-llahut, çdonjëri prej nesh ulej në fund ku kishte vend”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen)

Hadithi 832

Ebu Abdull-llah Selman El-Farisiu r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Çdo njeri që lahet ditën e xhumasë dhe pastrohet sa më mirë që të jetë e mundur, pastaj përdor yndyrë dhe vë parfum dhe niset në namazin e xhumasë dhe nuk i ndan dy vetë që janë ulur, pastaj fal namazin e obliguar dhe hesht gjatë kohës kur imami e lexon hytben, All-llahu i madhëruar me siguri do t’ia falë mëkatet e javës së kaluar*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 833

Amër ibni Shuajbi, nga babai i tij dhe ai nga gjyshi i tij, r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Nuk lejohet që një njeri të ulet në mesin e dy personave, pa marrë lejen e tyre*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 834

Hudhejfe ibnil Jeman r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. e ka mallkuar atë që ulet në mesin e rrethit.

(Transmeton Ebu Davudi me isnad të mirë)

Tirmidhiu transmeton nga Ebi Mixhlez se një njeri ishte ulur në mesin e rrethit dhe Hudhejfeja i kishte thënë: “*Është i mallkuar nga*

gjuha e Muhammedit s.a.v.s. ai që ulet në mesin e rrethit të njerëzve”. Tirmidhiu thotë se është hadith sahih.

Hadithi 838

Ibni Umeri r.a. thotë: “Të pakta ishin ato tubime prej të cilave i Dërguari i All-llahut çohet pa e thënë për të tubuarit këtë lutje: “O Zoti im, na jep frikën tënde e cila do të na largojë nga gabimet, dhe jepna përulshmërinë tënde, e cila do të na çojë në Xhennetin Tënd, jepna besimin e fortë, që do të na i lehtësojë fatkeqësitë e kësaj bote. O Zoti im, forcona të dëgjuarit tonë, të pamurit tonë dhe fuqinë tonë, sa të jemi të gjallë. Na dhuro trashëgimtarë. Na bë superiorë mbi ata që na shtypin, na jep ndihmën Tënde kundër armikut tonë, mos lësho fatkeqësi në fenë tonë, mos na bëjë kujdesin tonë më të madh për jetën e kësaj bote e mos na kufizojë dijeninë tonë dhe as mos na nënshtro te ai që nuk na mëshiron”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 840

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Ata njerëz që rrinë në një tubim dhe në të nuk e përmendin All-llahun e madhëruar si dhe nuk thonë salavate për Pejgamberin s.a.v.s. , ata meritojnë dënimin, e All-llahu nëse do i dënon, nëse dëshiron i fal”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 841

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush ulet në një vend tek nuk përmendet All-llahu xh. sh. , ai është në humbje. Gjithashtu i tillë është edhe ai që bie të pushojë dhe nuk e përmend All-llahun xh. sh. gjatë pushimit, atë e pret dënimi dhe qortimi i All-llahut”.

(Transmeton Ebu Davudi)

ËNDRRAT DHE LIDHUR ME TO

All-llahu i madhëruar thotë:

“Edhe një tjetër argument i Tij është gjumi i juaj natën dhe ditën”.

(err-Rrum: 23)

Hadithi 846

Ebu Katade r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Ëndrra e mirë - në një rivajet tjetër: ëndrra e bukur - është prej All-llahut, ndërsa ëndërimi i keq është prej shejtanit. Prandaj, ai që sheh në ëndërr diçka që nuk i pëlqen, le të fryjë tri herë në të majtë, dhe le të kërkojë mbrojtjen e All-llahut nga shejtani dhe nuk do t’i bëjë dëm asgjë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 847

Xhabiri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur dikush prej jush sheh ëndërr të keqe, të pështyjë në të majtë tri herë dhe të kërkojë mbrojtjen e All-llahut nga shejtani tri herë e të kthehet nga ana në të cilën ishte shtrirë*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 848

Ebul Eska, Vathil ibnil Eska r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtet prej shpifjeve më të mëdha është që njeriu të pranojë për baba atë të cilin nuk e ka baba, apo të vërtetojë se ka parë në ëndërr atë që nuk e ka parë, ose të deklarojë për të Dërguarin e All-llahut atë që nuk e ka thënë*”.

(Transmeton Buhariu)

LIBRI PËR SELAMIN

PËR VLERËN E SELAMIT DHE PËRHAPJEN E TIJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, mos hyni në shtëpi të huaj pa marrë leje dhe pa i përshëndetur njerëzit e saj”.

(en-Nur: 27)

Po ashtu All-llahu xh. sh. thotë:

“Por, kur të hyni në shtëpi, ju të përshëndetni me përshëndetje të caktuar nga All-llahu, të uruar e të bekuar”.

(en-Nur: 61)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Kur të përshëndeteni nga dikush kthejani me përshëndetje më të mirë ose me (përshëndetje) të njëjtë!”

(en-Nisa: 86)

All-llahu xh. sh. thotë:

“A të ka arritur rrëfimi për mysafirët e nderuar të Ibrahimit, kur hynë dhe thanë: ‘Paqe!’ Dhe ai u tha: ‘Paqe, o njerëz të panjohur!’”.

(edh-Dharrijat: 24-25)

Hadithi 850

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Pasi All-llahu e krijoi Ademin a.s. i tha: “Shko dhe përshëndete atë grup të meleqve që janë ulur, dhe dëgjo si do të përshëndesin. Ajo përshëndetje do të jetë përshëndetja jote si dhe përshëndetja e pasardhësve tu”. Ademi a.s. u tha: “Es-selamu alejkum”, e ata u përgjigjën: “Es-selamu alejke ve rahmetull-llah!” (Paqja dhe mëshira e All-llahut qoftë mbi ty!), duke ia shtuar: “Ve rahmetull-llah” (mëshira e Zotit)”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 851

Ebu Umare El-Berra ibni Azib r. anhumata thotë: *“Pejgamberi i All-llahut më ka urdhëruar me shtatë gjëra: vizitën e të sëmurit, përcjelljen e xhenazes, kërkimin e shëndetit për atë që tesh, ndihmën e të dobët, ndihmën e të shtypurit, përhapjen e selamit - paqes dhe pranimit e betimit të atij i cili betohet në diçka”.*

(Muttefekun alejhi)

Ky është njëri prej rivajeteve të Buhariut.

Hadithi 852

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk do të hyni në Xhennet derisa të besoni, dhe nuk do të besoni derisa të mos duheni në mes veti. A nuk dëshironi t’ju udhëzoj në një gjë, nëse e bëni atë do të duheni në mes veti? Përhapni selamin (përshëndetjen) në mes jush!”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 853

Ebu Jusuf Abdull-llah ibni Selam, r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“O njerëz, përhapeni selamin (thirrni në paqe), jepni ushqim, mbani lidhjet familjare, faluni kur njerëzit flenë, do të hyni në Xhennet me selam”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 854

Tufejl ibni Ubejje bin Ka'b tregon se ai shkonte te Abdull-llah ibni Umeri dhe herët në mëngjes shkonin me të në treg, dhe thotë: “Kudo që shkonim nëpër treg, Abdull-llahu e përshëndette secilin me radhë, njerëzit e rëndomtë, tregtarët, të varfërit, nuk kalonte pranë askujt pa e përshëndetur”. Tufejli pastaj vazhdon: “Njëherë shkova te Abdull-llah ibni Umeri r.a. dhe ai më floi që të shkoj me të në treg e unë i thashë: Çka po kërkon në treg, kur nuk do të shesish e as nuk do të blesh asgjë, nuk do të vësh në licitacion asgjë e as nuk do të rrih me askënd në treg. Rri me ne këtu të bisedojmë”. Abdull-llah ibni Umeri r. anhumama më tha: “O Ebu Batn (Tufejli ishte barkmadh), ne shkojmë për shkak të selamit, përshëndesim këdo që e takojmë”.

(Transmeton Maliku në *Muvatta* me isnad sahih)

SI DUHET TË JEPET SELAMI

Mustehab është që ai që fillon me selam të thotë: “Es-selamu alejkum ve rahmetull-llahi ve berekatuhu”, të përshëndet në shumës (Paqja dhe shpëtimi si dhe mëshira dhe bekimi i All-llahut qofshin mbi ju!) e jo në njëjës edhe nëse i përshëndeturi është vetëm një person. Ndërsa ai i cili ia kthen përshëndetjen do t'i thotë: “Ve alejkumus-selam ve rahmetull-llahi ve berekatuhu”, po ashtu në shumës por me lidhësen “ve” në fillim (Edhe mbi ju qoftë paqja, mëshira dhe begatia e All-llahut!).

Hadithi 855

Imran ibni Husajn r. anhumama thotë: “Erdhi një njeri te Pejgamberi s.a.v.s. dhe tha: “Es-selamu alejkum”. Pejgamberi s.a.v.s. ia ktheu; pastaj njeriu u ul, e Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Dhjetë*”. Pastaj erdhi një njeri tjetër dhe tha: “Es-selamu alejkum ve rahmetull-llahi”. Pejgamberi s.a.v.s. ia ktheu selamin, njeriu u ul dhe Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Njëzet*”. Më vonë erdhi edhe një njeri tjetër dhe tha: “Es-selamu alejkum ve rahmetull-llahi ve berekatuhu”. Pejgamberi s.a.v.s. pranoi selamin, njeriu u ul dhe Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Tridhjetë*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, hadith hasen)

Hadithi 856

Aishja r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Ky është Xhibrili, të përshëndet me selam*”. Unë atëherë i thashë: “Ve alejhis-selamu ve rahmetullahi ve berekatuhu”.

(Muttefekun alejhi)

Në disa rivajete është lënë fjala “ve berekatuhu” e në disa jo. Gjithsesi më e mirë është ajo që është më e plotë.

Hadithi 858

Mikdadi r.a. në një hadith të tij të gjatë thotë: “Në ia çonim Pejgamberit s.a.v.s. pjesën e tij të qumështit dhe një natë shkova vonë, i dhashë selam që të mos e shqetësoj atë që është duke fjetur dhe të dëgjojë ai që është i zgjuar. Pas kësaj erdhi Pejgamberi s.a.v.s. dhe e përshëndeti me selam ashtu siç kishte vepruar Mikdadi”.

(Transmeton Muslimi)

EDUKATA E SELAMIT

Hadithi 862

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kalorësi përshëndet këmbësorin, këmbësori atë që është ulur, grupi i vogël e përshëndet grupin e madh*”.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet të Buhariut thuhet: “*I riu e përshëndet të moshuarin*”.

PËRSËRITJA E SELAMIT ËSHTË MUSTEHAB ME PERSONIN TË CILIN E TAKON PAS NDARJES, NËSE PERSONI HYN DHE DEL NË TË NJËJTËN KOHË, APO NËSE I NDAN NDONJË DRU APO DIÇKA E NGJASHME...

Hadithi 864

Ebu Hurejre r.a. në hadithin rreth personit i cili nuk e falte mirë namazin, tregon se ka ardhur dhe e ka falur namazin e pastaj ka ardhur te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i ka dhënë selam. Pejgamberi s.a.v.s. e pranoi selamin e pastaj tha: “*Kthehu dhe falu përsëri, sepse nuk je falur!*” Personi i cili nuk falej mirë shkoi dhe e përsëriti namazin, pastaj përsëri erdhi dhe i dha selam Pejgamberit s.a.v.s. Në këtë mënyrë veproi tri herë.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 865

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur ndonjëri prej jush e takon vëllain e vet, ta përshëndesë me selam, nëse ata i ndan ndonjë dru, ose ndonjë mur dhe përsëri takohen, le ta përshëndesë atë”.

(Transmeton Ebu Davudi)

DHËNIA E SELAMIT PARA HYRJES NË SHTËPI

All-llahu xh. sh. në Kur'an thotë:

“Por, kur të hyni në shtëpi, ju të përshëndetni me përshëndetje të caktuar nga All-llahu, të urrear e të bekuar”.

(en-Nur: 61)

Hadithi 866

Enesi r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. më ka thënë: “O djalosh, kur të hysh në familje tënde, përshëndete që të ketë begati për ty dhe për familjen tënde”.

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen sahih)

PËRSHËNDETJA E BURRIT ME GRUAN E VET DHE TË AFËRMIT E TIJ, SI DHE PËRSHËNDETJA E GRAVE TË TJERA ME TË CILAT NUK KA KURRFARË LIDHJE. PËRSHËNDETJA E TYRE ËSHTË E KUSHTËZUAR ME SIGURIMIN QË TË MOS VIHET DERI KE FITNELLËKU

Hadithi 868

Sehl bin Sa'di r.a. thotë: “Në mesin tonë ishte një grua - sipas një rivajeti ishte e vjetër - e cila i merrte gjërat ushqimore dhe i ziente në një vorbë, i bluante kokrrat e elbit dhe kur ne e falnim namazin e xhumasë shkonim dhe e përshëndetnim atë dhe ajo na jepte nga ushqimi”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 869

Ummi Hani dhe motra e saj bintu Ebi Talib r.a. thonë: “Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. ditën e çlirimit të Mekës kur ai ishte duke u larë, ndërsa Fatimja e mbulonte me një mbulesë e unë e përshëndeta, e pastaj e përmendi hadithin e mëparshëm”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 870

Esma bintu Jezid r.a. thotë: “Kaloj pranë nesh Pejgamberi s.a.v.s. pranë grave dhe na përshëndeti në mesin e grave”.

(Transmeton Ebu Davudi dhe Tirmidhiu si hadith hasen)

Ky është citimi i hadithit sipas Ebu Davudit, ndërsa citimi i Tirmidhiut është se vërtet Pejgamberi s.a.v.s. një ditë kaloj në xhami ku ishin ulur një grup i grave dhe ai dha shenjë me dorë për përshëndetje.

NDALIMI I PËRSHËNDETJES SË JOMUSLIMANËVE DHE PRANIMI I PËRSHËNDETJES SË TYRE ME SELAM, PËRSHËNDETJA ME SELAM NË NJË GRUP NË TË CILIN KA MUSLIMANË DHE JOMUSLIMANË

Hadithi 872

Enesi r.a. tregon se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Kur ehli kitabët (besimtarët e librave të shenjtë) ju përshëndesin, thuani: “Ve alejkum” (Edhe mbi ju)*”.

(Muttefekun alejhi)

PËRSHËNDETJA E TË PRANISHMËVE PARA LARGIMIT NGA TUBIMI

Hadithi 874

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur ndonjëri prej jush vjen në ndonjë tubim të përshëndesë me selam dhe kur dëshiron të largohet, të përshëndesë prapë me selam. Nuk është i pari më i vlefshëm se i fundit*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

KËRKIMI I LEJES PËR HYRJE NË SHTËPI

All-llahu xh. sh. në Kur'an thotë:

“O besimtarë, mos hyni në shtëpi të huaja pa marrë leje dhe pa i përshëndetur njerëzit e asaj (shtëpie)”.

(en-Nur: 27)

All-llahu xh. sh. po ashtu thotë:

“Edhe kur fëmijët tuaj arrijnë moshën e pjekurisë le të kërkojnë leje (për të hyrë) ashtu siç kanë kërkuar leje ata përpara tyre”.

(en-Nur: 59)

Hadithi 875

Ebu Musa El-Esh'ariu r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. thotë: *“Kërkesa apo leja për të hyrë përsëritet tri herë, nëse të pranon mirë, e nëse jo, atëherë kthehu”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 876

Sehl ibni Sa'd r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. thotë: *“Kërkimi i lejes për të hyrë dikund është bërë për shkak të ekspozimit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 877

Nga Rib'ij ibni Hirash tregohet se një njeri nga fisi i Beni Amirëve ka kërkuar leje prej Pejgamberit s.a.v.s. që të hyjë në shtëpinë e tij dhe i ka thënë: *“A mund të hyj?”* Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë shërbëtorit të vet: *“Dil dhe mësoje si kërkohet leja për të hyrë dhe thuajti atij të thotë: ‘Es-selamu alejkum, a është e lirë?’* Pejgamberi s.a.v.s. atëherë i dha leje dhe njeriu hyri”.

(Transmeton Ebu Davudi me isnad sahih)

Hadithi 878

Kilde ibni Hanbel r.a. tregon: *“Shkova te Pejgamberi s.a.v.s. dhe hyra te ai pa e përsëndetur dhe Pejgamberi s.a.v.s. më tha: ‘Kthehu dhe thuaj: ‘Es-selamu alejkum, a është e lirë hyrja?’”*

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, hadith hasen)

MËNYRA E PARAQITJES PARA SE TË KËRKOHEM LEJE PREJ DIKUJT DHE DHËNIA E TË DHËNAVE TË PËRGJITHSHME SI EMRI DHE MBIEMRI E JO VETËM: UNË APO TË NGJASHME ME TO

Hadithi 880

Ebu Dherri r.a. thotë: *“Një natë dola dhe e vëreja Pejgamberin s.a.v.s. duke shëtitur vetëm. Unë shkoja nën hijen e hënës dhe kur Pejgamberi s.a.v.s. më vërejti e më tha: ‘Kush është?’”, unë u përgjigja: “Ebu Dherri”.*

KËRKIMI I SHËNDETIT PËR ATË QË TESHET ME FJALË ADEKUATE NË RASTIN ADEKUAT

Hadithi 884

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Nëse ndonjëri prej jush tesh, le të thotë: ‘Falënderimi i qoftë All-llahut’, ndërsa shoku i tij apo vëllai: ‘All-llahu të mëshiroftë’. Kur t’i thotë vëllai apo shoku i vet: ‘All-llahu të pastë mëshiruar’, atëherë personi që teshë le të thotë: ‘Zoti ju udhëzoftë dhe mendjen tuaj e ndriçoftë’”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 885

Ebu Musa tregon se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Nëse dikush prej jush teshë dhe thotë: ‘El-hamdulil-lah’ (falënderimi i qoftë All-llahut), përshëndeteni me fjalët e njohura, por nëse nuk thotë: ‘El-hamdulil-lah’, atëherë mos kërkoni shëndet për të, mos i thoni: ‘Jerhamukell-llahu!’”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 886

Enesi r.a. tregon: “Dy njerëz kanë teshë te Pejgamberi s.a.v.s. dhe për njërin prej tyre Pejgamberi s.a.v.s. kërkoi shëndet dhe tha: ‘Jerhamukell-llahu!’ (të mëshiroftë All-llahu), e për tjetrin jo. I dyti, për të cilin Pejgamberi s.a.v.s. nuk kërkoi shëndet, tha: “Kur ky teshi kërkua shëndet për të, ndërsa kur teshë unë, këtë nuk e bëtë”. Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Ky e falënderoi All-llahun, ndërsa ti nuk veprove ashtu”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 887

Ebu Hurejre r.a. tregon se kur Pejgamberi s.a.v.s. teshte, e vënte dorën e vet apo ndonjë shami në gojën e vet dhe sa mundej e ulte zërin e të teshmes së vet. Transmetuesit nuk i kujtohet se Ebu Hurejre thoshte: “e zvogëlonte apo e mbulonte zërin e të teshurit”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu si hadith hasen sahih)

Hadithi 888

Ebu Musa r.a. thotë: “Çifutët kur vinin te Pejgamberi s.a.v.s. teshnin dhe dëshironin që Pejgamberi s.a.v.s. t’u thoshte: “Jerhamukumull-llahu!”

(All-llahu ju mëshiroftë!). Por, Pejgamberi s.a.v.s. u thoshte: “*All-llahu ju udhëzoftë dhe ua ndriçoftë mendjen tuaj!*”

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë: hadith hasen sahih)

MUSTEHAB ËSHTË PËRSHËNDETJA ME SHTRËNGIMIN E DUARVE, BUZËQESHJE DHE PUTHJEN E DORËS SË NJERIUT TË MIRË

Hadithi 892

Berra r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Dy muslimanë të cilët takohen dhe në mes veti përshëndeten, All-llahu xh. sh. do t’ua falë mëkatet e tyre para se ata të ndahen*”.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 893

Enesi r.a. tregon se një njeri ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, njëri prej nesh e takon vëllain apo mikun e vet, a ka nevojë (në shenjë nderimi) të përulet?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Jo!*” “A mund ta marrë për dore dhe ta përshëndes me dorë?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Po!*”

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen)

Hadithi 894

Safvan bin Assal r.a. tregon: “Një çifut i thotë shokut të vet: Eja me mua te ky Pejgamber, dhe shkuam ke i Dërguari i All-llahut dhe e pyetëm për shpjegimin e ajeteve (nëntë mrekullive të mëdha të All-llahut), ndërsa transmetuesi pasi e ka përmendur hadithin për ato ajete, thotë: “Në fund të dy e puthën dorën dhe këmbën e Pejgamberit s.a.v.s. dhe thanë: dëshmojmë se ti je i Dërguari i All-llahut”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe të tjerët me sened të vërtetë)

Hadithi 895

Ibni Umeri r. anhumu duke treguar një ndodhi thotë: “Ne iu afruam Pejgamberit s.a.v.s. dhe ia puthëm dorën”.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 898

Ebu Hurejre tregon se Pejgamberi s.a.v.s. e ka puthur Hasanin, të birin e Aliut r.a. , e atëherë Akre bin Habisi i tha: “Unë i kam dhjetë fëmijë dhe asnjëherë asnjërin prej tyre nuk e kam puthur”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Ai që nuk ka mëshirë për të tjerët, nuk do të mëshirohet*”. (Ai që

nuk ka mëshirë ndaj të tjerëve edhe të tjerët nuk do të jenë të mëshirshëm ndaj tij”.

(Muttefekun alejhi)

LIBRI PËR VIZITËN E TË SËMURIT DHE PËRGATITJEN E TË VDEKURIT

PËR VIZITËN E TË SËMURIT

Hadithi 899

Berra ibni Azib r. anhuma thotë se Pejgamberi s.a.v.s. na ka urdhëruar: “*Ta vizitohet të sëmurin, ta përcjellim xhenazen, të kërkojmë shëndet për atë që tesh (nëse thotë ‘El-hamdulil-lah’), ta respektojmë betimin, t’i dalim në ndihmë të shtypurit, t’i përgjigjemi ftesës dhe të përhapim paqen (selamin)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 900

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. thotë: “*Muslimani ndaj muslimanit ka këto pesë obligime: pranimin e selamit, vizitën e të sëmurit, përcjelljen e xhenazes, përgjigjen e ftesës si dhe kërkimin e shëndetit për ata që teshin*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 901

Ebu Hurejre r.a. tregon se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Vërtet All-llahu i madhëruar do të thotë ditën e Kiametit: ‘O njeri, isha i sëmurë dhe nuk më vizitove!’ Njeriu atëherë do të përgjigjet: ‘O Zoti im, si do të vizitohet Ty, kur Ti je Zot i gjithë botëve?’ All-llahu do të thotë: ‘A nuk e ke ditur se robi im ishte i sëmurë dhe nuk e ke vizituar? A nuk e di se sikur ta kishe vizituar me siguri do të më kishe gjetur Mua te ai. O njeri, kam kërkuar prej teje ushqim, por nuk më ke dhënë’. Njeriu do të përgjigjet: ‘O Zoti im, si do të jap unë Ty ushqim, kur Ti je Zot i gjithë botëve?’ All-llahu do të thotë: ‘A nuk e ke ditur që robi im ka kërkuar prej teje ushqim e ti nuk i ke dhënë? A nuk e ke ditur se sikur t’i kishe dhënë ushqim do të më kishe gjetur Mua te ai. O njeri, Unë kam kërkuar prej teje të më japësh ujë, por ti nuk më ke dhënë të pijë!’ Njeriu do të thotë: ‘O Zoti im, si do të jap unë Ty ujë, kur Ti je Zot i gjithë botëve?’ All-*

llahu do të thotë: “Ka kërkuar robi im ujë prej teje e ti nuk i ke dhënë. Sikur t’i kishe dhënë ujë atij, do të më kishe gjetur Mua te ai!”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 902

Ebu Musa r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vizitoni të sëmurit, ushqeni të uriturit dhe lironi të zënurit rob”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 903

Thevban r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Muslimani kur e viziton vëllain e vet musliman, vazhdimisht është në hurfen e Xhennetit derisa të kthehet”. Të pranishmit e pyetën çka është hurfa e Xhennetit? Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Ata janë portokajt e këputur, pemët e Xhennetit”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 904

Aliu r.a. tregon se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: *“Ai musliman i cili e viziton muslimanin në mëngjes, shtatëdhjetë mijë meleq do të luten për të deri në mbrëmje, e nëse e viziton pas akshamit dhe në kohën e jacisë, atëherë do të luten për të shtatëdhjetë mijë meleq deri në agim. Shpërblimi i tij do të jetë një pemë e veçantë, portokaj të vjelur”.*

(Transmeton Tirmidhiu)

Hadithi 905

Enesi r.a. thotë: *“Një djalë i ri çifut shërbente te i Dërguari i All-llahut dhe një ditë u sëmur. Pejgamberi s.a.v.s. erdhi ta vizitojë, u ul afër kokës së tij dhe i tha: “Pranoje Islam!” Djaloshi e shikoi babain e vet, i cili ishte prezent. I ati i tha: “Dëgjoje Ebul Kasemin!” Djaloshi e pranoi Islam. Pejgamberi s.a.v.s. atëherë doli duke thënë: “Falënderimi i qoftë All-llahut, i cili e shpëtoi nga zjarri i Xhehennemit”.*

(Transmeton Buhariu)

DUAJA PËR TË SËMURIN PARA VIZITËS

Hadithi 906

Aishja r. anha tregon se kur ndokush i ankohej Pejgamberit s.a.v.s. për ndonjë gjë, sëmundje apo plagë, Pejgamberi s.a.v.s. e prekte në atë vend me gishtin e tij tregues (transmetuesi Sufjan ibni Ujejne e vuri gishtin e tij në

tokë pastaj e ngriti, duke dashur të tregojë se si ka vepruar Pejgamberi s.a.v.s.) e pastaj tha: “Bismil-lahi, turbetu erdina, birikati ba’dina, jushfi bihi sekimuna, bidhmi rabbina”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 910

Ebu Abdull-llah Uthman ibni Ebil Asi r.a. tregon se i është ankuar Pejgamberit s.a.v.s. për një sëmundje në trupin e vet. I Dërguari i All-llahut i tha: “Vëne dorën tënde në vendin në të cilin ke dhembje dhe thuaj: “Bismil-lahi (tri herë) dhe shtatë herë thuaj: Kërkoj mbrojtje nga i Gjithëfuqishmi prej sherrit të asaj që ndiej dhe prej atij që i ruhen”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 912

Ibni Abbasi r. anhumata tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka hyrë te një beduin për ta vizituar dhe duke e vizituar të sëmurin thoshte: “Nuk ka rrezik, pastrim (ti je ai që pastrohet prej mëkateve) me dashjen e All-llahut”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 914

Ebu Seid El-Hudriu dhe Ebu Hurejre r. anhumata kanë qenë dëshmitarë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush thotë: ‘La ilahe il-lall-llahu vall-llahu ekber’ (nuk ka Zot, përveç All-llahut, All-llahu është më i madhi), All-llahu do ta dëshmojë se ai flet të vërtetën dhe do të thotë: ‘Është e vërtetë se nuk ka Zot tjetër, përveç Meje, Unë jam më i madhi’. Ndërsa kur të thotë njeriu: ‘La ilahe il-lall-llahu vahdehu la sherike lehu’ (nuk ka Zot, përveç All-llahut, Ai është i vetmi i pashoq), atëherë All-llahu do të thotë: ‘Është e vërtetë se unë jam Zot i vetëm dhe nuk kam shok në asnjë send’. Ndërsa kur të thotë robi: ‘La ilahe il-lall-llahu, leahul mulku ve leahul hamdu’ (nuk ka Zot, përveç All-llahut, i Tij është sundimi dhe Atij i takon falënderimi), atëherë All-llahu xh. sh. thotë: ‘Është e vërtetë se nuk ka Zot përveç Meje, dhe sundimi e falënderimi është i Imi’. Ndërsa kur të thotë robi: ‘Nuk ka Zot, përveç All-llahut, nuk ka asnjë akt, punë dhe ndërrim që bëhet përveç me fuqinë e All-llahut’, atëherë All-llahu do të thotë: ‘Është e vërtetë se nuk ka Zot, përveç Meje, dhe çdo ndryshim, çdo aksion dhe çdo fuqi është vetëm me Mua (kjo është vepër vetëm Imja)’. Atëherë i Dërguari i All-llahut tha: “Kush e thotë këtë gjatë sëmundjes së vet e pastaj vdes, nuk do ta përtyp (gëlltit) zjarri i Xhehennemit”.

PËR PYETJEN E FAMILJES SË TË SËMURIT PËR GJENDJEN E TIJ

Hadithi 915

Ibni Abbasi r. anhumat tregon se Ali ibni Ebi Talib r.a. doli prej te Pejgamberi s.a.v.s. kur ishte shumë i sëmurë, nga e cila sëmundje edhe vdiq, dhe njerëzit i thanë: “O Ebul Hasan, si është i Dërguari i All-llahut?” Aliu r.a. u përgjigj: “Është ngritur, el-hamdu li-l-Lah, i shëndoshë”.

(Transmeton Buhariu)

MUSTEHAB ËSHTË TË POROSITET FAMILJA E TË SËMRIT DHE AI QË SHËRBEN QË TË SILLEN MIRË NDAJ TIJ

Hadithi 921

Kasim ibni Muhammed tregon se Aishja r.a. ka thënë: “Va re’sahu!” (O për kokën time!), si dhe Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Bel ene va re’sahu!” (Madje, o për kokën time!), pastaj e përmend hadithin.

(Transmeton Buhariu)

Ç'THUHET KUR TË MBULOHET I VDEKURI

Hadithi 924

Ummi Selma r. anha thotë: “Hyri Pejgamberi s.a.v.s. ke Ebu Selma dhe ai kishte humbur të pamurit. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. ia mbylli sytë dhe tha: “Vërtet kur të dalë shpirti, atëherë atë e përcjell edhe të pamurit”. Në atë moment disa anëtarë të familjes së Ebu Selmes filluan të bërtasin. Pejgamberi s.a.v.s. atëherë tha: “Mos kërkonit për vete përveç hajrit, sepse melaqet bëjnë amin për të gjitha ato që ju i thuani”. Pastaj tha: “O Zoti im, fale Ebu Selmen dhe ngrite gradën e tij në shoqërinë e të udhëzuarve që kanë ndjekur rrugën tënde dhe fali pasardhës të denjë, na fal neve dhe atij, o Krijues i botëve, dhe zgjeroje varrin e tij dhe ndriçojë”.

(Transmeton Muslimi)

BISEDA TE I VDEKURI DHE SHPREHJA E NGUSHËLLIMIT

Hadithi 925

Ummi Seleme r. anha tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur të jeni prezent te i sëmuri apo te i vdekuri, atëherë folni mirë, sepse melaqet bëjnë amin për tërë atë që ju flitni”. Ummi Seleme r. anha tregon se kur ka vdekur Ebu Seleme, shkova te Pejgamberi s.a.v.s. e i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, Ebu Seleme vdiq!”. ai më tha: “Thuaj: O Zoti im, më fal mua dhe Ebu Selemen dhe më jep mua pasardhës të mirë!”. Pastaj thashë se All-llahu më dha pas tij atë që ishte më i mirë se ai, Muhammedin s.a.v.s”.

Muslimi e transmeton kështu: “Kur të jeni prezent te i sëmuri apo te i vdekuri”, këtu transmetuesi dyshon. Ndërsa, Ebu Davudi dhe të tjerët e transmetojnë vetëm të vdekurin pa dyshim.

Hadithi 926

Ummi Selma r. anha thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Robit, të cilit i ndodh ndonjë fatkeqësi dhe thotë: “Inna lillahi ve inna ilejhi raxhiun”. (Vërtet ne jemi të All-llahut dhe te Ai do të kthehem), o Zoti im, më jep shpërblim në këtë fatkeqësi dhe zëvendësoma me një të mirë, vërtet atë i cili e thotë këtë, All-llahu do ta shpërblejë për fatkeqësinë që i ka ndodhur me një shpërblim të mirë”. Ummi Selma thotë: “Pasi ka shkuar në ahiret Ebu Selma, unë jam lutur ashtu siç më ka mësuar Pejgamberi s.a.v.s. dhe për këtë All-llahu ma ka dhënë Pejgamberin s.a.v.s”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 927

Ebu Musa r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur robit i vdes fëmija, All-llahu u thotë meleqeve: ‘A ia keni marrë shpirtin birit të robit Tim?’ Meleqët thonë: ‘Po!’ Pastaj u thotë: ‘Ia keni marrë frytin e zemrës së tij?’ Meleqët thonë: ‘Po!’ Pastaj prapë All-llahu thotë: ‘Çka tha për këtë robi im?’ Meleqët thonë: ‘U falënderua dhe kërkoi kthim te Ti!’ All-llahu xh. sh. thotë: ‘Ndërtoni robit Tim një shtëpi në Xhennet dhe jepjani emrin ‘Bejtul hamd’ (shtëpia e falënderimit)”.

(Transmeton Tirmidhiu, hadith hasen)

Hadithi 929

Usame ibni Zejdi r. anhumā thotë: “Njëra prej vajzave të Pejgamberit s.a.v.s. dërgoi te i Dërguari i All-llahut që t’i tregojë dhe ta thërrasë se një fëmijë - apo djalë - i saj është para vdekjes. Pejgamberi s.a.v.s. i tha të dërguarit të saj: *“Kthehu te ajo dhe thuaj se e All-llahut është e tërë ajo që e merr, e All-llahut është edhe ajo që e jep dhe çdo gjë ke Ai e ka kufirin (exhelin) e caktuar dhe për këtë urdhëroje atë që të bëjë durim dhe të llogarisë në dëmshpërblim (kompensim)”*. (Transmetuesi e përmend hadithin në tërësi).

(Muttefekun alejhi)

LEJOHET TË QAJTURIT PAS TË VDEKURIT PA VAJTUAR

Hadithi 930

Ibni Umeri r. anhumā tregon se Pejgamberi s.a.v.s. e ka vizituar Sa’d ibni Ubadeten dhe se së bashku me Pejgamberin s.a.v.s. ishin Abdurrahman ibni Avf, Sa’d ibni Ebi Vekkas dhe Abdull-llah ibni Mes’ud r. anhum. Pejgamberi s.a.v.s. qau dhe kur ata e panë se si qante i Dërguari i All-llahut qanë edhe ata e ai pastaj u tha: *“A nuk dëgjoni? Vërtet All-llahu nuk do të dënojë për shkak të lotit të syrit e as për dëshpërimin e zemrës, por do të dënojë për shkak të kësaj ose do të mëshirojë”*. Kur tha *“për shkak të kësaj”*, atëherë bëri me shenjë kah gjuha”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 932

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. hyri te i biri i tij Ibrahim, i cili ishte para vdekjes dhe iu mbushën sytë lotë dhe Abdurrahman ibni Avfi i tha: *“Edhe ti, o i Dërguari i All-llahut?”* Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: *“O ibni Avf, kjo është mëshirë”*, e pastaj vazhdoi: *“Vërtet syri qan, zemra dëshpërohet, por ne nuk do të themi përveç atë me të cilën është i kënaqur Zoti ynë. Ne për shkak të ndarjes tënde, o Ibrahim, jemi të pikëlluar”*.

(Transmeton Buhariu dhe një pjesë Muslimi)

Hadithet rreth kësaj teme janë të shumta dhe të njohura në Sahih.

PËRMBAJTJA NGA TË FOLURIT PËR DISA GJËRA TË JASHTËZAKONSHME QË I SHEH TE I VDEKURI

Hadithi 933

Ebu Rafi Eslem, rob i të Dërguarit të All-llahut xh. sh. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e lanë të vdekurin dhe për të nuk flet asgjë, i fsheh të gjitha ato që i ka parë te ai, All-llahu xh. sh. do t’ia falë mëkatet dyzetë herë më tepër*”.

(Transmeton Hakimi, i cili thotë se hadithi është sahih sipas konditave të Muslimit)

PËR NAMAZIN E XHENAZES, PËRGATITJEN DHE VARRIMIN E TË VDEKURIT DHE NDALIMIN E GRAVE QË TA PËRCJELLIN VARRIMIN E TË VDEKURIT

Hadithi 934

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush prezenton xhenazen derisa të falet namazi e ka për shpërblim një kirat, ndërsa ai që prezenton derisa të varroset, shpërblehet me dy kirate*”. Të pranishmit thanë: “Ç’janë dy kirate?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Ai shpërblim është sa dy kodra të mëdha*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 936

Ummi Atijja r. anha thotë: “*Na është ndaluar përcjellja e xhenazes, por ky ndalim nuk ishte i rreptë sikurse te ndalimet tjera (haram)*”.

(Muttefekun alejhi)

MUSTEHAB ËSHTË TË KETË SA MË SHUMË XHEMAT NË FALJEN E NAMAZIT TË XHENAZES DHE TË KETË SA MË SHUMË SAFA

Hadithi 938

Ibni Abbasi r. anhumu tregon se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: “*Kushdo që vdes prej muslimanëve dhe në faljen e xhenazes së tij marrin pjesë dyzet vetë, të cilët nuk i bëjnë shok (shirk) All-llahut, vërtet All-llahu do ta pranojë shefatin e tyre*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 939

Merthed ibni Abdull-llah El-Jezenij thotë: “Kur Malik ibni Hubejre r.a. e falte namazin e xhenazes dhe kur njerëzit radhiteshin në safu, i ndante në tri pjesë e pastaj u thoshte se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kujt i falet namazi i xhenazes prej tri safave, atij i është premtuar Xhenneti”*.”

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen)

ÇKA LEXOHEM NË NAMAZIN E XHENAZES

Hadithi 940

Ebi Abdurrahman Avf ibni Malik r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. e ka falur një xhenaze dhe e kam mbajtur në mend lutjen e tij, të cilën ai e lexoi: *‘O Zoti im, fale dhe mëshiroje, falja mëkatet e tij. Bëja të këndshëm qëndrimin e tij, zgjeroja vendbanimin e tij të ri. Laje trupin e tij me ujë, borë e akull të mirë dhe të këndshëm, dhe pastroje prej mëkateve të tij ashtu si pastrhen rrobat e bardha prej fëlliqësirave, ndërroja shtëpinë me më të mirë, dhe familjen me më të mirë si dhe gruan me më të mirë. Fute në Xhennet dhe mbroje nga dënimi i varrit dhe dënimi i zjarrit të Xhehennemit’*”. Transmetuesi thotë: “Dëshirova që unë të isha i vdekuri”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 941, 942, 943

Ebu Hurejre, Ebu Katade dhe Ebu Ibrahim Eshhelij nga baba i tij - i cili ishte sahabe i Pejgamberit s.a.v.s. - r. anhum tregojnë se Pejgamberi s.a.v.s. e ka falur një xhenaze dhe ka thënë: *“O Zoti im, fali të gjallët dhe të vdekurit tanë, të vegjlit dhe të mëdhenjtë, meshkujt dhe femrat, ata që janë të pranishëm dhe ata që mungojnë. O Zoti im, atë të cilin e bjen në këtë jetë, të jetoj në Islam, dhe ai i cili vdes prej nesh, të vdesë me iman. O Zoti im, mos na ndaj nga dobia e tij dhe mos na vë në sprovë pas tij”*.

(Transmeton Tirmidhiu sipas rivajetit të Ebu Hurejres dhe Eshhelis. Transmetimi i Ebu Davudit nga rivajeti i Ebu Hurejres dhe Katades. Hakimi thotë: Hadithi i Ebu Hurejres është sahih sipas kushteve të Buhariut dhe të Muslimit. Tirmidhiu thotë se Buhariu ka thënë: Rivajeti më i saktë i këtij hadithi është i Eshhelit. Buhariu thotë: Gjëja më e saktë në këtë temë është hadithi i Avf ibni Malikut).

Hadithi 944

Ebu Hurejre r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Kur të falni namazin e të vdekurit, atëherë lutuni për të me gjithë zemër”*.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 945

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. në një xhenaze ka thënë: *“O Zot, Ti je Zot i tij dhe Ti e krijove dhe Ti e drejtove në Islam. Ti ia ke marrë shpirtin dhe Ti i di të fshehtat dhe të dukshmet e tij, ne kemi ardhur të kërkojmë shefaatin Tënd për këtë të vdekur dhe fale”*.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 946

Vathile ibnil Esk'a r.a. thotë: *“Pejgamberi s.a.v.s. e fali me ne xhenazen e një njeriu musliman dhe gjatë lutjes e dëgjova duke thënë: “O Zoti im, ky i biri i filanit është në mbrojtjen Tënde dhe në fqinjësinë Tënde dhe ruaje nga prova e varrit dhe dënimi i zjarrit. Ti e përmbush premtimin dhe meriton falënderim. O Zoti im, fale dhe mëshiroje. Vërtet, Ti je Ai që fal dhe mëshiron”*.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 947

Abdull-llah ibni Ebi Evfa r. anhuma në xhenazen e vajzës së vet i ka marrë katër tekbire dhe pas tekbirit të katërt qëndroi sa në mes dy tekbireve të para duke kërkuar falje dhe duke u lutur për bijën e vet, e pastaj tha: *“I Dërguari i All-llahut vepronte po në këtë mënyrë”*.

Ndërsa në një rivajet thuhet: Bëri katër tekbire, pastaj qëndroi një moment derisa mendova se ai do të thërret edhe tekbirin e pestë, pastaj dha selam në të djathtë dhe në të majtë. Pasi mbaroi, i thamë: *“Ç’është kjo?”* Ai u përgjigj: *“Unë nuk kam shtuar më tepër se ajo që e kam parë Pejgamberin s.a.v.s”*, ose ka thënë: *“Kështu ka vepruar i Dërguari i All-llahut”*.

(Transmeton Hakimi, hadith hasen)

***NGUTJA NË LARJEN E BORXHEVE TË TË VDEKURIT
DHE PËRGATITJES SË VARRIMIT TË TIJ, POR NËSE
VDES PARITMAS LIHET DERISA TË VËRTETOHET
VDEKJA E TIJ***

Hadithi 950

Transmeton Ebu Hurejre r.a. , nga Pejgamberi s.a.v.s. që ka thënë:
“*Shpirti i besimtarit është i lidhur me borxhin e vet derisa mos t'i lahet*”.
(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 951

Husajn ibni Vahvah r.a. tregon se është sëmurë Talha ibni Berrai ibën Azib r. anhuma dhe erdhi Pejgamberi s.a.v.s. ta vizitojë e i tha: “*Unë nuk e shoh Talhan ndryshe vetëm të vdekur, më lajmëroni mua dhe ngutuni me të. Vërtet nuk ka nevojë që trupi i muslimanit të mbyllet në mesin e njerëzve të shtëpisë*”.

(Transmeton Ebu Davudi)

PËR KËSHILLIMIN KE VARRI

Hadithi 952

Aliu r.a. thotë: “*Ishim në xhenaze në Bekiil Garkad dhe erdhi i Dërguari i All-llahut e u ul dhe ne u ulëm rreth tij. Ai mbante një shkop, e laujti kokën dhe filloi të shpojë në tokë me shkopin e vet e pastaj tha: “Nuk ka asnjë prej jush e që nuk i është përcaktuar një vend në Xhehennem e një vend në Xhennet”. Të pranishmit thanë: “O i Dërguari i All-llahut, a nuk duhet që ne të mbështetemi në librin tonë?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Punoni, kryeni obligimet tuaja, çdokush është i lehtësuar për atë që është krijuar”.* (Transmetuesi përmend përfundimin e hadithit).

(Muttefekun alejhi)

SADAKA PËR TË VDEKURIN DHE LUTJA PËR TË

All-llahu i madhëruar thotë:

“*Edhe ata, të cilët kanë ardhur pas tyre, thonë: ‘O Zoti ynë! Na e fal neve dhe vëllezërve tanë që na kanë prirë në besim*”.

(el-Hashr: 10)

Hadithi 955

Aishja r.a. tregon se një njeri i ka thënë Pejgamberit s.a.v.s.: “*Vërtet, nëna ime ka ndërruar jetë, dhe kam parë se sikurse të mundej të fliste do të më urdhëronte të jap sadaka (lëmoshë) për të. A ka dobi nëse unë jap sadaka për të?*” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Po!*”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 956

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur vdes njeriu, puna e tij ndërpritet përveç tri gjërave: sadakasë së përhershme (hajratit), nga dituria prej së cilës kanë dobi të tjerët ose nga pasardhësi i mirë, i cili lutet për të vdekurin*”.

(Transmeton Muslimi)

SHPREHJE LAVDËRIMI PËR TË VDEKURIN

Hadithi 957

Enesi r.a. thotë: “Disa njerëz bartnin një xhenaze dhe folën mirë për të. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Ashtu duhet të jetë!*” Pastaj sollën një xhenaze tjetër dhe njerëzit folën keq për të. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Ashtu duhet të jetë!*” Atëherë Umer ibnil Hattabi r.a. pyeti: “Çka duhet të jetë ashtu?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Për të parin folët mirë dhe duhet të shkojë në Xhennet. Ndërsa, për të dytin folët keq dhe duhet të shkojë në Xhehennem. Ju jeni dëshmitarë të All-llahut në tokë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 958

Ebul Esvedi, i cili thotë: “Erdha në Medinë dhe u ula ke Umer ibnil Hattabi r.a. ndërsa njerëzit bartnin një xhenaze. Të pranishmit folën mirë për të vdekurin. Umeri tha: “*Ashtu duhet të jetë!*” Më vonë kaloi një xhenaze tjetër dhe u fol mirë edhe për të. Umeri prap tha: “*Ashtu duhet të jetë!*” Pastaj kaloi një xhenaze e tretë dhe u fol keq për të. Atëherë Umeri tha: “*Ashtu duhet të jetë!*” Ebul Esvedi thotë: “Atëherë pyeta: ‘Çka duhet të jetë ashtu, o prijës i besimtarëve?’ H. Umeri tha: “Unë fola ashtu sikurse ka folur i Dërguari i All-llahut, e ai ka thënë: ‘*për cilindo musliman dëshmojnë katër vetë se është i mirë, All-llahu atë do ta çojë në Xhennet*’. Ne atëherë thamë: ‘E tre?’ Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: ‘*Edhe tre!*’ Ne pastaj shtuam: ‘E dy?’ Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: ‘*Edhe dy!*’ Pastaj më nuk e kemi pyetur vetëm për një dëshmitar”.

(Transmeton Buhariu)

PËRFITIMI NGA VDEKJA E FËMIJËVE TË VEGJËL

Hadithi 959

Enesi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Muslimanin, të cilit i vdesin tre fëmijë, para se të arrijnë moshën e pjekurisë (bylyk), All-llahu xh. sh. do ta çojë në Xhennet për shkak të dashurisë dhe mëshirës së tij ndaj fëmijëve*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 961

Ebu Seid El-Hudriu r.a. thotë: “Erdhi një grua te i Dërguari i All-llahut dhe tha: “O i Dërguari i All-llahut, burrat po vijnë në bisedë te ti, prandaj caktoje edhe për ne një ditë, në të cilën do të tubohemi që të na mësosh atë që All-llahu ta ka mësuar ty”. Pastaj, i Dërguari i All-llahut tha: “*Tubohuni këtë dhe këtë ditë*”, kur edhe u tubuam, pastaj erdhi Pejgamberi s.a.v.s. dhe na mësoi atë, që ia pat mësuar All-llahu, duke thënë: “*Cilësdo grua që i vdesin tre fëmijë (të moshës jomadhore), ata do të jenë perde (mburojë) për te prej zjarrit të Xhehennemit*”. Një grua pyeti: “E nëse i vdesin dy fëmijë?” I Dërguari i All-llahut u përgjigj: “*Edhe dy!*”

(Muttefekun alejhi)

LIBRI PËR EDUKATËN E UDHËTIMIT

MUSTEHAB ËSHTË NISJA NË UDHËTIM DITËN E ENJTE NË MËNGJES

Hadithi 963

Ka’b ibni Malik r.a. vërteton se Pejgamberi s.a.v.s. u nis në luftën e Tebukut, ditën e enjte dhe ai dëshironte që të nisej në rrugë ditën e enjte.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet në Sahihajn (të Buhariut dhe Muslimit) thuhet: “Vërtet pak herë i Dërguari i All-llahut është nisur në rrugë përveç ditës së enjte”.

Hadithi 964

Sahr bin Vadaate El-Gamidij Es-Sahabij r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*O Zoti im, bekoje ummetin tim në mëngjeset e hershme!*” Pejgamberi s.a.v.s. kur e dërgonte patrullën apo ushtrinë, atë e bënte në fillim të ditës. Transmetuesi Sahr ishte tregtar dhe gjithnjë e niste karvanin e tregtisë në fillim të ditës dhe kështu u pasurua dhe fitoi shumë.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë: hadith hasen)

MUSTEHAB ËSHTË PËR RRUGË TË GJATA TË GJESH SHOK TË MIRË, NDËRSA NËSE UDHËTOHET NË GRUPE TË ZGJEDHET UDHËHEQËSI

Hadithi 966

Amër ibën Shuajb nga gjyshi i tij përmes babait të tij transmeton se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Një kalorës i vetëm është një shejtan (i humbur), dy kalorës janë dy shejtanë (të humbur), ndërsa tre kalorës janë udhëtarë”*.

(Transmetojnë Ebu Davudi, Tirmidhiu dhe Nesaiu, hadith hasen)

Hadithi 967

Ebu Seidi dhe Ebu Hurejre r. anhuma tregojnë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur tre veta nisen për në rrugë, le ta zgjedhin menjëherë njërin për prijës (udhëheqës) të vetin”*.

(Transmeton Ebu Davudi me isnad të mirë - hadith hasen)

Hadithi 968

Ibni Abbasi r. anhuma tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shoqëria më e mirë është prej katër vetave, çeta më e mirë është patrulla prej katërqind vetave, ndërsa ushtria më e mirë është prej katërmijë vetave. Dymbëdhjetëmijë ushtarë nuk mund të pësojnë disfatë prej grupeve të vogla”*.

(Transmeton Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen)

PËR EDUKATËN E UDHËTIMIT, VENDOSJES DHE BUAJTJES GJATË UDHËTIMIT, ZGJEDHJEN E BASHKUDHËTARËVE DHE SHOQËRISË

Hadithi 969

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur të udhëtoni nëpër kullosa, jepjani deveve atë që u takon prej tokës. Ndërsa kur të udhëtoni nëpër shkretëtirë, ngutuni të kaloni sa më shpejtë, para se të nxehë dielli; e nëse pushoni, largohuni nga rrugët, sepse ato janë rrugë të kafshëve të egra dhe vendstrehim i luanëve gjatë natës”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 975

Enesi r.a. thotë: “Ne kur vendoseshim në ndonjë shtëpi, nuk faleshim derisa nuk i vendosnim sendet”.

(Transmeton Ebu Davudi sipas konditave të Muslimit)

NDIHMA E SHOKUT

Hadithi 978

Xhabiri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. kur vonohej për udhëtim, u ndihmonte të dobtëve, shoqërohej me ta dhe lutej për ta.

(Transmeton Ebu Davudi me isnad të vërtetë)

Ç'THUHET ME RASTIN E HIPJES MBI KAFSHËN KALËRUESE

All-llahu i madhëruar thotë:

“I cili ju bën të mundshme të udhëtoni me lundra dhe kafshë. Që të vendoseni mbi to dhe që të kujtoni dhuntitë e Zotit tuaj e të thuani: ‘Qoftë lavdëruar Ai, i cili na i ka nënshtruar ato. Ne këtë nuk do të mund ta bënim’”.

(ez-Zuhruf: 12-14)

Hadithi 979

Ibni Umeri r. anhumata tregon se Pejgamberi s.a.v.s. kur hipte në kafshën kalëruese të vet dhe nisej për rrugë tri herë thoshte: “*All-llahu ekber*”, e pastaj vazhonte: “*Falënderimi i qoftë Atij që na e bëri këtë, ruajtës të të cilit ne nuk jemi, dhe ne do të kthehemi prap te Krijuesi ynë. O Zoti im, të lutemi Ty në këtë udhëtim tonin për devotshmëri dhe mirësi, si dhe të bëjmë vepra të atilla prej të cilave Ti je i kënaqur. O Zoti im, lehtësona në këtë rrugë dhe shkurtona largësinë. O Zoti im, Ti je shoqëruar yni në udhëtim dhe zëvendës yni në familje. O Zoti im, unë kërkoj ndihmë prej Teje nga vështirësitë e rrugës dhe prej të pamurit të dëshpëruar dhe prej kthesës në pasuri, në familje dhe fëmijë”.* Pejgamberi s.a.v.s. kur kthehej e përsëriste dhe shtonte: “*Ne kthehemi të penduar, robër dhe falënderues të Zotit tonë*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 981

Ali ibni Rebiate thotë: “Isha i pranishëm kur Ali ibni Ebu Talibi zuri një kalë që të hipë në të dhe pasiq e vuri këmbën e vet në zenxhin tha:

“Bismil-lahi”, ndërsa kur u vendos mbi shpinën e tij tha: “Falënderimi i qoftë All-llahut, që na krijoi këtë, pronarë të së cilës ne nuk jemi e as ruajtës. Dhe ne vërtet do të kthehemi te Krijuesi ynë”. Pastaj tri herë tha: “El-hamdulil-lah”, tri herë: “All-llahu është më i Madhi!”, e pastaj vazhdoi: “Lavdërimi të takon vetëm Ty, unë jam mizorues i shpirtit tim, më fal, sepse nuk ka falës përveç Teje”. Pastaj qeshi, dhe të pranishmit i thanë: “O prijës i besimtarëve, për çka qeshe?” Ai u përgjigj: “E kam parë të Dërguarin e All-llahut duke vepruar kështu. Pastaj përsëri qeshi e unë i thashë: “O i Dërguari i All-llahut për çka qesh? “ Ai u përgjigj: “*Vërtet Krijuesit tënd i pëlqen, kur rob i thotë: Falmi mëkatet, sepse ai e di se mëkatet nuk mund t’i falë askush tjetër*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, hadith hasen. Ky është teksti i Ebu Davudit)

TEKBIRET E UDHËTARIT NËPËR KODRINA DHE FALËNDERIMI NËPËR RRAFSHINA SI DHE NDALIMI I NGRITJES SË TEPËRT TË ZËRIT GJATË TEKBIREVE

Hadithi 982

Xhabiri r.a. thotë: “Ne ngritnim tekbire, kur ngriteshim në kodrina, ndërsa falënderonim kur zbritnim në rrafshina”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 985

Ebu Hurejre r.a. tregon se një njeri ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, kam ndërmend të udhëtoj, prandaj më porosit diçka”. Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Të porosis takvallukun (frikën nga All-llahu) dhe të marrësh tekbire në çdo kodrinë*”. Pasi njeriu shkoi, Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*O Zoti im, shkurtoja largësinë dhe lehtësoja udhëtimin!*”

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 986

Ebu Musa El-Esh’ariu r.a. thotë: “Ishim me të Dërguarin e All-llahut në një udhëtim dhe çdo herë që i afroheshim ndonjë rrafshinë me zë thoshim: “La ilahe il-lall-llah, All-llahu ekber”. Zëri ynë ngrihej lartë. I Dërguari i All-llahut me një rast tha: “*O njerëz, frenone vetveten, sepse ju nuk i luteni të shurdhëtit apo atij që nuk është i pranishëm. Ai është me ju. Ai dëgjon dhe është afër*”.

(Muttefekun alejhi)

LUTJA NË RRUGË ËSHTË MUSTEHAB

Hadithi 987

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Tri lutje (dua) janë të pranuar pa dyshim: lutja e atij mbi të cilin bëhet padrejtësi, lutja e udhëtarit (mysafirit), si dhe lutja e prindit për fëmijën e vet”*.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen. Në rivajetin e Ebu Davudit ishte hequr fjala “veledihi” - për fëmijën e vet)

SI DUHET TË VEPROHET ME RASTIN E ARDHJES NË NJË VEND PUSHIMI, SHTËPI, HOTEL ETJ.

Hadithi 989

Havla binti Hakim r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Kush vendoset në një vend (banesë, pushimore, hotel, etj.) pastaj thotë: Kërkoj mbështetje prej fjalëve të përsosura të All-llahut nga e keqja (sherri) i të gjitha krijesave; nuk do ta dëmtojë asgjë, derisa të largohet prej atij vendi”*.

(Transmeton Muslimi)

KTHIMI NË SHTËPI NGA UDHËTIMI BRENDA MUNDËSISË DITËN E JO NATËN

Hadithi 994

Enesi r.a. thotë: *“Udhëtuam me të Dërguarin e All-llahut dhe kur arritëm afër Medinës, Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Ne jemi ata që me zemër dhe trup kthehem, pendohemi (bëjmë tevbe), adhurojmë (bëjmë ibadet) dhe e falënderojmë Krijuesin tonë”*. Pejgamberi s.a.v.s. i përsëriste këto fjalë derisa arritëm në Medinë”.

(Transmeton Muslimi)

NDALOHET UDHËTIMI I GRUAS VETËM NË UDHËTIM TË GJATË

Hadithi 996

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk i lejohet një gruaje, e cila beson në All-llahun dhe në Ditën e gjykimit, të marrë rrugë të gjatë prej një dite e një nate pa e shoqëruar një i afërm i familjes”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 997

Ibni Abbasi r.a. tregon se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Assesi nuk duhet lënë vetëm një burrë me një grua, të cilën nuk e shoqëron një i afërm. Gruaja nuk duhet të udhëtojë pa të afërmin e saj”*. Një njeri tha: *“O i Dërguari i All-llahut, gruaja ime udhëton për në haxh, kurse unë jam i obliguar (i regjistruar) i përhershëm në këtë e këtë betejë?”* Pejgamberi s.a.v.s. iu përgjigj: *“Shko dhe kryeje haxhixin së bashku me gruan tënde!”*

(Muttefekun alejhi)

LIBRI PËR VIRTYTET E LARTA

VLERA E LEXIMIT TË KUR'ANIT

Hadithi 998

Ebu Umame r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Lexojeni Kur'anin, vërtet ai do të ndërmjetësojë Ditën e gjykimit për të zotët e vet”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 999

Nevvas bin Sem'an r.a. thotë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Ditën e gjykimit do të vijë Kur'ani dhe të zotët e tij, të cilët vepronin sipas tij në këtë botë (dunja), u prijnë suret “El-Bekaretu” dhe “Ali imran”, të cilat ndërmjetësojnë për shokun (lexuesin) e vet”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1000

Uthman ibni Affan r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Më i miri prej jush është ai i cili mëson Kur'an dhe ia mëson atë dikujt”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1002

Ebu Musa El-Esh'ariu r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shembulli i besimtarit që lexon Kur'anin, është sikurse shembulli i qitrës (etruxhxhetu): aroma e së cilës është e mirë dhe shijen e ka të mirë; shembulli i besimtarit që nuk e lexon Kur'anin, është sikurse hurma (temretu): nuk ka erë, por shijen e ka të ëmbël; ndërsa shembulli i munafikut (hipokritit) i cili e lexon Kur'anin, është sikurse shembulli i krizantemës (lule vjeshte) (rejhanetu), aroma e së cilës është e mirë, ndërsa shija e idhët. Shembulli i munafikut i cili nuk e lexon Kur'anin, është sikurse shembulli i kungullit të egër (handzaletu), që nuk ka aromë, kurse shijen e ka të idhët”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1003

Umer ibnil Hattabi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet All-llahu me këtë Libër do t'i ngrit disa popuj, ndërsa disa të tjerë do t'i degradojë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1004

Ibni Umer ibnil Hattabi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk ka xheloz, vetëm në dy veta: Njeriut të cilit All-llahu ia ka dhënë Kur'anin dhe ai është me të ditë e natë, dhe njeriut, të cilit All-llahu i ka dhënë pasuri dhe ai atë e harxhon natë e ditë në bamirësi”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1005

Berra bin Azib r. anhumu thotë: *“Ishte një njeri i cili lexonte suretul Kehf, dhe te ai ishte një kalë i lidhur me dy litarë. Në një moment zbriti një re dhe filloi t'i afrohet, ndërsa kalë filloi të ikë prej saj. Pasi agoi, njeriu erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tregoi për atë që kishte ndodhur. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Kjo është mëshirë, zbriti për hir të Kur'anit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1008

Abdull-llah ibni Amër ibnil Asi r. anhumu tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Poseduesit të Kur'anit do t'i thuhet: Lexo dhe hip lartë, lexoje ashtu si e ke lexuar në dynja. Vendi yt do të jetë ke ajeti i fundit të cilin do ta lexoshë”.*

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thotë: hadith hasen sahih)

RUAJTJA DHE PËRSËRITJA E KUR'ANIT

Hadithi 1009

Ebu Musa r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Ruajeni këtë Kur'an, betohem në Atë që shpirti i Muhammedit është në duart e Tij, vërtet Kur'ani shpëton (harrohet) më shpejtë sesa deveja e lidhur”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1010

Ibni Umeri r. anhumata tregon se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Vërtet shembulli i një hafidhi të Kur'anit, është sikurse shembulli i një deveje me këmbë të lidhura - nëse gjithnjë e mban lidhur do ta ketë atë e nëse e lëshon, do t'i shkojë”*.

(Kështu pra është edhe me hafidhin e Kur'anit, nëse gjithnjë e lexon do të mbetet hafidh i tij, përndryshe do ta harrojë).

(Muttefekun alejhi)

ZBUKURIMI I ZËRIT GJATË LEXIMIT TË KUR'ANIT

Hadithi 1011

Ebu Hurejre r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“All-llahu nuk i lejon askujt atë që ia ka lexuar Pejgamberit, që me zë të bukur, të lartë e melodik ta lexojë Kur'anin”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1013

Berra bin Azib r. anhumata thotë: *“E kam dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke lexuar në namazin e jacisë “Vettini. Vezzejtuni”. Unë nuk kam dëgjuar zë më të bukur se zërin e Pejgamberit s.a.v.s.”*.

(Muttefekun alejhi)

PËR LEXIMIN E KAPTINAVE DHE AJETEVE TË POSAÇME

Hadithi 1017

Ebu Seid El-Hudriu r.a. tregon se një njeri e ka dëgjuar një tjetër duke lexuar: *“Kul huvall-llahu ehad”*, të cilën sure e ka përsëritur. Pasi agoi,

shkoi te i Dërguari i All-llahut dhe i tregoi se ai e nënçmonte suretull "Ihlas". Pejgamberi s.a.v.s. i tha: *"Për Atë, shpirti im në duart e të cilit është, kjo sure është e barabartë me një të tretën e Kur'anit"*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1019

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë se: *"Kull huvall-llahu ehad' është e barabartë me një të tretën e Kur'anit"*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1024

Ebu Mes'ud El-Bedriij r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *"Kush i lexon dy ajetet e fundit të sures "Bekare" gjatë një nate, do t'i mjaftojnë"*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1027

Ebu Hurejre r.a. thotë: "Më autorizoi Pejgamberi s.a.v.s. për ruajtjen e zekatit të Ramazanit (sadakai fitrit) dhe më erdhi një udhëtar, që filloi të marrë ushqim, e kapa dhe i thashë: "Gjithsesi do të të dërgoj te i Dërguari i All-llahut!" Ai tha: "Unë jam i nevojshëm, unë kam familje dhe nevojë shumë të madhe". Unë e lejova të shkojë. Kur agoi, i Dërguari i All-llahut tha: "O Ebu Hurejre, çka bëri dje rob i me ty?" Unë i thashë: "O i Dërguari i All-llahut, u ankua në nevojshmëri dhe familje, më është dhimbsur dhe për këtë e lashë të hyjë. Pejgamberi s.a.v.s. tha: "Sa i përket atij, ai të ka gënjyer dhe prapë do të vijë". Pasi e dija se do të vijë prapë, sipas fjalëve të Pejgamberit s.a.v.s., unë e pritja: erdhi dhe filloi të marrë ushqim. Unë i thashë: "Të dërgoj te Pejgamberi s.a.v.s.". Ai prapë tha: "Më lësho, unë jam i nevojshëm, kam shumë fëmijë dhe nuk do të vij tjetër herë". Mu dhimbs dhe e lëshova të shkojë. Të nesërmen i Dërguari i All-llahut më tha: "O Ebu Hurejre, çka bëri me ty rob i?" Unë i thashë: "Ankohej se ka nevojë shumë të madhe dhe ka shumë fëmijë. Mu dhimbs dhe e lirova të shkojë". Pejgamberi s.a.v.s. më tha: "Ai të ka gënjyer dhe përsëri do të kthehet". E prita për të tretën herë kur erdhi të marrë ushqim. E kapa dhe i thashë: "Gjithsesi do të të dërgoj te Pejgamberi s.a.v.s. Kjo është hera e tretë që ti thua se nuk do të kthehesh dhe prapë vjen". Ai më tha: "Liromë, sepse unë do t'i mësoj disa fjalë, të cilat do të sjellin dobi te All-llahu". I thashë: "Cilat janë ato?" Ai më tha: "Kur të shkosh të fleshë në shtratin tënd, lexoje ajeti Kursinë deri në fund të ajetit: "All-llahu la ilahe il-la huvel hajjul kajjumu", dhe se All-llahu atë natë do të më ruajë dhe se

shejtani nuk do të më afrohet deri në agim. Për këtë e lejova të shkojë. Të nesërmen pas agimit, Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “Çka bëri rob i me ty dje?” Unë i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ai më premtoi se do të më mësojë disa fjalë me të cilat All-llahu do të më sjellë dobi, për këtë e lejova të shkojë”. Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “Cilat janë ato fjalë?” Unë i thashë se ai më tha: “Kur të shkosh të flesh lexoje ajeti Kursinë prej fillimit deri në fund të ajetit: “All-llahu la ilahe il-la huvel hajjul kajjumu”, dhe më ka thënë se All-llahu do të më ruajë atë natë, dhe shejtani nuk do të mund të më afrohet derisa të zgjohem. Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Të ka thënë të vërtetën, edhe pse ai është gënjeshtar i madh. A e di se me kënd ke biseduar tri ditë o Ebu Hurejre?” Pasi unë i thashë jo, Pejgamberi s.a.v.s. më tha: “Ai ishte shejtani!”

(Transmeton Buhariu)

MUSTEHAB ËSHTË TUBIMI PËR LEXIMIN E KUR'ANIT

Hadithi 1030

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Ata njerëz që tubohen në një rënë prej shtëpive të All-llahut (xhami), që të lexojnë Librin e All-llahut dhe ta studiojnë në mes veti, do t’ju vijë atyre paqja (qetësia) e plotë e All-llahut dhe do t’i mbulojë mëshira e Tij, dhe melaqet do të kujdesen për sigurimin e tyre e All-llahu do t’i lavdërojë”.

(Transmeton Muslimi)

VLERA E ABDESTIT

All-llahu i madhëruar në Kur’an thotë:

“O besimtarë! Kur të niseni të kryeni faljen (namazin), lani fytyrat tuaja dhe duart tuaja me gjithë bërryla, kurse kokën tuaj fërkojeni (bëni mes-h), edhe këmbët tuaja deri në zog të këmbës. Dhe nëse jeni të papastër (xhunub), atëherë pastrohuni! Por, nëse jeni të sëmurë ose në rrugë, ose në qoftë se keni kryer nevojë natyrore apo keni pasur marrëdhënie me gratë tuaja e nuk gjeni ujë, atëherë me duart tuaja prekni tokën e pastër, lëmoni fytyrat tuaja dhe duart tuaja. All-llahu nuk do t’u bëjë vështirësi, por do që t’ju pastrojë dhe t’ua plotësojë dhuntinë e vet që të jeni mirënjohës”.

(el-Maide: 6)

Hadithi 1032

Ebu Hurejre r.a. tregon: “E kam dëgjuar mikun tim s.a.v.s. duke thënë: *“Veshja solemne (rrobat dhe stolitë), e besimtarit do të arrijë deri ku ka arritur abdesti”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1035

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur merr abdest robi musliman - besimtari - kur ta lajë fytyrën e vet, prej fytyrës së tij del çdo mëkat që ka bërë duke shikuar me sytë e vet, këto mëkate bien së bashku me rënien e ujit ose me pikën e fundit të ujit. Ndërsa kur t'i lajë duart e veta, atëherë çdo mëkat i dorës bie me ujin ose me pikën e fundit të ujit të dorës. Kur t'i lajë këmbët, atëherë çdo mëkat i këmbës do të bie prej këmbës së bashku me ujin e abdestit, apo me pikën e fundit të ujit të abdestit nga këmba, kështu që kur të kryhet abdesti, mbetet i pastër prej mëkateve”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1037

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“A dëshironi t'ju tregoj se me çka All-llahu i shlyen mëkatet e juaja dhe me çka i lartëson gradat tuaja?”* Të pranishmit i thanë: “Po, o i Dërguari i All-llahut!” Pejgamberi s.a.v.s. u tha: *“Marrja e abdestit edhe atëherë kur është vështirë, shkuarja e shpeshtë në xhami dhe pritja e namazit pas namazit. Kjo është fortifikatë, kjo është fortifikatë”*.

(Transmeton Muslimi)

VLERA E EZANIT

Hadithi 1041

Muavija r.a. thotë se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: *“Muezinët do të jenë më qafëgjatët (më të pashmit) në Ditën e gjykimit”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1042

Abdull-llah ibni Abdurrahman bin Ebu Sa'asaa tregon se Ebu Seid El-Hudriu i ka thënë: “Unë të shoh ty që i do dhentë dhe shkretëtirën, kur të jesh me dhen në shkretëtirë dhe kur të thërrasësh ezanin për namaz, atëherë ngrite zërin. Vërtet çdokush që e dëgjon zërin e namazit, qoftë xhind, njeri

ose diçka tjetër, do të bëhet dëshmitar Ditën e gjykimit”. Ebu Seidi pastaj tha: “Unë këtë e kam dëgjuar prej të Dërguarit të All-llahut”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1043

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur thirret ezani për namaz, atëherë shejtani lëshon një zë dhe ikë që të mos e dëgjojë ezanin. Dhe kur të kryhet ezani, ai kthehet derisa të tubohen njerëzit për namaz dhe derisa të bëhet ikameti, atëherë u afrohet njerëzve dhe u pëshpërit: Përkujtoje këtë, përkujtoje atë, etj. , të cilën gjë njeriu nuk do ta kishte përkujtuar pa namaz, kështu që njeriu nuk di sa ka falur*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1044

Abdull-llah ibni Amër ibni As r. anhuma thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “*Kur ta dëgjoni ezanin, thuani ashtu siç thotë muezini, e pastaj bini salavat për mua, sepse kush bie salavat për mua një herë, All-llahu i madhëruar vetëm për atë salavat për mua, do të bijë dhjetë salavate për të. Pas salavateve lutne All-llahun për mua për “vesile”, e ai është vend i posaçëm në Xhennet, i cili i takon një robi prej robërve të All-llahut e shpresoj se ai rob do të jem unë. Ai i cili bën lutje (dua) për “vesile”, unë do t’i bëhem atij ndërmjetës (shefaatchi)*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1046

Xhabiri r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush thotë pasi ta dëgjojë thirrjen (ezanin): “O Zoti im dhe Zot i kësaj thirrjeje të përsosur dhe i namazit që do të falet, jepja Muhammedit “vasilen dhe fadilen”, vend të posaçëm dhe përparësi dhe ringjalle atë në vendin më të famshëm, të cilin ia ke premtuar, kush e thotë këtë do të jem shefaatchi i tij në Ditën e gjykimit*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1048

Enesi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Lutja (duaja) në mes ezanit dhe ikametit nuk kthehet*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen)

RËNDËSIA E NAMAZIT

All-llahu i madhëruar në Kur'an thotë:

“Namazi me të vërtetë të pengon nga amoraliteti dhe nga çdo gjë e keqe”.

(el-Ankebut: 45)

Hadithi 1049

Ebu Hurejre r.a. thotë se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Çka mendoni, sikur të ishte një lumë para derës së njërit prej jush, në të cilin do të lahej për çdo ditë nga pesë herë, a do të mbetej në të ndytësi?”* Të pranishmit thanë: *“Nuk do të mbetej kurrfarë ndytësie”.* Pejgamberi s.a.v.s. atëherë tha: *“Ky është shembulli i pesë kohëve të namazit. All-llahu me faljen e namazeve i shlyen mëkatet”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1050

Xhabiri r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shembulli i pesë kohëve të namazit është sikurse një lumë i rrjedhshëm dhe i pastër para derës së njërit prej jush, në të cilin ai lahet pesë herë në ditë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1051

Ibni Mes'udi r.a. tregon se një njeri e kishte puthur një grua vetëm një herë dhe erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. që t'i lajmërojë (i penduar për atë mëkat). Atëherë All-llahu e shpalli ajetin: *“Fale namazin ditën dhe natën, vërtet punët e mira i shlyejnë punët e këqija”.* Njeriu atëherë i tha Pejgamberit s.a.v.s.: *“A vlen kjo për mua?”* Pejgamberi s.a.v.s. iu përgjigj: *“Për mbarë ummetin tim!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1053

Nga Uthman bin Affan r.a. thuhet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Cili njeri prej muslimanëve kur hyn koha e rregullt e namazit, merr abdest e falë namazin me përpikëri të plotë duke i kryer të gjitha ruknet e tij, ky do të jetë keffaret (larje gabimi) për mëkatet e mëparshme, derisa të mos bëjë mëkate të mëdha. Kjo vlen në mënyrë të vazhdueshme”.*

(Transmeton Muslimi)

VLERA E NAMAZIT TË SABAHUT DHE TË IKINDISË

Hadithi 1059

Burejde r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush e lë namazin e iikindisë i humb e tërë puna e tij”.

(Transmeton Buhariu)

RËNDËSIA E SHKUARJES NË XHAMI

Hadithi 1060

Ebu Hurejre thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush zgjohet herët dhe shkon në xhami, All-llahu do t’i përgatit atij banesa në Xhennet, çdo herë që zgjohet herët dhe kur bie vonë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1061

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush pastrohët në shtëpinë e vet, e pastaj shkon në një shtëpi prej shtëpive të All-llahut (xhami), për ta kryer njërin prej farzeve të All-llahut, për çdo hap që bën i shlyhet një mëkat, ndërsa hapi pas tij ia lartëson gradën”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1062

Ubejj ibni Ka’bi tregon se ishte një njeri prej Ensarëve, nuk e di se ndokush ishte më larg se ai prej xhamisë (e kishte shtëpinë shumë larg xhamisë), por ai nuk e linte asnjë kohë të namazit pa e falur në xhami. Njerëzit i thonin: “Sikur ta kishe blerë një gomar me të cilin do të udhëtoje deri në xhami dhe anasjelltas, gjatë natës dhe në kohën kur bën vapë e madhe”. Ai u tha: “Unë nuk dëshiroj që shtëpia ime të jetë afër xhamisë, unë dëshiroj që të më shkruhet udhëtimi im në xhami, si dhe të më shkruhet udhëtimi im kur të kthehem te familja”. I Dërguari i All-llahut tha: “All-llahu të gjitha këto t’i ka bashkuar”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1063

Xhabiri r.a. thotë: “Hapësira rreth xhamisë në Medinë ishte e zbrazët dhe fisi Benu Selime dëshironte të vendosej në afërsi të xhamisë. Për këtë mori vesh Pejgamberi s.a.v.s. dhe u tha: “Jam informuar se ju dëshironi të vendoseni në afërsi të xhamisë?!” Ata iu përgjigjën: “Është e vërtetë, o i Dërguari i All-llahut, ne këtë e dëshirojmë”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. u tha: “O Beni Selma, rrini në shtëpitë tuaja, juve do t’ju shkruhet udhëtimi juaj, juve do t’ju shkruhet udhëtimi juaj! Për largësinë në mes shtëpive

tuaja dhe xhamisë All-llahu do t'ju shpërblejë". Ata i thanë: "Ne nuk i gëzoheshim transferimit".

(Transmeton Muslimi)

Buhariu e transmeton kuptimin e tij sipas rivajetit të Enesit.

Hadithi 1066

Ebu Hurejre r.a. tregon se i Dërguari i All-llahut ka thënë: "A dëshironi t'ju tregoj se me çka All-llahu i shlyen mëkatet dhe me çka i lartëson derexhet?" Të pranishmit i thanë: "Gjithsesi dëshirojmë, o i Dërguari i All-llahut". Pejgamberi s.a.v.s. atëherë u tha: "Marrja e abdestit edhe kur është vështirë (bën kohë e ftohtë), shkuarja e shpeshtë në xhami, pritja e namazit pas namazit. Kjo është fortifikatë. Kjo është fortifikatë".

(Transmeton Muslimi)

VLERA E PRITJES SË NAMAZIT

Hadithi 1070

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. e ka vonuar faljen e namazit të jacisë një natë deri në mesnatë, e pasi që e fali namazin u kthye me fytyrë kah ne dhe tha: "Këta njerëz janë falur, kanë fjetur, por gjithnjë ishin në namaz, gjatë kohës së pritjes së namazit".

(Transmeton Buhariu)

MBI VLERËN E FALJES ME XHEMAT

Hadithi 1073

Ebu Hurejre r.a. thotë: "Një njeri i verbër erdhi te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha: "O i Dërguari i All-llahut, unë nuk kam udhërrëfyes që më çon deri në xhami". E luti Pejgamberin s.a.v.s. që ta lirojë nga shkuarja në xhami dhe të falet në shtëpinë e vet. Pejgamberi s.a.v.s. e liroi nga shkuarja në xhami, pasi që ai ia ktheu shpinën, Pejgamberi s.a.v.s. e thirri dhe i tha: "A e dëgjon ti thirrjen e ezanit për namaz?" Njeriu i verbër u përgjigj: "Po, e dëgjoj!" Pejgamberi s.a.v.s. atëherë i tha: "Përgjigju thirrjes!"

(Transmeton Muslimi)

NXITJA NË FALJEN E NAMAZIT TË SABAHUT DHE TË JACISË ME XHEMAT

Hadithi 1078

Uthman ibni Affani r.a. thotë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e Allahut duke thënë: *“Kush e fal namazin e jacisë me xhemat, është sikurse ai që fal namaz vetëm deri në gjysëm të natës. Ndërsa ai, që e fal namazin e sabahut me xhemat, është sikurse ai i cili është falur vetëm gjithë natën”*”.

(Transmeton Muslimi)

Në rivajetin e Tirmidhiut, Uthman bin Affani r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e fal namazin e jacisë me xhemat, është sikurse ta ketë falur gjysmën e natës vetëm, ndërsa kush e fal namazin e jacisë dhe të sabahut me xhemat, është sikurse të jet falur vetëm tërë natën”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

Hadithi 1079

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Sikur ta dinin se ç’vlerë kanë namazi i jacisë dhe i sabahut, ata do të vinin në xhami rrëshqanas (zhagaz)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1080

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk ka namaz më të rëndë për munafikët (hipokritët) se namazi i sabahut dhe i jacisë, e sikur ta dinin se çka ka në ta, do të vinin në xhemat, në këto dy namaze edhe rrëshqanas”*.

(Muttefekun alejhi)

URDHRI PËR FALJEN E KOHËVE TË NAMAZIT DHE DËNIMI I ASHPËR PËR MOSKRYERJEN E TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ruani kohët e faljes si dhe atë të mesmen”.

(el-Bekare: 238)

All-llahu xh. sh. po ashtu thotë:

“E nëse pendohen, e kryejnë namazin dhe japin zekatin, lëshojuni rrugën”.

(et-Teve: 5)

Hadithi 1083

Ibni Umeri r. anhuma thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mua më është urdhëruar që të luftojë me njerëzit (me pabesimtarët), derisa të mos dëshmojnë se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i Dërguari i Tij (hyjninë e All-llahut dhe pejgamberinë e Muhammedit), si dhe derisa të mos falin namazin dhe të mos japin zekatin, e kur i kryejnë këto, atëherë gjaku dhe pasuria e tyre janë të sigurta, përveç sipas parimeve islame, ndërsa sa i përket sinqeritetit të tyre është çështje e Perëndisë”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1084

Muadhi r.a. thotë: *“Më dërgoi Pejgamberi s.a.v.s. në Jemen dhe më tha: “Ti do të shkosh te populli që është posedues i Librit (ehlul kitab). Thirri ata që të dëshmojnë se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se unë jam i Dërguari i Tij, e nëse binden në këtë, atëherë mësoi ata se All-llahu i ka obliguar me pesë kohë të namazit për çdo ditë dhe natë, nëse binden në këtë, atëherë mësoi ata se All-llahu i ka obliguar me zekat (lëmoshë), e cila merret prej të pasurve të tyre dhe u jepet të varfërve. Nëse binden në këtë, atëherë ruaju vlerës së pasurisë së tyre, si dhe ruaju mallkimit të të shtypurit, sepse në mes të të shtypurit dhe All-llahut nuk ka perde”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1085

Xhabiri r.a. thotë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Në mes njeriut, shirkut dhe kufrit është lënia e namazit”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1086

Burejde r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Obligimi dhe zotimi në mes nesh dhe atyre është namazi, dhe ai që e lë atë ka bërë kufër”*.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Hadithi 1087

Shekik ibni Abdull-llah, i cili ishte prej tabiinëve dhe ishte i njohur për përsosuri, thotë: *“Shokët e Muhammedit s.a.v.s. nuk e shihnin (konsideronin) lënien e asnjë pune për kufër, përveç lënies së namazit”*.

(Transmeton Tirmidhiu me sened të vërtetë)

VLERA E SAFIT TË PARË DHE DREJTIMI I SAFEVE

Hadithi 1089

Xhabir ibni Semure r. anhumas thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. doli në mes nesh dhe tha: “*Pse nuk po i mbushni safat (radhët), ashtu sikurse radhiten melaqet ke Krijuesi i tyre?*” Ne i thamë: “O i Dërguari i All-llahut, po si radhiten melaqet në safë para Krijuesit të tyre?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*I mbushin safet e para dhe i ngushtojnë safet në mes tyre*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1090

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Sikur njerëzit ta dinin vlerën e ezanit dhe të safit të parë, ata nuk do të kishin mbetur pa hudhë short (se kush do ta thirrë ezanin dhe kush do të ulet në safin e parë)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1091

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Safi më i mirë ke meshkujt është safi i parë, ndërsa më i keqi te ta është i fundit. Ndërsa safi më i mirë ke femrat është safi i fundit, kurse më i keqi është safi i parë*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1092

Ebu Seid El-Hudriu r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. kishte vërejtur se disa as-habë vonoheshin prandaj iu tha atyre: “*Kaloni përpara dhe plotësojeni safin e parë, ndërsa safin pas jush le ta plotësojnë ata që vijnë pas jush. Derisa disa njerëz vonohen edhe All-llahu do t'i lërë ata prapa*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1095

Enesi r.a. thotë: “Ne u ngritëm që të falim namazin, ndërsa Pejgamberi s.a.v.s. u kthye me fytyrë kah ne dhe tha: “*Drejtoni safet dhe afrohuni njëri pranë tjetrit, sepse vërtet unë ju shoh pas shpine*”.

(Rivajeti i Buhariut me fjalët e tij, ndërsa i Muslimit në këtë kuptim.

Në një rivajet të Buhariut thuhet: “Krahu i çdonjërit ishte i ngjitur me krahun e tjetrit në saf, gjithashtu edhe këmbët”.)

Hadithi 1096

Nu'man ibni Beshiri r. anhumas thotë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “*Safet tuaja ose do t'i drejtoni, ose All-llahu do t'ua ndryshojë fytyrat juve*”.

(Muttefekun alejhi)

Në një rivajet të Muslimit thuhet: “Pejgamberi s.a.v.s. i drejtonte safet tona, ashtu sikur drejtoheshin shigjetat, dhe kur e vërejtë se ne e kemi kuptuar këtë, një ditë doli dhe kur kishte marrë qëndrimin të thotë “*All-llahu ekber*” vërejtë një beduin, të cilit i kishte dalë kraharori jashtë safit, atëherë tha: “*O robër të Zotit, ose do t'i drejtoni safet, ose All-llahu do t'i ndryshojë fytyrat tuaja, ose do të vëjë përçarje në mes jush*”.

Hadithi 1099

Enesi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Ngjeshni safet tuaja, afrojeni safin nërin pranë tjetrit, qafat bëni paralel. Për Atë që shpirti im është në duart e Tij, unë e shoh djallin se si hynë nëpër zbrazëtirat e safeve, ashtu sikurse futet delja e zezë*”.

(Hadithi është i vërtetë, e transmeton Ebu Davudi sipas kushteve të Muslimit)

Hadithi 1100

Enesi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Plotësojeni safin e parë, pastaj atë që vijon. Nëse duhet të ketë zbrazëti, të jetë në safin e fundit*”.

(Transmeton Ebu Davudi me isnad hasen)

VLERA E SUNNETEVE TË RREGULLTA

Hadithi 1106

Abdull-llah ibni Mugaffel r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Në mes dy ezaneve (në mes ezanit dhe ikametit) falet një namaz! Në mes çdo dy ezaneve falet një namaz, në mes të dy ezaneve është një namaz*”. Kur këtë e tha për të tretën herë, atëherë shtoi: “*Për atë që dëshiron*”.

(Muttefekun alejhi)

VËRTETËSIA E DY REKATEVE TË SUNETIT TË SABA HUT

Hadithi 1107

Aishja r. anha thotë se: “Pejgamberi s.a.v.s. nuk i ka lënë katër rekate para namazit të drekës dhe dy rekate para namazit të sabahut”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1109

Aishja r. anha thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Dy rekartet e namazit të sabahut janë më të dobishme se kjo botë dhe çdo gjë që ka në të*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1110

Ebu Abdull-llah Bilal ibni Rebbah, muezini i Pejgamberit s.a.v.s. , tregon se ka shkuar te i Dërguari i All-llahut për të thirrë ezanin e namazit të sabahut, por Aishja e angazhoi atë (Bilallin) me një punë tjetër, kështu që u gdhi shumë. Bilalli u ngrit dhe e thirri ezanin e namazit të sabahut e pastaj edhe ezanin e dytë. Pejgamberi s.a.v.s. nuk doli, ndërsa kur doli u fal me njerëz. Bilalli e informoi të Dërguarin e All-llahut se Aishja r.a. e kishte vonuar, duke e pyetur për një çështje, derisa agoi shumë, dhe ky ishte shkak i vonimit të tij. Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Unë vërtet i fali dy rekate të sabahut*”. Bilalli i tha: “*O i Dërguari i All-llahut, ti je zgjuar shumë herët*”. Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Sikur të zgjohesha edhe më herët sesa jam zgjuar, do t’i kisha falur dy rekate shumë më mirë dhe do t’i kisha zbukuruar*”.

(Transmeton Ebu Davudi)

SHKURTIMI I DY REKATEVE TË SUNNETIT TË SABAHUT

Hadithi 1113

Ibni Umeri r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. i falte natën nga dy rekate, ndërsa me një rekat të vitrit e mbaronte nafilen e natës. I falte nga dy rekate sunnet para farzit të sabahut, sikur ezanin ta kishte në vesh (menjëherë pas ezanit).

(Muttefekun alejhi)

SUNNETET E DREKËS

Hadithi 1122

Aishja r. anha thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. i falte në dhomën time para farzit të drekës nga katër rekate, pastaj dilte dhe falte me xhemat farzin, pastaj prapë hynte në dhomën time dhe i falte dy rekate (sunnet). Kur e falte farzin e akshamit me xhemat, hynte në dhomën time dhe i falte dy rekate (sunnet). Kur e falte namazin e jacisë, hynte në dhomën time dhe i falte dy rekate (nafile)”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1123

Ummi Habibe r. anha thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush i fal katër rekate para namazit të drekës dhe katër rekate pas, All-llahu do ta ruaj atë prej zjarrit*”.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë hadith hasen sahih)

Hadithi 1125

Aishja r. anha tregon se i Dërguari i All-llahut, nëse nuk i falte katër rekate para farzit të drekës (për ndonjë arsye), ato i falte pas farzit.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

MBI SUNNETIN E AKSHAMIT PAS DHE PARA FARZIT

Hadithi 1130

Enesi r.a. thotë: “I kam vërejtur As’habët e vjetër dhe me autoritet të Pejgamberit s.a.v.s. se me të madhe nguteshin për të falë nafile namazin para akshamit”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1131

Enesi r.a. thotë: “Ne i falnim në kohën e Pejgamberit s.a.v.s. nga dy rekate pas perëndimit të diellit dhe para farzit të akshamit”. Të pranishmit në këtë bisedë pyetën: “A i falte Pejgamberi s.a.v.s. nga dy rekate para farzit të akshamit?” Enesi u përgjigj: “Ai neve na ka parë duke u falë, dhe nuk na ka urdhëruar e as nuk na ka ndaluar”.

(Transmeton Muslimi)

SUNNETI I XHUMASË

Hadithi 1133

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur ndonjëri prej jush e fal namazin e xhumasë (farzin), le t’i falë pas tij katër rekate”*.
(Transmeton Muslimi)

MUSTEHAB ËSHTË FALJA E NAFILES NË SHTËPI

Hadithi 1135

Zejd ibni Thabit r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“O njerëz, faluni në shtëpitë tuaja. Vërtetë namazi më i vlefshëm është kur njeriu falet në shtëpinë e vet, përveç namazeve të obliguara (farz)”*.
(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1137

Xhabiri r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur ndokush prej jush e kryen namazin e vet (farzin) në xhami, të llogaritë edhe për shtëpinë e vet një pjesë të namazit, sepse vërtet All-llahu do të bëjë mirë në shtëpinë e tij prej namazit të tij”*.
(Transmeton Muslimi)

NXITJA PËR FALJEN E NAMAZIT TË VITRIT

Hadithi 1139

Aliu r.a. thotë: *“Vitri nuk është porosi sikurse namazet e obliguara (namazet e obliguara ditore), por është vitr namaz, të cilin Pejgamberi s.a.v.s. e ka legalizuar (e ka bërë sunnet të vetin) dhe ka thënë: “Vërtet All-llahu është vitr (një, i pashoq, i vetëm), dhe Ai e do tekun, prandaj faleni namazin e vitrit, o ju të zotët e Kur’anit!”*
(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

Hadithi 1141

Ibni Umer r. anhuma tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Bëne namazin e fundit tuajin natën vitr (tek)”*
(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1142

Ebu Seid El-Hudriu r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Faleni namazin e vitrit para agimit të sabahut tuaj!”*
(Transmeton Muslimi)

NAMAZI I PARADITES - DUHASË

Hadithi 1147

Ebu Dherri r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Për çdo mëngjes, për çdo nyje tuajën jepet sadaka (lëmoshë). Çdo tesbih është sadaka, çdo tahmid është sadaka, çdo tahlil është sadaka, çdo tekbir është sadaka, urdhri për punë të mirë është sadaka, ndalimi i së keqes është sadaka. Për këtë shpërblehen me dy rekate, të cilat falen në namazin e paradites - duhasë”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1149

Umni Hani Fahita Binti Ebu Talib r. anha thotë: “Unë shkova te i Dërguari i All-llahut në vitin e çlirimit të Mekës, dhe e kam gjetur duke u pastruar (gusul). Pasi është pastruar i ka falur tetë rekate. Kjo ishte në kohën e paradites - duhasë”.

(Muttefekun alejhi)

FALJA E DY REKATEVE PAS MARRJES SË ABDESTIT

Hadithi 1153

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë Bilallit r.a. : “O Bilal, më trego cila punë më së shumti të jep shpresë e të cilën e ke bërë në Islam? Vërtet unë e kam dëgjuar zhurmën e nallaneve tua para meje në Xhennet”. Bilalli u përgjigj: “Punën të cilën e kam bërë dhe prej së cilës shpresoj fitimin më të madh është ajo që asnjëherë ditën apo natën kur jam pastruar (kam marrë abdest) e që me atë abdest nuk kam falur atë që më është urdhëruar ta fal”.

(Muttefekun alejhi)

VLERA E XHUMASË, OBLIGIMI I SAJ, LARJA NË TË

All-llahu xh. sh. thotë:

“Kur të kryhet namazi i xhumasë, atëherë shpërndahuni nëpër tokë dhe kërkoni mirësinë e All-llahut dhe përmendeni All-llahun shpesh, ndoshta do të shpëtoni”.

(el-Xhuma: 10)

Hadithi 1156

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Pesë namazet, xhumaja deri në xhuma, Ramazani deri në Ramazan e shlyejnë çdo gjë në mes tyre, nëse shmangen gabimet e mëdha”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1158

Ibni Umeri r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kur ndokujt prej jush i vjen dita e xhumasë, të lahet”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1159

Ebu Seid El-Hudriu r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Gusli (larja e përgjithshme e trupit) në ditën e xhumasë, është obligim për çdo musliman të rritur”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1160

Semure r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kush merr abdest ditën e xhumasë, është e mjaftueshme dhe e bukur, ndërsa ai që pastrohet në tërësi është edhe më mirë”*.

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

Hadithi 1163

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka mbajtur fjalim (hutbe) një ditë të xhuma dhe në të ka thënë: *“Në këtë ditë gjendet një moment (orë), nëse ai përputhet me një rob musliman duke falur, e që ai kërkon diçka prej All-llahut, me të vërtetë ai do ta arrijë atë”*. Pejgamberi s.a.v.s. dha shenjë me dorën e vet se janë të pakët ata të cilët e shfrytëzojnë këtë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1164

Ebu Burde ibni Ebu Musa El-Esh'ariu r.a. thotë se Abdull-llah ibni Umeri r. anhumu ka thënë: *“A e ke dëgjuar babanë tënd duke treguar se ç'ka thënë i Dërguari i All-llahut për vlerën e momentit të caktuar të ditës së xhumasë?”* Ai u përgjigj: *“Unë i thashë: “Po, e kam dëgjuar duke thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Ai moment i vlefshëm është në mes uljes së imamit dhe mbarimit të namazit”*.

(Transmeton Muslimi)

VLERA E IBADETIT TË NATËS

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe një pjesë të natës kaloje i zgjuar duke u falur! Kjo është vetëm për ty. Ndoshta Zoti yt do të ringjallë në një vend të lavdëruar”.

(el-Isra: 79)

All-llahu xh. sh. thotë:

“Ata ngrihen nga shtrati dhe bëjnë ibadet natën”.

(es-Sexhde: 16)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Vetëm pak natën kanë fjetur”.

(edh-Dharrijat: 17)

Hadithi 1170

Salim ibni Abdull-llah ibni Umer ibni Hattab r. anhumas nga babai i vet Abdull-llahu transmeton se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“I mrekuullueshëm është Abdull-llahu, vetëm sikur të falej edhe natën!”* Salimi r.a. thotë: *“Pas kësaj, Abdull-llah ibni Umeri r.a. nuk flente natën, vetëm pak”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1175

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Agjërimi më i vlefshëm pas Ramazanit është agjërimi i muajit të All-llahut, Muharrem, ndërsa namazi më i vlefshëm pas farzeve është namazi i natës”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1176

Ibni Umeri r. anhumas thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Namazi i natës është nga dy rekate, ndërsa nëse i frikohesh sabahut, atëherë fale vitrin me një rekat”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1177

Ibni Umrei r. anhumas thotë: *“Pejgamberi i falte natën gjithnjë nga dy rekate, ndërsa vitrin e falte vetëm një rekat”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1180

Aishja r. anha thotë: *“Pejgamberi s.a.v.s. nuk falte - në Ramazan apo jashtë tij - më shumë se njëmbëdhjetë rekate. I falte katër rekate, e mos pyet*

për bukurinë dhe gjatësinë e tyre! Pastaj prap i falte katër rekate, e mos pyet për bukurinë dhe gjatësinë e tyre! Pastaj i falte tre rekate. Unë i thashë: “O i Dërguari i All-llahut, a flen ti para se ta falësh namazin e vitrit?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*Oj Aishe, sytë e mi flenë, por nuk flen zemra ime!*”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1182

Ibni Mes'udi r.a. thotë: “Jam falur me Pejgamberin s.a.v.s. një natë dhe ai qëndroi aq gjatë saqë mendova diçka keq”. Të pranishmit e pyetën: “Çka ke menduar?” Ibni Mes'udi tha: “Mendova të ulem dhe të shkoj”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1185

Abdull-llah ibni Amër ibnil As r. anhumatregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Namazi më i dashur te All-llahu është namazi i Davudit a.s. , agjërimi më i dashur te All-llahu është agjërimi i Davudit a.s. Ai flente gjysëm nate, një të tretën e kalonte në namaz, pastaj prapë flente një të gjashtën. Ai një ditë agjëronte, e një ditë hante*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1188

Aishja r. anha thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. kur çohet të falej gjatë natës, e fillonte namazin me dy rekate të shkurta”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1194

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Nëse ndonjëri prej jush çohet gjatë natës, dhe nëse në mënyrë të pakuptueshme dhe pa vetëdije i shkon Kur'ani nëpër gjuhë, dhe nuk din se çka flet, atëherë të shkojë të shtrihet në shtrat*”.

(Transmeton Muslimi)

IBADETI I RAMAZANIT DHE NAMAZI I TERAVISË

Hadithi 1195

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush i kalon natët e Ramazanit duke bërë ibadet, duke qenë i bindur në besimin islam, dhe duke pasur qëllim të sinqertë, do t'i falen të gjitha gabimet e tij të mëparshme*”.

IBADETI NATËN E KADRIT DHE DATA E SAJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Vërtet ne e shpallëm atë (Kur’anin) natën e Kadrut”.

(el-Kadr: 1)

All-llahu xh. sh. prapë thotë:

“Ne atë e zbritëm në një natë të bekuar”.

(ed-Duhan: 3)

Hadithi 1197

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush falet natën e Kadrut, duke qenë i bindur në besimin islam dhe ka qëllim të sigurtë, do t’i falen gabimet e tij të mëparshme”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1199

Aishja r. anha thotë se Pejgamberi s.a.v.s. në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit bënte i’tikaf në xhami (mbyllej në të) dhe thoshte: *“Lypeni natën e Kadrut në dhjetë ditët e fundit të Ramazanit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1202

Aishja r. anha thotë: *“Pejgamberi s.a.v.s. bënte ibadet (nuk flente) gjatë muajit të Ramazanit, atë që nuk e bënte ditëve të tjera dhe muajve të tjerë. Ndërsa në dhjetë ditët e fundit bënte ibadet më shumë se ditëve të tjera”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1203

Aishja r. anha tregon se ka thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, çka mendon sikur unë të dija për një natë se ajo është nata e Kadrut, çka duhet të them unë atë natë?”* Pejgamberi s.a.v.s. i tha: *“Thuaj: “O Zoti im, Ti je Zoti i faljes, Ti e do të falurit, falëm mua!”*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

RËNDËSIA E PËRDORJES SË MISVAKUT (BRUSHËS) PËR LARJEN E DHËMBËVE

Hadithi 1205

Hudhejfe r.a. thotë: “Pejgamberi s.a.v.s. kur çohet prej gjumi e pastronte gojën e vet me misvak (furçë)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1206

Aishja r. anha thotë: “Ne i përgatitnim të Dërguarit të All-llahut misvakun e tij dhe ujin e pastër, edhe atëherë kur All-llahu e zgjonte natën, ai e përdorte misvakun, merrte abdest dhe falej”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1207

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Me të madhe u porosis të përdorni misvakun (furçën e dhëmbëve)*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1210

Aishja r. anha thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Misvaku (furça për dhëmbë) është mjet për pastrimin e gojës dhe kënaqësi për Krijuesin*”.

(Transmetojnë Nesaiu dhe Ibni Huzejme)

Hadithi 1213

Ibni Umeri r. anhumë tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Mustaqet shkurtoni, kurse mjekrën lëne!*”

(Muttefekun alejhi)

OBLIGIMI I ZEKATIT, VLERA E TIJ DHE DISA GJËRA RRETH TIJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Faleni namazin dhe jepeni zekatin!”

(el-Bekare: 43)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Por u qe urdhëruar ta adhurojnë vetëm All-llahun, që si besimtarë të sinqertë t’u rrëfejnë fenë, edhe të kryejnë të falurit, edhe të japin zekatin, e ajo është fe stabile”.

(el-Bejjine: 5)

All-llahu xh. sh. gjithashtu thotë:

“Merre zekatin nga pasuria e tyre që t’i pastrosh me të”.

(et-Tevbe: 103)

Hadithi 1214

Ibni Umer r. anhumas thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Islami është ndërtuar prej pesë gjërave: Dëshmisë se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi s.a.v.s. është rob dhe i Dërguar i Tij, faljes së namazit, dhënies së zekatit, kryerjes së haxhxit dhe agjërimit të Ramazanit”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1215

Talha bin Ubejdullah thotë: “Erdhi një njeri prej Nexhdit ke Pejgamberi s.a.v.s. që kishte flokë të dendur. Ne dëgjonim zërin e tij, mirëpo nuk kuptonim se ç’thoshte, derisa iu afrua të Dërguarit të All-llahut dhe pyeti për Islamin. Pejgamberi s.a.v.s. i tha: *“Islami është pesë kohë të namazit ditën dhe natën”*. Njeriu pyeti: “A jam i obliguar me diçka tjetër përveç këtyre?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: *“Jo, vetëm nëse ti do në mënyrë vullnetare”*. Pejgamberi s.a.v.s. pastaj tha: *“Agjërimi i Ramazanit”*. Njeriu pyeti: “A kam obligim tjetër përveç agjërimit?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: *“Jo, përveç nafle”*.

Transmetuesi përmend: Pastaj Pejgamberi s.a.v.s. përmendi dhënien e zekatit. Njeriu pyeti: “A kam obligim tjetër përveç zekatit?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: *“Jo, vetëm nëse dëshiron vullnetarisht”*. Njeriu u kthye prapa duke thënë: “Betohem në Zotin, se as nuk do të shtoj e as nuk do të mungoj diçka prej këtyre”. I Dërguari i All-llahut tha: *“Do të shpëtojë, nëse e thotë të vërtetën”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1216

Ibni Abbasi r. anhumas tregon se Pejgamberi s.a.v.s. e ka dërguar Muadhbin r.a. në Jemen dhe i ka thënë: *“Thirri të dëshmojnë se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se unë jam i Dërguari i All-llahut, e nëse ata binden në këtë, atëherë informoi se All-llahu i ka obliguar me pesë kohë të namazit për çdo ditë dhe natë, nëse binden edhe në këtë, atëherë informoj se All-llahu i ka obliguar me zekat, që do ta marrish prej të pasurve të tyre, e do t’ua shpërndash të varfërve të tyre”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1217

Ibni Umeri r. anhumas thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mua më është urdhëruar që t’i luftoj njerëzit (mushrikët - pabesimtarët), derisa të dëshmojnë se nuk ka Zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është*

i Dërguari i Tij, dhe derisa të mos falin namazin dhe të mos japin zekatin. E kur e bëjnë këtë, atëherë është i lirë prej meje gjaku dhe pasuria e tyre, pos nëse atë nuk e kërkon ligji islam, e sa i përket shpërblimit të tyre është në kompetencën e All-llahut”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1218

Ebu Hurejre r.a. thotë: “Pasi i Dërguari i All-llahut është shpërngulur në ahiret (ka vdekur), Ebu Bekri u zgjodh për zëvendës të tij. Populli i shkretëtirës (beduinët), shumica prej tyre e lanë besimin Islam. Atëherë Umeri r.a. tha: “Si do t’i luftosh njerëzit, kur Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Më është urdhëruar që t’i luftoj njerëzit derisa të mos thonë: ‘La ilahe il-lall-llah’. Kush e thotë këtë është e lirë pasuria dhe shpirti i tij prej meje, përveç me hak, dhe llogaria me të është në kompetencën e All-llahut”. Ebu Bekri atëherë tha: “Betohem në All-llahun, se unë me të vërtetë do ta luftoj çdokend, që e ndan namazin dhe zekatin. Zekati është obligim i pasurisë. Betohem në All-llahun se nëse ata nuk e japin zekatin edhe të kërpeshit (fronit) të deveve, të cilin ia jepnin Pejgamberit s.a.v.s. , do t’i luftoj për mosdhënien e tij”. Umeri r.a. tha: “Betohem në All-llahun, dhe atëherë nuk kam parë asgjë tjetër, vetëm se All-llahu e kishte hapur kraharorin e Ebu Bekrit për luftë dhe u binda se me të është e vërteta”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1219

Ebu Ejjubi r.a. tregon se një njeri i ka thënë Pejgamberit s.a.v.s.: “Më trego për një vepër e cila më çon në Xhennet?” Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Ta adhurosh All-llahun (T’i bësh ibadet), dhe të mos i bësh shok, të falësh namazin, të japësh zekatin dhe ta ndihmosh farefisin*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1222

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Asnjë pronar i arit dhe i argjendit (të hollave), që nuk i përmbush obligimet e veta, nuk do të mbetet në Ditën e gjykimit pa u farkuar me pllaka të zjarrta, që do të nxehen në zjarrin e Xhehennemit, dhe me të do të fërgohen anët e tij, balli, kraharori dhe shpina, dhe çdo herë që pllakat ftohesh do të nxehen përsëri. Kjo do të jetë në ditën që do të zgjasë pesëdhjetë mijë vjet, në të cilën do të zbatohet gjykimi në mes njerëzve, robërve dhe kur do t’i tregohet çdokujt rruga për në Xhennet ose në Xhehennem*”. Të pranishmit thanë: “O i Dërguari i All-llahut, çka do të bëhet me devetë,

pasurinë e njeriut?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Edhe asnjë pronar i devesë, që nuk i kryen obligimet e veta, e prej tyre mjeljen e saj ditën kur ajo shkon të pijë ujë. Çdo pronar që nuk i kryen obligimet e veta ndaj devesë, në Ditën e gjykimit do të shtrihet në një vend të rrafshhtë dhe të gjerë, aq sa dy devetë e tij do të mund ta shkelnin me thundrat e tyre dhe ta kafshojnë me dhëmbët, kurdo që njëra prej tyre të kalojë mbi të, tjetra kthehet ke ai, dhe ky mundim do të zgjasë një ditë, gjatësia e së cilës është pesëdhjetë mijë vjet, derisa të kryhet gjykimi në mes robërve, dhe kur do t’i tregohet çdokujt rruga për në Xhennet apo Xhehennem”. Të pranishmit thanë: “O i Dërguari i All-llahut, çka do të bëhet me lopët dhe delet?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Çdo pronar i lopëve ose deleve, i cili nuk i kryen obligimet e veta ndaj tyre, në Ditën e gjykimit do të jetë i shtrirë në një vend të rrafshhtë, kah lopët dhe delet e veta, dhe ato me brirët e tyre do ta therin dhe me thundrat e tyre do ta shkelin, e në mesin e tyre nuk do të ketë me brinjë të kthyer prapa, apo pa brirë e as me brirë të thyer. Kurdo që të kalojnë nëpër të parat, menjëherë pas tyre vijnë dhe kalojnë të tjerat. Dhe kjo do të jetë në një ditë, e cila do të zgjasë pesëdhjetë mijë vjet, derisa t’u shqiptohen gjykimet robërve dhe derisa të mos u tregohet rruga për në Xhennet apo Xhehennem”. Të pranishmit thanë: “O i Dërguari i All-llahut, si do të veprohet me kuajt?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “Kaloria ndahet në tri lloje: Për dikë do të jetë barrë, për dikë mbulesë dhe për dikë shpëtim. Sa i përket atij, për të cilin është barrë, është ai që i mban kuajt për shkak të namit, kryelartësisë apo garave kundër muslimanëve, për të tillin kali është barrë... Sa i përket atij, për të cilin është mbulesë, është ai që mban kuaj në rrugën e All-llahut, dhe nuk i harron obligimet ndaj All-llahut dhe kujdeset për ta. Për njeriun e këtillë, kali është mburojë nga zjarri i Xhehennemit... Sa i përket atij, për të cilin është shpëtim, është ai, që mban kuajt për hir të All-llahut dhe të muslimanëve, i cili i kullot në livadhe dhe kopshtije, gjithë atë që kalorët dhe kuajt e tyre e hanë në kulloso dhe ara, do të shkruhet aq numër i të mirave. Gjithashtu për çdo shërbim të tyre, të madh dhe të vogël, do të shkruhen të mira. Çdo kalim i distancës dhe hllpja mbi një e më shumë lartësira do t’i shkruhen të mira, në numrin e gjurmëve dhe hedhurinave të tij. Çdo kthim i kalit nga ana e pronarit në lumenj dhe burime, në të cilat i jep ujë, i shkruhen të mira aq sa herë kali do të pijë ujë”. Të pranishmit i thanë: “O i Dërguari i All-llahut, e si do të jetë me gomarët?” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “Mua nuk më është shpallë asgjë e posaçme për gomarët, përveç ajetit të përgjithshëm e universal:

“Ai që punon mirë, sa grima - e sheh atë. Por, edhe kush punon keq, sa grima - do ta shohë”. (ez-Zilzal: 7-8)

(Muttefekun alejhi)

OBLIGIMI I AGJËRIMIT TË RAMAZANIT DHE VLERA E TIJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë! Agjërimin e keni obligim të detyrueshëm, siç e kishin detyrë edhe ata që ishin para jush, ndoshta do të bëheni të devotshëm. Në ditë të caktuara me numër, por ai nga ju i cili është i sëmurë ose në udhëtim - atëherë tjera ditë me të njëjtin numër. Ndërsa ata që nuk mund ta mbajnë - kompensimi është të ushqejë një varfënjak. Dhe kush jep më tepër, vullnetarisht, ajo është mirë për të. Por, të agjëroni është më mirë, ta dini”.

(el-Bekare: 183-184)

Hadithi 1224

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kush i ndihmon dy shokë në rrugën e All-llahut, do të thirret nga të gjitha dyert e Xhennetit: ‘O rob i All-llahut, eja këtu, këtu është mirë’.* Kush është prej atyre që bëjnë namaz, do të thirret nga dera e namazit, e kush është luftëtar i xhihadit do të thirret nga dera e xhihadit. Kush është prej atyre që agjërojnë, do të thirret nga dera Rejjan (Xhennet i posaçëm në të cilin hyjnë ata që agjërojnë). Kush është prej atyre që japin sadaka (lëmoshë), do të thirret nga dera e sadakasë”. Atëherë, Ebu Bekri r.a. tha: *“O i Dërguari i All-llahut, je më i afërt se babai dhe nëna ime! Për atë që thirret prej atyre dyerve, nuk do të ketë më mundime, e a do të ketë ndokush që do të thirret nga të gjitha ato dyer?”* Pejgamberi s.a.v.s. tha: *“Po, dhe shpresoj që edhe ti do të jesh prej tyre!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1225

Sehl ibni Sa’d r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet në Xhennet është një derë, e cila quhet Rejjan, nëpër të cilën do të hyjnë Ditën e gjykimit vetëm ata që agjërojnë, nëpër atë derë të tjerët nuk do të hyjnë. Do të thirret në atë derë ku janë agjëruesit. Do të çohen agjëruesit dhe nuk do të mundet tjetërkush të hyjë nga kjo derë, e pasi të hyjnë agjëruesit dera do të mbyllet e nuk do të mundet të hyjë askush tjetër”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1227

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e agjëron muajin e Ramazanit, duke qenë i bindur në besimin islam dhe duke i kryer obligimet islame, do t’i falen gabimet e tij të mëparshme”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1228

Ebu Hurejre r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur të vijë muaji i Ramazanit, hapen dyert e Xhennetit dhe mbyllen dyert e Xhehennemit dhe shejtanët lidhen me zinxhir”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1229

Ebu Hurejre r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Agjëroni me të pamurit e hënës dhe bëni bajram me të pamurit e hënës. E nëse është vranësirë, atëherë plotësoni tridhjetë ditë të Shabanit!”*

(Muttefekun alejhi)

Ky është teksti i Buhariut, ndërsa në rivajetin e Muslimit shtohet: *“Nëse është vranët, atëherë agjëroni tridhjetë ditë!”*

***BUJARIA DHE VEPRAT TJERA TË MIRA, HAJRATET
GJATË MUAJIT TË RAMAZANIT E SIDOMOS DHJETË
DITËVE TË FUNDIT***

Hadithi 1230

Ibni Abbasi r. anhumat thotë: *“I Dërguari i All-llahut ishte njeriu më bujar, në mënyrë të veçantë kur i vinte Xhibrili a.s. Xhibrili a.s. i vinte Pejgamberit s.a.v.s. në Ramazan, çdo natë dhe me të studioje Kur’anin. Vërtet kur Pejgamberi s.a.v.s. takohej me Xhibrilin, ishte më bujar në veprat e mira sesa era që sjell shiun”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1231

Aishja r. anha thotë: *“Kur vinin dhjetë ditët e fundit të Ramazanit, i Dërguari i All-llahut bënte ibadet natën dhe e çonte familjen e vet që të bëjnë ibadet, ndërsa dyshekun e vet me gjithë mbulojë e palonte”*.

(Muttefekun alejhi)

NUK LEJOHET TË PRITET RAMAZANI ME AGJËRIM

Hadithi 1232

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Në asnjë mënyrë, asnjëri prej jush të mos e pret Ramazanin duke qenë agjërueshëm, një apo dy ditë, përveç nëse ai agjërues është person që e mban agjërimitin e vet të rregullt. Në atë rast atë agjërimit të rregullt mund ta agjërojë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1234

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kur të mbetet edhe gjysma e muajit Sha'ban, atëherë mos agjëroni nafile!*”

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen sahih)

VLERA E SYFYRIT DHE VONIMI I TIJ NËSE NUK KA FRIKË PËR AGIMIN E MËNGJESIT

Hadithi 1237

Enesi r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Çohuni në syfyr sepse vërtet në syfyr ka begati*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1238

Zejd ibni Thabiti r.a. thotë: “*Ne çoheshim në syfyr së bashku me të Dërguarin e All-llahut, e pastaj ngriheshim të falnim namazin*”. Njëri prej të pranishmëve pyeti: “*Sa ishte intervali në mes syfyrin dhe sabahut?*” Zejdi u përgjigj: “*Sa pesëdhjetë ajete!*”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1239

Ibni Umeri r. anhumat tregon se Pejgamberi s.a.v.s. i kishte dy muezinë: Bilallin dhe Ibni Ummi Mektumin. Për këtë Pejgamberi s.a.v.s. kishte thënë: “*Vërtet Bilalli e thirr ezanin gjatë natës, hani dhe pini derisa ta thërrasë ezanin Ibni Ummi Mektumi*”.

Transmetuesi thotë: “*Intervali në mes tyre ishte sa njëri zbriste e tjetri hipte në vendin ku thirrej ezani*”.

(Muttefekun alejhi)

VLERA E NGUTJES SË IFTARIT

Hadithi 1243

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“All-llahu i madhëruar ka thënë: “Robtë e mi më të dashur janë ata që nguten në iftar”.*

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

RRETH ÇËSHTJEVE TË AGJËRIMIT

Hadithi 1250

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur ndonjëri prej jush harron dhe han ose pin, mos ta ndërprej por ta vazhdojë agjërimin, sepse atë All-llahu e ka gostit me ushqim dhe ujë”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1251

Lekit ibni Sabire r.a. thotë: *“Unë i kam thënë: ‘O i Dërguari i All-llahut, më thuaj diçka për abdestin!’ Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: ‘Merr abdest sipas rregullit, fërkoj gishtat në mes mirë, laje hundën deri në thellësi, përveç atëherë kur je agjërueshëm!’”*

(Transmetojnë Ebu Davudi dhe Tirmidhiu dhe thonë: hadith hasen sahih)

Hadithi 1252

Aishja r. anha thotë: *“Të Dërguarin e All-llahut e zinte agimin, e ai ishte xhunub (i obliguar të lahej), pastaj lahej dhe agjëronte”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1253

Aishja dhe Ummi Selema r. anhumë kanë thënë: *“E zinte agimi të Dërguarin e All-llahut xhunub, pa parë ëndërr, pastaj agjëronte”.*

(Muttefekun alejhi)

VLERA E AGJËRIMIT NË MUAJT MUHARREM, SHA'BAN DHE NË MUAJT E NDALUAR

Hadithi 1254

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Agjërimi më i vlefshëm pas Ramazanit, është në muajin e All-llahut, Muharrem, kurse namazi më i vlefshëm pas farzeve është namazi i natës*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1256

Muxhibete El-Bahilijete, nga babai i saj ose mixha transmeton se ai (njëri prej tyre) kishte shkuar te Pejgamberi s.a.v.s. , mirëpo kishte munguar një kohë dhe kishte shkuar pas një viti. Gjatë kësaj kohe gjendja e tij kishte ndryshuar dukshëm, dhe ai tha: “O i Dërguari i All-llahut, a më njeh?” Pejgamberi s.a.v.s. ia ktheu: “*Kush je ti?*” Ky iu përgjigj: “Unë jam Bahiliu, që isha te ti vitin e kaluar”. Pejgamberi s.a.v.s. atëherë i tha: “*Ç’të ka ndryshuar, ishe i bukur?*” Ky atëherë i tha: “Prej momentit që jam ndarë prej teje, asgjë nuk kam ngrënë ditën, por vetëm natën”. I Dërguari i All-llahut i tha: “*Ti e ke munduar vetveten!*” Pastaj e këshilloi: “*Agjëroje muajin e sabrit (durimit) dhe nga një ditë për çdo muaj!*” Njeriu i tha: “Më shto mua sepse unë kam fuqi për agjërim!” Pejgamberi s.a.v.s. ia ktheu: “*Agjëro dy ditë!*” Bahiliu i tha: “Më shto edhe më shumë!” Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Agjëro tri ditë!*” Ai prapë i tha: “Shto!” Pejgamberi s.a.v.s. atëherë i tha: “*Agjëro prej muajve të mëdhenj: Muharrem, Rexheb, Dhul Ka’de dhe Dhul-hixh-xhe. Pastaj pusho, pastaj agjëro, pastaj pusho, pastaj agjëro dhe pastaj pusho së agjëruari!*” Pejgamberi s.a.v.s. me tre gishtat e vet dha shenjë nga tri ditë”.

Muaji i sabrit është muaji i Ramazanit.

(Transmeton Ebu Davudi)

VLERA E AGJËRIMIT DHE TË TJERAVE NË DITËT E PARA TË MUAJIT DHUL-HIXH-XHE

Hadithi 1257

Ibni Abbasi r. anhumu thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Nuk ka ditë, në të cilën veprat e mira janë më të dashura te All-llahu sesa këto ditë. Ato janë: dhjetë ditët e muajit Dhul-hixh-xhe*”. Të pranishmit pyetën: “O i Dërguari i All-llahut, e as xhihad i në rrugë të All-llahut?” Pejgamberi s.a.v.s. u përgjigj: “*As xhihad i në rrugë të All-llahut, përveç nëse njeriu del vet dhe me pasurinë e vet, dhe nuk kthehet me asgjë*”.

(Transmeton Buhariu)

VLERA E AGJËRIMIT DITËN E AREFATIT, DITËN E ASHURASË DHE DITËN E NËNTË TË MUAJIT MUHARREM

Hadithi 1258

Ebu Katade thotë: “E pyetën as’habët të Dërguarin e All-llahut për agjërimin ditën e Arefatit, e ai tha: *“Agjërimi i Arefes i shlyen mëkatet e vitit të kaluar dhe të vitit që ka ngelur”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1259

Ibni Abbasi r. anhuma thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka agjëruar ditën e Ashurasë dhe ka urdhëruar agjërimin e kësaj dite.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1260

Ebu Katade r.a. thotë se as’habët e kanë pyetur të Dërguarin e All-llahut për agjërimin e ditës së Ashurasë, e ai ka thënë: *“Agjërimi i ditës së Ashurasë i shlyen mëkatet e vitit të kaluar”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1261

Ibni Abbasi r. anhuma thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Nëse mbetem gjallë deri në vitin e ardhshëm, me siguri do ta agjëroj ditën e nëntë të muajit Muharrem”*.

(Transmeton Muslimi)

MUSTEHAB ËSHTË AGJËRIMI I GJASHTË DITËVE TË MUAJIT SHEVVAL

Hadithi 1262

Ebu Ejjubi r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kush e agjëron Ramazanin, e pastaj e përcjell edhe me gjashtë ditë të muajit Shevval, do të jetë sikur të kishte agjëruar tërë jetën”*.

(Transmeton Muslimi)

MUSTEHAB ËSHTË AGJËRIMI I DITËS SË HËNË DHE TË ENJTE

Hadithi 1264

Ebu Hurejre r.a. thotë se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Veprat ekspozohen ditën e Hënë dhe ditën e Enjte, dëshiroj që të ekspozohet vepra ime e unë jam agjërueshëm*”.

(Transmeton Tirmidhiu dhe thotë hadith hasen)

Muslimi e përmend këtë por pa fjalën agjërim.

Hadithi 1265

Aishja r. anha thotë: “I Dërguari i All-llahut me qëllim kujdesej të agjërojë ditën e Hënë dhe ditën e Enjte”.

(Transmeton Muslimi)

AGJËRIMI I TRI DITËVE TË ÇDO MUAJI ËSHTË MUSTEHAB

Hadithi 1266

Ebu Hurejre r.a. thotë: “Miku im s.a.v.s. më ka porositur për tri gjëra: *“Agjërimin e tri ditëve për çdo muaj, faljen e dy rekateve të namazit të duhasë dhe faljen e namazit të vitrit para se të shkoj të flejë*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1267

Ebu Derdai r.a. thotë: “I dashuri im s.a.v.s. më ka porositur për tri gjëra, të cilat nuk do t’i lë asnjëherë derisa të jem gjallë: Agjërimin e tri ditëve për çdo muaj, faljen e namazit të paradrekës (Salatu-d-Duha), dhe të mos shkoj të fle pa e falur namazin e vitrit”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1270

Ebu Dherri r.a. thotë se i Dërguari i All-llahut ka thënë: “*Kur të agjërosh tri ditë për çdo muaj, atëherë agjëro të trembëdhjetën, të katërbëdhjetën dhe të pesëmbëdhjetën ditë*”.

(Transmeton Tirmidhiu)

Hadithi 1272

Ibni Abbasi r. anhumu thotë: “I Dërguari i All-llahut agjëronte e nuk hante gjatë ditëve të bardha, kur qëndronte në shtëpi, e as gjatë udhëtimit”.

(Transmeton Nesaiu)

VLERA E PËRGATITJES SË IFTARIT DHE LUTJA PËR TË ZOTIN E SHTËPISË

Hadithi 1275

Enesi r.a. tregon se Pejgamberi s.a.v.s. ka shkuar te Sa'd ibni Ubadete dhe ky i ka sjellë bukë dhe vaj, prej së cilës ka ngrënë i Dërguari i All-llahut, e pastaj ka thënë: “*Kanë bërë iftar te ju agjëruesit, kanë ngrënë te ju të devotshmit dhe mirëbërësit dhe janë falur për ju melaqet*”.

(Transmeton Ebu Davudi)

LIBRI PËR I'TIKAFIN

I'TIKAFI NË DITËT E FUNDIT TË MUAJIT RAMAZAN

Hadithi 1276

Ibni Umeri r. anhuma thotë: “I Dërguari i All-llahut bënte i'tikaf në dhjetë ditët e fundit të muajit Ramazan”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1277

Aishja r. anha thotë se Pejgamberi s.a.v.s. bënte i'tikaf në dhjetë ditët e fundit të muajit Ramazan, derisa ndërroi jetë, pastaj bënin i'tikaf gratë e tij pas vdekjes së tij s.a.v.s. .

(Muttefekun alejhi)

LIBRI PËR HAXHXHIN

HAXHXHI

All-llahu i madhëruar thotë:

“Vizita Ka'bes, për hir të All-llahut, për atë që ka mundësi ta marrë këtë udhë është obligim, e kush nuk beson, ani, All-llahu me siguri nuk është i varur prej askujt”.

(Ali Imran, 97)

Hadithi 1279

Nga Ibni Umeri r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Islami ngrihet mbi pesë (shtylla): në dëshmimin se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut dhe se Muhammedi është i dërguar i All-llahut, në kryerjen e namazit, dhënien e zekatit, në agjërimin e Ramazanit dhe vizitën Ka’bes”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1280

Nga Ebu Hurejre transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut na ka mbajtur një hutbe, me ç’rast ka thënë: *“O njerëz!, vërtet All-llahu ua ka bërë obligim juve haxhxin, prandaj kryjeni”*. Një njeri ka thënë: *“A për çdo vit, o i Dërguari i All-llahut?”* I Dërguari i All-llahut heshti, kurse ai njeri tri herë e përsëriti pyetjen. Atëherë i Dërguari i All-llahut tha: *“Sikur të thosha “po”, atëherë sigurisht do të ishte obligim i domosdoshëm për çdo vit, por ju këtë nuk do të mundni”*. Pastaj ka thënë: *“Më lini me atë që u kam lënë juve, sepse para jush shumë kanë pësuar për shkak të pyetjeve të shumta dhe për shkak të kundërvënies pejgamberëve të tyre. Kur t’ju urdhëroj diç, atëherë atë kryene, nëse keni mundësi, por kur t’ju ndaloj diç, atëherë atë lëreni!”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1283

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Mëkatet e vogla të bëra ndërmjet dy umreve janë të falura. Kurse për haxhxin e pranuar, nuk ka shpërblim tjetër përveç Xhennetit”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1284

Nga Aishja r. anha transmetohet se ka thënë: *“I kam thënë: “O i Dërguari i All-llahut, xhihadin e konsiderojmë si vepër më të mirë, andaj a nuk do të bëjmë xhihad?” (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: “Vërtet për ju xhihadi më i vlefshëm është haxhxi i pranuar”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1285

Nga Aishja r. anha transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk ka ditë në të cilën All-llahu liron robër më shumë nga zjarri, se në ditën e Arefatit”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1286

Nga Ibni Abbasi r. anhumë transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Një umrë në Ramazan është e barabartë me një haxh me mua”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1287

Nga Ibni Abbasi r. anhumë transmetohet se një grua tha: *“O i Dërguari i All-llahut, vërtet obligimi i All-llahut ndaj robërve të tij me haxh, e ka arritur babain tim plak me pleqëri të thellë, sa nuk mund të qëndrojë në mjetin e tij transportues, prandaj a mund ta kryej unë haxhin për të?”* (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: *“Po!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1288

Nga Lekit b. Amiri r.a. transmetohet se ai ka ardhur te Pejgamberi s.a.v.s. dhe ka thënë: Vërtet babai im është mjaft i vjetër, nuk mund ta kryejë haxhin, umren e as të udhëtojë. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Kryej për të haxhin dhe umren”*.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1289

Nga Saib b. Jezidi r.a. transmetohet se ka thënë: *“Mua më kanë dërguar në haxh me të dërguarin e All-llahut s.a.v.s. në haxhin lamtumirës, kur unë kam pasur shtatë vjet”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1291

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka kryer haxhin në samarin e kafshës ngarkuese me rroba e ushqim”*.

(Transmeton Buhariu)

LIBRI PËR XHIHADIN

All-llahu xh. sh. ka thënë:

“Numri i muajve të All-llahut është dymbëdhjetë, në Librin e All-llahut, prej ditës që krijoi qiejt dhe tokën, e nga këta, katër janë të shenjtë. Ajo është fe e qëndrueshme. Në këto mos bëni mëkate dhe luftoni kundër idhujtarëve, pa përjashtim, siç luftojnë ata të gjithë kundër jush, dhe ta dini se All-llahu është në anën e atyre, të cilët i frikohen All-llahut”.

(et-Tevbe, 36)

“Ju caktohet lufta (ju ngarkohet si detyrë) edhe pse e urreni atë. Ju ndoshta urreni ndonjë gjë, por ajo është e mirë për ju, ndoshta dëshironi diçka që është e keqe për ju. All-llahu e di, por ju nuk e dini”.

(el-Bekare, 216)

“Dilni në luftë, qofshi të dobët a të fortë, dhe luftoni për hir të All-llahut me mish e me shpirt. Nëse e dini, kjo është më mirë”.

(et-Tevbe, 41)

“All-llahu ka blerë nga besimtarët shpritrat dhe pasuritë e tyre me Xhennet - ata do të luftojnë për hir të All-llahut dhe do të vrasin e do të vriten. Ai këtë ua ka premtuar me siguri në Tevrat dhe Inxhil edhe në Kur'an - pra, kush i plotëson premtimet e veta më mirë se All-llahu? Pandaj gëzohuni pazarllëkut që e keni bërë me Të, Ai është shumë i madh”.

(et-Tevbe, 111)

“Besimtarët të cilët nuk luftojnë - përveç atyre që janë të paafte për luftë - nuk janë të barabartë me ata që luftojnë në rrugë të All-llahut me pasigurinë dhe jetën e vet. Ata që luftojnë, te All-llahu janë në shkallë më të lartë. All-llahu të gjithëve u ka premtuar mirësi. All-llahu do t'u japë luftëtarëve, jo atyre që nuk luftojnë, shpërblim të madh. Shpërblime të larta prej Tij dhe falje e mëshirë. - All-llahu është shumë i mëshirshëm dhe fal”.

(en-Nisa, 95-96)

“O besimtarë! A doni t'ju udhëztoj në një tregti që do t'ju shpëtojë nga vuajtja e dhembshme”.

(es-Saff, 10)

Ajetet kur'anore për këtë temë janë të shumta dhe të njohura. Sa u përket haditheve për vlerën e xhihadit, ato janë më shumë se ato që do t'i përmendim, sikur që vijojnë:

Hadithi 1293

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: Është pyetur i Dërguari i All-llahut, cila vepër është më e vlefshme? Ka thënë: *“Besimi në All-llahun dhe në të Dërguarin e Tij”*. I është thënë: *“Pastaj cila është?”* Ka thënë: *“Xhihadi në rrugën e All-llahut”*. I është thënë: *“Pastaj cila është?”* Ka thënë: *“Haxhchi i pranuar”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1295

Nga Ebu Dherri r.a. transmetohet se ka thënë: I kam thënë: “O i Dërguari i All-llahut, cila vepër është më e vlefshme?” Tha: “*Besimi në All-llahun dhe xihadi në rrugën e All-llahut*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1296

Nga Enesi r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Një ecje e mëngjesit apo një ecje e mbrëmjes në rrugën e All-llahut është më e mirë se bota dhe çdo gjë në të*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1297

Nga Ebu Se'id el-Hudrij r.a. transmetohet se ka thënë: Erdhi një njeri te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe tha: “Cilët njerëz janë më të vlefshëm?” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*(Njeriu më i vlefshëm është) besimtari që lufton me vetveten dhe pasurinë e tij në rrugën e All-llahut*”. (Ai njeriu atëherë) ka thënë: “Pastaj kush?” Ka thënë: “*Pastaj besimtari që në një prej grykave malore e adhuron All-llahun, duke ikur prej njerëzve me të këqijat e tij*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1298

Nga Sehl b. Sa'di r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Qëndrimi njëditor në rrugën e All-llahut është më i vlefshëm se bota dhe çdo gjë në të. Një vend i juaj në Xhennet është më i vlefshëm se bota dhe çdo gjë në të. Qëndrimi njëmbrëmësh apo njëditor i robit në rrugën e All-llahut të madhëruar është më i vlefshëm se bota dhe çdo gjë në të*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1299

Nga Selmani r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Qëndrimi njëditor apo njënatësh në fushëbetejë është më i mirë se agjërimi mujor dhe falja në të. Nëse luftëtari vdes në fushëbetejë, do të shpërblehet për veprat të cilat do t'i bënte gjatë luftës, dhe do të shpërblehet për punën e tij rreth furnizimit dhe do të sigurohet nga sprovat e varrit*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1301

Nga Uthmani r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “*Qëndrimi njëditor në rrugën e All-llahut është më i mirë se një mijë ditë tjera shtëpiake*”.

(Tirmidhiu thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1303

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Çdo i plagosur në rrugën e All-llahut do të vijë Ditën e gjykimit, kurse nga plaga e tij do të rrjedh gjak: gjaku i plagës do të jetë në ngjyrë të gjakut kurse aroma e saj do të jetë aroma e miskut*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1305

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “Kaloj një shok i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. nëpër një grykë (mali) ku ishte një burim i vogël uji të ëmbël, që i pëlqeu, dhe tha: “Sikur të izolohesha nga njerëzit dhe të vendosesha në këtë grykë, por këtë kurrë nuk do ta bëj derisa nuk më lejon i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , prej të cilit do të kërkoj leje”. Ia tha këtë të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. e ai i tha: “*Mos e bëj atë, sepse qëndrimi i njërit nga ju në rrugën e All-llahut është më i vlefshëm nga namazi i tij në shtëpinë e tij shtatëdhjetë vjet. A nuk dëshironi ju që All-llahu t’ju falë dhe t’ju futë në Xhennet. Luftoni në rrugën e All-llahut, sepse kush lufton në rrugën e All-llahut aq sa është koha ndërmyjet dy mjeljeve të devesë, për të është i sigurt Xhenneti*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1306

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I është thënë: “O i Dërguari i All-llahut, ç’është e barabartë me xihadin në rrugën e All-llahut?” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë. “*Ju këtë nuk mund ta bëni*”. Të pranishmit edhe dy apo tri herë janë drejtuar me këtë pyetje, kurse Pejgamberi s.a.v.s. çdo herë u përgjigjej duke thënë. “*Ju këtë nuk mund ta bëni!*” E pastaj ka thënë: “*Shembulli i muxhahidit në rrugën e All-llahut është sikur shembulli i agjëruesit dhe falësit i cili në tërësi u nënshtrohet ajeteve të All-llahut, nuk pushon të falet, as të agjërojë derisa nuk kthehet muxhahidi nga rruga e All-llahut*”.

(Muttefekun alejhi. Ky citat është sipas Muslimit)

Kurse sipas transmetimit të Buhariut: “Një njeri tha: “O i Dërguari i All-llahut, më udhëzo mua në një vepër të barabartë me xihadin”. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Unë nuk mund ta gjejë!*” Pastaj ka

thënë: “A mundesh ti, kur të shkojë muxhahidi (në luftë), të hyshë në mesxhidin tënd, dhe të falesh pa ndërprerje dhe të agjërosh pa ndërprerje?” Pastaj ka thënë: “E kush mundet kështu?”

Hadithi 1311

Nga Ebu Abs Abdurrahman b. Xhebri r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Robi që pluhuros këmbët e tij në rrugën e All-llahut, nuk do të përfshihet me zjarr!*”

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1312

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Asnjë njeri nuk do të hudhet në zjarr, i cili ka qarë nga frika prej All-llahut deri atëherë kur të kthehet qumështi në sisën e vet, as që do të bashkohet te një rob pluhuri nga rruga e All-llahut me tymin e Xhehennemit*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1313

Nga Ibni Abbasi r. anhumu transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Dy sy nuk do t'i përshkojë zjarri: Syri që qan nga frika prej All-llahut dhe syri që vigjëlon (nuk flen) në rrugën e All-llahut*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky hadith është hasen)

Hadithi 1314

Nga Zejd b. Halid r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e përgatit me përgatitje një luftëtar në rrugën e All-llahut, edhe ai është luftëtar, kurse kush kujdeset dhe e furnizon me të mira familjen e luftëtarit gjatë mungesës së tij, po ashtu është luftëtar*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1315

Nga Ebu Umame r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Sadaka më e mirë është hija e çadrës në rrugën e All-llahut, huazimi i devesë apo shtizës shërbëtorit për luftë në rrugën e All-llahut*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky hadith është hasen sahih)

Hadithi 1316

Nga Enesi r.a. transmetohet se një djalosh prej fisit Esleme ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, unë vërtet dua të luftoj në rrugën e All-llahut, por nuk kam me çka të përgatitem për luftë”. (Pejgamberi s.a.v.s.) i ka thënë: “*Shko te filani, sepse ai është përgatitur për luftë, por është sëmurë*”. Djaloshi erdhi te luftëtari i sëmurë dhe i tha: “Të ka bërë selam i Dërguari i All-llahut dhe ka thënë të më japish përgatitjen tënde luftarake. Njeriu tha: “Oj filane (shërbëtores vër. përk.), jepja krejt çka kam përgatitur dhe mos mbaj asgjë. Pasha All-llahun, mos lë asgjë prej tyre, që edhe ti të kesh bereqet në përgatitje”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1317

Nga Ebu Se’id el-Hudrij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i ka dërguar mesazh Beni Lahjanit: “*Çdo dy veta le të dërgojnë një, kurse shpërblimi u ndahet të dyve*”.

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër të tij hadithi është: “*Le të dalë në radhët luftarake nga çdo dy veta njëri*”. E pastaj i tha njërit që pat mbetur në shtëpi: “*Kushdo nga ju që e ndihmon dhe kujdeset për familjen dhe mallin e luftëtarit që ka shkuar në luftë, i atilli do të ketë shpërblimin sikur edhe luftëtari familjen dhe mallin e të cilit e ka ruajtur*”.

Hadithi 1318

Nga Berâ’i r.a. transmetohet se ka thënë: “Të Dërguarit të All-llahut i erdhi një njeri i armatosur me tesha hekuri, me ç’rast ka thënë: “Të luftoj ose ta pranoj Islamin? (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Pranoje Islamin, e pastaj lufto!*” Ai e pranoi Islamin, pastaj ka luftuar dhe në fund është vrarë. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ka punuar pak, kurse do të shpërblehet shumë*”.

(Muttefekun alejhi; ky citat është nga Buhariu)

Hadithi 1320

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-As r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*All-llahu do t’i falë shehidit çdo gjë, përveç borxhit*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1321

Nga Ebu Katade r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. qëndroi mes as’habëve dhe ka theksuar se xihadi në rrugën e All-llahut

dhe besimi në All-llahun është puna më e lavduar. U ngrit një njeri dhe tha: “O i Dërguari i All-llahut, a konsideron ti se nëse unë vritem në rrugën e All-llahut, do të më falen të gjitha mëkatet e mia?” I Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Po, nëse vritesh në rrugën e All-llahut i durueshëm, i qëndrueshëm, llogarit sevapet, sulmon përpara, e nuk tërhiqesh”*. Pastaj i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Si the?”* Njeriu ka thënë: “A konsideron ti se nëse unë vritem në rrugën e All-llahut, do të falen të gjitha mëkatet e mia?” I Dërguari s.a.v.s. ka thënë: *“Po, nëse bëhesh luftëtar i durueshëm, që llogarit sevapet, që vetëm sulet përpara e nuk tërhiqet, përveç borxheve. Vërtet kështu më tha Xhibrili a.s”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1322

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se ka thënë: “Ka thënë një njeri: “Ku do të shkoj unë nëse vritem, o i Dërguari i All-llahut?” (I Dërguari s.a.v.s.) ka thënë: *“Në Xhennet!”* Atëherë njeriu i hodhi hurmat të cilat i kishte në duar, e pastaj shkoi në luftë derisa u vra”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1324

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: Erdhi një grup njerëzish te Pejgamberi s.a.v.s. dhe thanë. “Dërgoje me ne një grup njerëzish, të cilët do të na mësojnë Kur’anin dhe Sunnetin. (Pejgamberi s.a.v.s.) u dërgoi atyre 70 ensarë, të cilët quheshin kurrâ’, kurse ndër ta ishte edhe daja im Harami. Ata (në Medinë) lexonin Kur’an dhe e studionin bashkërisht, natën mësonin kurse gjatë ditës sillnin ujë dhe e vendosnin në xhami. Ata bartnin dru, i shitnin ato, e me fitimin e tyre blenin ushqim për banorët e Suffasë dhe për të varfërit. Ata i ka dërguar Pejgamberi s.a.v.s. , por idhujtarët i penguan dhe i vranë para se të arrinin në vendin e caktuar.ata kanë thënë: “All-llahu ynë, lajmëro për ne Pejgamberin tonë se ne jemi takuar me Ty dhe se jemi të kënaqur me Ty e se Ti je i kënaqur me ne. Një njeri (idhujtar) erdhi te Harami, daja i Enesit, pas shpinës së tij dhe e goditi me shtizën e tij në shpinë dhe e shpoi. Harami atëherë tha: “Pasha All-llahun e Ka’bes, ngadhënjeva”. Në të njëjtën kohë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. (shokëve të vet në Medinë) u tha: *“Vërtet vëllezërit tuaj vdiqën, kurse fjalët e tyre të fundit kanë qenë: “All-llahu ynë, lajmëro për ne Pejgamberin tonë se ne jemi takuar me Ty dhe se Ti je i kënaqur me ne”*.

(Muttefekun alejhi. Ky citat është sipas Muslimit)

Hadithi 1332

Nga Abdull-llah b. Ebi Ewfa r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. një ditë, kur u përlesh me armikun, ka pritur diç deri në perëndim të diellit, pastaj është ngritur mes njerëzve dhe ka thënë: *“O njerëz, mos e dëshironi përleshjen me armikun, por luteni All-llahun për shëndetin tuaj. Por, kur të përlesheni me armikun, atëherë bëhuni të durueshëm dhe dijeni se Xhenneti është nën hijet e shpatave”*. E pastaj tha: *“O All-llah, zbritës i Librit, lëvizës i reve, shpartallues i partive. Shpartalloi dhe na ndihmo kundër tyre”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1333

Nga Sehl b. Sa'di r.a. transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Dy nuk do të refuzohen, apo pak herë do të refuzohen: lutja gjatë thirrjes (ezanit) dhe lutja në luftë, kur ata përleshën mes veti”*.

(Ebu Davudi me sened sahih)

Hadithi 1334

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë. Kur shkante i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. në luftë, thoshte: *“All-llahu im! Ti je forca ime dhe ndihmësi im, me Ty lëviz, me Ty deri në cak arrij dhe me Ty luftoj kundër armikut”*.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, të cilët thonë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1335

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. kur është frikësuar prej ndonjë populli ka thënë: *“All-llahu im! Ne Ty të bëjmë mbrojtës të vetvetes para tyre dhe ne Ty të mbështetemi nga të këqijat e tyre”*.

(Ebu Davudi me sened sahih)

Hadithi 1338

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush e mbyll (që ta ushqejë) kalin për në rrugën e All-llahut, duke besuar në All-llahun dhe duke besuar thellë në premtimin e tij, vërtet të ushqyerit dhe dhënia ujë atij dhe plehu i vogël dhe i madh i tij do të matet në Ditën e gjykimit”*. (Ai do të shpërblehet për këtë në Ditën e gjykimit)

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1341

Nga Ebu Hammad (Ukbe b. Amir el-Xhuhennij) r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë:*

“Shumë vende do të çlirohen nga ju dhe juve ju mjafton All-llahu si ndihmës, prandaj askush nga ju mos t’i mospërfillë shtizat e tij (ushtrimet me shtiza)”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1343

Nga Ebu Hammad (Ukbe b. Amiri) r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Vërtet All-llahu me një shtizë do t’i çojë në Xhennet tre individë: ndërtuesin e saj, që ka llogaritur në mirësi gjatë ndërtimit të saj, hedhësit e saj mbi armikun dhe atë i cili i afron. Ushtroni hedhjen dhe kalërimin e kalorësisë luftarake, por nëse merreni me hedhjen e shtizës për mua është më mirë se të merreni me kalërim. Kush e lë hedhjen e shtizave pasi të mësohet me atë punë, duke e humbur vullnetin për të, vërtet e ka lënë një ni’met, ose thënë më mirë: e ka mohuar atë ni’met”*.

(Ebu Davudi)

Hadithi 1344

Nga Seleme b. el-Ekva r.a. transmetohet se ka thënë: “Ka kaluar Pejgamberi s.a.v.s. me një rast pranë një grupi as’habësh të cilët ushtronin dhe garonin në hedhje të shtizës, me ç’rast u tha: *“O bijtë e Ismailit, hedhni shtiza dhe ushtroni, sepse edhe stërgjyshi juaj ka qenë hedhës shtize”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1346

Nga Ebu Jahja Hurejm b. Fatik r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë. *“Kush shpenzon nga pasuria e tij në rrugën e All-llahut, i shkruhen atij shtatëqind herë”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1351

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se erdhi një arab te Pejgamberi s.a.v.s. dhe i tha: “O i Dërguari i All-llahut, njeriu që lufton për shkak të presë luftarake, njeriu që lufton që të përmendet dhe njeriu që lufton për shkak të namit në vendin e tij, kurse në një transmetim tjetër: që lufton për shkak të trimërisë dhe për shkak të urrejtjes ndaj armikut, kurse në një rivajet tjetër: edhe njeriu që lufton nga urrejtja ndaj armikut, prandaj kush është në rrugën e Zotit?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush lufton që fjala e All-llahut të jetë mbi çdo gjë, ai është në rrugën e All-llahut”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1352

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r.a. transmetohet se ka thënë. “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Cilido njësit luftarak apo ekspeditë që lufton me armikun dhe zë peng prenë luftarake dhe paqësohet, ata kanë nxituar për dy të tretat e shpërblimit të tyre, dhe cilido njësit luftarak apo ekspeditë që lufton me armikun dhe humb, atyre do t’u plotësohet shpërblimi i tyre”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1354

Nga Abdull-llah b. Amër b. el Asi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kthimi (nga lufta pasi është dhënë çdo gjë) është sikur lufta”*.

(Ebu Davudi me sened të mirë)

“El-Kafletu” dmth. kthim nga lufta pas mbarimit të saj, që d. t. th. ai shpërblehet në kthimin e tij dhe pas mbarimit të luftës.

Hadithi 1360

Nga Ebu Hurejre r.a. dhe nga Xhabiri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Lufta është mashtrim”*.

(Muttefekun alejhi)

SOARIMI I GRUPIT TË DËSHMORËVE (SHEHIDËVE) NË SHPËRBLIMIN E TYRË NË AHIRET, TË CILËVE JU LAHET DHE FALET XHENAZJA PËR DALLIM PREJ ATIJ QË VRITET NË LUFTË ME PABESIMTARËT

Hadithi 1362

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Kë ju e emëroni dëshmor?”* (As’habët) kanë thënë: “O i Dërguari i All-llahut, kush vritet në rrugën e All-llahut, ai është dëshmor”. (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: *“Atëherë vërtet do të kishte pak dëshmorë në ummetin tim”*. (As’habët) kanë thënë: “E kush është dëshmor, o i Dërguari i All-llahut?” Ka thënë: *“Kush është vrarë në rrugën e All-llahut, ai është dëshmor, kush ka vdekur në rrugën e All-llahut, ai është dëshmor, kush vdes nga murtaja, ai është dëshmor, kush vdes nga barku (sëmundje interne) është dëshmor, dhe kush përmytet është dëshmor”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1363

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush vritet në mbrojtjen e pasurisë së tij është dëshmor”*.”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1365

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “Erdhi një njeri tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe tha: “O i Dërguari i All-llahut: ç’mendon, nëse do të vinte një njeri me dëshirë të grabisë mallin tim?” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Mos ia jep pasurinë tënde”*. Njeriu tha: “Ç’mendon, nëse ai më sulmon fizikisht?” Tha: *“Lufto me të!”* Njeriu tha: “E çka nëse ai më vret?” Tha: *“Atëherë ti je dëshmor”*. Njeriu tha: “Ç’mendon nëse unë e vras atë?” Tha: *“Ai është në zjarr”*.”

(Transmeton Muslimi)

VLERA E LIRIMIT TË ROBËRVE

All-llahu i Madhëruar thotë:

“E ai nuk u hodh në përpjetëzën. E ç’gjë të mësoi ty se ç’është Akabe. Është lirimi i një skllavi”.

(el-Beled, 11-13)

Hadithi 1367

Nga Ebu Dherri r.a. transmetohet se ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, cila vepër është më e vlefshme?” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Besimi në All-llahun dhe xihadi në rrugën e All-llahut”*. Transmetuesi thotë: “Kam thënë: “Cila robëri është më e vlefshme?” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Ai që çohet më së shumti dhe ai që është më i shtrenjtë”*.”

(Muttefekun alejhi)

VLERA E MIRËSISË NDAJ ROBËRVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Adhurone All-llahun dhe asnjë send mos e trajtoni të barabartë me Të!” Jini të mirë me prindërit dhe të afërmit, me bonjakët dhe të varfërit e ngratë, me fqinjët e afërt edhe me fqinjët e largët, me shokët për rreth e udhëtarët dhe ata që janë nën kujdesin

tuaj. All-llahu, pa dyshim, nuk i do ata që janë mendjemëdhenj dhe arrogantë”.

(en-Nisa, 36)

Hadithi 1369

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur njërit nga ju shërbëtori ia sjell ushqimin dhe nëse nuk e ulë (në sofër) pranë vetes, atëherë le t'i japë një kafshatë apo dy, një haje apo dy, sepse ai është pronar dhe përkujdesës i tij”.*

(Transmeton Buhariu)

PËRMBUSHJA E OBLIGIMEVE SI ROB NDAJ ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR DHE NDAJ ZOTËRIUT TË TIJ

Hadithi 1371

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Robi i sinqertë në pronësi të tjetrit ka dy shpërblime”. Pasha Atë në dorë të të cilit është shpirti i Ebu Hurejres, sikur të mos ishte xhihad i në rrugën e All-llahut, haxhxi dhe mirësia ndaj nënës sime, do të dëshiroja të vdes si rob në pronësi të tjetrit”.*

(Muttefekun alejhi)

VLERA E UDHËTIMIT PËR SHKAK TË SHITBLERJES, DHËNIES DHE MARRJES, GJYKIMIT TË DREJTË, MATJES SË SAKTË, NDALIMI I HEQJES NË PESHË, KUJDESI I TË PASURVE NDAJ TË VARFËRVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Të pyesin se ç’do të japin. Thuaj: “Atë që e jepni prej pasurisë jepni për prindërit, jepni për të afërmët, për bonjakët, për të varfërit, për kurbetçinjtë. E çdo të mirë që punoni, s’ka dyshim se All-llahu e di”.

(el-Bekare, 215)

“O populli im! Matni drejt si me litër ashtu edhe me kandar dhe mos ua mungoni njerëzve gjërat e tyre dhe mos bëni në tokë keq dhe trazira”.

“Të mjerët ata që nuk peshojnë drejt, që nuk blejnë e marrin masën e plotë prej të tjerëve, por kur u masin të tjerëve me litar e kandar ua mungojnë. A nuk mendojnë ata se do të ngjallen, në një ditë të madhe, në ditën kur njerëzit do të ngriten me urdhër të Zotit të botëve”.

(el-Mutaffifin, 1-6)

Hadithi 1377

Nga Ebu Katade r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kush gëzohet që All-llahu ta shpëtojë nga vështirësitë e Ditës së gjykimit, le ta prallongojë nevojtarit afatin e kthimit apo le t’ia falë borxhin”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1378

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Një njeri u jepte hua njerëzve. Ai i ka thënë djaloshtit të tij: “Kur t’i shkosh një nevojtar falja atij, që All-llahu neve të na falë. E kur i erdhi All-llahu (vdiq), Ai ia fali të gjitha”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1379

Nga Ebu Mes’ud el-Bedrij r.a. transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Do të japë llogari një njeri nga popujt e kaluar, e nuk do të gjendet asnjë e mirë përveç asaj që është përzier me njerëzit dhe ka qenë i lehtë (në shitblerje dhe dhënie të borxhit) dhe i urdhëronte shërbëtorët e tij që t’i kapërcejnë ata që kanë vështirësi. All-llahu i madhëruar për të do të thotë: “Ne jemi më të obliguar me këtë (lehtësim) ndaj tij, prandaj kapërcene atë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1380

Nga Hudhejfe r.a. transmetohet se ka thënë: *“Do të sjellë All-llahu i madhëruar afër vetes një prej robërve të tij, të cilit i ka dhënë pasuri dhe do t’i thotë: “Ç’ke vepruar në botë?” (Hudhejfe) ka thënë: “E All-llahu nuk mund t’ia fshehin asnjë fjalë”.* (en-Nisa, 42). Robi do të thotë: *“Zoti im, më ke dhënë pasuri dhe unë kam bërë shitblerje me njerëzit. Karakteri im ka qenë durimi dhe lëshimi pe para borxhlinjve, dhe ua kam lehtësuar gjithnjë nevojtarëve dhe gjithnjë kam lejuar ta vonojnë borxhin”.* All-llahu i

madhëruar thotë: “Unë kam obligim më të madh për këtë se ta kapërceni robin tim”. Ukbe b. Amiri dhe Ebu Mes’ud el-Ensariu r.a. thonë: “Kështu këtë e kemi dëgjuar nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1381

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e pret nevojtarin apo ia heq ndonjë vështirësi, All-llahu do ta ketë në mbrojtjen e vet atë ditë, kur nuk do të ketë mbrojtje tjetër përveç mbrojtjes së Tij*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

LIBRI PËR DITURINË

DITURIA

All-llahu i madhëruar thotë:
“*Qoftë lartësuar All-llahu, Sundues i vërtetë! Dhe mos u ngut me leximin e Kur’anit para se të përfundojë shpallja e tij, dhe thuaj: “O Zoti im, shtoma diturinë!”*”

(Ta Ha, 114)

“*Apo është ai, që orët e natës i kalon me fytyrë në tokë (në lutje), duke u frikësuar nga bota tjetër dhe duke shpresuar në mëshirën e Zotit të vet? Thuaj: “A janë njëlloj ata që dinë dhe ata që nuk dinë? Mësim marrin vetëm të mençurit*”.

(Zumer, 9)

“*O besimtarë. Kur ju thuhet: “Bëni vend në tubim, ju zgjeroni vendin që edhe All-llahu t’ju vendosë”, por kur ju thuhet: “Kundërshtoni” - ju kundërshtoni! All-llahu, ata nga mesi juaj, që besojnë dhe ata të cilëvet u është dhënë dijenia, do t’i ngritë në shkallë të lartë. All-llahu është i informaur se ç’punoni*”.

(Muxhadele, 11)

“*Ka gjithashtu edhe njerëz edhe gjallesa e kafshë ngjyrash të ndryshme. Por All-llahut, nga robërit e tij, i frikësohen të dijshtmit. All-llahu është, njëmend, i fortë dhe fal*”.

(Fatir, 28)

Hadithi 1384

Nga Muaviu r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kujt i dëshiron All-llahu mirë, e përudhë për të kuptuar dispozitat e fikhut (sheriato-juridike)”*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1385

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk lejohet zilia, përveç për dy njerëz: njeriut të cilit All-llahu i ka dhënë pasuri dhe e ka udhëzuar që atë pasuri ta shpenzojë në rrugën e së vërtetës, dhe njeriut të cilit All-llahu i ka dhënë urtësi, dhe sipas urtësisë së tij gjykon dhe i mëson të tjerët”*”.

(Muttefekun alejhi)

Qëllimi i zilisë (hasedit) është dmth. zili pa poshtërsi, dëshirë për gjënë e njëjtë.

Hadithi 1386

Nga Sehl b. Sa’di r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. i ka thënë Aliut r.a. : *“Pasha All-llahun, që All-llahu nëpërmjet teje ta udhëzojë një njeri është më mirë për ty sesa një kope të deveve më të mira”*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1388

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Transmetoni të tjerëve ç’kam thënë, qoftë edhe një ajet, tregoni për Bijtë e Izraelitëve pa shtuar. Kush gënjen me qëllim ndaj meje, vetes le t’i përgatitë vendin në zjarr”*”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1389

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush nisat në rrugë që të kërkojë dituri, All-llahu do t’ia lehtësojë rrugën për në Xhennet”*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1390

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush thërret në rrugë të vërtetë do të shpërblehet aq sa edhe të gjithë ata që e kanë ndjekur, e që në këtë nuk do t’u mungonte asnjë pjesë e shpërblimit të tyre”*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1391

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur vdes njeriu, sevabet i pushojnë t’i arrijnë, përveç në tri raste: sadakasë së përhershme, shkencës prej të cilës ka dobi njerëzia dhe fëmijës së mirë i cili lutet për të”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1392

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Bota është e mallkuar dhe çdo gjë e saj është e mallkuar, përveç të përmendurit e All-llahut dhe asaj që shpie kah Ai dhe çka pason pas Tij, dhe njeriut të ditur dhe atij që mëson”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Shprehja *“ajo që shpie kah Ai dhe çka pason pas Tij”* dmth. nënshtrim, dëgjueshmëri ndaj All-llahut.

Hadithi 1393

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush del nga shtëpia për shkak të kërkimit të diturisë, konsiderohet se është në rrugën e All-llahut derisa nuk kthehet nga rruga”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1394

Nga Ebu Se’id el-Hudrij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari nuk ngopet nga e mira, derisa nuk përfundon në Xhennet”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1396

Nga Ebu ed-Derdan r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kush niset për në rrugë duke kërkuar dije, All-llahu do t’ia lehtësojë rrugën për në Xhennet. Vërtet edhe melekët ndërpresin fluturimin e tyre (në shenjë respekti) për kërkuesin e dijes nga kënaqësia me veprën e tij. Për dijetarin falje kërkon çdo gjë në qiej dhe në tokë, e madje edhe peshqit në ujë. Vlera e dijetarit ndaj robit të devotshëm është sikur që është vlera e hënës ndaj planeleve të tjera. Vërtet dijetarët janë trashëgimtarë të pejgamberëve; pejgamberët nuk kanë lënë trashëgimi dinarë as dirhemë, ata vërtet kanë*”

lënë për trashëgimi dijen, prandaj kush e merr, le ta marrë në përmasën më të madhe”.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

Hadithi 1398

Nga Ebu Hurejre te r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush pyetet për një dituri, e ky atë e fshehë, në Ditën e gjykimit do të hidhet me litar nga zjarri”.*

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1399

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush mëson diturinë me të cilën kërkohet kënaqësia e All-llahut të madhëruar, por e mëson vetëm për shkak të synimeve të kësaj bote, ai nuk do të ndijë aromë Xhenneti Ditën e gjykimit”.*

(Ebu Davudi, me sened sahih)

Hadithi 1400

Nga Abdull-llah b. Amr. b. el-Asi r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“All-llahu i madhëruar nuk do t’ua marrë (njerëzve) dijen në atë mënyrë që do t’ua nxjerrë nga shpirtrat e tyre, por do ta marrë ashtu që do të bëjë të vdesin të diturit, pas së cilës në Tokë nuk do të mbetet asnjë njeri i ditur i cili do t’u bëhej imam. Atëherë njerëzit vetes do t’i marrin për imamë injorantët dhe do t’u shtrajnë pyetje të ndryshme fetare, kurse ata do t’u përgjigjen (japin fetva) pa dije përkatëse, me çka botën do ta lajthisin dhe vetveten do ta shkatërrojnë”.*

(Muttefekun alejhi)

LAVDIA DHE FALËNDERIMI I ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“Më kujtoni Mua, t’u kujtoj edhe Unë dhe më falënderoni e mos më mohoni!”

(el-Bekare, 152)

“Nëse jeni mirënjohës, Unë gjithsesi do t’ua shtoj edhe më tepër”.

(Ibrahim, 7)

“Dhe thuaj: Lavdëruar qoftë All-llahu!”

(el-Isra, 111)

“Ndërsa lutja e fundit: “Falënderimi është për All-llahun, Zot i botëve”.

(Junus, 10)

Hadithi 1401

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberit s.a.v.s. në natën e Israsë i janë dhënë dy gota: me verë dhe me qumësht. I shikoi ato (Muhammedi s.a.v.s.) dhe e mori qumështin. Atëherë Xhibrili tha: *“Falënderimi i qoftë All-llahut i cili të përudhi në pastërtinë burimore (fitreh), sepse po ta kishe marrë verën, populli yt do të humbte!”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1402

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Çdo punë me vetëdije, të cilës nuk i paraprin falënderimi All-llahut, është e pavlefshme”.*

(Hadith hasen, Ebu Davudi dhe të tjerët)

SALAVATET PËR TË DËRGUARIN E ALL-LLAHUT S.A.V.S.

All-llahu i Madhëruar thotë:

“Ata, të cilët po e fyejnë All-llahun dhe të Dërguarin e tij, All-llahu do t'i mallkojë në këtë dhe në botën tjetër; Atyre u ka përgatitur vuajtje të turpshme”.

(el-Ahzab, 56)

Hadithi 1405

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r.a. transmetohet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kush bën një salavat për mua, All-llahu atij ia bën dhjetë salavate”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1406

Nga Ibni Mes'udi r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Për mua më i dashur në Ditën e gjykimit është ai që më së shumti ka bërë salavate për mua”.*

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1407

Nga Evs b. Evsi r.a. transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Dita juaj më e vlefshme është dita e xhuma, prandaj shtone mbi mua atë ditë salavatit. Me siguri, salavatet tuaja do të më paraqiten”*. Shokët e tij kanë thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, si do të paraqiten ty salavatet tona, kur ti do të kalbesh?”* Transmetuesi ka thënë: (Pejgamberi s.a.v.s.) thotë: *“Belite”* (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: *“Vërtet trupat e pejgamberëve janë haram (të ndaluar) për tokën”*.

(Ebu Davudi me sened sahih)

Hadithi 1408

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“I humbur dhe i nënçmuar është ai që, kur në praninë e tij përmendet emri im, nuk bjen salavat për mua”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1411

Nga Aliu r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Koprrac është çdokush te i cili përmendem, e nuk thërret salavat për mua”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1412

Nga Fedale b. Ubejd r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut e ka dëgjuar një njeri që bën lutje në namazin e tij, por nuk e ka theksuar falënderimin All-llahut, as salavatet mbi Pejgamberin s.a.v.s. , në çka Muhammedi s.a.v.s. ka thënë: “Ky u ngut”. Pastaj i tha atij apo dikujt tjetër: “Kur dikush prej jush falë (bën lutje), le të fillojë me falënderimet Krijuesit të tij, lavdisë Atij dhe lartësisë së Tij, e pastaj le të thërret salavat mbi Pejgamberin s.a.v.s. , e vetëm atëherë le të lutet për ç’të dojë”*.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith sahih)

Hadithi 1413

Nga Ebu Muhammed Ka’b b. Uxhreh r.a. transmetohet se ka thënë: Pejgamberi s.a.v.s. doli mes nesh, kurse ne thamë: *“O i Dërguari i All-llahut, ne tashmë dimë si të të përshëndesim me selam, por si do të thërrasim salavate për ty?”* Ka thënë: *“Thuani: All-llahume sal-li ala Muhammedin ve ala ali Muhammedin, kema sal-lejte ala ali Ibrahimë, inneke hamidun mexhid; All-llahumme barik ala Muhammedin ve ala ali*

Muhammedin, kema barekte ala ali Ibrahimie, inneke hamidun mexhid. (O All-llah, mëshiroje Muhammedin dhe familjen e tij, siç e mëshirove Ibrahimin dhe familjen e tij. Vërtet Ti je i lavdishëm. O All-llah, bekoje Muhammedin dhe familjen e tij, siç e bekove Ibrahimin dhe familjen e tij. Vërtet Ti je i Lavdishëm”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1414

Nga Ebu Mes'udi r.a. transmetohet se ka thënë: “Na erdhi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. . kurse ne ishim në ndeje te Sa'd b. Ubadeh r.a. , e Beshir b. Sa'di tha: “O i Dërguari i All-llahut, na ka urdhëruar All-llahu të thërrasim salavate mbi ty, si do ta bëjmë këtë”. I Dërguari i All-llahut ka heshtur aq, sa ne dëshiruam që mos ta kishte pyetur për këtë, pastaj tha: “*Thuani: “O All-llah, mëshiroje Muhammedin dhe familjen e tij, siç e mëshirove Ibrahimin. O All-llah, bekoje Muhammedin dhe familjen e tij, siç e bekove familjen e Ibrahimit. Vërtet Ti je i lavdishëm dhe i madhërishëm. Kurse selami është sikur që jeni mësuar ju”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1415

Nga Ebu Humejd es-Saidij r.a. transmetohet se ka thënë: (As'habët) kanë thënë: “O i Dërguari i All-llahut, si do të thërrasim salavate mbi ty?” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Thuani: “O All-llah, mëshiroje Muhammedin, gratë e tij dhe pasardhësit e tij, siç e ke mëshiruar Ibrahimin. O All-llah, bekoje Muhammedin dhe gratë dhe pasardhësit e tij siç e ke bekuar Ibrahimin. Vërtet Ti je i lavdishëm”.*

(Muttefekun alejhi)

DHIKRI - PËRMENDJA E ALL-LLAHUT, VLERA E DHIKRIT DHE NXITJA E TIJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Të përmendurit e All-llahut është më e madhe”.

(el-Ankebut, 45)

“Më kujtoni Mua, t'ju kujtoj edhe unë”.

(el-Bekare, 152)

“Dhe në vete përmende Zotin tënd, me përulje dhe vendosmëri dhe pa e ngritur zërin lart, në agim dhe në muzg, dhe mos jij nga indiferentët”.

(el-A'raf, 205)

“Dhe përmendeni All-llahun shpesh, ndoshta do të shpëtoni”.

(el-Xhumuah, 10)

“Muslimanëve dhe muslimaneve, edhe besimtarëve e besimtareve, edhe të dëgjueshmëve e të dëgjueshmeve, edhe të sinqertëve e të sinqertave, edhe durimtarëve e durimtareve, edhe të përlulurve e të përlulurave, edhe meshkujve që japin sadaka edhe femrave që japin sadaka, edhe meshkujve që agjërojnë edhe femrave që agjërojnë, edhe meshkujve që kujdesen për pjesët e turpshme të trupit të vet edhe femrave që kujdesen për pjesët e turpshme të trupit të vet, edhe meshkujve që e përmendin All-llahun shpesh si edhe femrave, All-llahu me të vërtetë u ka përgatitur falje dhe shpërblim të madh”.

(el-Ahzab, 35)

“O besimtarë, kujtone shpesh All-llahun! Dhe atë madhërone në mëngjes e në mbrëmje”.

(el-Ahzab, 41-42)

Ajetet për këtë kaptinë janë të shumta dhe të njohura.

Hadithi 1419

Nga Ebu Ejjub el-Ensarij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush thotë dhjetë herë: Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut të vetëm. Ai s'ka shok. Atij i takon sundimi dhe falënderimi. Ai është i gjithëfuqishëm - është sikur t'i falë (nga robëria) katër individë nga pasardhësit e Ismailit”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1420

Nga Ebu Dherri r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. më ka thënë: “A të të njoftoj me fjalët më të dashura për All-llahun? Fjalët më të dashura të All-llahut janë: “SubhanAll-llahi ve bihamdih” (Madhëria dhe falënderimi i përkasin All-llahut të madhëruar.)*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1421

Nga Ebu Malik el-Esh'arij r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Pastërtia është gjysma e imanit, el-hamdu lil-*

Hadithi 1426

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se muhaxhirët varfanjakë i kanë ardhur të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. dhe kanë thënë: “Të pasurit na tejkaluhan në shkallë dhe me bekime të vlefshme. Ata falen si falemi edhe ne, agjërojnë sikur agjërojmë ne, ata kanë dobi nga pasuria, ata kryejnë haxhxin, umren dhe xihadin dhe ndajnë sadaka”. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“A dëshironi t’ju mësoj diçka me të cilën do t’i arrini ata që ju kanë tejkaluhan dhe ata që vijnë pas jush; nëse këtë e bëni, askush nga ju nuk do të jetë më i vlefshëm përveç nëse vepron ç’veproni edhe ju”*. Muhaxhirët varfanjakë kanë thënë: “Po, gjithqysh, o i Dërguar i All-llahut!” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Do të thoni subhanAll-llah, el-hamdu lil-lah, dhe All-llahu ekber pas çdo namazi nga tridhjetë e tri herë”*. Ka thënë transmetuesi Ebu Salih nga Ebu Hurejre: “Kur është pyetur për mënyrën praktike të dhikrit (pas namazit, Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“SubhanAll-llah, ve-l-hamdu lil-lah, vall-llahu-ekber, që secila të jetë nga tridhjetë e tri herë”*.”

(Muttefekun alejhi)

Muslimi shton në transmetimin e tij: “Dhe janë kthyer muhaxhirët varfanjakë te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe kanë thënë: “Vëllezërit tanë, pasanikët, kanë dëgjuar ç’punojmë ne, ndaj edhe bëjnë si ne.” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ajo është vlerë e All-llahut, Ai ia jep kujt të dojë”*.”

Hadithi 1427

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e lavdon All-llahun pas çdo namazi me tridhjetë e tri herë dhe kush e falënderon All-llahun tridhjetë e tri herë, e kush e madhëron All-llahun tridhjetë e tri herë, e pastaj e plotëson këtë me të njëqindtën: La ilahe il-lall-llahu vahdehu la sherike lehu; lehu-l-mulku ve lehu-l-hamdu; ve huve ala kul-li shej’in kadir, do t’i falen mëkatet, qofshin ato edhe se shkuma e detit”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1428

Nga Ka’b b. Uxhre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahu s.a.v.s. ka thënë: *“Përcjellëset (fjalët pas namazit), të cilat nuk do ta tradhtojnë kryerësin, shqiptuesin e tyre, ose pas çdo namazi të obliguar janë*

tridhjetë e tri herë tesbihi, tridhjetë e tri herë tahmidi dhe tridhjetë e katër herë tekbiri”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1430

Nga Mu'adhi r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut e ka marrë për dore dhe i ka thënë: *“O Mu'adh, për All-llahun, unë të dua”*. Pastaj ka thënë: *“O Mu'adh, unë të porosis që assesi në fund të namazit mos të lëshë pa thënë: “All-llahumme einni ala dhikrike ve shukrike ve husni ibadetike”*. (All-llahu im! Më forco dhe më bën të fortë në dhikrin (përmendjen) Tënd, në falënderimin Tënd dhe në bukurinë e ibadetit Tënd”.

(Ebu Davudi me senede sahih)

Hadithi 1431

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur ta kryeni teshehudin në namaz, çdonjëri nga ju le të kërkojë nga All-llahu mbrojtjen nga katër gjëra me fjalët: “O All-llahu im! Më ruaj nga dënimi i Xhehennemit, dënimi i varrit, nga sprovat e jetës dhe të vdekjes, dhe nga sherri i mashtrimeve të Dexhxhallit - Antikrishtit”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1432

Nga Aliu r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur falej, gjithnjë thoshte ndërmjet teshehudit dhe selamit: “All-llahu im! Më fal ç'kam bërë dhe ç'kam lënë pa bërë, ç'kam fshehur dhe ç'kam bërë publikisht, dhe ç'kam tepruar, dhe atë që Ti e di më mirë se unë. Ti je ai që i paraprin çdo gjëje, kurse unë jam ai që të ndjek Ty, nuk ka zot tjetër përveç Teje”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1433

Nga Aishja r. anha transmetohet se ka thënë: *“Pejgamberi s.a.v.s. pat shpeshuar të thoshte në rukunë dhe sexhdet e tij: “Subhaneke-ll-llahumme rabbena ve bihamdike, All-llahumme-gfirli” (Lavdia të qoftë Ty, o All-llahu im, Krijuesi im, Ty të qoftë falënderimi, All-llahu im, më fal!)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1435

Nga Ibni Abbasi r. anhumu transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Sa i përket rukusë, në të duhet madhëruar Krijuesi tuaj;*

sa i përket sexhdes, në to përpikuni me dua sepse është e mundur t'u pranohet lutja”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1441

Nga nëna e besimtarëve Xhuvėjrije binti-l-Harith r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. një mëngjes doli nga ajo në kohën e sabahut, ndërsa ajo ishte në mesxhidin e saj. Pastaj u kthye, pasi e fali namazin e duhasë (ora 9-10 paradite, N. I.), kurse ajo ishte ulur, me ç'rast (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Ti je në gjendjen e njëjtë në të cilën jam ndarë prej teje*”. Ajo tha: “Po”. Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Vërtet pas teje kam thënë katër fjalët nga tri herë, dhe sikur ato të mateshin me ato që ti ke thënë gjatë tërë ditës, këto fjalë do të anonin, e ato janë. “SubhanAll-llahi ve bihamdihi adede halkihi, ve rida nefsihi, ve zinete arshihi, ve midade kelimatihî”.* (Lavdia i qoftë All-llahut dhe Atij i qoftë falënderimit në numrin e krijesave të Tij, kënaqësisë së Tij personale, peshën e Arshit të Tij dhe ngjyrës së fjalëve të Tij)”.

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër për të: “*SubhanAll-llahi adede halkihi, subhanAll-llahi rida nefsihi, subhanAll-llahi zinete Arshihi, subhanAll-llahi midade kelimatihî*”. (Lavdia i qoftë All-llahut në numrin e krijesave të Tij, Lavdia i qoftë All-llahut pasi ai është personalisht i kënaqur, Lavdia i qoftë All-llahut në peshën e Arshit, Lavdia i qoftë All-llahut në sasinë e ngjyrës së fjalëve të Tij).

Në transmetim të Tirmidhiut është: “*A dëshiron të të mësoj fjalët të cilat do t'i theksosh?*” (Pastaj e theksoi tesbihin e cekur, duke e thënë nga tri herë): “*SubhanAll-llahi adede halkihi, subhanAll-llahi adede halkihi, subhanAll-llahi adede halkihi, subhanAll-llahi rida nefsihi, subhanAll-llahi rida nefsihi, subhanAll-llahi rida nefsihi, subhanAll-llahi zinete arshihi, subhanAll-llahi zinete arshihi, subhanAll-llahi zinete arshihi, subhanAll-llahi midade kelimatihî, subhannAll-llahi midade kjelimatihî, subhanAll-llahi midade kelimatihî*”.

Hadithi 1443

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*All-llahu i madhëruar thotë: “Unë jam në mendimet e robit Tim për Mua, Unë jam me të kur më përmend Mua, nëse ai më përmend në*

veten e tij, Unë e kujtoj atë në veten Time, e nëse ai më përmend Mua në bashkësi, edhe Unë atë e kujtoj në bashkësi më të mirë se të atij”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1444

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ju kanë tejkaluar muferridunët!”* (As’habët) thanë: *“Kush janë këta muferridunët, o i Dërguari i All-llahut?”* Ka thënë: *“Muferridë (individë të veçantë) janë ata dhe ato që e përmendin shumë All-llahun xh. sh”.*

(Transmeton Muslimi)

Është përcjellur: *“El-Muferridun”* janë me *“R”* të dyfishuar, disa thonë pa të. E pranueshme është ajo e shumicës: me dyfishim.

Hadithi 1445

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Dhikri më i vlefshëm është La ilahe il-lall-llah”.*

(Tirmidhiu i cili thotë se ky është hadidh hasen)

Hadithi 1447

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush thotë: SubhanAll-llahi ve bihamdih (Lavdia dhe falënderimi i qoftë All-llahut) për të mbillet një hurmë në Xhennet”.*

(Tirmidhiu i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1448

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “E kam takuar Ibrahimin a.s. natën e Israsë, e ai më tha: O Muhammed, komunikoi ummetit tënd nga unë selam dhe lajmëroi se Xhenneti është vend i mirë; ujë i ëmbël dhe i shërueshëm; dhe lajmëroi se Xhenneti është rrafshinë; fidani i Xhennetit është: subhanAll-llahi, vel-hamdu lil-lah, la ilahe il-lall-llah dhe All-llahu ekber”.*

(Tirmidhiu i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1449

Nga Ebu Der dai r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “A nuk doni t’u lajmëroj për punën më të mirë, për më të pastrën te Krijuesi juaj, për më të lartën sipas gradës, që ëshë më e mirë për ju se ndarja e arit dhe argjendit: që është më e mirë për ju se takimi*

me armiqtë tuaj, ku ju ua preni atyre kokat?” (As’habët) kanë thënë: “Gjithsesi!” (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: “(Kjo është) Përmendja e All-llahut”.

(Tirmidhiu; Hakim Ebu Abdull-llahu thotë se transmetimet janë sahih)

Hadithi 1451

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se ka thënë: “Më ka thënë mua i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “*A dëshiron të të drejtoj në një nga thesarët e Xhenetit?*” U përgjigja: “Gjithqysh, o i Dërguari i Zotit”. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*La havle ve lâ kuvvete il-la bil-lahi*” (Nuk ka fuqi as forcë pa ndihmën e All-llahut).

(Muttefekun alejhi)

PËRMENDJA E ALL-LLAHUT NË KËMBË, ULUR, SHTRIRË, PA ABDEST, XHUNUB DHE GJATË TË PËRMUAJSHMEVE. LEXIMI I KUR’ANIT NUK I LEJOHET XHUNUBIT DHE FEMRËS QË KA TË PËRMUAJSHMET

All-llahu i madhëruar thotë:

“Në krijimin e qiejve dhe të tokës, edhe në ndërrimin e natës e të ditës ka me të vërtetë argumente për ata që kanë mend. Për ata, që e përmendin All-llahu në këmbë, ulur, edhe ratë...”

(Ali Imran, 190-191)

Hadithi 1452

Nga Aishja r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e përmendte All-llahun në çdo kohë dhe në çdo situatë”.

(Transmeton Muslimi)

FJALËT E TË DËRGUIARIT PARA DHE PAS GJUMIT TË TIJ

Hadithi 1454

Nga Hudhejfete dhe nga ebu Dherr r. anhuma transmetohet se kanë thënë: “Kur i Dërguari i All-llahut shkante në shtrat, thoshte: “*All-llahu im, në emrin tënd jetoj dhe vdes*”, kurse kur zgjohej thoshte: “*Falënderimi i qoftë All-llahut që na ngjallë pasi na vdes, tek Ai ringjallemi*”.

VLERA E DHIKRIT NË HALLKA, PREFERIMI I MBAJTJES SË TIJ DHE NDALIMI I MOSMBAJTJES SË TIJ PA SHKAK TË ARSYESHËM

All-llahu i madhëruar thotë:

“Qëndro vendosmërisht në anën e atyre që i luten Zotit të vet në mëngjes dhe në mbrëmje, me dëshirë që të meritojnë simpatinë e Tij, dhe mos i hiq sytë tu prej tyre...”

(el-Kehf, 28)

Hadithi 1455

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet All-llahu i madhëruar ka engjëj që udhëtojnë gjithnjë dhe kërkojnë ithtarë të dhikrit, e kur gjejnë popullin që e përmend All-llahun e madhëruar, engjëjt thërrasin: ‘Eni kah nevojat tuaja!’, e pastaj i rrethojnë me krahët e tyre deri në qiellin e kësaj bote, kurse Krijuesi i tyre, edhe pse e di më mirë se ata i pyeti: ‘Ç’po flasin njerëzit e Mi?’” Ka thënë: “Engjëjt thonë: ‘Po të lavdojnë (tesbih) Ty, po të madhërojnë (tekbir) Ty, po të falënderojnë (tahmid) Ty, dhe po të lartësojnë (temxhid) Ty’. All-llahu tha: ‘A më kanë parë robtë e Mi?’ Engjëjt thanë: ‘Jo, për All-llahun, ata nuk Të kanë parë!’ All-llahu pyeti: ‘Çfarë do të ishin, sikur të më shihnin?’ Engjëjt thonë: ‘Sikur Të të shihnin, ata edhe më tepër do Të të adhuronin, do Të të falënderonin dhe do Të të lavdonin’. All-llahu tha: ‘A po kërkojnë diç robtë e Mi?’ Engjëjt thanë: ‘Po Të lusin për Xhennet’.” Pejgamberi s.a.v.s. tha: “All-llahu thotë: ‘A e kanë parë atë?’ Engjëjt thanë: ‘Jo, për All-llahun, o Krijues, nuk e kanë parë Xhennetin’. All-llahu atëherë u tha: ‘E si do të luteshin për Xhennetin, sikur ta kishin parë?’ Engjëjt thanë: ‘Sikur ta kishin parë Xhennetin, ata edhe më shumë do të lakmonin për të, edhe më shumë do të kërkonin dhe edhe më shumë do të dëshironin’. Atëherë All-llahu i pyeti ata: ‘Prej çkahit ata kërkojnë mbrojtje dhe strehim?’ Engjëjt thanë: ‘Ata kërkojnë mbrojtje nga zjarri’. All-llahu tha: ‘A e kanë parë ata zjarrin?’ Engjëjt thanë: ‘Jo, për All-llahun, nuk e kanë parë!’ All-llahu tha: ‘E si do të kërkonin ata mbrojtjen nga zjarri sikur ta kishin parë?’ Engjëjt thanë: ‘Sikur ta kishin parë zjarrin, ata edhe më shumë do të iknin nga ai, dhe edhe më shumë do të frikësoheshin nga ai’. All-llahu i

madhëruar thotë: 'Bëhuni dëshmitarë që po ua fali atyre'. Muhammedi s.a.v.s. ka thënë: "Një prej engjëjve thotë: 'O Krijues, në mesin e tyre është një që nuk është prej tyre, ai ka ardhur në mesin e tyre për shkaqe private të tyre'. All-llahu i madhëruar thotë: 'Ata të gjithë së bashku ulen, nuk mund të jetë i pakënaqur një fqinj i tyre që qëndron ulur në shoqërinë e njëjtë'."

(Muttefekun alejhi)

Sipas transmetimit të Muslimit: Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "*Vërtet All-llahu ka engjëjt udhëtarë të zgjedhur, të cilët i përcjellin tubimet e dhikrit, dhe kur gjejnë tubim të dhikrit, ata ulen me ta dhe njëri-tjetrin e mbështjellin me krahët e tyre, kështu që e mbushin gjithë ç'ka mes tyre dhe qiellit të kësaj bote. Pasi që shpërndahen (të tubuarit), engjëjt ngrihen dhe shkojnë në qiell. Atëherë All-llahu i pyet ata për përmendësit e All-llahut, ndonëse më mirë se ata e di gjendjen e tyre: 'Prej nga erdhët?' Engjëjt thonë: 'Vijmë nga robtë Tu, që në tokë Të bëjnë tesbih, tekbir, tehlil, tahmid dhe lutje!' All-llahu i madhëruar thotë: 'Çka po më lusin?' Engjëjt thonë: 'Të lusin për Xhennetin!' All-llahu thotë: 'A e kanë parë ata Xhennetin tim?' Engjëjt thonë: 'Jo, Krijuesi ynë!' All-llahu thotë: 'E si do të lutnin ata për Xhennetin sikur ta kenë parë atë?' Engjëjt thonë: 'Do të lusin t'i strehosh ata'. All-llahu thotë: 'A e kanë parë ata zjarrin Tim?' Engjëjt thonë: 'Jo!' All-llahu thotë: 'E si do ta bënin këtë sikur ta kishin parë atë?' Engjëjt thonë: 'Ata të lutin për falje'. All-llahu thotë: 'Unë tashmë të gjithëve ua kam fal dhe u kam dhënë ç'kanë kërkuar dhe i kam mbrojtur nga ajo që kanë kërkuar'. Muhammedi s.a.v.s. ka thënë: "Engjëjt thanë: 'Në mesin e tyre ka një rob mëkatar, ai ka ecur dhe rastësisht iu është bashkangjitur në ndejë'. All-llahu thotë: 'Edhe atij ia kam falë, sepse ata janë popull, individët e të cilit nuk mund të jenë jo të lumtur'."*

Hadithi 1456

Nga Ebu Hurejre r.a. dhe nga Ebu Seidi r.a. transmetohet se kanë thënë: "I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "*Asnjë grup njerëzish nuk do të ulen ta përmendin All-llahun, e që engjëjt nuk do t'i rrethojnë, nuk do t'i kaplojë mëshira dhe nuk do të lëshohet mbi ta qetësia shpirtërore dhe që All-llahu nuk do t'i theksojë dhe njoftojë me shpirtat e tij të zgjedhur dhe me engjëjt e botëve të larta hyjnore"*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1457

Nga Ebu Vakid el-Harith b. Avfi r.a. transmetohet se njëherë i Dërguari i All-llahut është ulur në xhami, rreth tij ishin as'habët, e me atë rast erdhën tre persona në xhami. Dy prej tyre u nisën në drejtim të të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. , kurse një shkoi. Dy që u nisën kah Pejgamberi s.a.v.s. , kur erdhën deri te hallka rreth Muhammedit s.a.v.s. , një prej tyre e pa një vend të zbrazët dhe u ul në atë hallkë. Personi i dytë u ul prapa hallkës, kurse shoku i tyre i tretë doli nga xhamia. Pasi që i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. mbaroi me ligjëratën tha: *“A dëshironi t’ju njoftoj për gjendjen e këtyre tre ardhacakëve? Një nga ata iu mbështet All-llahut dhe All-llahu e ka pranuar, i dyti ka ngurruar nga turpi, prandaj edhe All-llahu duke u turpëruar e ka ngurruar nga ai (dënimin), kurse sa i përket të tretit që ktheu shpinën, edhe All-llahu ka kthyer nga ai (mëshirën e Tij)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1458

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se ka thënë: Muaviu me një rast doli në xhami në hallkën e xhematit dhe tha: *“Çka qëndroni ju këtu?”* U përgjigjën: *“Qëndrojmë ulur që ta përmendim All-llahun”*. (Muaviu) ka thënë: *“Ju qëndroni ulur këtu vetëm për All-llahun?”* Thanë: *“Veçmas për këtë qëndrojmë këtu”*. (Muaviu) ka thënë: *“Sa më përket mua, unë nuk ju kam përbetuar nga dyshimi ndaj thënies tuaj. Askush në shtëpinë (vendin) tim për të Dërguarin e All-llahut nuk ka komunikuar më pak hadithe se unë, por këtë herë ju komunikoj se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. me një rast doli në mesin e as'habëve, të cilët ishin ulur në hallkë në xhami, dhe u tha: “Për ç’arsye qëndroni ulur këtu?”* Thanë: *“Ne këtu qëndrojmë ulur për Ta përmendur All-llahun dhe për Ta falënderuar që na ka përudhur në Islam dhe që na ka dhuruar me të”*. (I Dërguari i All-llahut) ka thënë: *“Ju këtu qëndroni ulur vetëm për All-llahun? Sa më përket mua, unë nuk ju kam përbetuar nga dyshimi ndaj jush, por do t’ju komunikoj se më ka ardhur Xhibrili s.a.v.s. dhe më ka lajmëruar se All-llahu krenohet me ju para engjëjve”*.

(Transmeton Muslimi)

DHIKRI GJATË SABAHUT DHE AKSHAMIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe në vete përmende Zotin tënd, me përujje dhe devotshmëri dhe pa e ngritur zërin lart, në agim dhe në muzg, dhe mos jij nga indiferentët”.

(el-A'raf, 205)

Ekspertët gjuhësorë pohojnë se “asâl” është shumësi i “esil”. Kjo kohë është ndërmjet ikindisë dhe akshamit.

“Ndërsa Zotin tën madhëroje dhe lavdëroje në mbrëmje dhe në mëngjes”.

(Gafir, 55)

“Dhe lartëso me falënderim Zotin tënd, para se të dalë dielli dhe para se të perëndojë”.

(Ta Ha, 130)

Ekspertët gjuhësorë pohojnë se “ashijjun” d. m. th. edhe koha prej drekës deri në aksham.

“Nëpër shtëpi që janë ngritur me lejen e All-llahut aty përmendet edhe emri i Tij, aty e lavdërojnë në mëngjes dhe në mbrëmje. Ka njerëz, të cilët puna dhe shërblerja nuk i pengon ta përmendin All-llahun në muzg dhe në agim”.

(Sa'd, 18)

Hadithi 1461

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur zgjohej thoshte: *“O All-llah, me Ty zgjohemi dhe me Ty na ze mbrëmja, me Ty jetojmë, me Ty vdesim dhe te Ti ringjallemi”.* Kurse kur binte në gjumë thoshte: *“O All-llah, me Ty jetojmë, me Ty vdesim dhe te Ti ringjallemi”.*

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1462

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Ebu Bekr es-Siddiku r.a. ka thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, m'i urdhëro disa fjalë që t'i shqiptoj kur të zgjohem dhe kur të flej”.* (Muhammedi s.a.v.s.) ka thënë: *“Thuaj: O All-llah, Krijues i qiejve dhe i tokës, njohës i fshehtësisë dhe i së njohurës, Krijues i çdo gjëje dhe Sundues i tyre, unë dëshmoj se nuk ka zot tjetër përveç Teje, te Ti kërkuj mbrojtje nga e keqja ime dhe nga e keqja e djallit dhe idhujtarisë së tij”.* (Pastaj) ka thënë (Pejgamberi s.a.v.s.): *“Këto fjalë thuaj sa herë të zgjohesh, të ngrysesh dhe sa herë të shtrihesh në shtrat”.*

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili ka thënë se është hadith hasen sahih)

Hadithi 1463

Nga Ibni Mes'udi r.a. transmetohet se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. kur ngrysej thoshte: *“Ne kemi ngrysur, por edhe sundimi i All-llahut, nuk ka zot tjetër përveç të Vetmit All-llah, i cili nuk ka rival”*. Transmetuesi më tej thotë: “E kam parë (Pejgamberin s.a.v.s.) se pas fjalëve të theksuara ka thënë: *“Atij i takon sundimi dhe Atij i takon lavdia, Ai është i gjithëfuqishëm. O Krijues, të kërkojmë mirë për tërë këtë natë dhe për ato që vijnë pas kësaj. Të mbështetem prej çdo të keqe në këtë natë dhe së keqes në netët vijuese. Krijues, të mbështetem nga përtacia dhe mendjemadhësia e shëmtuar. Të mbështetem nga dënimi i Xhehennemit dhe dënimi në varreza”*. Ndërsa kur zgjohej, thoshte po ashtu kështu, por në vend: *“kemi ngrysur”* (emsejna) thoshte *“jemi zgjuar”* (asbahna) dhe *“sundimi yt është zgjuar”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1464

Nga Abdull-llah b. Hubejb r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. më ka thënë: *“Lexoje: Kul huvall-llahu ehad dhe dy muavedhetejna (Kul eudhu) kur të ngryseshe dhe kur të zgjohesh nga tri herë, do të mjaftojë kjo mbi të gjitha”*.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

FJALËT E NDRYSHME PARA GJUMIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Në krijimin e qiejve dhe të tokës, edhe në ndërrimin e natës e të ditës ka me të vërtetë argumente për ata që kanë mend. Për ata që e përmendin All-llahun në këmbë, edhe ulur, edhe ratë dhe mendojnë thellë për krijimin e qiejve dhe të tokës”.

(Ali Imran, 190-191)

Hadithi 1466

Nga Hudhejfe dhe nga Ebu Dherri r. anhumia transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kur binte në shtrat, thoshte: *“Me emrin tënd, o All-llah, unë jetoj dhe vdes”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1467

Nga Aliu r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i ka thënë atij dhe Fatimes r. anhumia si vijon: *“Kur të shkoni për në shtrat, apo kur*

të shtriheni në shtrat, thuani tridhjetë e tri herë All-llahu ekber, tridhjetë e tri herë shubhanAll-llah dhe tridhjetë e tri herë el-hamdu lil-lah”.

Në një transmetim thuhet: “SubhnAll-llahu ëshë tridhjetë e katër herë”, kurse sipas një transmetimi tjetër: “All-llahu ekber është tridhjetë e katër herë”.

(Muttefeku alejhi)

Hadithi 1468

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur ndonjë nga ju të shkojë për në shtrat, le ta shkundë shtratin me ndonjë mjet, le ta fshijë me brendinë e izarit (material për veshje) të tij, sepse nuk është e njohur se ç’ka hyrë pas tij në shtrat e pastaj le të thotë: Me emrin Tënd, o Krijuesi im, bie në shtrat dhe ngrihem nga ai, nëse më lë (më vdes) atëherë mëshirohu, e nëse më lë në jetë, atëherë më ruaj siç i ruan robtë Tu të mirë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1469

Nga Aishja r. anha transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kur ulej në shtrat, fryente në duart e tij dhe i lexonte mbi to dy muavedhetejina (Felek dhe Nas), e atëherë me duart e tij e fërkonte trupin e tij.

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin tjetër të Buhariut dhe Muslimit thuhet se “Pejgamberi s.a.v.s. kur shkante në shtrat, çdo natë i bashkonte shuplakat e tij, fryente në to dhe lexonte: “Kul huvall-llahu ehad, Kul eudhu birabbi-l-felek dhe Kul eudhu bi rabbi-n-nas”, e pastaj me to e fërkonte sa është e mundur trupin e tij. Fillonte (të fërkojë) me duart e tij nga koka dhe fytyra e tij dhe pjesën tjetër të përparme të trupit. Këtë e bënte nga tri herë”.

(Muttefekun alejhi)

Gjuhëtarët pohojnë se shprehja “en-neffhu” - fryerje - ka qenë pa zë.

Hadithi 1470

Nga Bera’ b. Azibi r. anhum transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. më ka thënë mua: “Kur të nisesh për në shtratin tënd, merr abdest sikur për namaz, e pastaj shtriu në anën e djathtë dhe thuaj: All-llahu im, po të dorëzohem Ty, gjendjen time po ta besoj Ty, strehohem nën mbrojtjen tënde, me dëshirë kah Ti dhe nga frika prej Teje. Strehim dhe shpëtim nuk ka prej Teje përveç tek Ti. Besoj në Librin tënd që e ke

shpallur dhe Pejgamberin tënd që e ke dërguar; nëse vdes, vdes i pastër; këto fjalët që i thua le të jenë fjalët e fundit”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1471

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. kur shkante në shtratin e tij ka thënë: *“Falënderimi i qoftë All-llahut që na ushqeu dhe na dha të pimë, që kujdeset për ne dhe na strehon, e sa janë ata që nuk kanë mbrojtës e strehues”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1472

Nga Hudhejfe r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. kur dëshironte të flejë, dorën e tij të djathtë e vente në fytyrën e tij, e atëherë thoshte: *“All-llahu im, më ruaj nga dënimi yt ditën kur do t’i rignjallish robërit e Tu”.*

(Tirmidhiu i cili thotë se ky është hadith hasen)

Ebu Davudi e transmeton këtë hadith nga Hafseja r. anhuma dhe thekson se i Dërguari këto fjalë i theksonte nga tri herë.

LIBRI PËR DUATË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Zoti juaj ka thënë: “Më thërrisni t’ju përgjigjem”.

(Gafir, 60)

“Lutjuni Zotit tuaj, me përukje dhe fshehurazi! Ai nuk i do ata që e teprojnë”.

(el-A’raf, 55)

“Dhe kur të të pyesin robërit e mi për Mua, Unë jam me të vërtetë afër, i përgjigjem lutjes së lutësit kur më lutet”.

(el-Bekare, 186)

“Ai, që i përgjigjet edhe të ngratit, kur ky i drejtohet Atij, Ai, që të keqen e largon”.

(en-Neml, 62)

Hadithi 1473

Nga Nu’man b. Beshir r. anhuma transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Lutja është ibadet”.*

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1476

Nga Ibn Mes'udi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. thoshte: *“All-llahu im, unë të lus për udhëzim dhe devotshmëri, për dëlirësi dhe mëvetësi (mosvarjen nga të tjerët)”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1477

Nga Tarik b. Eshjeme r.a. transmetohet se ka thënë: *“Kur një njeri e pranonte Islamin, Pejgamberi s.a.v.s. ia mësonte namazin dhe atëherë e urdhëronte të lutet me këto fjalë: “All-llahu im, më fal, më mëshiro, më udhëzo, më jep shëndet dhe më furnizo”*.

(Transmeton Muslimi)

Në transmetimin tjetër të Tarikut, Muslimi thotë se Tariku e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. se një njeri, që ka ardhur te i Dërguari s.a.v.s. ka thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, ç'të them unë kur ta lus Zotin tim?”* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Thuaj: “All-llahu im, më fal, më mëshiro, më jep shëndet dhe më furnizo”, sepse këto fjalë përmbajnë tërë dunjanë dhe ahiretin tënd”*.

Hadithi 1478

Nga Abdull-llah ibën Amër b. el-Asi r. anhum transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu im, që lirisht disponon dhe drejton zemrat, drejtoi zemrat tona kah nënshtrimi ndaj Teje”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1479

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kërkoni mbrojtjen e All-llahut nga presionet e sprovave, nga thellësitë e fatkeqësisë, nga fati i keq dhe nga gëzimi i armikut”*.

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin tjetër Sufjani thotë: *“Dyshoj se kam shtuar ndonjë (fjalë) prej tyre”*.

Hadithi 1480

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu im, ma përkryej fenë time, që është mbrojtja e jetës (punës) sime, ma përkryej botën time, në të cilën është jeta ime e tashme, ma përkryej ahiretin tim, në të cilin është kthimi im i përhershëm,*

ma bënë jetën përparimtare në çdo të mirë dhe vdekjen të sigurt (qetë) nga çdo e keqe”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1481

Nga Aliu r.a. transmetohet se ka thënë: “Më ka thënë mua i Dërguari i All-llahut s.a.v.s.: “*Thuaj: All-llahu im, më udhëzo dhe gjithnjë më mbaj në rrugë të drejtë”.*

Në transmetim tjetër është: “*All-llahu im, të lus Ty për udhëzim dhe orientim të drejtë!*”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1482

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut pat thënë: “*All-llahu im, të mbështetem Ty nga paaftësia dhe përtacia, nga frika, pafuqia dhe koprracia. All-llahu im, të mbështetem Ty nga dënimi i varrit dhe të mbështetem Ty nga sprovat e jetës dhe të vdekjes”.*

Në një transmetim tjetër shtohen fjalët: “*nga borxhet e rënda dhe nga dominimi i njerëzve”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1483

Nga Ebu Bekr es-Siddiku r.a. transmetohet se ai i ka thënë të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.: “Ma mëso një lutje (dua) që do ta bëj në namazin tim?” (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Thuaj: All-llahu im, vërtet unë i kam bërë vetes shumë dhunë dhe meqë mëkatet nuk i fal kush tjetër përveç Teje, atëherë më fal me faljen Tënde dhe mëshirohu ndaj meje. Vërtet Ti je falës dhe mëshirues i madh”.*

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër (të Muslimit) thuhet: “që në shtëpinë time (të lutem)”. Në transmetimin tjetër në vend “dhunë të shumë” transmetohet “dhunë të madhe”, prandaj është e nevojshme të dy transmetimet të bashkohen dhe të thuhet: “dhunë të shumë e të madhe”.

Hadithi 1485

Nga Aishja r. anha transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. pat thënë në lutjet e tij: “*All-llahu im, të mbështetem Ty nga e keqja e asaj ç’kam vepruar dhe nga e keqja e asaj që nuk e kam vepruar”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1486

Nga Ibni Umeri r. anhumata transmetohet se ka thënë: Prej lutjeve të të Dërguarit të All-llahut ka qenë: *“All-llahu im, të mbështetem Ty nga ndërprerja e dhuntive Tua, dhe nga ndërrimi i mbrojtjes Tënde, dhe nga zemërimi Yt i papritur, dhe nga dufi Yt i papritur dhe nga çdo hidhërim Yti”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1487

Nga Zejd b. Erkame r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut pat thënë: “All-llahu im, të mbështetem Ty nga paaftësia dhe përtacia, nga koprracia dhe pafuqia dhe nga dënimi i varrit. All-llahu im, m’i jep devotshmërinë personale shpirtit tim, ma pastro shpirtin tim nga çdo negativitet, sepse Ti je pastruesi më i mirë, Ti je miku dhe mbrojtësi im personal. All-llahu im, të mbështetem Ty nga dija e padobishme dhe zemra jo e devotshme, nga shpirti i pangishëm dhe nga thirrja të cilës nuk i përgjigjesh”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1488

Nga Ibni Abbasi r. anhumata transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. pat thënë: *“All-llahu im, Ty të dorëzohem, Ty të besoj, Ty të mbështetem, te Ti marr siguri, me ndihmën Tënde dhe për Ty hidhërohem, dhe Ty të drejtohem për zgjedhje, prandaj më fal ç’kam vepruar më herët dhe më vonë, ç’kam fshehur dhe ç’kam komunikuar. Ti je Ai që edhe më parë edhe më vonë je Krijues, nuk ka zot tjetër peveç Teje”*. Disa transmetues shtojnë: *“Nuk ka forcë as fuqi pa ndihmën e All-llahut”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1489

Nga Aishja r. anha transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. është lutur me këto fjalë: *“All-llahu im, të mbështetem Ty nga sprovat e zjarrit dhe nga dënimi i Xhehennemit, nga e keqja e pasurisë dhe e varfërisë”*.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih. Ky citat është nga Ebu Davudi)

Hadithi 1490

Zijad b. Ilakate transmeton nga axha i tij, d. m. th. nga Kutbe b. Maliku r.a. se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. pat thënë: *“All-llahu im, të mbështetem Ty nga punët e qortuara morale, afariste dhe të vullnetit”*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1491

Nga Shekel b. Humejdi r.a. transmetohet se ka thënë: “I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ma mëso një lutje!” Ka thënë: *“All-llahu im, të mbështetem Ty nga e keqja e të dëgjuarit tim, nga e keqja e të pamurit tim, nga e keqja e gjuhës sime, nga e keqja e zemrës sime dhe nga e keqja e dëshirave (organeve gjenitale) të mia”*”.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1492

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. pat thënë: *“All-llahu im, të mbështetem Ty nga gërbula, çmenduria, zgjeba dhe nga të gjitha sëmundjet e shëmtuara”*”.

(Ebu Davudi me sened sahih)

Hadithi 1494

Nga Aliu r.a. transmetohet se i ka ardhur një rob i hyrë në borxh që i tha: “Unë nuk kam mundësi ta paguaj kompensimin tim nga robëria, prandaj më ndihmo!” (Aliu r.a.) tha: “Do t’i mësoj ca fjalë, të cilat mua më ka mësuar i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , e sikur ti të kesh sa një mal borxh, do ta paguash atë. *“Thuaj: “All-llahu im, më kënaq me hallallin Tënd nga harami Yt, dhe më bën të mëvetësishtëm me mirësinë Tënde nga çdo gjë, përveç Teje”*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1495

Nga Imbran b. Husajn r. anhumu transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. e ka mësuar babain e tij Husainin me dy fjalë, me të cilat ai e ka bërë lutjen: *“All-llahu im, më frymëzo me orientim të drejtë dhe më ruaj nga e keqja e vetvetes sime”*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1496

Nga Ebu el-Fadl el-Abbas b. Abdulmutalibi r.a. transmetohet se ka thënë: “Kam thënë: O i Dërguari i All-llahut, më mëso me diç me çka do t’i drejtohem All-llahut të madhëruar”. . Ka thënë: *“All-llahun luteni për shëndet”*” . Pasi kaluan disa ditë, sërish i erdha dhe i thashë: “O i Dërguari i

All-llahut, më mëso me diç me çka do ta lus All-llahun e madhëruar”. (Muhammedi s.a.v.s.) më tha: *“O Abbas, o axha i të Dërguarit të All-llahut, All-llahun luteni për shëndet në këtë botë dhe në Ahiret”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith sahih)

Hadithi 1497

Nga Shehr b. Havsheb transmetohet se ka thënë: “I kam thënë Ummi Selemes r. anha: “O nëna e besimtarëve, cilën lutje më së shumti e thoshte i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , kur gjendej te ti?” Tha ajo: “Lutja më e shpeshtë e tij ka qenë: *“O lëvizës i zemrave, përforcoje zemrën time në fenë Tënde”*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1500

Nga Ebu Emame r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka bërë dua të shumta, por ne nuk mbajtëm mend asgjë nga ato. I thamë: “O i Dërguari i All-llahut, ti bërë lutje të shumta por ne nuk mbajtëm mend asgjë”. Ai tha: *“Tash unë do t’ju drejtoj në diç që i përmban të gjitha. Thuani: “All-llahu im, unë të lus për të mirë për të cilën të ka lutur Pejgamberi Yt, Muhammedi s.a.v.s. , dhe të mbështetem Ty nga e keqja e atij nga e cila të është mbështetur Pejgamberi Yt Muhammedi s.a.v.s. . All-llahu im, Ti je Ai që ndihmon dhe vetëm Ti je arritës (i qëllimeve tona). Nuk ka forcë as fuqi pa ndihmën e All-llahut”*”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1501

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: “Në mesin e lutjeve të të Dërguarit të All-llahut ka qenë edhe: *“All-llahu im, unë të lus për mëshirën Tënde të obligueshme, për faljen Tënde dhe shpëtimin Tënd të domosdoshëm nga çdo mëkat, dhe pasurinë nga çdo e mirë, për fitoren me Xhennet dhe për shpëtimin nga zjarri”*”.

(Hakim Ebu Abdull-llahu, i cili thotë se hadithi është sahih sipas kushteve të Muslimit)

VLERA E LUTJES NË MUNGESË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata që kanë ardhur pas atyre, thonë: “O Zoti ynë! Na e fal neve dhe vëllezërve tanë që na kanë pri në besim””.

(el-Hashr, 10)

“Kërko falje për mëkatet tua dhe për besimtarët e besimtare!”

(Muhammed,19)

“All-llahu i madhëruar na lajmëron se Ibrahim i s.a.v.s. është lutur: “O Zot i ynë më fal mua,edhe prindërit e mi, edhe tërë besimtarët - atë ditë kur të jepet llogari”.

(Ibrahim, 41)

Hadithi 1502

Nga Ebu ed-Derda r.a. transmetohet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Nuk ka rob musliman, që e lut All-llahun për vëllain e tij jo të pranishëm, e që engjëlli mos t’i thotë: “Edhe ty të qoftë po ashtu!”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1503

Nga Ebu ed-Derdai r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. pat thënë: *“Lutja e një njeriu musliman për vëllain e tij jo të pranishëm është e pranueshme. Te koka e lutësit është një engjëll i autorizuar, i cili, kur lutësi kurdoqoftë bënë një lutje në dobi të vëllait të tij, engjëlli i autorizuar në lutje thotë: “Pranoje o Zot, edhe ty të qoftë po ashtu!”*

(Transmeton Muslimi)

PYETJET RRETH ÇËSHTJES SË LUTJES

Hadithi 1504

Nga Usame b. Zejd r. anhumat transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Ai që për mirësinë e bërë i falënderohet mirëbërësit me fjalët: “All-llahu të shpërbleftë me të mirë - e ka shprehur mirënjohjen e tij të duhur”.*

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1505

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Mos e mallkoni veten, mos i mallkoni fëmijët tuaj, mos mallkoni pasurinë tuaj. Mos ja qëlloni çastit në të cilin All-llahu lutësit ia plotëson çdo gjë të kërkuar, që edhe mallkimit tuaj t’i përgjigjet pozitivisht”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1507

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Lutjet do të pranohen derisa njerëzit nuk nguten duke folur: Unë lus (qysh moti) Krijuesin tim, kurse lutja nuk më pranohet”*.

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin e Muslimit është: *“Lutjes së njeriut gjithnjë i përgjigjet derisa nuk lutet për të keqe, ose për t'i prishur marrëdhëniet farefisnore, ose nuk ngutet”*. As`habët kanë thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, ç'është ngutia?”* (Pejgamberi s.a.v.s.) tha: *“Kjo është kur lutësi thotë: “Unë kam lutur e lutur, por nuk po shoh të më pranohet. Në këtë gjendje ai lodhet dhe e lë lutjen”*.

Hadithi 1508

Nga Ebu Umame r.a. transmetohet se ka thënë: *“I është thënë të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s.: “Kur është lutja më e pranueshme?”* Ka thënë: *“Pjesa e fundit e natës dhe në fund të namazeve të obliguara”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1509

Nga Ubadete b. Samiti r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Në tokë nuk ka asnjë musliman, i cili diç e lut All-llahun, e që këtë All-llahu nuk do t'ia japë, ose për ndërrim me këtë nuk do t'ia heq ndonjë të keqe, përveç nëse lutësi lutet për mëkat ose për ndërprerjen e farefisnisë”*. Një njeri nga të pranishmit tha: *“Atëherë të lutemi shumë!”* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“All-llahu edhe më shumë jep”*.

(Tirmidhiu, që thotë se ky është hadith hasen sahih).

Hakimi transmeton nga Ebu Seidi duke ia shtuar: *“Ose edhe po aq i jep shpërblim”*.

Hadithi 1510

Nga Ibni Abbasi r. anhumu transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. në situatat e vështira thoshte: *“Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut të madhëruar dhe thotë; nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, sunduesit të Arshit të madh; nuk ka zot tjetër përveç All-llahut, krijuesit të qiejve dhe krijuesit të tokës; krijuesit të Arshit fisnik”*.

(Muttefekun alejhi)

KERAMETET E EVLIJAVE DHE VLERA E TYRE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Pa dyshim dashamirët e All-llahut nuk frikësohen për kurrgjë e as nuk pikëllohen apo jo? Ata, që besojnë dhe që ruhen, për ata ka përgëzime edhe në këtë jetë edhe në ahiret - fjalët e All-llahut nuk kanë të ndryshuar - ajo është njëmend sukses i madh”.

(Junus, 62- 64)

“Shkunde trupin e hurmës se për ty kanë për të rënë hurma të freskëta. Andaj ha, pi dhe qetësohu!”

(Merjem, 25-26)

“Dhe Zoti i saj e pranoi me ëndje atë dhe e rriti mirë dhe ia la në besë Zekerijjaut. Sa herë që hynte Zekerijja te ajo, në dhomë gjente ushqim te ajo. Prej nga kjo, oj Merjem? - i thoshte kurse ajo i përgjigjej: . “Prej All-llahut, All-llahu e furnizon pa masë, kë të dojë”.

(Ali Imran, 37)

“Kur i patët lënë ata edhe ato të cilave u falen ata, në vend të All-llahut, strehohu pra në shpellë. Zoti juaj do t’ju mbulojë me mëshirën e vet dhe do t’ju përgatisë atë që është e dobishme për ju. Dhe ke mund të shohësh se si dielli, kur lind, i kalon shpellës së tyre nga ana e djathtë, e kur perëndon i kalon nga ana e majtë”.

(el-Kehf, 16-17)

Hadithi 1512

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Në popujt e kaluar ka pasur muhaddethë (njerëz të drejtë), e nëse te populli im ka ndonjë, atëherë ai është Umeri”.

(Transmeton Buhariu)

Muslimi transmeton hadithin e njëjtë nga Aishja r.a. Ibën Vehbi në dy transmetimet thotë se “muhaddethûn” janë njerëz me ilham (frymëzim)

Hadithi 1513

Nga Xhabir b. Semurete r. anhumu transmetohet se ka thënë: “U ankuan banorët e Kuffes te Umer b. el-Hattabi r.a. për Sa’din dmth. për Ibën Ebi Vekkasin r.a. , kështu që Umeri r.a. (në vend të Sa’dit) e vendosi për mëkëmbës Ammarin. Ata u ankuan dhe theksuan që ai nuk falë mirë. Ai e ftoi atë të vijë ku i tha: “O Ebu Is’hak, këta pohojnë se ti nuk falë mirë!” (Sa’di) tha: “Pasha All-llahun, sa më përket mua, unë me ta fali

namazin e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. nga i cili unë nuk heq dorë. Unë falë dy rekate të jacisë, në të cilët e zgjas qëndrimin në këmbë, kurse në dy të fundit e shkurtoj. “ Umeri r.a. tha: “I këtillë është mendimi për ty, o Ebu- l Is’hak!” Atëherë Umeri r.a. i dërgoi me të një apo dy njerëz në Kuffe, të cilët i pyetën banorët e Kuffes për Sa’din në çdo xhami. Të gjithë xhematlinjtë u shprehën mirë për të. Kur i deleguari i Umerit r.a. erdhi në xhaminë Beni Absi, një njeri u çua në këmbë, të cilin e quanin Usame bin Katade, kurse kishte ofiqin Ebu Sa’d, dhe tha: “Pasi ti na pyet për Sa’din unë të pohoj se Sa’di e ka lënë luftimin me ushtrinë, se drejtësinë nuk e ndan drejtë dhe se aktgjykimet nuk i shqipton drejtë”. Atëherë Sa’di tha: “Sa më përket mua, unë vërtet për këtë do ta bëjë një lutje (nëmë) për tri gjëra: “All-llahu im, nëse ky robi yt është gënjeshtar dhe është ngritur në këmbë për t’u parë e për t’u dëgjuar, atëherë zgjatja jetën, jepi varfëri të gjatë dhe ekspozoje sprovave“. Kështu ka ndodhur, pastaj kur e pyetnin për gjendjen, thoshte: “Unë jam plak i moshuar me shumë sprovë, më ka zënë nëma e Sa’dit”. Abdulmelik b. Umejri rrëfen se Xhabir b. Semure i ka thënë: “Unë e kam parë pas asaj se si i kanë rënë vetullat në sy nga pleqëria e shtyrë, e kur fqinjët e takonin në rrugë, në të cilat shtrihej, ata i shmangeshin”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1514

Nga Urvete b. Zubejr transmetohet se Erva binti Evs e ka paditur Seid b. Zejd b. Amër b. Nufejlin r.a. te Mervan b. Hakemi. Ajo ka pohuar se Seid b. Zejdi ka marrë diç nga toka e saj. Seidi atëherë tha: “Unë të marrë diç nga toka e saj, pas asaj çka kam dëgjuar prej të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. ?” (Mervani) tha: “Ç’ke dëgjuar nga i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ?” (Seidi) ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kush e merr një pëllëmbë tokë me dhunë nga tjetri, me të do të ngjeshet deri në shtatë palë tokë”*. Mervani i tha atij: “Unë nuk të pyes më për sqarim pas kësaj”. Seidi atëherë tha: “All-llahu im, nëse ajo është gënjeshtare, atëherë verboja sytë dhe bëje të vdekur në tokën e saj”. Transmetuesi i këtij hadithi thotë: “Ajo nuk ka vdekur derisa nuk është verbuar, dhe derisa ecte nëpër tokën e saj, ra në një pus dhe në të u përmyt”.

(Muttefekun alejhi)

Nga transmetimi i Muslimit: Nga Muhammed b. Zejd b. Abdull-llah b. Umeri transmetohet se ai e ka parë atë të verbër, që duke prekur muret, ka thënë: “Më ka zënë nëma e Seidit. Ajo pastaj hasi në pusin e

shtëpisë së saj për të cilin është kontestuar, dhe ra në pus; ky ishte varri i saj”.

KAPTINA PËR NDALESAT

NDALIMI I PËRGOJIMIT DHE URDHRI I RUAJTJES SË GJUHËS

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, shmanguni morisë së parashikimeve! Disa parashikime me të vërtetë janë mëkat. Dhe mos spiunoni njëri-tjetrin e as mos përqeshni njëri-tjetrin! A do dikush prej jush të hajë mishin e vëllait të vet të vdekur? Ju atë e dini se është shumë keq - prandaj, ruajuni All-llahut; All-llahu vërtetë pranon pendimet dhe është shumë i mëshirshëm”.

(el-Huxhurat, 12)

“Mos paso atë për çka nuk di! Edhe të pamurit edhe të dëgjuarit edhe të kuptuarit, për të gjitha këto me siguri ka përgjegjësi”.

(el-Isra, 36)

“Ai nuk belbëzon asnjë fjalë e të mos jetë afër tij vigjilenti i gatshëm”.

(Kaf, 18)

Është e domosdoshme të dihet se çdo moshërritur është i obliguar ta ruaj gjuhën e tij nga çdo e folur, përveç asaj që tregon në dobi. Madje edhe atëherë, nëse është e barabartë të flitet dhe të mos flitet edhe për gjërat e dobishme, sunnet është përmbajtja nga të folurit, sepse shpeshherë kuvendimi i lejuar e çon njeriun në atë të palejuarën apo të jopreferuarën. Kjo është praktikë e shumë, prandaj është e nevojshme mbrojtja nga kuvendimet e ndaluara e të jopreferuara.

Hadithi 1519

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush beson në All-llahun dhe në Ditën e gjykimit, le të fletë mirë ose le të heshtë”.*

(Muttefekun alejhi)

Ky hadith tregon se është e nevojshme të përmbahemi nga të folurit, përveç nëse është i mirë. dmth. nëse dobia e tij është e dukshme. Ndërsa nëse dobia e tij është e dyshimtë, atëherë nuk bisedohet.

Hadithi 1522

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se e ka dëgjuar Pejgamberin s.a.v.s. duke thënë: *“Vërtet njeriu me një fjalë të folur, për të cilën ai deklarohet (pa e menduar), mund të rrëshqet drejt zjarrit më larg se distanca ndërmjet lindjes dhe perëndimit”*.

(Muttefekun alejhi)

Domethënia e “deklarohet” (jetebejjenu) është të rezonuarit e tij, në është mirë apo jo.

Hadithi 1523

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet njeriu me një fjalë të folur, me të cilën All-llahu është i kënaqur, kurse në të cilën ai edhe nuk ka kujdes, do të jetë i ngritur nga All-llahu në shkallë (të nderit). Dhe vërtet njeriu me një fjalë të folur, me të cilën All-llahu s’është i kënaqur, kurse në të cilën ai edhe nuk ka kujdes, do të hudhet në Xhehennem”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1524

Nga Ebu Abdurrahman Bilal b. el-Harith el-Muzenij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet njeriu flet një fjalë me të cilën All-llahu është i kënaqur, nga e cila ai nuk ka shpresuar se do të arrijë diç. All-llahu për këtë atij do t’ia shkruaj kënaqësinë e tij deri në ditën e takimit me të. Dhe vërtet njeriu flet një fjalë, të cilën All-llahu nuk e do, nga e cila ai nuk ka shpresuar se do të arrijë diç, All-llahu për këtë atij do t’ia shkruaj zemërimin e tij deri në ditën e takimit me të”*.

(Maliku në Muvatta dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1525

Nga Sufjan b. Abdull-llahu r.a. transmetohet se ka thënë: I kam thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, më thuaj diç që të mbrohem me të!”* Tha: *“Thuaj: krijuesi im është All-llahu, e pastaj vazhdo me ngulm (në këtë!)”* Kam thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, për çka më frikësohesh më së shumti mua?”* (I Dërguari i All-llahut) e kapi gjuhën e vet e pastaj tha: *“Nga kjo”*.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1526

Nga Ibni Umeri r. anhumana transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Mos flitni shumë pa përmendjen e All-llahut. Sepse, shumë biseda pa përmendjen e All-llahut, e vdesin zemrën. Kurse vërtet më së largu nga All-llahu janë ata që i kanë zemrat e vdekura”*.”

(Transmeton Tirmidhiu)

Hadithi 1528

Nga Ukbete b. Amiri r.a. transmetohet se ka thënë: Kam thënë: “O i Dërguari i All-llahut, ç’është shpëtimi?” Ka thënë: *“Zotëro me gjuhën tënde, rri në shtëpinë tënde dhe qaj për mëkatet tua”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1529

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur zgjohet njeriu, të gjitha gjymtyrët e tij i kthehen gjuhës duke i thënë: “Kij frikën All-llahut lidhur me ne, sepse ne jemi me ty. Nëse ti je në rrugë të drejtë, edhe ne jemi në rrugë të drejtë, e nëse ti lajthitë, edhe ne kemi lajthitur”*.”

(Transmeton Tirmidhiu)

Domethënia e “i kthehen gjuhës” dmth. i nënshtrohen asaj.

Hadithi 1531

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“A e dini ç’është përgojimi?”* (As’habët) thanë: *“All-llahu dhe i Dërguari i Tij e dinë më së miri!”*. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Përmendja e vëllait me atë që nuk u vjen mirë”*. Dikush tha: *“E ç’mendon, nëse ajo që flas për vëllain tim është e vërtetë?”* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Nëse është e vërtetë ajo që ti e flet, atëherë e ke përgojuar, e nëse ajo që e flet nuk është e vërtetë, atëherë e ke shpifur”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1532

Nga Ebu Bekri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. në hutben e tij në bajramin e kurbanit në Minne, në Haxhxin lamtumirës, ka thënë: *“Me të vërtetë gjaku juaj, pasuria juaj dhe nderi juaj janë të shenjta për ju, ashtu siç është e shenjtë kjo dita juaj, në këtë muajin tuaj dhe në këtë vendin tuaj. A po e kam përcjellur porosinë?!”*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1534

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur më ngritën në Mi`raxh, kam hasur në një popull që kishin thonjtë nga bakri, me të cilët i lëndonin fytyrat e tyre dhe kraharorët e tyre. Unë thashë: “Kush janë këta, o Xhibril?” Tha: “Ata janë ata që kanë ngrënë mishin e njerëzve dhe nderin e tyre e kanë dëmtuar”.

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 1535

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Muslimani në tërësi është i ndaluar për muslimanin: gjaku i tij, nderi i tij dhe pasuria e tij”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I DËGJIMIT TË PËRGOJIMIT DHE URDHRI I DËGJUESIT QË E DËGJON PËRGOJIMIN E NDALUAR QË TA NDALOJË DHE TA PËRGËNJESHTRJË ATË, E NËSE NUK MUNDET TA BËJË KËTË OSE NËSE PËRGOJUESI NUK E PRANON, TA LËSHOJË TUBIMIN E KËTILLË, NËSE MUNDET

All-llahu i madhëruar ka thënë:

“Dhe kur dëgjojnë ndonjë marrëzi, i kthejnë shpinën”.

(el-Kasas, 55)

“Ata, që u shmangen fjalëve të kota”.

(el-Mu`minun, 3)

“... Edhe të pamurit edhe të dëgjuarit dhe të kuptuarit, për të gjitha këto me siguri ka përgjegjësi”.

(el-Isra, 36)

“Kur t’i shohish ata që i nënçmojnë argumentet tona, ti largohu prej tyre, derisa të kalojnë në bisedë tjetër. E nëse djalli të bën të harrosh, ti pas përkujtimit mos rri më me jobesimtarët”.

(el-En`am, 68)

Hadithi 1536

Nga Ebu Derdai r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kush pengon që vëllait të tij t’i thyet nderi, All-llahu Ditën e gjykimit nga fytyra e tij do ta pengojë zjarrin”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1537

Nga Itban b. Maliku r.a. transmetohet se, në hadithin e tij të gjatë dhe të njohur, që është theksuar në kreun “Shpresa”, ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. është ngritur të falë dhe tha: “*Ku është Malik b. Duhshumi?*” Një njeri tha: “Ai njeri është hipokrit, që nuk e do All-llahun as të Dërguarin e Tij”. Pejgamberi s.a.v.s. i tha: “*Mos fol kështu, a nuk e ke parë që pohon publikisht se nuk ka zot tjetër përveç All-llahut për shkak të All-llahut. Dhe vërtet All-llahu ia ka ndaluar zjarrin atij që thotë: ‘Nuk ka zot tjetër përveç All-llahut’ vetëm për hir të All-llahut’.*”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1538

Nga Ka’b b. Maliku r.a. transmetohet se në hadithin e tij të gjatë për rrëfimin e pendimit të tij, i cili është theksuar në kreun për “Pendimin” ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë duke qenë ulur mes luftëtarëve në Tebuk: “*Ç’ka bërë Ka’b b. Maliku?*” Atëherë njëri nga Beni Seleme ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, e ka penguar guna e tij dhe shikimi në vetvete”. Pastaj Muadh b. Xhebeli r.a. i ka thënë atij: “E shëmtuar është ajo ç’ke thënë!” “Pasha All-llahun, o i Dërguari i All-llahut, ne për të dimë vetëm mirë!” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e heshti këtë (dhe nuk e kundërshtoi)”.

(Muttefekun alejhi)

ÇKA LEJOHET NGA PËRGOJIMI

Dije se përgojimi është i lejuar për qëllime të pastra të shariatit, deri te të cilët, pa përgojim, nuk mund të arrihet. Këto arsye janë gjashtë:

Shkaku i parë: dhuna e vazhdueshme. Atij personi që i bëhet dhunë, i lejohet të ankohet te sunduesi, gjyqtari ose ndonjë tjetër që është në sundim apo që ka mundësi ta zbatojë drejtësinë mbi tiranin. I dëmtuari thotë: “Fiilani më ka bërë dhunë kështu e kështu”.

Shkaku i dytë i lejimit të zbulimeve të mëkateve të huaja është kërkesa e mundësisë që të çrrënjohet ndonjë punë e shëmtuar dhe që mëkatari të përmirësohet. Lejohet t’i thuhet atij që ka mundësi të pengojë ndonjë të keqe: “Filani punon kështu e kështu, prandaj pengoje atë nga ajo dhe të ngjashme”. Synimi i tij duhet të jetë arritja e çrrënjohjes së ndonjë pune të shëmtuar. Nëse synimi i tij është diç tjetër, atëherë zbulimi i të metave të tjetërkujt është i ndaluar.

Shkaku i tretë për çka lejohet zbulimi i të metave të huaja është kërkimi i fetvasë përkatëse. Njeriut të cilit i është bërë e padrejtë i lejohet të thotë: “Më ka bërë dhunë babai im, vëllai im, burri im, ose dikush tjetër kështu e kështu, prandaj a ka të drejtë ai në këtë? Me cilën rrugë do të çlirohem unë nga kjo e kjo dhunë, si do ta arrijë unë të drejtën time, si do ta pengoj dhunën e të ngjashme?”. Kjo është e lejueshme në domosdoshmëri. Gjithësesi më e mirë dhe më e pëlqyeshme është t’i thuhet (muftisë): “Ç’thua ti për njeriun, personin ose bashkëshortin puna e të cilit është kështu e kështu? Qëllimi mund të arrihet edhe pa të përcaktuarit dhe të emërtuarit e saktë, por edhe përveç kësaj, të përcaktohet saktësisht, të shënohet dhe të emërtohet dikush është e lejuar, sikur që do t’i përmendim në hadithin e Hindës, in sha’All-llah!

Shkaku i katërt është paralajmërimi i muslimanit nga e keqja dhe këshillimi i tyre, e kjo arrihet në mënyra të ndryshme si psh. detyrimi në gënjeshtëri, përgënjeshttrimi i hapur i transmetimeve dhe dështimeve të rrejshme. Kjo përndryshe është e lejuar sipas mendimit të të gjithë muslimanëve, madje edhe obligim për shkak të nevojës, e pastaj të pyesësh dhe të merresh vesh për punët e individëve me të cilët dëshirohet të vendosen marrëdhëniet martesore, të bashkohen në udhëtim, në tregti, në punë e të ngjashme dhe me personat me të cilët dëshirohet të bëhen fqinjë. Është obligim i personit që pyetet për dikë që mos ta fshehë gjendjen për të, por haptas t’i shtrojë të gjitha të metat që gjenden te personi për të cilin hulumtohet, kurse me qëllim të mirë që t’i jepet këshillë pyetësit. Kështu, është obligim ta këshillosh një student që mëson dituritë fetare, por i drejtohet për këshillë ndonjë heretiku i cili ndjek risitë ose ndonjë mëkatari. Është detyrë, pra, t’i tërhiqet vërejtje ndonjë studenti që shërbehet me dijen e ndonjë risimtari për rrezikun nga ajo. Është detyrë ta këshillosh dhe t’ia sqarosh gjendjen e tij, por që ekskluzivisht ta ketë qëllimin e këshillës. Kjo është punë ku mund të gabohet lehtë, sepse është e mundshme që oratorin ta udhëheq gjelozia dhe që djalli ta mashtrrojë, verbojë në atë punë, kurse atij t’i duket se puna e tij është këshillë, prandaj të tillët duhet të jenë të kujdesshëm dhe largpamës. Po ashtu është me personin i cili synon ndonjë punë me përgjegjësi, në qeverisje e të ngjashme, kurse për të cilën nuk është i aftë, as nuk është adekuat për të, apo pse është mëkatar, me sjellje të prishur dhe plotësisht pa përgjegjësi, i pakujdesshëm e ngjashëm. E tërë kjo është e obligueshme t’i komunikohet personit kompetent apo organit për emërim në pozitën përkatëse, në mënyrë që të pengohet dhe izolohet jomeritori për ndonjë pozitë me përgjegjësi dhe në mënyrë që në atë vend të emërohet i afti dhe i denji. Është detyrë të njoftohet njeriu kompetent ta dijë

gjendjen e vërtetë në mënyrë që të veprojë në pajtim me gjendjen e kandidatit përkatës për ndonjë pozitë dhe që personi përgjegjës mos të mashtrohet me të dhe të mund të ndër marrë masa ta përmirësojë ose ndërrojë për të mirë.

Shkaku i pestë kur mund të zbulohen të metat e dikujt, është nëse një person publikisht gabon apo predikon herezinë (risitë) sikur: pirja publike e alkoolit, tiranët, mashtruesit, plaçkitësit e pasurisë së huaj etj. Natyrisht se këtu nuk bëjnë pjesë çështjet dhe punët sekrete. Është detyrë që të zbulohen publikisht mëkatet e një individi personit kompetent apo organit, porse nuk lejohet zbulimi i të metave të tjera të tij, përveç nëse për këtë ka ndonjë nga shkaqet e theksuara.

Shkaku i gjashtë për zbulimin e të metave është përkufizimi, njoftimi preciz, ashtu që nëse një person i njohur me ndonjë ofiq, siç është: glepë, lotues, çalaman, shurdhak, qorr, vëngërosh dhe emërtime të tjera, atëherë është e lejuar të precizohet edhe kjo. Nuk është e lejuar përgjithësisht të tregohet dikush për të mëngët. Nëse është e mundur të shmangen ofiqet e këtilla, kjo është më e mirë dhe më parësore.

Këto janë gjashtë shkaqet kryesore për të cilat është i lejuar zbulimi i të metave për individin jo të pranishëm, e të cilat i kanë theksuar dijetarët dhe për të cilat ekziston pajtueshmëri e plotë. Të gjitha këto kanë mbështetje në hadithet e njohura dhe të vërteta. Ja disa:

Hadithi 1539

Nga Aishja r. anha transmetohet se një njeri kërkoi leje të hyjë te Pejgamberi s.a.v.s. , e ky me atë rast tha: *“Lejone atë, bashkëfis i keq është ai!”*

(Muttefekun alejhi)

Buhariu është bazuar në këtë hadith për lejimin e përgojimit të të prishurve dhe të dyshimtëve.

NDALIMI I PËRCJELLJES SË FJALËVE DMTH. PËRCJELLJA E FJALËVE MES NJERËZVE ME QËLLIM TË SHKAKTIMIT TË KONFLIKTEVE

All-llahu i madhëruar ka thënë:

“Shpifës, që vetëm bart fjalët e huaja”.

(el-Kalem, 11)

“Ai nuk belbëzon asnjë fjalë e të mos jetë afër tij vigjilenti i gatshëm”.

(Kaf, 18)

Hadithi 1545

Nga Ibni Abbasi r. anhumat transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka kaluar pranë dy varreve dhe ka thënë: *“Këta dy janë në adhab (duke u dënuar). Ata nuk janë në adhab për ndonjë mëkat të madh (sipas tyre), kurse në të vërtetë është mëkat i madh (tek All-llahu). Njëri prej tyre është përcjellës i fjalëve të huaja (shpifës), kurse i dyti nuk është ruajtur nga pikat e urinës”.*

(Muttefekun alejhi)

Ky është një nga transmetimet sipas Buhariut.

Dijetarët kanë thënë: *“Kuptimi i “Ata nuk janë në adhab për ndonjë mëkat të madh” dmth. i madh sipas tyre, dhe është thënë edhe: “e madhe është lënia e tyre”.*

Hadithi 1546

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“A dëshironi t’ju tregoj ç’është ‘el-ad’hu’? Kjo është përcjellja e fjalëve të huaja me qëllim urrejteje mes njerëzve”.*

(Transmeton Muslimi)

PËR NDALIMIN E PËRCJELLJES SË BISEDËS DHE FJALËVE TË NJERËZVE TE PRONARËT NËSE NUK KA NEVOJË PËR TË SI FRIKA PREJ NGATËRRESAVE E TË NGJASHME

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe mos u ndihmoni në mëkate dhe armiqësi!”

(el-Maide, 2)

Për këtë kaptinë janë theksuar shumë hadithe më parë kurse këtu po përmendim vetëm këtë:

Hadithi 1547

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Asnjë nga shokët e mi të mos më tregojë asgjë për*

shokët e mi. Unë vërtetë dua të dal mes jush zemërpastër (të kem mendim të mirë për ju)”.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu)

QORTIMI I DYFTYRËSISË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata fshehin nga njerëzit, por nuk fshehin dot prej All-llahut, sepse Ai është me ata edhe natën kur trillojnë fjalë, me të cilat Ai nuk është i kënaqur; All-llahu e di mirë krejt se ç’punojnë ata”.

(en-Nisa, 108)

Hadithi 1548

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Do të konstatoji se njerëzit janë të ndryshëm: Do t’i gjeni ata që kanë qenë të zgjedhur dhe fisnikë në xhahilijet, dhe kanë mbetur të atillë, të zgjedhur edhe në Islam dhe kanë mësuar dispozitat e fesë. Do ta gjeni llojin tjetër të njerëzve të mirë e të zgjedhur që e mërzhisin fenë tonë. Më në fund, do të gjeni se njerëzit më të këqij janë ata me dy fytyra: njerës anë i afrohen me një fytyrë, kurse tjetrës me fytyrën tjetër”.

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I GËNJESHTRËS

All-llahu i madhëruar thotë:

“Mos paso atë për çka nuk di!”

(el-Isra, 36)

“Ai nuk belbëzon asnjë fjalë e të mos jetë afër tij vigjilenti i gatshëm”.

(Kaf, 18)

Hadithi 1550

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “E drejta të shpie deri te e mira, kurse e mira shpie në Xhennet. Njeriu, derisa e flet të vërtetën, do të shkruhet tek All-llahu ndër të drejtët. Ndërsa gënjeshttra shpie deri në mëkate, kurse mëkatet shpien në zjarr. Njeriu, derisa gënjen do të shkruhet tek All-llahu si gënjeshtar”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1551

Nga Abdull-llah b. Amr. b. el-Asi r. anhumana transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Personi, te i cili gjenden këto katër cilësi, është hipokrit i mirëfilltë, kurse te i cili gjendet një prej tyre, ai posedon cilësi të hipokrizisë derisa nuk e shporr atë:*

-kur i besohet diç, tradhëton,

-kur flet, gënjen,

-kur premtion, mashtron, dhe

-kur është në konflikt, sillet jomoralisht”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1552

Nga Ibni Abbasi r. anhumana transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kush mburret në të rrëfyerit e ëndrrave që nuk i ka parë, do të jetë i obliguar t'i lidhë dy qime, që s'mund ta bëjë kurrë, kurse kush e përgjon bisedën e dikujt, të cilit nuk i vie mirë ta bëjë këtë ai, Ditën e gjykimit veshët do t'i mbushen me plumb. Kush krijon figura, do të dënohet dhe do të obligohet t'u japë atyre shpirt (ruh), kurse ai këtë s'do të mund ta bëjë”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1553

Nga Ibni Umeri r. anhumana transmetohet se ka thënë: Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shpifja (iftira) më e keqe është që njeriu të tregojë se ia kanë parë sytë atë që nuk ia kanë parë”.*

(Transmeton Buhariu)

Kuptimi i kësaj është: Që njeriu të flasë se ka parë (në ëndërr) atë që nuk e ka parë.

Hadithi 1554

Nga Semurete b. Xhundubi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut u fliste mjaft shokëve të vet: “A ka parë ndonjë prej jush ndonjë ëndërr?” Atij do t'ia rrëfente ëndrrat e veta ai të cilat All-llahu i ka dhënë ta bëjë. Një mëngjes i Dërguari i All-llahut na tha: “Mbrëmë më kanë ardhur dy njerëz dhe më thanë: Çdo gjë lëre dhe eja me ne. Unë shkova me ta dhe hasëm një njeri të shtrirë, kurse njeriu tjetër mbi të qëndronte me një gur, me të cilin në çast ia dërrmoi kokën (e atij që ishte shtrirë), duke e hedhur prej së larti mbi të. Guri në kokën e tij të dërrmuar u ndalë. Njeriu që e hodhi gurin u ul ta marrë atë; kurse ai me kokë të*

dërrmuar për një çast u shërua siç edhe ka qenë, koka e tij u kthye në gjendjen e mëparshme. E pastaj njeriu me gur e përsëriti veprimin e tij dhe bëri atë ç'bëri herën e parë". (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: "Atyre të dyve me të cilët kam udhëtuar u kam thënë: Subhana-ll-llah (Lavdia i qoftë All-llahut), ç'është kjo? Ata të dy më thanë: 'Vazhdo, ec!' Kemi ecur dhe erdhëm te një njeri tjetër, i cili ishte i shtrirë në shpinë, kurse njeriu tjetër mbi të qëndronte me sharrën e hekurt. Ky njeriu e kapi atë që ishte shtrirë në shpinë, për njërën faqe (të fytyrës) dhe me sharrë ia preu një nofull deri pas qafës, një vrimë të hundës me kanxhë hekuri dhe një sy ia preu deri pas qafës. Pas kësaj, po ky kaloi në anën tjetër të fytyrës. Dhe bëri të gjitha ato që i bëri në anën e parë. Ai as nuk e mbaroi anën e dytë, kurse ana e parë e fytyrës së tij në tërësi u shërua sikur edhe ka qenë. Njeriu me sharrën prej hekuri vazhdoi të bëjë ç'bëri më parë". Pejgamberi më tej tha: "Unë atëherë, pasi të gjitha i pashë, thashë: SubhanAll-llah, ç'është më këta të dy? Dy shokët e mi më thanë: 'Vazhdo, ec!' Ecëm më tej dhe arritëm më në fund te diç e ngjashme me tennurin (furrën e përflakur)". Transmetuesi konsideron se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "E kur në atë tennur britma dhe zhurmë. Kur vështruam në tennur, e aty kishte meshkuj dhe femra të zhveshura, kurse në çast nën ta flaka e zjarrit i goditte, e kur i kapte flaka, ata rënkonin. Unë sërish u thashë shokëve të mi: 'Ç'është me këta!' Dy shokët e mi më thanë: 'Vazhdo, ec!' Ecëm më tej dhe arritëm deri te një lumë, (Transmetuesi thotë: "Më duket se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë se: "ai lumë ka qenë i kuq si gjaku"), e kur në lumë një njeri noton, kurse në breg të lumit një njeri tjetër qëndron dhe kishte tubuar një grumbull të madh me gurë. E kur notuesi, që notonte nëpër lumë, notoi deri tek njeriu në breg të lumit i cili kishte tubuar një grumbull të madh të gurëve, e hapi gojën e vet, njeriu me gurë ia qiti një gur në gojë, e ai u kthye dhe notoi dhe sërish u kthye deri tek ai. Sa herë që vinte deri te njeriu me gurë në breg, ai ia hudhte në gojë nga një gur. Sërish u thashë shokëve të mi: 'Ç'është me këta të dy?' Dy shokët e mi më thanë: 'Vazhdo, ec!' Ecëm më tej dhe arritëm deri te një njeri, me pamje mjaft të shëmtuar, më të shëmtuarën që kam parë ndonjëherë, kurse tek ai një zjarr, të cilin ai e ndez dhe rreth tij silllet. Sërish i pyeta shokët e mi: 'Ç'është me këtë!' Ata sërish më thanë: 'Vazhdo, ec!' Ecëm dhe erdhëm deri te një kopsht,që ishte i tëri në terr, kurse në të të gjitha llojet e luleve pranverore. Sipër kopshtit qëndronte një njeri i gjatë, aq i gjatë saqë pothuaj nuk ia kam parë kokën, e cila për shkak të gjatësisë së tij ishte në qiell. Rreth atij njeriu kishte fëmijë, aq

shumë, sa kurrë më parë s'kisha parë. Unë sërish u thashë shokëve: 'Ç'është me këtë dhe ç'është me këta (fëmijët)?' Ata sërish më thanë: 'Vazhdo, ec!' Ecëm dhe arritëm deri te një dru (tendë) i madh, çfarë më parë përkah bukuria dhe madhësia kurrë s'kisha parë. Ata më thanë: 'Hyr, ngjitu brenda'. Hymë brenda në një qytet, të ndërtuar nga tullat e arta dhe të argjendta dhe erdhëm deri te dyert e qytetit dhe trokitëm, e kërkuam hapjen e tyre. Dyert na u hapën kurse ne hymë në qytet, aty na pritën njerëzit te të cilët njëra anë ishte përkah pamja aq e bukur sa nuk ke parë, kurse tjetra anë ishte përkah pamja aq e shëmtuar, sa nuk ke parë. Shokët e mi u thanë atyre: 'Shkoni dhe kërceni në këtë lumë, si të ecte për së gjeri, uji i të cilit ishte si qumësht i pastër në bardhësi. Ata shkuan (deri në lumë) dhe hynë në të, pastaj u kthyen te ne. Shëmtia që ishte në njërin anë të fytyrës së tyre u zhduk, kurse ata u bënë me pamje shumë të bukur". Pejgamberi s.a.v.s. tha: "Dy shokët e mi më thanë: 'Ky është Xhenneti Adni, kurse kjo është banesa jote'. Shikimi im u ngrit në lartësi, kur atje një pallat, i ngjashëm me retë e bardha. Ata më thanë mua: 'Kjo është banesa jote'. Unë u thashë atyre të dyve: 'All-llahu ju bekoftë të dyve, më lejoni të hyj në këtë pallat'. Ata më thanë: 'Tani për tani jo, kurse ti do të hysh në të tjetër herë'.

U thashë atyre? 'Vërtet unë këtë natë kam parë çudira, ç'është ajo që kam parë?' Më thanë: 'Lidhur me këtë, ne të sqarojmë:

E para: Sa i përket njeriut të parë, tek i cili erdhëm, koka e të cilit dërrmohej me gurë, ky është njeriu që e ka marrë (në krye) Kur'anin, e pastaj e ka refuzuar, dhe i cili ka fjetur pa i falur namazet e obliguara.

E dyta: Sa i përket njeriut, fytyra, nofulla, vrimat e hundës dhe sytë e të cilit nxirren, copëtohen dhe prehen, ky është njeriu që zgjohet në shtëpi të tij, e pastaj vazhdon të gënjejë saqë ajo arrinë anembanë.

E treta: Sa u përket njerëzve dhe femrave të zhveshura që mundohen në furrën e përflakur me flakë të zjarrit; këto janë laviret dhe lavirët.

E katërta: Sa i përket njeriut notar nëpër lumë, te i cili erdhe kurse të cilit i hedhnin gurë në gojë, ai është fajdexhi që ka ngrënë kamatë.

E pesta: Sa i përket njeriut me pamje shumë të shëmtuar tek zjarri, i cili e ka ndezur dhe rreth tij sillet, ai është Maliku, portieri i Xhehennemit.

E gjashta: Sa i përket njeriut të gjatë në kopsht, ai është Ibrahimimi. E sa u përket fëmijëve rreth tij, ata janë fëmijët që kanë vdekur në pastërtinë e tyre fëmijërore (fitreh)".

Në transmetimin e Berkaniut thuhet: “(fëmijët) të lindur në pastërtinë e tyre fëmijërore (fitreh)”.

Disa muslimanë kanë thënë: “O i Dërguari i All-llahut, edhe fëmijët e idhujtarëve?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Edhe fëmijët e idhujtarëve”.

“E shtata: Sa i përket popullit, njëra anë e fytyrës e të cilëve ishte e bukur kurse ana tjetër mjaft e shëmtuar, këta janë njerëz që i kanë përzier punët e mira dhe të këqija, kurse të cilëve All-llahu ua ka falur punët e këqija”.

(Transmeton Buhariu)

Në një transmetim tjetër të Buhariut thuhet: “Sonte kam parë dy njerëz të cilët më erdhën dhe më çuan në vendin e shenjtë (të pastër)”. Pastaj përmendi krejt ç’ka parë në atë vend dhe ka thënë: “Kemi vazhduar të ecim deri te një zgavër, e ngjashme me furrën e skuqur, sipër e ngushtë e poshtë e gjerë, nën të cilën digjej zjarri. Kur ngrihej zjarri, atëherë edhe ata ngriheshin sa nuk dolën nga ajo. Por kur pushonte, ata ktheheshin në të. Në tennur njerëzit dhe femrat ishin të zhveshur. Në të ishte edhe një lumë prej gjaku te i cili erdhëm”. Në këtë transmetim transmetuesi nuk dyshon se Pejgamberi ka thënë se ky lumë është prej gjaku. “Në mes të lumit qëndronte një njeri, kurse në breg të lumit njeriu tjetër, nën këmbët e të cilit kishte gurë. Njeriu në mes të lumit, kur nisej kah bregu me synim që të dalë nga ai, njeriu nga bregu e kthente në vendin ku ka qenë me gurin me të cilin e goditte në gojën e tij. Kurdo që ai nga mesi i lumit nisej të dalë, ai nga bregu me goditje të gurit në gojë e kthente prapa tek ishte”. Në transmetimin e përmendur: “Më ngritën në një lis në të cilin më futën dhe atëherë me mua hynë në një shtëpi aq të bukur sa më të bukur nuk kam parë. Në të kishte njerëz, të vjetër e të rinj. Në atë vend kam parë atë që ia prenin pjesët e fytyrës, e ai është gënjeshtar i rëndë që zgjeron rrenat që arrijnë deri në gjithësi. Me të do të veprohet ashtu, duke ia prerë fytyrën, deri në Ditën e gjykimit. Në atë vend kam parë njeriun të cilit njeriu tjetër ia dërrmoi kokën, kurse ky është njeriu që ka mësuar Kur’anin e natën flenë nga ai, kurse ditën nuk punon sipas tij. Koka do t’i dërrmohet deri në Ditën e gjykimit”.

“Shtëpia e parë, në të cilën ke hyrë (më thanë bashkudhëtarët) është shtëpia e përgjithshme e besimtarëve. Sa i përket kësaj shtëpie, kjo është shtëpia e dëshmorëve. Unë jam Xhibrili, kurse ky është

Mikaili. 'Ngrite kokën tënde', unë e ngrita kokën time, kur mbi mua diç e ngjashme me retë. Ata më thanë: 'Ai (pallat) është banesa jote'. Unë u thashë: 'Më lejoni të hyj në benesën time?' Ata thanë: 'Ti ende ke jetë (në botë) të cilën nuk e ke plotësuar, prandaj kur ta plotësosh kohën e saj, atëherë do të hyshë në benesën tënde'.

(Transmeton Buhariu)

ÇKA LEJOHET NGA GËNJESHTRA

Dije se gënjeshtria, edhe pse në thelb e ndaluar, nganjëherë është e lejuar me kushtet që i kam përmendur në kaptinën për Dhikrin. Shkurtimisht, të folurit është mjet për arritjen e synimeve. Çdo synim i lavdëruar, i cili është i mundur të sendërtohet pa gënjeshtria, të gënjehet në sendërtimin e tij është e ndaluar. Por, nëse pa gënjeshtria nuk është e mundur të arrihet synimi i lavdëruar, atëherë është e lejuar të përdoret gënjeshtria. Nëse arritja e synimit është mubah (e lejuar), atëherë gënjeshtria është mubah. Nëse arritja e synimit është vaxhib (obligim), atëherë gënjeshtria është vaxhib. Nëse një musliman fshehë diç që është mubah nga tirani, i cili dëshiron ta mbysë apo ta plaçkisë dhe e fshehë pasurinë e tij, e nëse dikush për këtë pyet, është i obliguar ta fshehë këtë, duke e gënjyer. Nëse ndonjë njeri posedon ndonjë vlerë, kurse tirani dëshiron t'ia marrë këtë, e ka obligim ta gënjejë, ta fshehë vlerën nga tirani. Në tërë këtë më së miri është të shërbehesh me tevrijjet. Domethënie e tevrijjetit është që me fjalë synon cakun e drejtë e të mirë. E pasi që caku nuk është vetvetiu i rrejshëm, ndonëse fjalët formale janë të rrejshme në raport me atë çka kupton dhe mendon personi që përgjigjet në pyetjet e tiranit; kjo atëherë është tevrijjet, përzierje e të vërtetës dhe gënjeshtres, përkatësisht fshehje e të vërtetës në gënjeshtër. Gënjeshtria në këtë rast edhe nuk është gënjeshtër, por mbrojtje dhe fshehje e të vërtetës. Dijetarët dëshmojnë lejueshmërinë e gënjeshtres gojore në këtë rast me hadithin e Ummi Kulthumit r. anha, e cila e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *"Nuk është gënjeshtar ai që i përmirëson njerëzit, mbjell mirë apo flet mirë"*.

(Muttefekun alejhi)

Muslimi shton në transmetimin e tij: Ummi Kulthumi ka thënë: *"Nuk e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut që lejon dhe diç lëshon që bota e flet përveç në tri raste: për qëllime luftarake, për pajtimin mes njerëzve, dhe në raportet e burrit ndaj gruas së tij dhe gruas ndaj burrit të saj"*.

PËRKRAHJA E ASHPËRSISË NË TË FOLUR DHE NË TË GJYKUAR

All-llahu i madhëruar thotë:

“Mos paso atë për çka nuk di”.

(el-Isra, 36)

“Ai nuk shpreh asnjë fjalë e të mos jetë afër tij vigjilenti i gatshëm”.

(Kaf, 18)

Hadithi 1555

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Njeriut i mjafton gënjeshtria, sikur t'i rirrefente të gjitha ato që i dëgjon”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1556

Nga Semure r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Ai që transmeton hadithin, duke e ditur se është i rrejshëm, radhitet ndër ata që janë gënjeshtarë”.

(Transmeton Muslimi)

PËR NDALIMIN E RREPTË TË DËSHMIMIT TË RREJSHËM

All-llahu i madhëruar thotë:

“Largohuni prej idhujve të ndyrë dhe fjalëve të pavërteta”.

(el-Haxh, 30)

“Mos paso atë për çka nuk di”.

(el-Isra, 36)

“Ai nuk shpreh asnjë fjalë e të mos jetë afër tij vigjilenti i gatshëm”.

(Kaf, 18)

“Vërtet Zoti yt është njëmend në pritë”.

(el-Fexhr, 14)

“Edhe ata që nuk dëshmojnë rrejshëm”.

(el-Furkan, 72)

Hadithi 1558

Nga Ebu Bekrete r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tha: “*A dëshironi t’ju njoftoj për mëkatet më të mëdha?*” Thamë: “Gjithqysh, o i Dërguari i All-llahut!” Ai tha: “*T’i shoqërohet diç All-llahut, keqtrajtimi i prindërve*”, meqë atëherë ishte i mbështetur, u ul dhe tha: “*A nuk është ajo edhe të folurit e rrejshëm dhe të dëshmuarit e rrejshëm*”. Këto fjalë aq i përsëriti, derisa thamë: “Sikur të pushojë t’i përsërisë?”

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I MALLKIMIT TË NJERIUT PERSONALISHT DHE SHTAZËVE

Hadithi 1559

Nga Ebu Zejd b. Thabit b. ed-Dahhak el-Ensariu r.a. i cili qe nga pjesëmarrësit e Marrëveshjes së Hudejbisë (Bejaturr-rridvanit), transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Kush përбетohet me be joislame duke gënjyer me qëllim, ajo (beja) është siç ka thënë, kush e mbytë veten me diç, me të do të dënohet në Ditën e gjykimit. Njeriu nuk është i obliguar ta kryej fjalën e dhënë të pamundur, kurse mallkimi i besimtarit është i ngjashëm me mbytjen e tij*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1560

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Për njeriun e sinqertë nuk është e denjë të jetë mallkues*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1561

Nga Ebu ed-Derdai r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ata që betohen dhe mallkojnë shumë, në Ditën e gjykimit nuk mund të jenë ndërmjetës dhe dëshmitarë*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1562

Nga Semurete b. Xhundub r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Mos u mallkoni ndërmjet veti me mallkimin e All-llahut, as me zemërimin e Tij, as me zjarrin e Tij*”.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

Hadithi 1563

Nga Ibn Mes'udi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk është besimtar i mirëfilltë ai që e sulmon dhe ofendon tjetrin, që e mallkon tjetrin, që shprehet jomoralshëm dhe që është i pasurpshëm”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1564

Nga Ebu ed-Derdai r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet mallkimi i një robi ndaj diçkahit ngrihet në qiell, e dyert e qiellit mbyllen nga ai, e pastaj mallkimi kthehet në tokë, por edhe dyert e tokës mbyllen nga ai. Pastaj mallkimi kthehet djathtas e majtas dhe pasi nuk gjen vendqëndrim, kthehet kah i mallkuari, nëse është i meritueshëm, por nëse nuk e meriton mallkimin, atëherë i kthehet mallkuesit”*.”

(Transmeton Ebu Derdai)

Hadithi 1565

Nga Imran b. Husejn r. anhumā transmetohet se ka thënë: “Derisa i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka udhëtuar në një udhëtim, një grua nga el-Ensaritë ishte hipur në deve, e cila palli, kurse gruaja filloi ta mallkojë. Këtë e dëgjoi i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe ka thënë: *“Merreni nga ajo përgatitjen, kurse atë lëreni, sepse ajo është e mallkuar”*.” Imrani (transmetuesi) ka thënë: “Sikur tash po e shoh se si ecën deveja mes njerëzve, kurse askush nuk kthehet kah ajo”.

(Transmeton Muslimi)

LEJIMI I MALLKIMIT TË MËKATARËVE PA PËRCAKTIM

All-llahu i madhëruar thotë:

“A nuk është mallkimi i All-llahut kundër mizorëve?!”

(Hud, 18)

“Por një lajmëtar ndërmjet tyre do të thërrasë: “Mallkimi i All-llahut është mbi mizorët”

(el-A'raf, 44)

Me shumë hadithe të vërteta është vërtetuar se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“All-llahu e ka mallkuar femrën e cila gërsheton flokët e huaja mbi të vetat, dhe atë që mundëson që kjo t'i bëhet”*. Po ashtu ai ka

thënë: “All-llahu e mallkoftë atë që hanë kamatën”. Ai ka mallkuar edhe pikturesit e idhujve. Po ashtu: “All-llahu e mallkoftë atë që i ndërron sinorët e tokës, dmth. kufijtë e saj”. Ai ka thënë: “All-llahu e mallkoftë hajnin që vjedh vezë!, All-llahu e mallkoftë atë që i mallkon prindërit e vet! All-llahu e mallkoftë atë që therë në emër të dikujt tjetër, e jo të All-llahut!” Po ashtu ka thënë: “Kush fut në fe ndonjë risi, apo kush ka simpati ndaj risimtarit, mbi të qoftë mallkimi i All-llahut, i engjëjve dhe i të gjithë njerëzve!” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu im, mallkoje Ri’lin, Dhevkanin dhe Usajjetin, sepse ato nuk e kanë respektuar All-llahun dhe të Dërguarin e Tij, e këto janë tri fise arabe!” Po ashtu ka thënë: “All-llahu i mallkoftë çifutët, që varret e pejgamberëve të tyre i kanë marrë për mesxhide!” Ai i ka mallkuar meshkujt që i imitojnë femrat dhe femrat që i imitojnë meshkujt.

Të gjitha këto shprehje gjenden disa te Sahihu i Buhariut e disa te Sahihu i Muslimit, apo te njëri prej tyre. Synimi im ka qenë që vetëm të aludoj në këtë pyetje, kurse kryesoren do ta theksoj në kaptinat tjera të këtij libri, in sha’ All-llahu teala.

NDALIMI I SHARJES (BLASFEMISË) SË MUSLIMANIT PA TË DREJTË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata, që ofendojnë besimtarët dhe besimtare të diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”.

(el-Ahzab, 58)

Hadithi 1567

Nga Ibni Mes’udi r. anhumata transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ta blasfemosh (shashë) muslimanin është mëkat, kurse ta vrasish është mosbesim (kufr)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1570

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “Pejgamberit s.a.v.s. i sollën një njeri që ishte dehur. (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “*Rraheni atë!*” Ebu Hurejrete ka thënë: “Disa nga ne e kanë goditur me dorë, disa me mbathësen e tyre, e disa me rrobat e tyre”. Kur rrahja mbaroi, një nga të pranishmit ka thënë: “All-llahu të marroftë!” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Mos fol kështu, mos i ndihmo shejtanit kundër tij*”.

NDALIMI I SHQETËSIMIT TË TË TJERËVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata që i ofendojnë besimtarët dhe besimtare për diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”.

(el-Ahzab, 58)

Hadithi 1573

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Musliman i mirëfilltë është ai, nga gjuha dhe duart e të cilit janë të sigurt muslimanët e tjerë; dhe muhaxhir i mirëfilltë është ai, që largohet nga ajo që All-llahu e ka ndaluar”.*

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I URREJTJES, SHKËPUTJES SË MARRËDHËNIEVE DHE ARMIQËSIVE RECIPROKE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Pa dyshim besimtarët janë vëllezër”.

(el-Huxhurat, 10)

“Të përulur ndaj besimtarëve dhe kryelartë ndaj jobesimtarëve”.

(el-Maide, 54)

“Muhammedi është i dërguar i All-llahut, kurse ata që janë me të janë të ashpër ndaj jobesimtarëve, por të mëshirshëm ndërmjet veti”.

(el-Fet`h, 29)

Hadithi 1575

Nga Enesi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mos e urreni njëri-tjetrin, mos ia keni zili njëri-tjetrit, mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit gjatë zemërimit, as mos i shkëputni marrëdhëniet tuaja dhe bëhuni, robër të All-llahut, vëllezër të mirëfilltë. Për muslimanin nuk është e lejuar të jetojë në zënkë me vëllain e tij e të mos flasë më tepër se tri ditë”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1576

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Dyert e Xhennetit hapen çdo të hëne dhe çdo të entje, dhe gjatë atyre ditëve All-llahu ia falë secilit njeri që nuk i shoqëron asgjë All-llahut, përveç atij që është në zënkë me vëllain e tij. Atëherë do të thuhet: “Lërini këta të dy, derisa nuk pajtohen! Lërini këta të dy, derisa nuk pajtohen!”.*

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër të Muslimit thuhet: *“Çdo të enjte dhe të hëne ekspozohen veprat (e njerëzve)”* e të ngjashme, sikur që u citua në hadithin e sipërm.

NDALIMI I SPIUNIMIT DHE PËRGJIMIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Dhe mos spiunoni njëri-tjetrin”.

(el-Huxhurat, 12)

“Kurse ata, që i ofendojnë besimtarët dhe besimtares për diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”.

(el-Ahzab, 58)

Hadithi 1578

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ruani nga mendimet e këqija, sepse mendimi i keq është gënjeshtër më e madhe. Mos e përgjoni as mos e spiunoni njëri-tjetrin, mos garoni në tregti njëri me tjetrin, as mos ia keni zili njëri-tjetrit. Mos e urreni njëri-tjetrin, as mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit. O robër të All-llahut, bëhuni vëllezër, siç ju është urdhëruar. Muslimani për muslimanin është vëlla, prandaj nuk guxon t’i bëjë të padrejtë, ta dëshpërojë, as ta nënçmojë. Devotshmëria është mu këtu. Devotshmëria është mu këtu, duke treguar në kraharorin e tij. Për njeriun është e keqe e mjaftueshme nëse e nënçmon vëllain e tij musliman. Çdo musliman për çdo musliman është i shenjtë, i pacenueshëm: gjaku i tij, nderi i tij dhe pasuria e tij. All-llahu nuk shikon në trupat tuaj, as në pamjen tuaj, as në punët tuaja, por shikon në zemrat tuaja”.*

Në një transmetim tjetër është: *“Mos ia keni zili njëri-tjetrit zili, mos e urreni njëri-tjetrin, mos e spiunoni njëri-tjetrin, mos garoni me njëri-*

tjetrin, as mos e mashtroni njëri-tjetrin. O robër të All-llahut, bëhuni vëllezër të mirëfilltë!”

Në një transmetim tjetër është. *“Mos i shkëputni marrëdhëniet ndërmjet veti, mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit, mos e urreni njëri-tjetrin, as mos ia keni zili njëri-tjetrit. O robër të All-llahut, bëhuni vëllezër të mirëfilltë!”*

Në një transmetim tjetër është: *“Mos e bleni njëri-tjetrin dhe mos iu impononi njëri-tjetrit në shitblerje!”*

Të gjitha këto transmetime i transmeton Muslimi, kurse Buhariu e transmeton shumicën e tyre.

Hadithi 1579

Nga Muaviu r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Vërtet, nëse t’i i ndjekë të metat e muslimanëve, atëherë do t’i nënçmoje ata, apo gati do ta bëje këtë”*.”

(Hadith sahih, Ebu Davudi me senede sahih)

Hadithi 1580

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se njëherë e sollën një njeri për të cilin kanë thënë. “Ky është filani, mjekra e tij pikon verë”. (Ibni Mes’udi) ka thënë: “Neve na është ndaluar ta hulumtojmë dhe ta spiunojmë njëri-tjetrin, por nëse diç paraqitet haptazi, atëherë ne për të dënojmë”.

(Hadith sahih. Ebu Davudi me sened sipas sharteve të Buhariut dhe Muslimit)

NDALIMI I MENDIMEVE TË KËQIJA PËR MUSLIMANËT, PA NEVOJË

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, shmanguni prej shumë dyshimeve, sepse disa dyshime janë mëkat”.

(el-Huxhurat, 12)

Hadithi 1581

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ruam nga dyshimi, sepse dyshimi është gënjeshtër më e madhe”*.

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I NËNÇMIMIT TË MUSLIMANIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, mos të tallen burrat njëri me tjetrin, mbase ata janë më të mirë se këta; por as gratë njëra me tjetrën, ndoshta ato janë më të mira se këto. Mos shkarkoni vetveten dhe mos i ngjitni njëri-tjetrit llagapë (të këqij)! Pas besimit është shumë keq vënia e llagapit të keq. Dhe ata që nuk pendohen, ata janë mizorë”.

(el-Huxhurat, 11)

“Vaj halli për secilin shpifës - tallës!”

(el-Humeze, 1)

Hadithi 1583

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Nuk do të hyjë në Xhennet kush ka në zemrën e tij sa një atom mendjemadhësi”.* Një njeri tha: *“Vërtet njeriu dëshiron që rrobat dhe mbathëset të jenë të bukura”.* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“All-llahu është i bukur, dhe e do të bukurën. Mendjemadhësia është refuzim i pranimit të së vërtetës dhe nënçmim i njerëzve tjerë”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1584

Nga Xhundub b. Abdull-llah r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Një njeri ka thënë: “Për All-llahun, All-llahu nuk do ta falë këtë person!” All-llahu i madhëruar në këtë tha: “Kush është ai që sundon me Mua, që Unë mos ta fal këtë person! Vërtet Unë e fala atë, kurse ty (që pohon atë për Mua), ta shkatërrova punën tënde”.*

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I MANIFESTIMIT PUBLIK TË KËNAQËSISË GJATË FATKEQËSISË SË DIKUJ

All-llahu i madhëruar thotë:

“Vërtet besimtarët janë vëllezër”.

(El-Huxhurat, 10)

“Ata të cilët dëshirojnë që te besimtarët të përhapet amoraliteti i pret dënimi i dhembshëm në këtë dhe në botën tjetër”.

(en-Nûr, 19)

Hadithi 1585

Nga Vathilete b. Eska r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Mos iu gëzo fatkeqësisë së vëllait tënd, sepse All-llahu mund ta mëshirojë atë, kurse fatkeqësinë e tij të ta caktojë ty”*.”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

NDALIMI I NGACMIMIT RECIPROK PËRKITAZI ME PREJARDHJEN DHE AFËRSINË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata, që ofendojnë besimtarët dhe besimtare për diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”.

(el-Ahzab, 58)

Hadithi 1586

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Dy gjëra të njerëzit për ta janë mosbesim kufr): Ngacmimi (fyerja) në lidhje me afërsinë, prejardhjen dhe vajtimi për të vdekurin”*.”

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I MASHTRIMIT DHE TRADHTISË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kurse ata, që ofendojnë besimtarët dhe besimtare për diçka që nuk e meritojnë, ngarkohen vetë me shpifje dhe mëkat haptazi”.

(el-Ahzab: 58)

Hadithi 1587

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush na drejton armën, nuk është prej nesh, dhe kush na mashtron, nuk është prej nesh”*.”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1590

Nga Ibni Umeri r. anhumu transmetohet se ka thënë: “Një njeri i theksoi të Dërguarit të All-llahut se është mashtruar në blerje. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Atij që të shet diç thuaj: La hilabete (nuk ka mashtrim të muslimanët)”*.”

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1591

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e nxit (për përçarje) gruan e një njeriu apo të robit të tij, ai nuk është i yni”*.”

(Transmeton Ebu Davudi)

NDALIMI I MASHTRIMIT DHE PABESISË

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, zbatoni marrëdhëniet!”

(el-Maide, 1)

“Dhe përmbushni obligimet, sepse obligimet kanë me siguri përgjegjësi”.

(el-Isra, 34)

Hadithi 1594

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Çdo i pabesë në anën e prapme të tij Ditën e kijametit do ta ketë flamurin e tradhtisë. Shëmtria e tij do të jetë më e madhe sesa do të jetë tradhtia e tij. Kujdes, nuk ka tradhti dhe pabesi më të madhe sesa pabesia e sunduesit të gjithëmbarshëm popullor”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1595

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“All-llahu i madhëruar thotë: “Me tre njerëz do të konfrontohem në Ditën e kijametit: me njeriun i cili premtun në emrin Tim e nuk e zbaton, me njeriun i cili e shet njeriun e lirë dhe ato të holla i përdor, dhe me njeriun i cili angazhon mëditës dhe, pas kryerjes së punës, mëditjen e kontraktuar nuk e paguan”*.”

(Transmeton Buhariu)

NDIKIMI I NUMËRIMIT DHE THEKSIMIT TË MIRËSISË NDAJ DIKUJT E TË NGJASHME

All-llahu i madhëruar thotë:

“O besimtarë, mos e prishni sadakan tuaj me përgojime dhe ofendime,”

(el-Bekare, 264)

“Ata që e shpenzojnë pasurinë e vet në rrugë të All-llahut, e pastaj ata që shpenzojnë nuk e përcjellin me përgojime e shqetësime”.

(el-Bekare, 262)

Hadithi 1596

Nga Ebu Dherri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Me tre vetë All-llahu Ditën e gjykimit nuk do të flasë; as nuk do t’i shikojë, as nuk do t’i pastrojë nga mëkatet. Për ta është caktuar dënim i dhembshëm”.* Transmetuesi ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. tri herë i përsëriti këto fjalë”.* Ebu Dherri ka thënë: *“Janë shkatërruar dhe kanë humbur, kush janë ata, o i Dërguari i All-llahut”.* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Zgjatësi (ai që i lëshon poshtë rrobat apo flokët në shenjë mendjemadhësie), ai që i numëron mirësitë e veta dhe ua mban në hundë personave që u ka bërë mirë dhe ai që mallin e tij të pavlefshëm e shet duke u betuar rrejshëm”.*

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim të Muslimit thuhet: *“El-Musbilu”* (i cili lëshon) është shtuar edhe fjala *“izarehu”* (rrobat e tij) d. m. th. *“ai që lëshon rrobat dhe gunën e tij më poshtë se nyjet e këmbëve nga mendjemadhësia”.*

NDALIMI I LAVDIMIT DHE PERSEKUTIMIT TË PERSONAVE TË TJERË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Prandaj mos mburreni fort me vetveten, Ai e di më mirë atë që ruhet”.

(en-Nexhm, 32)

“Por ka rrugë (për dënim) ndaj atyre që dhunojnë njerëzit dhe pa të drejtë bëjnë çrregullime në tokë. Për ata ka dënim të dhembshëm”.

(esh-Shûrâ, 42)

Hadithi 1597

Nga Ijad b. Himari r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu më ka shpallur që itharët e mi duhet të*

jenë modestë ndaj njëri-tjetrit, që askush askujt mos t'i bëjë padrejtësi dhe që askush mos të lavdohet kundruall tjetrit”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1598

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur një njeri thotë: ‘Është shkatërruar njerëzia’, ai është më i shkatërruari”.*

(Transmeton Muslimi)

Ky është kuptimi nëse *“ehlekuhum”* lexohet në trajtën superlative, e nëse lexohet si folje *“ehlekehum”*, atëherë kuptimi i pjesës së dytë të hadithit është: Edhe ai është një nga ata të cilët i dëmtojnë, edhe ai i dëmton (me gjykimin e tij).

Ky ndalim i gjykimit është për atë i cili këtë e bënë nga vetësimpatia personale, duke e përjashtuar veten nga shkatërrimi, i cili i nënçmon të tjerët dhe ngritet mbi të tjerët. Ky është haram. Sa i përket atij që i vëren mungesat e njerëzve në punët fetare, dhe këtë gjykim ta shqiptojë dhe mendimin e tij nga kujdesi për botën dhe për fenë, atëherë nuk ka vërejtje. Kështu këtë e shpjeguan dijetarët dhe e sqaruan. Ndër imamët tjerë është edhe: Malik b. Enesi, Hattabijju, Humejdiju etj.

NDALIMI I NDËRPRERJES SË LIDHJEVE NDËRMJET MUSLIMANËVE MBI TRI DITË, PËRVEÇ NËSE NDËRPRERJA E LIDHJEVE NUK ËSHTË PËR SHKAK TË HEREZËS, THYERJES PUBLIKE TË RREGULLAVE FETARE E TË NGJASHME

All-llahu i madhëruar thotë:

“Pa dyshim besimtarët janë vëllezër, prandaj pajtoni dy vëllezër tuaj”.

(el-Huxhurat, 10)

“Dhe mos ndihmoni në mëkat dhe armiqësi”.

(el-Maide, 2)

Hadithi 1599

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Mos i ndërpreni lidhjet reciproke, as mos ia ktheni shpinën njëri-tjetrit, dhe bëhuni, o robër të All-llahut, vëllezër të mirëfilltë. Për*

muslimanin nuk është e lejuar të jetojë në hidhërim me vëllain e tij më tepër se tri ditë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1602

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Vërtet shejtani tashmë ka rënë në dëshpërim se në Siujdhesën Arabe nuk do të adhurohet nga falësit e namazit, por nuk ka rënë në dëshpërim se do t’i ngatërrojë dhe ndërprejë marrëdhëniet e tyre reciproke”.

(Transmeton Muslimi)

“Et-Tahrishu” dmth. ngatërrim, prishje dhe ndryshim i zemrave të tyre dhe ndërprerje e marrëdhënieve mes tyre.

Hadithi 1603

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Për muslimanin nuk është e lejuar të jetojë në hidhërim (ngatërresë) me vëllain e tij më tepër se tri ditë. Kush mban hidhërim mbi tri ditë, dhe vdes, do të hyjë në zjarr (të Xhehennemit)”.

(Ebu Davudi me sened sipas kushteve të Buhariut)

PËR PËSHPËRITJEN RECIPROKE TË DY PERSONAVE NË PRANINË E TË TRETIT, PA LEJEN E TIJ, PËRVEÇ PËR SHKAK TË NEVOJËS SË VEÇANTË KUR FSHEHIN FSHEHTËSINË, QË ËSHTË E NDALUAR D. M. TH. KUR FLASIN ME GJUHË TË PAKUPTUESHME PËR TË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Marrëveshja e fshehtë është nga djalli”.

(el-Muxhadele, 10)

Hadithi 1606

Nga Ibni Umeri r. anhumu transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur të jenë së bashku tre vetë, mos të pëshpërisin dy prej tyre pa të tretin”.

(Muttefekun alejhi)

Ebu Davudi e transmeton këtë hadith dhe shton: Ebu Salih ka thënë: “Unë i kam thënë Ibni Umerit: “E nëse janë katër vetë?” Ai më tha: “Atëherë nuk ka dëm (mekat)””.

Maliku transmeton në “Muvattain” e tij nga Abdull-llah b. Dinari se ka thënë: “Unë dhe Ibni Umeri kemi qenë te shtëpia e Halid b. Ukbes, e cila ka qenë në treg. Atëherë erdhi një njeri që ka dëshiruar t’i pëshpërisë diç Ibni Umerit. Pranë nesh nuk kishte njeri tjetër. Ibni Umeri e ftoi një njeri tjetër, derisa u bëmë katër vetë. Ibni Umeri mua dhe njeriut të tretë, që e ftoi, i tha: Ju dy pritni pak (derisa ky nuk më pëshpëritë fshehtas), sepse unë e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Mos të pëshpërisin dy vetë mes veti pa të tretin”.

Hadithi 1607

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur të jeni tre vetë, atëherë dy vetë mos të pëshpërisin mes veti, pa personin e tretë, deri atëherë kur nuk përziheni me njerëz, që mos të dëshprohet i treti”.

(Muttefekun alejhi)

PËR NDALIMIN E MUNDIMIT TË ROBIT, KAFSHËS, GRUAS DHE FËMIJËVE PA ARSYE TË SHERIATIT APO MË TEPËR NGA AJO PËR EDUKATË

All-llahu i madhëruar thotë:

“Jini të mirë me prindërit dhe të afërmit, edhe me bonjakët dhe të varfërit e ngratë, dhe me fqinjët e afërt edhe me fqinjët e largët, edhe me shokët përreth dhe udhëtarët, edhe me ata që janë nën kujdesin tuaj. All-llahu, pa dyshim, nuk i don ata që janë mendjemëdhenj dhe arrogantë”.

(en-Nisa, 36)

Hadithi 1608

Nga Ibni Umeri r. anhumat transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Një grua do të dënohet për shkak të maces. E ka mbyllur në shtëpi, derisa ka ngordhur, e për këtë do të hyjë në zjarr. as s’e ka ushqyer, as nuk i ka dhënë ujë kur e ka mbyllur, as nuk e ka lëshuar që vetë të ushqehet me zvarritësit dhe insektet e tokës”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1608/1

Nga Ibni Umeri r. anhumana transmetohet se ai ka kaluar pranë disa djelmoshave nga fisi Kurejsh, të cilët e kishin vendosur një shpend për ta qëlluar; dhe ata e qëllonin me shtiza. Kush nuk e qëllonte, shtizën e vet ia jepte pronarit të shpendit. Kur e panë Ibni Umerin, djelmoshat u shpërndanë, kurse Ibni Umeri u tha: “Kush bën kështu? All-llahu e ka mallkuar kush bënë kështu. Vërtet i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka mallkuar çdokend që merr krijesë të gjallë për cak në të cilin qëllohet me diç”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1610

Nga Ebu Aliji Suvejd b. Mukarrini r.a. transmetohet se ka thënë: “Unë di për veten nga shtatë ne vëllezërit, bijtë e Mukarrinit. Kemi pasur vetëm një robërshë (shërbëtores), të cilën e ka rrahur më i vogli prej nesh fëmijëve. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. (pasi mori vesh) urdhëroi që ta lirojmë nga robëria”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1611

Nga Ibni Mes'ud el-Bedrij r.a. transmetohet se ka thënë: “Një ditë unë e rraha robin tim me kamxhik, kur papritmas e dëgjova një zë pas vetes: “*Dije o Ebu Mes'ud!*” - por unë nuk e kuptova zërin nga hidhërimi. Pasi m'u afrua zëri, ai ishte i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , që më tha: “*Dije, o Ebu Mes'ud, se All-llahu është më i fuqishëm se ti mbi ty se që je ti mbi ta, me këtë djalosh (rob)*”. Atëherë unë i thashë: “Unë më kurrë nuk do ta rrahë robin tim”. Në një transmetim thuhet: “Nga dora ime më ra kamxhiku nga frika prej Pejgamberit s.a.v.s”. . (thotë Ebu Mes'udi).

Në një transmetim thuhet: “I thashë: “O i Dërguari i All-llahut, ai është i lirë nga robëria për hir të All-llahut”. Atëherë Pejgamberi s.a.v.s. tha: “*Po mos ta kishe bërë këtë, sigurisht, zjarri do të digjte, ose, do të kapte zjarri*”.

(Muslimi me të gjitha këto transmetime)

Hadithi 1612

Nga Ibni Umeri r. anhumana transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Kush e rrah djaloshin (robin) e vet, për atë që nuk i është përgjigjur, apo kush i bie shuplakë për këtë shkak, atëherë kompensimi i vetëm për të është ta lirojë*”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1613

Nga Hisham b. Hakim b. Hizam r. anhumā transmetohet se ai ka hasur në Damask një grup njerëzish nga Nabatejt, të cilët qëndronin në diell kurse në kokat e tyre hedhesh yndyrë, e ai ka thënë: “Ç’është kjo?” Thanë: “Po dënohen për shkak të haraxhit”. Në një transmetim thuhet: “Janë mbyllur për shkak xhizjes”. Atëherë Hishami ka thënë: “Dëshmoj se kam dëgjuar nga i Dërguari i All-llahut duke thënë: *“Vërtet All-llahu do t’i dënojë ata që i dënojnë njerëzit në këtë botë”*. Pastaj shkoi te sunduesi dhe i tregoi çka ka dëgjuar nga Pejgamberi s.a.v.s. Sunduesi urdhëroi që menjëherë të lirohen Nabatejt, dhe i kanë liruar”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I MUNDIMIT TË TË GJITHA KAFSHËVE, MADJE EDHE TË MORRAVE NË ZJARR

HADITHI 1616

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “Na ka dërguar i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. në një patrullim dhe na ka thënë: *“Nëse e gjeni filanin dhe filanin, - dy njerëz nga Kurejshitët të cilët ai i ka emërtuar - “digjni të dytë me zjarr”*. E kur u nisëm të shkojmë, i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. na ka thënë: *“Unë vërtet ju kam urdhëruar juve që ta digjni filanin dhe filanin, por vërtet me zjarr dënon vetëm All-llahu, prandaj nëse i gjeni dhe i kapni atëherë vetëm t’i vritni”*.

(Transmeton Buhariu)

NDALIMI I ZVARRITJES SË PAGIMIT TË BORXHIT NGA TË PASURIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“All-llahu ju urdhëron që gjërat e besuara t’ua jepni atyre që u takojnë, pronarëve të vet”.

(en-Nisa, 58)

“Dhe nëse njëri te tjetri siguron diçka, ai le ta arsyetojë besimin e shprehur”.

(el-Bekare, 283)

Hadithi 1618

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Zvarritja e pagesës së borxhit nga të pasurit është dhënë. Nëse dikush nga ju ndiqet ta paguaj borxhin, kurse ka mundësi ta paguajë, menjëherë të bindet dhe ta paguaj borxhin”.

(Muttefekun alejhi)

**QORTIMI I KTHIMIT TË DHURATAVE,
MOSDORËZIMI I TYRE PRONARIT TË RI, PËR
KTHIMIN, MBAJTJEN E DHURATËS FËMIJËS SË TIJ,
PËR QORTIMIN E BLERJES SË ÇDO GJËJE QË KA
DHËNË PËR SADAKA NGA PERSONI QË SADAKA I
ËSHTË DHËNË, PËR QORTIMIN E BLERJES SË
ZEKATIT APO KEFARETIT TË DHËNË E TË
NGJASHME. NUK ËSHTË E QORTUESHME TË
BLEHET DIÇ NGA E TËRË AJO NGA PERSONI
TJETËR TË CILIT BLERËSI PERSONALISHT NUK IA
KA DHËNË SADAKAN.**

Hadithi 1620

Nga Umer b. el-Hattabi r.a. transmetohet se ka thënë: “Ja kam falë një luftëtari në rrugën e All-llahut kalim tim, e ai më pastaj e ka shitur. Kam dëshiruar ta blejë, por më është kujtuar se ai po e shet me çmim të veçantë, prandaj e kam pyetur Pejgamberin s.a.v.s. , e ai më ka thënë: “Mos e blej; as mos u kthe në sadakanë tënde, edhe nëse ai ta jep për një dirhem. Vërtet ai që kthehet në sadakanë e tij është sikur ai që kthehet në të vjellurit e tij”.

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I VEÇANTË I PASURISË SË BONJAKUT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata, që hanë pasurinë e bonjakëve pa kurrfarë të drejte, pa dyshim hanë dhe mbushin barqet me zjarr, andaj do të digjen në flakë të këndellur”.

(en-Nisa, 10)

“Mos përvetësoni pasurinë e bonjakut, përveç në mënyrën më të mirë të lejuar”.

(el-En’am, 152)

“Dhe të pyesin për bonjakët thuaj, më mirë është të silleni mirë me ta. E nëse jetoni bashkë me ta, ata janë vëllezërit tuaj, kurse All-llahu di të dallojë atë të prishurin nga mirëbërësi”.

(el-Bekare, 220)

Hadithi 1621

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Ruajuni nga shtatë të këqija të mëdha!”* (As’habët) kanë thënë: *“O i Dërguari All-llahut, cilat janë ato mëkate?”* Ka thënë: *“Të shoqëruarit e All-llahut, sihri, mbytja e dikujt, që All-llahu e ka ndaluar, përveç me të drejtë, ngrënia e kamatës, pasurisë së bonjakut, ikja nga fushëbeteja dhe shpifja për amoral të besimtares së devotshme dhe të ndershme”.*

(Muttefekun alejhi)

PËR NDALIMIN E RREPTË TË KAMATËS

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata që hanë kamatën do të ngrihen sikur që do të ngrihet ai të cilin e ka përflakur, me të prekur, djalli, për shkak se kanë thënë: “Edhe tregtia është njëllëj sikur kamata”. Mirëpo All-llahu e ka lejuar tregtinë dhe e ka ndaluar kamatën. Atij që i vjen një këshillë nga Zoti i tij dhe heq dorë, i takon ajo që e ka fituar më parë (e kaluara). Çështja e tij është tek All-llahu, por kush e përsërit - ata janë banorë të Xhehennem-it ku do të mbesin përgjithmonë. All-llahu e zhduk kamatën dhe e shton lëmshën. All-llahu nuk e do asnjë jobesimtar mëkatar. ata që besojnë dhe bëjnë vepra të mira dhe e kryejnë namazin, e japin zekatin, ata i pret shpërblimi te Zoti i tyre dhe për ata nuk ka frikë as pikëllim. O besimtarë! Frikësojuni All-llahut dhe nëse jeni besimtarë hiqni dorë nga mbeturina e kamatës”.

(el-Bekare, 275-278)

Sa u përket haditheve, në Sahih janë të shumtë dhe të njohur.

Hadithi 1622

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka mallkuar shfrytëzuesin e kamatës dhe kredituesin e tij”.*

Tirmidhiu dhe të tjerët shtojnë: “Edhe dëshmitarët edhe shkruesin”.

PËR NDALIMIN E SHTIRJES (HIPOKRIZISË)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Porse u qe urdhëruar ta adhurojnë vetëm All-llahun, që si besimtarë të sinqertë, me sinqeritet t’i rrëfejë fenë”.

(el-Bejjine,5)

“O besimtarë, mos e prishni sadakan tuaj me përgojime dhe ofendime sikur ai që shpenzon pasurinë e vet për sy e faqe para njerëzve”.

(el-Bekare, 264)

“Hipokritet shtiren se po e mashtrojnë All-llahun, ndërsa Ai i mashtron ata”.

(en-Nisa, 142)

Hadithi 1624

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Personi i parë që do të gjykohet në Ditën e gjykimit është njeriu që ka rënë dëshmor në fushëbetejë. Ai do të shpjeret në gjykim dhe do t’i ekspozohen begatitë e tij që ia ka dhënë All-llahu, të cilat ai do t’i njohë e atëherë All-llahu do t’i thotë: ‘Ç’ke bërë me begatitë që t’i kam dhënë?’ Ai thotë: ‘Kam luftuar për Ty derisa kam rënë dëshmor’. All-llahu do t’i thotë: ‘Gënjen, sepse ti ke luftuar që të thuhet se je trim i patrembur dhe kështu është thënë për ty’. Atëherë do të urdhërojë që të tërhiqet për fytyrë derisa të hedhet në zjarr. Pastaj do të ftohët në gjykim ai njeri që ka studiuar dituri dhe i ka mësuar të tjerët dhe që ka lexuar Kur’an. Edhe ai do të sillet në gjykim. Edhe atij do t’i ekspozohen begatitë dhe ai do t’i njohë. Edhe atij All-llahu do t’i thotë: ‘E ç’ke bërë ti në tërë këtë?’ Ai (njeriu) do të thotë: ‘Kam mësuar dhe të tjerët i kam mësuar, dhe për Ty kam lexuar Kur’an’. All-llahu i thotë: ‘Gënjen, sepse ti ke mësuar që të thonë se je dijetar, kurse Kur’an ke lexuar që të thonë se je lexues i Kur’anit (kari’), dhe kështu është folur’. Pastaj do të urdhërojë (Ai) që të tërhiqet për fytyrë derisa të hedhet në zjarr. Pastaj do të gjykohet njeriu të cilit All-llahu i ka dhënë pasuri më të ndryshme, e ai do të sillet në gjykim. Edhe atij do t’i ekspozohen begatitë e tij dhe do t’i njohë ato, atëherë do t’i thotë:

'Ç'ke bërë ti në tërë këtë?' Ai do të thotë: 'Nuk kam lënë asnjë vend, që Ti ke dëshiruar të shpenzoj pasuri, e të mos kem shpenzuar në emrin Tënd'. Edhe atij Krijuesi do t'i thotë: 'Gënjen, sepse ti ke vepruar kështu që të thuhet se je bujar, dhe kështu është folur. Pastaj do të urdhëroj që edhe Ai të hudhet në zjarr'. ”

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1625

Nga Ibni Umeri r. anhumata transmetohet se njerëzit i kanë thënë: “Kur hyjmë te sunduesit tanë, ne u flasim të kundërtën nga të folurit që e flasim kur jemi jashtë tyre”. Ibni Umeri r. anhumata ka thënë: “Veprimin e këtillë, në kohën e të Dërguarit të All-llahut, e konsideronim hipokrizi”.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1626

Nga Xhundub b. Abdull-llah b. Sufjani r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Kush punon për nam të opinionit, All-llahu do t'ia japë këtë që për të të dëgjohet, dhe kush punon për t'u parë, edhe atij All-llahu do t'i japë që të bëhet i njohur tek ata*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1627

Muslimi këtë hadith, po ashtu, e transmeton nga Ibni Abbasi r.a.

Domethënia e hadithit mund të shpjegohet se në botën tjetër publikisht do të dënohet, sepse edhe ka punuar për botën (që të dëgjohet dhe të shihet).

Hadithi 1628

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Kush mëson dituri, me të cilën kërkohet vetëm kënaqësia e All-llahut të madhëruar, nuk e bën këtë përveç për të arritur dobi të kësaj bote, ai nuk do të ndjejë aromën e Xhennetit në Ditën e gjykimit*”.

(Ebu Davudi me senede sahih)

Për këtë kaptinë ka hadithe të shumta e të njohura.

NDALIMI I SHIKIMIT TË GRUAS SË HUAJ DHE PERSONAVE TË BUKUR, PA ARSYE TË SHERIATIT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Por thuaju besimtarëve të ulin kryet (shikimet e tyre)”.

(en-Nûr, 30)

“Edhe të dëgjuarit, edhe të pamurit, edhe të kuptuarit, për të gjitha këto me siguri ka përgjegjësi”.

(el-Isra, 36)

“Ai e di ç’fshihin sytë mashtrues”.

(Gâfir, 19)

“Sepse Zoti yt është njëmend në pritë”.

(el-Fexhr, 14)

Hadithi 1631

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Ruanu nga ndejet nëpër rrugë”.* (As’habët) kanë thënë: *“O i Dërguari i All-llahut, ç’të bëjmë nëse duhet medoemos pikërisht të takohemi, sepse në to kuvendojmë”.* I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Nëse nuk mundeni pa ato ndeje, atëherë jepjani të drejtën rrugës”.* Ata kanë thënë: *“Cila është e drejta e rrugës, o i Dërguari i All-llahut?”* Ka thënë: *“Të mbyllen sytë (të ulet shikimi); të mos ngacmohet askush, të kthehet selami, të urdhërohet e mira dhe të ndalohej e keqja”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1632

Nga Ebu Talha Zejd b. Sehli r.a. transmetohet se ka thënë: *“Ishim ulur në oborr dhe aty kuvendonim. I Dërguari i All-llahut erdhi ndër ne dhe qëndroi, pastaj tha: “Ç’keni që uleni nëpër rrugë publike? Largohuni nga uljet nëpër vende pulike!”* Ne i thamë: *“Vërtet ne ulemi, por jo për të keq, jemi ulur të përkujtojmë kujtimet dhe të kuvendojmë ndërmjet veti”.* (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: *“Nëse është vetëm për këtë, atëherë rrugës jepjani të drejtën e saj: të ulet shikimi, të merret selami, dhe të kuvendohet mirë”.*

(Transmeton Muslimi)

Shprehja *“Es-Su’udât”* dtth. *“Et-Turukât”* (shumë rrugë).

Hadithi 1633

Nga Xheriri r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam pyetur të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. për shikimin e befasishëm?”* Ai ka thënë: *“Ktheje (menjëherë) shikimin tënd!”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1634

Nga Ummi Selemete r. anha transmetohet se ka thënë: “Kam qenë te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. . kurse aty ishte edhe Mejmuneja, e erdhi edhe Ibni Umni Mektumi. Kjo ka qenë pasi na është urdhëruar mbulesa (hixhabi)”. Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*Mbulohuni nga ai!*” Ne kemi thënë: “O i Dërguari i All-llahut, a nuk është ai i verbër, nuk na sheh as nuk na njeh!” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*A jeni ju të dyja të verbëta? A po e shihni ju atë?*”

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

NDALIMI I VETMIMIT ME GRATË QË NUK JANË FAREFISNI E AFËRT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Po nëse kërkonin ndonjë send prej tyre, kërkojeni atë pas ndonjë perdeje”.

(el-Ahzab, 53)

Hadithi 1636

Nga Ukbete b. Amiri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ruajuni (rreptësisht) nga hyrja te gratë (jo të afërta)*”. Një njeri nga Ensarët ka thënë: “Ç’mendon (o i Dërguari i All-llahut), as si mik - me motive miqësore?” Ka thënë: “*Miqësia është sikur vdekja (për femrat)*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1638

Nga Burejde r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Ata që mbesin në shtëpitë e tyre duhet t’i respektojnë gratë e luftëtarëve që janë larg nga shtëpitë e tyre, siç i respektojnë nënat e tyre. Njeriu që obligohet se do të kujdeset dhe do ta respektojë familjen e luftëtarit jo të pranishëm, dhe këtë besim e shkel në cilëndo formë, në Ditën e gjykimit do të dalë para vëllait të tij luftëtar, dhe do t’i jepet e drejta luftëtarit të marrë nga veprat e mira të joluftëtarit ç’të dojë derisa të kënaqet*”. Pastaj i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. u kthye kah ne dhe tha: “*E ç’mendoni tash!*”

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I MESHKUJVE NË IMITIMIN E FEMRAVE DHE I FEMRAVE NË IMITIMIN E MESHKUJVE NË VESHJE, LËVIZJE E TË TJERA

Hadithi 1640

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka mallkuar njeriun që bartë rrobat e femrave dhe e ka mallkuar femrën që bart rrobat e meshkujve”.

(Ebu Davudi me sened sahih)

NDALIMI I IMITIMIT TË DJALLIT DHE JOBESIMTARIT

Hadithi 1642

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Mos hani me dorën e majtë, sepse djalli han me dorën e majtë*”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I XHUFKËS NË KOKË, PASI TË RRUHET NJË PJESË E KOKËS

Hadithi 1646

Nga Ibni Umeri r. anhumu transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka ndaluar mbajtjen e xhufkës (një xhufkë flokë në maje të kokës, ose para, ose pas kokës, kurse pjesa tjetër të rruhet)”.

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I GËRSHETIMIT TË FLOKËVE TË HUAJA, TATUAZHIT DHE MPREHJES SË DHËMBËVE

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata, në vend të Tij, i luten idhujve femra; pra, nuk i luten tjetërkujt përveç djallit të mallkuar! All-llahu e mallkoi! Kurse ai i tha: “Unë gjithsesi do të bëj për vete një numër të caktuar nga robërit tuaj. Edhe do t’i shpjerë, me siguri, në rrugë të shtrembër

dhe do t'i tërheq, pa dyshim, me shpresa të rrejshme dhe do t'i urdhëroj t'u presin veshët kafshëve dhe t'i ndryshojnë krijesat e All-llahut. Kush e bën mik djallin, e jo All-llahun, ai vërtet ka pësuar humbje të mëdha”.

(en-Nisa, 117-119)

Hadithi 1650

Nga Esmâ r. anha transmetohet se një femër e ka pyetur Pejgamberin s.a.v.s. dhe ka thënë: “O i Dërguari i All-llahut, vajzën time e ka goditur lia, prandaj i kanë ra dhe i janë rralluar flokët, kurse unë e kam martuar, për këtë shkak, a mund t'i vë asaj parukë (flokë të huaja)?” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu e ka mallkuar personin që gërshetohet dhe personin kujt i gërshetohen flokët (i shtohen flokë të huaja me gërshetim)”.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër thuhet: “All-llahu e ka mallkuar personin që gërshetohet dhe personin që kërkon t'i gërshetohen flokët”.

Aishja r. anha transmeton hadith të ngjashëm.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1653

Nga Ibni Umeri r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i ka mallkuar femrat që gërshetojnë flokë të huaja për vetvete, femrat kujt i gërshetohen flokët, femrat që bëjnë tautazhë dhe femrat që kërkojnë t'u bëhet tautazhë.

(Muttefekun alejhi)

PËR QORTIMIN E PASTRIMIT PAS NEVOJËS SË MADHE DHE TË VOGËL ME DORË TË DJATHTË PA ARSYE

Hadithi 1657

Nga Ebu Katade r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur dikush nga ju e kryen nevojën e vogël, assesi mos ta kapë me dorën e tij të djathtë organin për derdhjen e ujit, po ashtu mos ta kryej pastrimin pas nevojës së madhe me dorën e tij të djathtë dhe assesi mos të fryej në enën (me ushqim)”.

(Muttefekun alejhi)

Për këtë çështje ka hadithe të shumta dhe të vërteta.

PËR QORTIMIN E ECJES ME NJË MBATHËSE APO MESTE PA ARSYE DHE QORTIMI I MBATHJES SË TYRE DUKE QËNDRUAR NË KËMBË PA NDONJË ARSYE

Hadithi 1659

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Nëse ndonjërit nga ju i këputet rripi në nallane, të mos ecë vetëm me një nalle, derisa nuk e riparon nallanen tjetër*”.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I LËNIES SË ZJARRIT NË SHTËPI GJATË FJETJES OSE NË SITUATA TË NGJASHME, QOFTË ZJARRI NË LLAMBË OSE DIKU TJETËR

Hadithi 1662

Nga Ebu Musa el-Esh’arij r.a. transmetohet se ka thënë: “Një shtëpi në Medinë është djegur natën me familjen në të e kur i komunikuan të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. për fatkeqësinë e kësaj familjeje, ai ka thënë: “*Vërtet ky zjarr është armiku juaj, prandaj kur të shkoni për të fjetur, fikenit atë*”.

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I VAJTIMIT PËR TË VDEKURIT, I GODITJES NË FYTYRË, SHKYERJES SË GJOKSIT, NDALIMI I SHKULJES SË FLOKËVE, RRUARJES SË TYRE DHE PISKAMËS

Hadithi 1666

Nga Umer b. el-Hattabi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “*I vdekuri dënohet në varr për shkak të vajtimit për të (nga të gjallët)*”. Në një transmetim tjetër thuhet: “*me vajtimet*”.

Hadithi 1670

Nga Ummi Atijete Nusejbe r. anha transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka marrë nga ne besën se nuk do të vajtojmë (për të vdekurin)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1675

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Çdo i vdekur që vdes dhe kur vajtuesit e tij flasin: *Ah mali ynë, ah zotëriu ynë, apo të ngjashme, atëherë All-llahu i autorizon dy engjëj të cilët e godasin me grushta duke bërëtitur: ‘I këtitillë ke qenë a?’*”

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

***NDALIMI I SHKUARJES TE FALLTORI, ASTROLOGU,
PARADËFTUESI ETJ.***

Hadithi 1682

Nga Ebu Mes`ud el-Bedrij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. i ka ndaluar paratë nga shitja e qenit, nga prostitucioni dhe nga falli.

(Muttefekun alejhi)

***PËR NDALIMIN E PIKTURIMIT TË SHTAZËVE NË
SHTROJË, NË MURE, NË RROBA, NË PARA, NË
JASTËK ETJ. PËR NDALIMIN E TRAJTIMIT TË
FIGURAVE (IDHUIJVE) DHE FOTOGRAFIVE JASHTË
MUREVE DHE OBJEKTEVE E LOKALEVE TË TJERA
DHE PËR URDHRIN E SHKATËRRIMIT TË FIGURAVE
KUDO QË T’I GJEJMË***

Hadithi 1689

Nga Ibni Abbasi r. anhum transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: “Çdo piktor do të shkojë në zjarr. Çdo figurë që e ka punuar do t’i krijohet shpirti dhe do ta dënojë në zjarr (piktura)”. Ibni Abbasi ka thënë: “Nëse këtë patjetër duhet ta bësh, atëherë punoje drurin dhe figurat që nuk kanë shpirt”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1690

Nga Ibni Abbasi r. anhuma transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Kush e trajton një figurë në botë, në Ditën e gjykimit do të obligohet ta frymëzojë me shpirt, kurse ai nuk është frymëzues i shpirtit*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1691

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “*Dënimi më i ashpër Ditën e gjykimit do të jetë për piktorët, ata që trajtojnë figura*”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1696

Nga Ebu-l Hejjaxh Hajjan b. Husajni transmetohet se ka thënë: “Më ka thënë mua Ali (b. Ebi Talibi) r.a. : “A nuk do të të dërgoj në atë që mua më ka treguar i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ? E ajo është: ta lëshë ndonjë fotografi, e mos ta asgjësosh, as ndonjë varr të dekoruar, e mos ta rrafshosh”.

(Transmeton Muslimi)

***QORTIMI I HIPJES NË XHEL-LALEH, QOFTË AJO
MASHKULL APO FEMËR, PËRVEÇ NËSE HAN
USHQIM TË PASTËR, ATËHERË EDHE MISHI I
ËSHTË I PASTËR DHE NUK QORTOHET (HIPJA NË
TË)***

Hadithi 1701

Nga Ibni Umeri r. anhuma transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka ndaluar hipjen në xhel-laleh (deveja që han bajgë dhe ndytësitë e tjera)”.

(Ebu Davudi me sened sahih)

***QORTIMI I ARMIQËSISË NË MESXHID, NGRITJES SË
ZËRIT NË TË: PYETJES PËR SENDIN E HUMBUR
DHE PUNËT PRIVATE***

Hadithi 1706

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur të shihni që dikush po shet apo po blen diç në mesxhid, atëherë thuani atij: “All-llahu mos të dhashtë fitim në tregtinë tënde”. E kur të shihni që dikush po pyet për sendin e humbur të tij në mesxhid, atëherë thuani atij: “Mos ta ktheftë prapë All-llahu atë (send) ty”.

(Tirmidhiu i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1708

Nga Amër b. Shuajb, e ky nga babai i tij e nga gjyshi i tij, r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut e ka ndaluar blerjen dhe shitjen në mesxhid dhe kërkimin e sendit të humbur, dhe të recitohen në të poezi.

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

PËR NDALIMIN E QETHJES DHE PRERJES SË THONJVE GJATË 10 DITËVE TË DHUL-HIXHXHES PËR PERSONAT QË KANË PËR TË THERË KURBAN, DERISA NUK E KRYEJNË THERJEN

Hadithi 1715

Nga Ummi Selemete r. anha transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush e ka kurbanin e përgatitur për therje, e kur të del hëna e dhul-hixhxhes, të mos qethet, as mos t’i prejë thonjtë derisa nuk e kryen therjen (në ditën e bajramit)”.

(Transmeton Muslimi)

PËR NDALIMIN E BETIMIT ME KRIJESAT, QOFTË ME PEJGAMBERIN, KA’BEN, ENGJËJT, QIEJT, PRINDËRIT, JETËN, SHPIRTIN, KOKËN, JETËN E SULLTANIT, BEGATITË E SULLTANIT, TOKËN (TYRBEN) E NDONJË PERSONI TË NJOHUR DHE ME EMANETIN. E KJO ËSHTË NDALIMI MË I RREPT

Hadithi 1719

Nga Burejde r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush betohet”- dhe thotë - “unë jam i pastër nga Islami (ose: ‘mos qofsha musliman’)” - dhe nëse është gënjeshtar, atëherë ai është siç

ka thënë, e nëse është i singertë, asnjëherë nuk do të kthehet në Islam i shëndoshë”.

(Transmeton Ebu Davudi)

PËR RREPTËSINË E NDALIMIT TË BETIMIT TË RREJSHËM QËLLIMISHT

Hadithi 1722

Nga Ebu Umame Ijas b. Tha'lebe el-Harithij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kush e ndan një njeri musliman nga e drejta e tij me betimin e tij, vërtet All-llahu ia ka siguruar zjarrin e Xhehennemit dhe ia ka ndaluar Xhennetin”.* Një njeri tha: *“A është kështu edhe nëse është një gjë e vogël o i Dërguari i All-llahut?”* Ka thënë: *“Qoftë kjo edhe sa një degë (fije) e misvakut”.*

(Transmeton Muslimi)

AI QË VËREN SE BETIMI I TIJ ËSHTË I GABUESHËM, ËSHTË E PREFERUESHME TA THEJË, E ATËHERË TË BËJË KEFARETI JEMIN

Hadithi 1724

Nga Abdurrahman b. Semure r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. më ka thënë “Kur të betohesh gabimisht dhe sheh se tjetri është më i dobishëm se ajo për çka je betuar, atëherë bëj ashtu si është më mirë, pastaj kryeje kefaretin për betimin e thyer”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1726

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Për All-llahun, inshAll-llah, vërtet nuk do të betohem shtrembër, pastaj, nëse vërej diç më të mirë, sigurisht do të bëj kefaret për betimin tim të shtrembër, kurse do ta bëja atë që është më e dobishme”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1727

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur ndonjëri prej jush e mundon familjen e tij për shkak të betimit*

të shtrembër, është mëkat më i madh se ta thyej betimin dhe ta bëjë kefaretin që ia ka obliguar All-llahu”.

(Muttefekun alejhi)

QORTIMI I KËRKESËS TJETËR TË NJERIUT NGA ALL-LLAHU I MADHËRUAR PËRVEÇ XHENNETIT DHE QORTIMI I NDALIMIT TË ATIJ QË KËRKON NË EMËR TË ALL-LLAHU DHE NDËRMJETËSIMIN E TIJ

Hadithi 1732

Nga Ibni Umeri r. anhumata transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush me (betimin me) All-llahun kërkon nga ju mbrojtje, mbrojeni! Kush lut diçka me (betimin me) All-llahun, jepjani! Kush ju thërret juve, përgjigjuni! Kush ju bën juve ndonjë të mirë, shpërblejeni atë. Nëse konstatooni se shpërblimi nuk është i mjaftueshëm, bëni lutje për të derisa nuk e shihni se i ka plotësuar kriteret tuaja”.

(Ebu Davudi dhe Nesaiu, hadith sahih me sened të Sahihajnit)

QORTIMI I SHARJES SË ETHEVE

Hadithi 1735

Nga Xhabiri r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka hyrë te Ummi Saibi apo te Ummi Musejjebi dhe ka thënë: “Ç’ke ti, oj Ummi Saiba apo oj Ummi Musejjeba, që po dridhesh?” Ajo ka thënë: “Ethet, All-llahu mos i bekoftë!” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Mos i shaj ethet, sepse ato vërtet i heqin mëkatet e bijve të Ademit sikur që rrësheku i farkëtarit e heq ndryshkun e hekurit”.

(Transmeton Muslimi)

PËR NDALIMIN E SHARJES SË ERËS DHE Ç’DUHET THËNË KUR FRYNË AJO

Hadithi 1737

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Era është freski (dhuratë) e All-llahut dhe vie si mëshirë e vie si dënim. Kur ta shihni atë, mos e shani

(qortoni), por luteni All-llahun që era t'ju sjell të mira dhe kërkonti mbrojtje te All-llahu nga e keqja e saj".

(Ebu Davudi me sened sahih)

PËR NDALIMIN E EMËRTIMIT TË NJË MUSLIMANI "O I PAFE" (O KAFIR)

Hadithi 1741

Nga Ibni Umeri r. anhumata transmetohet se ka thënë: "I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Kur një njeri i thotë vëllait të tij (musliman): 'O i pafe (kafir)', atëherë njëri prej atyre të dyve është i përshtatshëm për të. Nëse ai është siç i ka thënë, atëherë është në rregull, por nëse ai nuk është si është emërtuar, atëherë fjala e tij i kthehet atij".

(Muttefekun alejhi)

QORTIMI I TË FOLURIT ME ZË TË THELLË, SHTREMBËRIMIT TË GOJËS, TË FOLURIT ME GRAMATIKË PA E NJOHUR ATË, I PËRDORIMIT TË FJALËVE TË RRALLA DHE IMTËSITË E ZGJEDHIMIT GJATË TË DREJTUARIT MASËS SË GJERË E TË NGJASHME

Hadithi 1745

Nga Ibni Mes'udi r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: "Janë të humbur kritikët ekstremë, kapriçiot". Këto fjalë i ka përsëritur tri herë.

(Transmeton Muslimi)

Fjala "El-Mutenetti 'ûne" dmth. ata që janë kapriçiozë, kritikë të rreptë.

Hadithi 1746

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r. anhumata transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: "Vërtet All-llahu e urren atë që e nxjerr gjuhën gjatë të folurit ngjashëm sikur lopa (kur e pështjellë barin)".

(Ebu Davudi dhe Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

QORTIMI I EMËRTIMIT TË RRUSHIT ME TERMIN “KERM” (VRESHTË)

Hadithi 1750

Nga Vail b. Huxhri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mos (i) thoni “el-kermu” (vreshtë), por thuani: “el-inebu” dhe “el-habeletu” (rrush, hardhi e rrushit, druri i rrushit)”*.

(Transmeton Muslimi)

PËR NDALIMIN E PËRSHKRIMIT TË BUKURISË SË NJË FEMRE, NJË NJERIU, PËRVEÇ PËR QËLLIME TË SHERIATIT SIKUR PËR KURORËZIM E TË NGJASHME

Hadithi 1751

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Një grua kurrsesi mos t’i përshkruaj gruan tjetër burrit të saj, hollësisht, sikur ai e shikon atë”*.

(Muttefekun alejhi)

QORTIMI I KRAHASIMIT TË SHPREHJES “Ç’DON ALL-LLAHU” DHE “Ç’DON FILANI

Hadithi 1754

Nga Hudhejfete b. Jemani r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Mos thuani: ‘Sa e dëshiruaka All-llahu dhe sa e dëshiruaka filani’, ”por thuani: ‘Sa e dëshiruaka All-llahu e pastaj e dëshiruaka filani’.*”

(Ebu Davudi, me sened sahih)

QORTIMI I BISEDËS (SË KOTË) PAS JACISË SË FUNDIT

Bisedat jashtë kohës së jacistë mund të jenë të preferueshme, por pas jacistë janë të ndaluara dhe të qortueshme dhe atë në masë të konsiderueshme. Hadithi ka të bëjë me bisedat e kota.sa i përket bisedës për

të mirë, sikur biseda për dituri, historiku për personat e devotshëm, për vlerat morale, biseda me mysafirët dhe me ata që kanë nevojë; bisedat e këtilla nuk janë të qortueshme por të preferueshme. As biseda për nevojë (uzr) dhe e shtruar nuk është e qortueshme, nëse është pozitive. Për këtë temë ekzistojnë shumë hadithe, disa i kemi theksuar e disa po i theksojmë.

Hadithi 1757

Nga Enesi r.a. transmetohet se as'habët e kanë pritur Pejgamberin s.a.v.s. për namazin e jacisë, e ai erdhi afër gjysmës së natës, e fali jacinë me as'habët dhe i këshilloi, e pastaj ka thënë: *“Kini kujdes, vërtet të tjerët janë falur, e pastaj kanë fjetur, kurse ju vazhdimisht keni qenë në namaz, derisa e keni pritur namazin”*.

(Transmeton Buhariu)

MBI NDALIMIN E LËSHIMIT TË SHTRATIT TË BURRIT NGA ANA E GRUAS SË TIJ, PËRVEÇ PËR SHKAQE TË ARSYESHME TË SHERIATIT

Hadithi 1758

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kur burri e thërret gruan e vet në shtratin e tij, e ajo refuzon të shkojë, dhe nëse ai flen i hidhëruar në te, engjëjt ate e mallkojnë tërë natën deri në agim”*.

(Muttefekun alejhi)

Në një transmetim tjetër thuhet: *“(Engjëjt do ta mallkojnë) derisa ajo nuk kthehet në shtratin e tij”*.

QORTIMI I VËNIES SË DUARVE NË BREZ (IJE) GJATË NAMAZIT

Hadithi 1761

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka ndaluar vënien e duarve në brez anash (mbi kërdhokulla) gjatë namazit.

(Muttefekun alejhi)

QORTIMI I FALJES SË NAMAZIT I URITUR GJATË USHQIMIT TË GATSHËM DHE I FALJES SË NAMAZIT DUKE DURUAR NEVOJËN E VOGËL DHE TË MADHE

Hadithi 1762

Nga Aishja r. anha transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Nuk është e preferueshme të falet namazi para ushqimit të shtruar (që sofra të pret), as nuk është e preferueshme të falet namazi duke duruar nevojën e madhe dhe të vogël”.

(Transmeton Muslimi)

QORTIMI I SHIKIMIT RRETH E RROTULL GJATË NAMAZIT

Hadithi 1765

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Ruaju nga të shikuarit rreth e rrotull në namaz, sepse shikimi rreth e rrotull në namaz është shkatërrim (i namazit). Nëse shikimi rreth e rrotull është i domosdoshëm, atëherë le të bëhet në (namaze) nafile, kurse në (namaze) farze kurrsesi”.

(Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen sahih)

QORTIMI I DALLIMIT TË DITËS SË XHUMASË ME AGJËRIM APO I NATËS SË SAJ ME NAMAZ

Hadithi 1769

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Mos e dalloni natën e xhumasë me namaz prej netëve të tjera, dhe mos e dalloni ditën e xhumasë me agjërim prej ditëve të tjera, përveç me agjërim edhe ditëve tjera të cilat e agjërojnë disa nga ju”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1770

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Askush nga ju mos ta agjërojë

ditën e xhumasë e të mos ia shtojë një ditë para dhe një ditë prapa xhumasë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1771

Nga Muhammed b. Abbadi transmetohet se ka thënë: “E kam pyetur Xhabirin r.a. : “A e ka ndaluar Pejgamberi s.a.v.s. agjërimin ditën e xhuma?” (Xhabiri ka thënë:) “Po!”

(Muttefekun alejhi)

***PËR NDALIMIN E AGJËRIMIT TË VAZHDUESHËM
(LIDHUR) KURSE AI ËSHTË AGJËRIMI DYDITOR APO
MË SHUMË, PA NGRËNË DHE PA PIRË NDËRMJET
TYRE***

Hadithi 1773

Nga Ebu Hurejrete dhe nga Aishja r. anhuma transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar agjërimin e lidhur (shumëditor - sawmu-l-wisal).

(Muttefekun alejhi)

***PËR NDALIMIN E RREPTË TË IKJES SË ROBIT NGA
ZOTËRIU I TIJ***

Hadithi 1777

Nga Xheriri r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Robi që ikë nga zotëriu i tij, është liruar nga siguria dhe strehimi (i zotëriut të tij)”.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1778

Nga Xheriri r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Kur një rob ikë (nga zotëriu i tij), nga ai nuk pranohet namazi”.

(Transmeton Muslimi)

Në një transmetim tjetër thuhet: “Ai tashmë është bërë i pafë (kafir)”.

PËR NDALIMIN E NDËRMJETËSIMIT NË LIGJET E ALL-LLAHUT

All-llahu i madhëruar thotë:

“Laviren dhe lavirin, çdonjërin, rriheni me njëqind të rëna me kamxhik dhe le të mos ju preokupojë sentimentalizmi duke e zbatuar fenë e All-llahut, nëse i besoni All-llahut dhe botës tjetër”.

(en-Nûr, 2)

Hadithi 1779

Nga Aishja r. anha transmetohet se Kurejshitët janë indisponuar kur një femër nga Mahzunijët ka vjedhur diç dhe kanë thënë: “Kush do t’i flasë për të të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. ?” Të tjerët kanë thënë: “Kush do të ishte tjetër përveç Usame b. Zejdit, mik i ngushtë i të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. ?” Usameja foli për të, kurse i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë. *“Ti po ndërmjetëson në një prej dispozitave (dënimeve) të All-llahut të madhëruar?”* Pastaj ëshë ngritur, ka këshilluar e pastaj ka thënë: *“Vërtet ata para jush kanë shkatërruar për shkak se kur një njeri me autoritet ka vjedhur, nuk është dënuar, ndërsa kur ka vjedhur një njeri i dobët, ata e dënonin rreptë. Beto hem në All-llahun, sikur Fatimja, e bija e Muhammedit s.a.v.s. të vidhte diç, do t’ia preja dorën”.*

(Muttefekun alejhi)

Një një transmetim tjetër thuhet:

“Fytyra e të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. e pat ndërruar ngjyrën e atëherë ka thënë: *“Ti po ndërmjetëson në një dispozitë prej dënimeve të All-llahut, a?”* Usameja ka thënë: “Lutu për falje ndaj meje, o i Dërguari i All-llahut!” Transmetuesi ka thënë: “Pastaj (Pejgamberi s.a.v.s.) ka urdhëruar që femrës t’i prehet dora, dhe iu pre”.

QORTIMI I PRIVILEGJIMIT TË NJË FËMIJE NDAJ FËMIJËVE TJERË, VETJAK NË DHURATA

Hadithi 1782

Nga Nu'man b. Beshiri r. anhuma transmetohet se babai i tij ka shkuar te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe i ka thënë: “Vërtet unë e kam dalluar veçan këtë birin tim, djaloshin (me një rob)”. I Dërguari i All-llahut s.a.v.s.

ka thënë: “A e ke dalluar (me dhuratë) veçan çdo fëmijë tëndin, siç ke bërë me këtë?” Babai im u përgjigj. “Jo!” Atëherë i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Ktheje atë (dhuratën) nga ai!”

Në një transmetim thuhet: I Dërguari i All-llahut ka thënë: “O Beshir, a ke vepruar kështu edhe me fëmijët e tjerë?” Përgjigjet: “Jo!” Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë. “Frikësojuni All-llahut dhe bëhuni të drejtë ndaj fëmijëve tuaj!” Babai im e ktheu dhuratën që ma pat dhënë, pasi u kthye në shtëpi”.

Në një transmetim thuhet: “I Dërguari i All-llahut ka thënë: “O Beshir!, a ke ti fëmijë të tjerë përveç këtij?” U përgjigj: “Po!” I Dërguari i All-llahut ka thënë: “A i ke dhuruar ti çdo fëmijës tënd ngjashëm me këtë?” (Beshiri) përgjigjet: “Jo!” Atëherë Pejgamberi i ka thënë: “Atëherë mos më merr mua për dëshmitar, sepse unë nuk do të dëshmoj në të padrejtë (dhunë)”.

Në një transmetim thuhet: “Mos më merr mua për dëshmitar në të padrejtë!”

Në një transmetim thuhet: “Për dëshmitar merre dikë tjetër përveç meje!” Pastaj ka thënë: “A të gëzon ty që të gjithë fëmijët tu të jenë të barabartë në mirësi?” (Beshiri) ka thënë: (Pejgamberi s.a.v.s.) ka thënë: “Kur është ashtu (unë nuk do të jem dëshmitar për ty)!”

(Muttefekun alejhi)

PËR NDALIMIN E HEQJES SË STOLIVE DHE EROSJES MBI TRI DITË PËR NJË TË VDEKUR, PËRVEÇ PËR BASHKËSHORTIN KATËR MUAJ E DHJETË DITË

Hadithi 1783

Nga Zejneb bint Ebu Selemete r. anhuma transmetohet se ka thënë: “Kam hyrë tek Ummi Habibja r. anhuma - bashkëshortja e Pejgamberit s.a.v.s. , kur ka vdekur babai i saj Ebu Sufjan b. Harbi r.a. Ajo kërkoi që robëresha t’i sjell parfum, në të cilin kishte shafran apo diç tjetër, e erosi me te robëreshën, e pastaj i fërkoi dy faqet e saja dhe pastaj ka thënë: “Për All-llahun, nuk po më nevojitet parfumi, por e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. që nga minberi thotë: “Nuk është e lejuar për një femër, që e beson All-llahun dhe Ditën e gjykimit të braktisë stolisjen më shumë se tri

netë për një të vdekur, përveç për bashkëshortin katër muaj e dhjetë ditë”. Zejnebi më tej thotë: “Pastaj kam hyrë te Zejnebi, e bija e Xhahshit r. anha, kur i vdiq i vëllai, e edhe ajo e kërkoi përfumin dhe me të u fërkuua, e pastaj më tha: “Për All-llahun, mua nuk më nevojitet parfumi, por e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë në minber: “Nuk është e lejuar për një femër, që e beson All-llahun dhe Ditën e gjykitimit, ta braktisë stolisjen më shumë se tri ditë, përveç për bashkëshortin e vet katër muaj e dhjetë ditë”.

(Muttefekun alejhi)

**PËR NDALIMIN E SHITJES (SË MALLIT) NGA
VENDASI BEDUNIT (TË HUAJIT), NDALIMIN E
PRERJES SË RRUGËS ATYRE QË SJELLIN MALL
(PARA SE TË NJOFTOHEN ME ÇMIMIN E TREGUT),
PËR NDALIMIN E NDËRHYRJES NË SHITBLERJE
TJETRIT, NDALIMIN E NDËRHYRJES NË FEJESË,
PËRVEÇ NËSE LEJON OSE E KTHEN**

Hadithi 1784

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka ndaluar që vendasi t’i shesë diç të huajit, qoftë edhe nëse i huaji është vëlla i tij edhe nga baba edhe nga nëna”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1785

Nga Ibni Umeri r. anhuma transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Mos i ndërhyjni robit (që të shtyheni ta bleni të njëjtën) derisa nuk e sjell dhe e shtron në treg”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1786

Nga Ibni Abbasi r. anhuma transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Mos ia preni rrugën kalorësit dhe vendasi mos t’ua shesë mallin të huajve”. Tavusi i ka thënë atij: “Përse vendasi mos t’i shet të huajit?” Ai ka thënë: “Sepse i huaji nuk ka ndërmjetës (të njofshëm) që do t’ia garantojë pagesën me rregull”.

(Muttefekun alejhi)

PËR NDALIMIN E SHPENZIMIT TË PASURISË JASHTË QËLLIMEVE TË LEJUARA ME SHERIAT

Hadithi 1790

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “All-llahu i madhëruar te ju i pëlqen tri gjëra, kurse i urren tri gjëra. Te ju i pëlqen: ta adhuroni Atë, mos t’i bëni shok Atij dhe të mbaheni fuqishëm për litarin e All-llahut të gjithë dhe mos u ndani. Te ju urren: thashethemet, shumë pyetje dhe shpenzimin e tepruar të pasurisë”.

(Transmeton Muslimi)

QORTIMI I REFUZIMIT TË AROMËS PA ARSYE

Hadithi 1795

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kujt i ofrohet aroma, mos ta refuzojë, sepse aroma është e lehtë të bartet, kurse ka aromë të mirë”.

(Transmeton Muslimi)

QORTIMI I LAVDIMIT PARA SYVE TË DIKUJT, PËR TË CILIN EKZISTON RREZIKU NGA PRISHJA PREJ VETËKËNAQËSISË, NË TË KUNDËRTËN ËSHTË I LEJUAR

Hadithi 1797

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. e ka dëgjuar në njeri duke e lavduar dikë dhe duke e lavduar tepër para syve, e Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “E shkatërruat ju, apo ia thyet ju shpinën njeriut”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1798

Nga Ebu Bekrete r.a. transmetohet se një njeri është përmendur te i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , dhe një njeri e lavdoi se është i mirë. Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Mjerë ti, ia ke thyer qafën shokut tënd”. Këtë e ka thënë disa herë. “Nëse dikë është e domosdoshme ta lavdoni,

atëherë ai që lavdon, le të thotë: 'Konsideroj se është kësi e kësi, nëse e sheh se ai është i këtillë, kurse All-llahu është njohës i tij'. Ai që lavdon dikë të mos flasë se në raport me All-llahun është i pastër".

(Muttefekun alejhi)

QORTIMI I IKJES NGA VENDI KU ËSHTË PARAQITUR MURTAJA DHE QORTIMI I LARGIMIT NGA VENDI I KËTILLË

All-llahut i madhëruar thotë:

"Kudo që të jeni, vdekja do t'ju arrijë, qoftë edhe në kulla të larta të fortifikuara".

(en-Nisa, 78)

"Vetveten mos e çoni në shkatërrim".

(el-Bekare, 195)

Hadithi 1800

Nga Ibni Abbasi r. anhumana transmetohet se Umeri r.a. ka shkuar në Sham (Damask), kurse kur ishte në Serga në Siri, e takuan atë komandantët ushtarakë Ebu Ubejde b. Xherrahu dhe shoqëria e tij dhe e njoftuan se në Sham dominon murtaja. Ibni Abbasi ka thënë: Më ka thënë mua Umeri: "M'i thirr muhaxhirët e parë". Pasi i thirra, ai me ata ka mbajtur një kuvendim (mushavera) dhe u ka thënë se në Sham mbretëron murtaja, dhe këtu u ndanë në mendime. Disa thanë: Ti je nisur për shkak të një gjëje dhe ne nuk shohim arsye të kthehesh nga rruga. Të tjerët thanë: Me ty ka shumë njerëz dhe shokë të të Dërguarit të All-llahut dhe ne nuk shohim arsye të shkosh atje ku mbretëron murtaja". Umeri r.a. ka thënë: "Më leni tash!" e pastaj ka thënë: "M'i thirr Ensaritë!" Pasi i thirra, edhe me ta ka mbajtur kuvendim, dhe edhe ata vepruan si muhaxhirët e u ndanë në mendime siç vepruan edhe muhaxhirët. Umeri r.a. ka thënë: "Më leni tash!" e pastaj ka thënë: "M'i thirr të gjithë njerëzit e vjetër nga Kurejshitët që janë këtu nga muhaxhirët e fet'hit". Unë i kam thirrë, kurse as dy prej tyre nuk u ndanë në mendime. Të gjithë kanë thënë: "Konsiderojmë që të kthehesh me njerëzit dhe mos t'i çosh në murtajë". Atëherë Umeri r.a. u komunikoi njerëzve: "Këtu kam gdhirë, dhe këtu do të mbesim". Ebu Ubejde b. Xherrahu r.a. ka thënë: Vallë, të ikurit nga kaderi (caktimi) i All-llahut? Umeri r.a. ka thënë: "Sikur këtë ta kishte thënë tjetërkush përpos teje, o Ebu Ubejd!" Umeri r.a. nuk dëshironte që dikush t'i kundërvihej. Ai ka thënë: "Po, ne po ikim nga

kaderi i All-llahut në kaderin e All-llahut. Ç'mendon ti, sikur të kishe deve, dhe kur ajo të gjendej në një rrafshirë me dy anë. Njëra anë prej tyre është me bar, kurse tjetra pa bar.a thua ti, nëse do ta ruaje atë anën e frytshme, këtë nuk do ta ruaje sipas kaderit të All-llahut, e nëse do ta ruaje anën jo të frytshme, vallë, këtë nuk do ta ruaje sipas kaderi të All-llahut? Ibni Abbasi ka thënë: Erdhi Abdurrahman b. Avfi r.a. , i cili qe jo i pranishëm për një punë të tij dhe tha: “Vërtet, unë kam dije për këtë: e kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Kur të dëgjoni për murtajën në një vend, atëherë mos shkoni atje, e nëse gjendeni në një vend ku mbretëron murtaja, atëherë mos dilni nga ai për të ikur”*. Umeri r.a. e falënderoi All-llahun dhe u kthye”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1801

Nga Usame r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Kur të dëgjoni se në një vend është paraqitur murtaja, mos shkoni atje! E nëse paraqitet në vendin ku gjendeni, atëherë mos dilni nga ai vend!”*

(Muttefekun alejhi)

NDALIMI I PËRDORIMIT TË ENËS SË ARIT DHE TË ARGJENDIT PËR USHQIM, PËR PIJE, PËR PASTRIM DHE NEVOJA TJERA E PËRDORIME

Hadithi 1804

Nga Ummi Selemete r. anha transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ai që shërbehet me enë të argjenditë gjatë pirjes, ai në barkun e tij derdh zjarrin e Xhehennemit”*.

(Muttefekun alejhi)

Sipas transmetimit të Muslimit thuhet: *“Ai që han dhe pi nga ena e argjendit dhe e arit”*.

Hadithi 1805

Nga Hudhejfe r.a. transmetohet se ka thënë: “Vërtet Pejgamberi s.a.v.s. na ka ndaluar veshjen e mëndafshhtë dhe prej kadifesë dhe pirjen nga ena e artë dhe e argjenditë”. Ai ka thënë: *“Këto gjëra janë për ta në këtë botë kurse të juajat janë në botën tjetër”*.

(Muttefekun alejhi)

Sipas transmetimit në të dy Sahihajnët, Ebu Hurejre r.a. ka thënë: “E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: *“Mos i veshni rrobat e mëndafshita dhe prej kadifesë, as mos pini nga enët e argjendta dhe të arta, as mos hani me enët e argjendit dhe të arit”*.”

NDALIMI I VESHJES SË NJERËZVE ME VESHJE NGJYRË SHAFRANI

Hadithi 1807

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar që meshkujt t’i ngjyrosin rrobat me ngjyrë shafrani”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1808

Nga Abdull-llah b. Amër b. el-Asi r. anhuma transmetohet se ka thënë: “Pejgamberi s.a.v.s. ka parë tek unë dy rroba me ngjyrë shafrani dhe më tha: *“Nëna jote të ka urdhëruar kështu?”* Unë u përgjigja: *“Do t’i pastroj”*. Ai ka thënë: *“Madje, digji!”*

Në një transmetim ka thënë: *“Vërtet këto janë prej rrobave të të pafëve, prandaj mos i vish”*.

(Transmeton Muslimi)

NDALIMI I POHIMIT TË NJERIUT SE BABA E KA DIKË TJETËR PËRVEÇ BABAIT TË TIJ DHE NDALIMI I PRANIMIT PËR SUNDUES DIKË TJETËR PËRVEÇ SUNDUESIT TË VËRTETË

Hadithi 1813

Nga Jezid b. Sherik b. Tarik transmetohet se ka thënë: “E kam parë në minber Aliun r.a. duke mbajtur hutbe dhe e kam dëgjuar duke thënë: “Jo, për All-llahun, ne nuk kemi libër tjetër të cilin e lexojmë, pos Librin e All-llahut. Ndërsa kjo që është në këtë sahibe (shkresë), dhe e shpalosi, kur në të eshtrat e deveve dhe magji tjera të ndryshme. Lidhur me këto i Dërguari i All-llahut ka thënë: *“Medina është e ndaluar prej Ajrit deri te Thevri (vende në Medinë). Kush futë një risi në Medinë ose e sjell një risimtar, mbi të do të jetë mallkimi i All-llahut, i engjëjve dhe i mbarë njerëzve. Ditën e gjykimit All-llahu nga ai nuk do ta pranojë as farzin as nafilen*”

(as të obliguarat as vullnetaret); siguria e muslimanëve ndaj të pafeve është një, e cila i përfshinë të gjithë. Kush ia kthen shpinën muslimanit, mbi të do të jetë mallkimi i All-llahut, i engjëjve dhe i të gjithë njerëzve. Ditën e gjykimit All-llahu nga ai nuk do ta pranojë as punën as drejtësinë (as të obliguarat, as vullnetaret)”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1814

Nga Ebu Dherri r.a. transmetohet se e ka dëgjuar të Dërguarin e All-llahut duke thënë: *“Për njeriun, i cili me vetëdije pranon paternitetin e njeriut tjetër jashtë babait të tij, i mbetet vetëm mosbesimi; kush pohon diç që në të vërtetë nuk është e tija, ai nuk është nga ne, dhe le të përgatitet për qëndrim në zjarr”.* *“Kush e thërret një njeri për të pafe (kafir) apo i thotë se është armik i All-llahut, kurse nuk është kështu, nuk i mbetet tjetër përpos të befasohet (pos t’i kthehet atij që e ka thënë)”.*

(Muttefekun alejhi)

(Ky citat është sipas Muslimit)

LIBRI I RRËFIMEVE DHE SPIRITUALITETEVE

Hadithi 1818

Nga Rib’ij b. Hirashi transmetohet se ka thënë: Kam shkuar me Ebu Mes’ud el-Ensariun deri te Hudhejfete b. Jemani r. anhum, e Ebu Mes’udi i tha atij: *“Më fol mua ç’ke dëgjuar prej të Dërguarit të All-llahut s.a.v.s. për Dexhallin?”* (Hudhejfete) ka thënë: *“Vërtet Dexhxhalli do të dalë dhe vërtet me vete do të ketë një ujë dhe një zjarr. Sa i përket atij që njerëzit i konsideron ujë, është zjarri i cili digjet; sa i përket atij që njerëzit i konsideron zjarr, është uji i flohtë i pijshëm. Kush nga ju e pret (atë kohë), le të përcaktohet për atë që njerëzit i konsideron për zjarr, sepse ai do të jetë ujë i ëmbël, i flohtë, i pijshëm”.* Ibni Mes’udi ka thënë: *“Edhe unë e kam dëgjuar këtë”.*

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1823

Nga Imran b. Husajn r. anhuma transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Ndërmjet krijimit të Ademit s.a.v.s. dhe ditës së shkatërrimit të kësaj bote nuk ka fatkeqësi më të madhe se Dexhxhalli”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1828

Nga Ibni Umeri r. anhumas transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. e ka përmendur Dexhxehallin para njerëzve dhe ka thënë: *“Vërtet All-llahu nuk është i verbër. Kujdes, Mesih-ud-Dexhxehalli (antikrishti) është i verbër në syrin e djathtë. Syri i tij është sikur kokrra e rrushit e ngrirë si copë akulli (e verbër)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1832

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Medinë njerëzit do ta lënë në të mirë, pasi ate nuk do ta atakojnë as rrethojnë përveç shpezëve dhe egërsirave. Të fundit të cilët do të tubohen në Medinë do të jenë dy bari nga Muzejna, të cilët do të dëshirojnë të hyjnë në Medinë. Ata do të bërtasin në kafshët e tyre duke iu grahur, dhe do të sulmohen nga egërsirat, dhe kur të arrijnë deri te Thenijjet-ul-veda do të bien në fytyrat e tyre (do të vdesin)”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1843

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Besimtari nuk do të lejohet të kafshohet nga një vrimë dy herë”*.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1846

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“Derisa Pejgamberi s.a.v.s. ishte i ulur në një ndeje me njerëzit, erdhi një beduin dhe i ka thënë: “Kur do të jetë çasti i fundit (es-sä`at)?” I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. vazhdoi të flasë dhe nuk ia vuri veshin pyetjes. Disa njerëz thanë: “E ka dëgjuar ç`ka thënë, por e ka qortuar ç`ka thënë ai”. Disa njerëz tjerë thanë: “As nuk e ka dëgjuar”. E kur e mbaroi fjalimin e tij ka thënë: “Ku është ai që pyeti për çastin e fundit?” Beduini ka thënë: “Ja ku jam o i Dërguari i All-llahut!” Ai ka thënë: “Kur të keqpërdoret emaneti, prite çastin e fundit!” Beduini vazhdoi: “Si keqpërdoret emaneti?” Ka thënë: “Kur çështjet me rëndësi t`u besohen atyre që nuk janë kompetentë, prite çastin e fundit”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1847

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Ata që ju udhëheqin në namaz, nëse falin në mënyrë korrekte, atëherë është për të mirën tuaj, e nëse gabojnë, atëherë sërish është për të mirën tuaj, kurse në dëmin e tyre”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1863

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“Më ka marrë për dore i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. dhe ka thënë: “All-llahu e ka krijuar tokën të shtunën, kurse malet në te i ka krijuar të dielën, drurin e ka krijuar të hënën, e qortimin (mekruh-in) e ka krijuar të martën, dritën e ka krijuar të mërkurën, kurse të enjten i ka shpërndarë kafshët, e Ademin a.s. e krijoi pas ikindisë ditën e premte në fund të krijimit”*.

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1864

Nga Ebu Sulejman Halid b. Velidi r.a. transmetohet se ka thënë: *“Në dorën time janë thyer nëntë shpata ditën e betejës në Mu’ti. Në dorën time nuk ka mundur të mbesë shpatë tjetër, pos shpatës së gjerë të Jemenit”*.

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1868

Nga Avf b. Malik b. Tufejl transmetohet se Aishes r. anha i është thënë se Abdull-llah b. Zubejri r. anhuma ka thënë për një shitje ose dhuratë, që ia pat dhënë Aishja r. anha: *“Për All-llahun, ose Aishja r. anha do ta ndërpresë këtë ose unë sigurisht me te nuk do të flas, do ta shkëpus lidhjen me te”*. Kur këtë e dëgjoi Aishja, ka thënë: *“A e ka thënë këtë ai?”* Të pranishmit kanë thënë: *“Po!”* Ajo ka thënë: *“Ky është zotimi im se nuk do të flas kurrë me Ibni Zubejrin!”* Ibni Zubejri i ka dërguar emisarët e vet për ndërmjetësim tek Aishja r. anha pasi që ndërprerja u zgjat. Ajo ka thënë: *“Jo, për All-llahun, nuk do ta pranoh ndërmjetësimin kurrë, as që do ta thej zotimin tim”*. Pasi kjo u zgjat Ibni Zubejri u foli Misver b. Mahreme dhe Abdurrahman b. Esved b. Abdi Jeguthit dhe u tha atyre dyve: *“Ju betoj në All-llahun që të më çoni deri tek Aishja r. anha, sepse nuk e ka pasur të lejuar të zotohet për shkëputjen totale me mua!”* Shkuan atje Misveri dhe Abdurrahmani dhe kërkuan leje të hyjnë dhe thanë: *“Es-selamu alejki ve rahmetullahi ve berekatuhu, a mund të hyjmë?”* Aishja ka thënë: *“Hyni!”* Ata kanë thënë: *“Të gjithë ne?”* Aishja ka thënë: *“Po, hyni të gjithë ju!”* Ajo nuk e ka ditur se me ta është Ibni Zubejri; Pasi hynë, Ibni Zubejri hyri

pas perdes, e përqafoi dhe filloi ta lusë dhe qajë. Misveri dhe Abdurrahmani po ashtu e lutën derisa ajo nuk foli me Ibni Zubejrin dhe nuk e pranoi atë. Ata kanë thënë se vërtet Pejgamberi s.a.v.s. e ka ndaluar këtë që ti po e vepron me refuzimin e shkëputjes. Për muslimanin nuk lejohet t'i ndërprejë lidhjet me vëllain e tij më shumë se tri netë. Pasi ata theksuan dhe përmendën, ajo i ndërpreu përmendjet e tyre dhe qau duke thënë: “Unë jam zotuar, kurse zotimi është çështje e rëndë. Ata vazhdimisht insistonin derisa ajo i foli Ibni Zubejrit. Pastaj ajo liroi 40 robër për shkak të zotimit të saj. Më vonë, kur përmendej zotimi i saj, ajo qante aq shumë sa lotët e lagnin mbulesën e saj”.

(Transmeton Buhariu)

LIBRI PËR KËRKIMIN E FALJES

All-llahu i madhëruar thotë:

“Kërko falje për mëkatet tua”.

(Muhammed, 19)

“Dhe kërko falje nga All-llahu! All-llahu njëmend është shumë i mëshirshëm dhe fal!”

(en-Nisa, 106)

“Ti madhëroje Zotin tënd me lavdërata dhe kërko falje nga Ai! Ai me të vërtetë e pranon pendimin!”

(en-Nasr, 3)

“Thuaj: A t'ju tregoj çka është më mirë se ato? Ata të cilët janë të devotshëm kanë te Zoti i tyre Xhennete, ku do të rrjedhin lumenj, e aty do të mbesin përgjithmonë, edhe bashkëshorte të pastra dhe kënaqësinë e All-llahut. All-llahu i sheh mirë shumë robërit e vet. Ata të cilët thonë: “O Zoti ynë, ne me të vërtetë besojmë, prandaj na fal mëkatet tona dhe mbrona prej dënimit me zjarr!” Të durueshmit dhe të singertit, edhe të dëgjueshmit, edhe ata që japin lëmoshë me të cilët kërkojnë falje në orët e vona të natës”.

(Ali Imran, 15-17)

“Ai i cili bën ndonjë të keqe ose bën mëkat ndaj vetes e pastaj lut All-llahun që t'ia falë - do të bindet se All-llahu fal dhe është i mëshirshëm”.

(en-Nisa, 110)

“All-llahu ata nuk i dënonte, sepse ishte ti në mesin e tyre, dhe ata All-llahu nuk i dënon derisa luten për falje”.

(el-Enfal, 33)

“Edhe ata, të cilët kur bëjnë paudhësi, ose bëjnë gabim ndaj vetvetes, e kujtojnë All-llahun dhe kërkojnë falje për mëkatet e tyre - kush i fal mëkatet përveç All-llahut? - dhe të cilët vazhdojnë në atë çka kanë bërë (të gabojnë) me vetëdije”.

(Ali Imran, 135)

Ajetet për këtë kaptinë janë të shumta dhe të njohura.

Hadithi 1878

Nga Egarr el-Muzennij r.a. transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Vërtet më vie në zemrën time mendimi dhe dëshira që çdo ditë nga njëqind herë t’i lutem All-llahut për falje”.*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1879

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “Për All-llahun, unë çdo ditë i drejtohem All-llahut për falje dhe për pendim më shumë se shtatëdhjetë herë”.*

(Transmeton Buhariu)

Hadithi 1882

Nga Ibni Abbasi r. anhum transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush vazhdimisht lutet për falje, All-llahu do t’i jap dalje nga çdo ngushticë, do ta lirojë nga çdo brengosje dhe do ta furnizojë nga nuk e llogarit”.*

(Transmeton Ebu Davudi)

Hadithi 1883

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: *“I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Kush thotë: All-llahut i lutem për falje, nuk ka zot tjetër përveç Atij, të Gjallit, të Qëndrueshmit, dhe Atij i drejtohem për pendim, do t’i falen mëkatet, qoftë edhe nëse ka ikur nga fushëbeteja”.*

(Transmetojnë Ebu Davudi, Tirmidhiu dhe Hakimi. Hadithi është sahih sipas kushteve të Buhariut dhe Muslimit)

Hadithi 1887

Nga Enesi r.a. transmetohet se ka thënë: *“E kam dëgjuar të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. duke thënë: “All-llahu i madhëruar ka thënë: “O i biri*

i Ademit, derisa ti më lutë dhe në Mua mbështetesh dhe shpreson, Unë do t'i falë ato që rrjedhin nga ti dhe nuk do të qortoj për to. O i biri i Ademit, sikur mëkatet tua të arrinin deri në qiell, kurse ti më drejtohesh me lutje për falje, Unë do të falë dhe nuk do të qortoj. O i biri i Ademit, sikur t'i të ma sjellish plot tokën me mëkate, kurse pas kësaj është takuar si besimdrejtë, e jo idhujtar i hyjnive tjera përveç Meje, Unë ty do ta sjell plot tokën me falje”.

(Transmeton Tirmidhiu, i cili thotë se ky është hadith hasen)

Hadithi 1888

Nga Ibni Umeri r. anhumata transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“O tubim i grave, jepni sadaka dhe kërkoni falje shumë. Vërtet ju kam parë në Xhehennem të shumta”.* Një grua tha: *“Përse ne jemi më të shumtat në Xhehennem?”* Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: *“Shumë po mallkoni dhe shumë jeni jomirënjohëse ndaj burrave (tuaj). Nuk kam parë askënd më të mëngët në arsye dhe në fe prej atyre të cilëve u është dhënë arsyeja, se që jeni ju!”* Ajo ka thënë: *“Ç’është kjo mungesa e arsyes dhe e fesë?”* Ai ka thënë: *“(Mungesa e arsyes) është konfirmuar me atë që dëshmimi i dy grave është i barabartë me dëshmimin e një mashkulli: sa i përket mungesës në fe, kjo konfirmohet më atë që shumë ditë kalojnë, e ju nuk faleni”.*

(Transmeton Muslimi)

SQARIMI PËR ATË ÇKA KA PËRGATITUR ALL-LLAHU PËR BESIMTARËT NË XHENNET

All-llahu i madhëruar thotë:

“Pa dyshim të devotshmit do të jenë në kopsht dhe burime. Hyni aty të sigurtë, të liruar nga frika! Dhe ne nga kraharorët e tyre do t’ua heqim smirën, ata do të qëndrojnë sikur vëllezër njëri përballë tjetrit. Aty nuk i prekë kurrfarë lodhje dhe nuk do të nxirren prej tyre”.

(el-Hixhr, 45-48)

“O njerëz të mi, ju sot mos u frikësoni dhe mos u pikëlloni! Ata, të cilët kanë besuar argumentet tona dhe kanë qenë muslimanë. Hyni në Xhennet, ju dhe bashkëshortet tuaja, të gëzuar! Ata do të jenë të shërbyer me enë e gota prej ari. Aty do të keni gjithë çka që u dëshiron shpirti dhe ua kënda syri. Ju aty jeni përgjithmonë. Dhe ai

është Xhenneti që u jipet në trashëgim për atë që keni punuar. aty do të keni shumë pemë prej të cilave do të hani”.

(ez-Zuhruf, 68-73)

“Të devotshmit, pa mëdyshje, kanë vend të sigurt. Në kopshte me burime; të veshur në mëndafsh e kadife, përballë njëri-tjetrit. Gjithashtu do t’i kurorëzojmë me hyri symëdha. Aty mund të kërkojnë, të sigurt, çfarëdo lloj pemësh që të dëshirojnë. Aty nuk do ta shijojnë vdekjen përveç vdekjes së parë dhe Ai do t’i ruaj nga dënimi me zjarr. Nga mirësia e Zotit tënd, ai është sukses i madh”.

(ed-Duhan, 51-57)

“Të mirët, njëmend, do të jenë në kënaqësi të Xhennetit. Do të shikojnë nga divane; Në fytyrat e tyre vërehet gëzimi e lumturia. Do t’u jepet të pijnë nga pije të vulosura, vula e të cilave është misk dhe për këtë le të bëjnë gara konkurrentët; do të jetë e përzier me ujë Tesnimi. Burimesh, prej ku pijnë të afërmit”.

(el-Mutâffifin, 22-28)

Ajetet për këtë kaptinë janë të shumta e të njohura.

Hadithi 1890

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*All-llahu i madhëruar thotë: “Për robërit e Mi të devotshëm kam përgatitur atë që sytë e dikujt nuk e kanë parë, veshët nuk e kanë dëgjuar, dhe në mend nuk u ka rënë. Lexoni, nëse dëshironi: “Dhe askush nuk e di se çfarë gëzimesh të fshehta i presin”.* (es-Sexhde, 17)

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1891

Nga Ebu Hurejre r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “*Grupi i parë i cili do të hyjë në Xhennet do të jetë në figurë të hënës katërmbëdhjetëshe, e pastaj ata më poshtë në figurë të yllit më të shndritshëm. Ata nuk do të kenë nevojën e vogël, as të madhe, as do të ketë kundërmim, as që do të ketë tërfillim, jargosje. Krehërit e tyre do të jenë të arit, kurse djersa e tyre do të jetë misk. Tagarët e tyre janë druri i shtresuar aromatik, kurse çiftet e tyre janë huru-l-ln në figurën e stërbabait të tyre Ademit me gjashtëdhjetë kuti në qiell”.*

(Muttefekun alejhi)

Në transmetimin sipas Buhariut dhe Muslimit thuhet: “*Enët e tyre në të (Xhennet) janë të arit, djersa e tyre është misk; për çdo xhennetli*

ka dy gra, palca e kërçikës së të cilave do të shihet nga jashtë prej bukurisë. Ndërmjet tyre nuk do të ketë mospajtim, as konflikt e hidhërim. Zemrat e tyre janë një zemër.All-llahun do ta madhërojnë në mëngjes dhe në mbrëmje”.

Hadithi 1893

Nga Ibni Mes’udi r.a. transmetohet se ka thënë: “I Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: “Unë vërtet e di xhehennemlinë e fundit që do të del nga Xhehennemi dhe xhennetlinë e fundit që do të hyjë në të. Ky do të jetë njeriu që do të dalë nga zjarri duke u zvarritur, e All-llahu, pasi të zvarritet, do t’i thotë: ‘Shko hy në Xhennet!’ Njeriu do të vijë deri te Xhenneti, dhe do t’i duket se është përplot dhe do të kthehet e do të thotë: ‘O Krijues, unë e gjeta përplot!’ All-llahu do t’i thotë këtij njeriu: ‘Shko, dhe hyn në Xhennet, vërtet në të ke vend ti sa dhjetë dynjaja’. Njeriu do të thotë: ‘Po më qesh dhe po talleh me mua, ti që je Sundues?’ Transmetuesi thotë: “Vërtet unë e kam parë të Dërguarin e All-llahut s.a.v.s. që është qeshur aq sa i janë paraqitur dhëmballët. Pat thënë: “Ja, kjo është shkalla më e ulët e xhennetlisë”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1894

Nga Ebu Musa r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet një besimtar në Xhennet do të ketë një çadër nga një e vetmja kokërr e diamantit, i cili do të jetë me vrimë aq sa vrima e tij në lartësi do të jetë e gjatë gjastëdhjetë milje. Besimtari aty do ta ketë familjen e tij të cilës do t’i shkojë dhe vijë (do t’i bëjë tavaf). Familjet e tij nuk do të shihen ndërmjet veti”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1896

Nga Ebu Seid el-Hudrij r.a. transmetohet se Pejgamberi s.a.v.s. ka thënë: “Vërtet xhennetlinjtë do t’i shohin mbi vete banorët e Gurefit siç i shikojnë yjet banorët e tokës, ato yje të shkëlqyeshme nga fundi i natës të cilat dridhen në horizontin prej lindjes deri në perëndim. Kjo është për shkak të dallimeve në gradat e Xhennetit dhe xhennetlitë”. Të pranishmit thanë: “O i Dërguari i All-llahut, ato janë vendbanimet e pejgamberëve, a mund t’i arrijë tjetërkush?” Ai ka thënë: “Gjithqysh! Pasha Atë në sundimin e të cilit është shpirti im, ata janë njerëzit të cilët besojnë në

All-llahun dhe të cilët janë të bindur në vërtetësinë dhe sinqeritetin e pejgamberëve të tyre”.

(Muttefekun alejhi)

Hadithi 1901

Nga Ebu Seid dhe nga Ebu Hurejrete r. anhumata transmetohet se i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. ka thënë: *“Kur banorët e Xhennetit të hyjnë në Xhennet, një thirrës do të thirrë: “Vërtet ju është dhënë jeta dhe mos vdisni kurrë. Juve ju është dhënë shëndeti dhe kurrë mos u sëmuni. Juve ju është dhënë rinia dhe ju kurrë nuk do të plakeni. Juve ju është dhënë kënaqësia dhe ju kurrë nuk do të arrini në mjerim dhe të keqe!”*

(Transmeton Muslimi)

Hadithi 1904

Nga Xherir b. Abdull-llah r.a. transmetohet se ka thënë: *“Kemi qenë tek i Dërguari i All-llahut s.a.v.s. , e ai shikoi në hënën e katërmbëdhjetë dhe tha: “Vërtet ju kështu do ta shihni Krijuesin tuaj dukshëm siç e shihni hënën. Nuk do të ngushtoheni dhe shtyheni ndërmjet veti që ta shihni”.*

(Muttefekun alejhi)

All-llahu i madhëruar thotë:

“Ata, të cilët besojnë dhe bëjnë vepra të mira, Zoti i tyre i udhëzon në rrugë të drejtë, me besimin e tyre, në Xhennet të kënaqësisë ku do të rrjedhin lumenj. Lutja e tyre aty është: “Qofsh lartësuar o All-llah!” dhe përshëndetja e tyre “Paqe!”, ndërsa lutja e fundit “Falënderimi është për All-llahun, Zot i botëve!”

(Junus, 9-10)

I falem All-llahut që na ka drejtuar në tërë këtë. Vërtet ne kurrë nuk do ta zbulonim rrugën e vërtetë, po mos na kishte udhëzuar All-llahu.

All-llahu im, lartësoje Muhammedin, robin dhe pejgamberin tënd, pejgamberin e pastër sikur nga nëna të lindur dhe familjen e Muhammedit, gratë e tij të ndershme dhe pasardhësit e tij, siç ke bërë me Ibrahimin dhe familjen e tij. Dhe bekoje Muhammedin, të pastër sikur nga nëna të lindur dhe familjen e Muhammedit, gratë e ndershme të tij dhe pasardhësit e tij, siç e ke bekuar Ibrahimin dhe familjen e tij në botëra. Vërtet Ti je i falënderuar dhe i madhëruar.

Autori pohon se veprën e ka kryer të hënën, ditën e katërt të Ramazanit, vitin 670 hixhrij në Damask.

(Në gjuhën shqipe vepra u përkthye në Ramazan të vitit 1412 hixhrij në Prizren dhe Prishtinë.)

Përmbajtja:

PARATHËNIE	1
SINQERITETI DHE NIJETI (QËLLIMI) NË TË GJITHA VEPRAT DHE FJALËT E HAPTA DHE TË FSHEHTA	3
TEVBEJA - ISTIGFARI (PENDIMI DHE KËRKIMI I FALJES SË MËKATEVE)	7
DURIMI - QËNDRESA (SABRI)	11
SINQERITETI (SIDKU)	17
VETËKONTROLLIMI (EL-MURAKABE)	18
DEVOTSHMËRIA (ET-TAKVA)	22
BINDJA (JEKÎN) DHE MBËSHTETJA (TEVEKKUL)	24
DREJTËSIA - KORREKTËSIA (ISTIKAMEJA)	27
MEDITIMI NË MADHËRINË E KRIJESAVE TË ALL-LLAHUT	27
INKURAJIMI RECIPROK PËR VEPRA TË MIRA DHE NXITJA E ATIJ QË IA KA MËSYER NJË VEPRE TË MIRË	28
PËRPJEKJA, MUNDIMI, LUFTIMI (EL-MUXHAHEDE)	29
NXITJA E SHTIMIT TË MIRËSIVE NË MBARIM TË JETËS	33
SHUMËSIA E RRUGËVE PËR BAMIRËSI	35

MATURIA NË DËGJUESHMËRI	40
RUAJTJA E VEPRAVE (FETARE).....	44
URDHËRESA E RUAJTJES SË SUNNETIT DHE ADABEVE TË TIJ.....	45
PËRKUSHTIMI NDAJ VENDIMIT TË ALL-LLAHUT	47
NDALIMI I BID'ATEVE DHE I SHFAQJES SË RISIVE (NË FE)...	48
PËR ATË QË FUT SHPREHI TË MIRA APO TË KËQIJA.....	48
UDHËZIMI NË TË MIRË DHE THIRRJA NË UDHËZIM APO NË LAJTHITJE.....	50
NDIHMA RECIPROKE NË BAMIRËSI DHE DEVOTSHMËRI.....	50
KËSHILLIMI (NASIHATI).....	51
URDHËRIMI PËR TË MIRË DHE NDALIMI NGA E KEQJA	52
ASHPËRSIA E DËNIMIT PËR ATE QË URDHËRON PËR TË MIRË OSE NDALON NGA E KEQJA, POR VEPRAT I KA NË KUNDËRSHTIM ME FJALËT	56
URDHËRESA PËR TA PËRMBUSHUR AMANETIN.....	57
NDALIMI I DHUNËS DHE URDHRI PËR PENGIMIN E SAJ.....	59
MADHËRIMI I SHEJTËNIVE TË MUSLIMANËVE, SHPJEGIMI I TË DREJTAVE TË TYRE SI DHE KUJDESI DHE MËSHIRA NDAJ TYRE	63
MBULIMI I TURPEVE TË MUSLIMANËVE DHE NDALIMI I PËRHAPJES SË TYRE PA NDONJË ARSYE TË DOMOSDOSHME	66
PËRMBUSHJA E NEVOJAVE TË MUSLIMANËVE.....	67

NDËRMJETËSIMI-NDËRHJRJA (SHEFA'ATI).....	68
VENDOSJA E RREGULLIT DHE E QETËSISË (PAJTIMI) NË MES NJERËZVE.....	68
VLERA E TË DOBËTVE, TË VARFËRVE DHE TË HUMBURVE	69
PËRZEMËRSIA NDAJ BONJAKËVE, NDAJ VAJZAVE, TË GJITHË TË DOBËTVE, TË VARFËRVE, TË DËSHPËRUARVE DHE BAMIRËSIA, MËSHIRA DHE KUJDESI NDAJ TYRE	72
REKOMANDIMI PËR KUJDES NDAJ GRAVE.....	73
DETYRAT E GRUAS NDAJ BURRIT	75
FURNIZIMI I FAMILJES	76
HARXHIMI I GJËRAVE TË DASHURA DHE TË MIRA	77
DOMOSDOSHMËRIA E URDHËRIMIT TË FAMILJES, FËMIJËVE DHE TË GJITHË ATYRE QË I KA NËN KUJDES PËR DËGJUESHMËRI NDAJ ALL-LLAHUT, NDALIMI I TYRE NGA MOSDËGJUESHMËRIA DHE EDUKIMI E PENGIMI NGA KRYERJA E TË NDALUARAVE	78
E DREJTA E FQINJIT DHE POROSIA PËR TË.....	79
BAMIRËSIA NDAJ PRINDËRVE DHE FAREFISIT.....	80
NDALIMI I KEQTRAJTIMIT TË PRINDËRVE DHE I NDËRPRERJES SË LIDHJEVE FAREFISNORE	84
VLERA E BAMIRËSISË NDAJ MIQVE TË PRINDËRVE, MIQVE TË TË AFËRMVE, TË BASHKËSHORTES DHE TË TJERËVE ..	85
RESPEKTI NDAJ FAMILJES SË TË DËRGUARIT TË ALL- LLAHUT S.A.V.S. DHE SQARIMI I VLERËS SË TYRE	86
NDERIMI I DIJETARËVE (ISLAMË), TË VJETËRVE DHE TË DALLUARVE, DHËNIA E PËRPARËSIVE ATYRE PARA TË	

TJERËVE, LARTËSIMI I TUBIMEVE TË TYRE DHE SHFAQJA E GRADËS SË TYRE.....	88
VIZITA E NJERËZVE TË MIRË, NDEJA ME TA, SHOQËRIMI DHE DASHURIA E TYRE, THIRRJA E TYRE PËR VIZITË, PËR T’U LUTUR PËR TY DHE VIZITA E VENDEVE TË RËNDËSISHME (ISLAME)	89
RËNDËSIA E DASHURISË NË EMËR TË ALL-LLAHUT DHE INKURAJIMI I SAJ, PASTAJ INFORMIMI I NJERIUT TË DASHUR SE E DO DHE ÇKA I THOTË ATIJ KUR TË MËSOJË PËR KËTË	93
SHENJAT E DASHURISË SË ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR NDAJ ROBIT, INKURAJIMI PËR T’U PAJISUR ME KËTË CILËSI DHE PËR ANGAZHIM NË FITIMIN E SAJ.....	94
TËRHEQJA E VËREJTJES (PËR KUJDES) NGA OFENDIMI I NJERËZVE TË MIRË, TË DOBËTVE DHE TË VARFËRVE	95
APLIKIMI I GJYKIMEVE NJERËZORE PËR VEPRAT E JASHTME, KURSE TË FSHEHTAT JANË NË KOMPETENCË TË ALL-LLAHUT.....	96
FRIKA (HAVF).....	97
SHPRESA (ERR-RREXH’A)	99
RËNDËSIA - VLERA E SHPRESËS.....	107
BASHKIMI NË MES FRIKËS DHE SHPRESËS	107
RËNDËSIA E TË QARIT NGA FRIKA E ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR DHE NGA MALLI PËR TË	109
VLERA E JETËS ASKETE (ZUHD) NË KËTË BOTË, INKURAJIMI PËR T’U KËNAQUR ME PAK DHE VLERA E VARFËRISË	110
VLERA E URISË, E JETËS MODESTE DHE VLERA E MODESTISË NË NGRËNIE, PIRJE, VESHMBATHJE DHE NË	

DËFRIMET TJERA TË SHPIRTIT SI DHE BRAKTISJA E KËNAQËSIVE	114
MODESTIA, THJESHTËSIA DHE EKONOMIZIMI NË JETESË DHE NË SHPENZIME SI DHE QORTIMI I LYPJES PA NEVOJË	117
INKURAJIMI I NGRËNIES NGA PUNA E DORËS SË TIJ DHE RUAJTJA NGA LYPJA E EKSPOZIMI I PRANIMIT TË NDIHMAVE	119
BUJARIA, ZEMËRGJERËSIA DHE SHPENZIMI NË VEPRA TË MIRA DUKE QENË I BINDUR NË ALL-LLAHUN E MADHËRUAR	119
ALTRUIZMI DHE JOEGOIZMI	121
VLERA E PASURISË SË ATIJ QË ËSHTË FALËNDERUES (ALL-LLAHUN) - I CILI E FITON DHE E SHPENZON PASURINË SIÇ ËSHTË PARAPARË. (FETARISHT)	121
PËRKUJTIMI I VDEKJES DHE SHKURTIMI I SHPRESËS	123
PREFERIMI I VIZITËS SË VARREZAVE PËR MESHKUJ DHE ÇKA THOTË VIZITORI	124
MOSPREFERIMI I DËSHIRËS TË VDEKJES PËR SHKAK TË NDONJË FATKEQËSIE QË E GODET NJERIUN, PËRVEÇ NËSE BËHET KJO NGA FRIKA E SPEKULIMEVE NË FE	125
PËRKUSHTIMI - DEVOTSHMËRIA DHE LARGIMI I DYSHIMEVE	125
PREFERIMI I IZOLIMIT NGA DEVIJIMI I NJERËZVE GJATË KOHËS APO FRIKA PREJ ÇRREGULLIMEVE NË FE, RËNIA NË HARAM DHE NË GJËRA TJERA TË DYSHIMTA.....	126
VLERA E SHOQËRIMIT ME NJERËZ, PREZENTIMIT NË TUBIMET DHE XHEMATET E TYRE, NË VENDET E MIRËSISË, NË TUBIMET E MËSIMIT DHE TË DHIKRIT ME TA, VIZITA E TË	

SËMURËVE TË TYRE, PREZENTIMI NË XHENAZET E TYRE, NDIHMA E TË NEVOJSHMËVE, UDHËZIMI I TË PADISHMËVE DHE DOBI TË TJERA PËR ATË QË ËSHTË NË GJENDJE TË URDHËROJË PËR TË MIRË DHE TË NDALOJË NGA E KEQJA, PËRMBAJTJA E VETVETES NGA MUNDIMI (TË TJERËT) DHE DURIMI NË MUNDIME (NGA TË TJERËT)	127
PËRULËSIA DHE AFËRSIA NDAJ BESIMTARËVE	127
NDALIMI I MENDJEMADHËSISË DHE VETKËNAQËSISË.....	129
KARAKTERI - MORALI I MIRË.....	130
PËR URTËSINË, TOLERANCËN DHE BUTËSINË	132
KËRKIMI I FALJES DHE LARGIMI NGA INJORANTËT	134
TOLERIMI I SHQETËSIMIT.....	136
HIDHËRIMI NDAJ MOSPËRFILLJES SË LIGJEVE TË SHERIATIT DHE PËRKRAHJA E FESË SË ALL-LLAHUT	136
OBLIGIMI I SUNDUESVE QË TË SILLEN MIRË ME SHTETASIT E TYRE.....	138
PËR VALIUN (SUNDUESIN) E DREJTË.....	139
URDHËROHET DËGJUESHMËRIA E UDHËHEQËSVE NË TË MIRA, NDËRSA NDALOHET DËGJUESHMËRIA E TYRE NË TË KËQIJA.....	140
NDALIMI I KËRKIMIT TË VENDEVE UDHËHEQËSE, PREFEROHET LARGIMI NGA VENDET UDHËHEQËSE NËSE KËTË NUK E KËRKON NEVOJA.....	141
TËRHEQJA E VËREJTJES SUNDUESVE QË TË KENË KUJDES NË ZGJEDHJEN E BASHKËPUNËTORËVE TË MIRË DHE T'U RUHEN ATYRE QË NUK JANË TË VYESHËM	142

NDALOHET VENDOSJA NË VENDET UDHËHEQËSE, GJYKATAT DHE TË NGJASHME ME TO, E PERSONAVE QË I KËRKOJNË OSE LAKMOJNË KËTO POZITA	142
PËR TURPËRIMIN, VLERËN E TIJ DHE NXITJA PËR PASURIMIN ME TË	143
PËR RUAJTJEN E SEKRETIT	143
PËR REALIZIMIN E OBLIGIMIT DHE PËRMBUSHJEN E PREMTIMI	144
PËR VAZHDUESHMËRINË E TRADITAVE TË MIRA	146
PREFEROHET QË GJATË TAKIMIT ME NJERËZ TË JESH I HARESHËM DHE I DASHUR SI ME FJALË ASHTU EDHE ME QËNDRIMIN PERSONAL	146
TË FOLURIT E QARTË DHE T'I SHPJEGOHET BASHKËBISEDUESIT	147
DËGJIMI I BISEDËS SË BASHKËBISEDUESIT QË ËSHTË E NDALUAR SI DHE HESHTJA DHE PREZENTIMI I KUVENDIT TË DIJETARIT ËSHTË PREJ OBLIGIMEVE FETARE	147
PËR PREDIKIMIN DHE MATURINË NË TË.....	148
DINJITETI DHE URTËSIA (MENÇURIA)	148
ARDHJA NË NAMAZ, NË MËSIM DHE NGJASHËM ME TO PREJ IBADETEVE ME DINJITET DHE QETËSI, PA NGUTI ËSHTË VIRTYT FETAR.....	149
NDERIMI I MYSAFIRIT ËSHTË VIRTYT FETAR.....	149
PËRGËZIMI DHE URIMI JANË VIRTYT FETAR.....	149
PËRSHËNDETJA ME MIKUN DHE POROSIA PARA NDARJES PËR SHKAK TË UDHËTIMIT OSE PËR DIÇKA TJETËR, LUTJA PËR TË SI DHE KËRKIMI I LUTJES PREJ TIJ.....	153

PËR UDHËZIMIN DHE KËSHILLIMIN.....	154
SHKUARJA NË NAMAZIN E BAJRAMIT, NË VIZITË TË TË SËMURIT, HAXHXHIUT, GAZIUT-LUFTËTARIT, NË XHENAZE SI DHE TË NGJASHME ME TO, NË NJË RRUGË, NDËRSA KTHIMI NGA KËTO TË BËHET NË DREJTIME TJERA, PËR SHKAK TË SHTIMIT TË VENDEVE NË TË CILAT BËHET IBADET	155
NË CILAT PUNË KANË PËRPARËSI PJESËT E DJATHTA E NË CILAT PJESËT E MAJTA TË TRUPIT	155
FILLIMI ME EMRIN E ALL-LLAHUT DHE MBARIMI ME FALËNDERIMIN E TIJ.....	157
NËNÇMIMI I USHQIMIT ËSHTË I PALEJUESHËM ANDAJ PREFEROHET LAVDIMI I TIJ.....	158
I FTUARI NË ZIAFET ËSHTË I OBLIGUAR TA LAJMËROJ TË PAFTUARIN TË CILIN E KA MARRË ME VETE DHE TË KËRKOJ LEJE	159
OBLIGIMI I NGRËNIES PARA VETES SI DHE I SJELLJES SË MIRË GJATË USHQIMIT.....	159
NDALIMI I NGRËNIES SË DY HURMAVE NË TË NJËJTËN KOHË KUR HAHET NË SHOQËRI	160
URDHËROHET NGRËNIA PREJ SKAJIT TË ENËS, NDËRSA NDALOHET FILLIMI I NGRËNIES PREJ MESIT TË SAJ.....	160
PËR MOSPREFERIMIN E NGRËNIES DUKE QENË I MBËSHTETUR.....	161
MUSTEHABET DHE EDUKATA E TË NGRËNIES	161
EDUKATA DHE SJELLJA GJATË PIJES.....	162
PËR MEKRUHET (QORTIMET) PARA PIJES.....	163
FRYRJA NË ENËN ME UJË ËSHTË E NDALUAR.....	163

PIRJA ULUR ËSHTË MË E MIRË, POR LEJOHET EDHE PIRJA NË KËMBË	163
PREFEROHET QË UJËDHËNËSI TË PIJË I FUNDIT	164
ENËT PËR PIJE	164
Ç'RROBA DHE Ç'NGJYRA PREFEROHEN TË VISHEN.....	164
PËR GJATËSINË E KËMISHËS, MANGËVET, IZARIT, ANËVE TË ÇALLMËS DHE NDALIMIN E ZGJATJES PËR SHKAK TË MENDJEMADHËSISË	166
NUK ËSHTË MIRË TË STOLISEN RROBAT	168
MUSTEHAB ËSHTË VESHJA ME MATUR.....	168
PËR NDALIMIN E VESHJES SË MESHKUJVE ME RROBA TË MËNDAFSHTA DHE ULJEN NË VENDIN E SHTRUAR ME MËNDAFSH, SI DHE LEJIMIN E RROBAVE TË MËNDAFSHTA PËR FEMRA.....	168
LEJOHET VESHJA E MËNDAFSHIT PËR TË ZGJEBOSURIT	169
NDALOHET SHTRUARJA E LËKURËS SË TIGRAVE, HIPJA DHE ULJA MBI TË.....	169
PËR EDUKATËN E TË FJETURIT DHE TË NDENJURIT SHTRIRË	169
SHTRIRJA NË SHPINË, VËNIA E KËMBËS MBI KËMBË ETJ.	170
MIRËSJELLJA NË TUBIM DHE EDUKATA E TË ULURIT.....	171
ËNDRRAT DHE LIDHUR ME TO.....	172
PËR VLERËN E SELAMIT DHE PËRHAPJEN E TIJ	173
SI DUHET TË JEPET SELAMI	175

EDUKATA E SELAMIT	176
PËRSËRITJA E SELAMIT ËSHTË MUSTEHAB ME PERSONIN TË CILIN E TAKON PAS NDARJES, NËSE PERSONI HYN DHE DEL NË TË NJËJTËN KOHË, APO NËSE I NDAN NDONJË DRU APO DIÇKA E NGJASHME.....	176
DHËNIA E SELAMIT PARA HYRJES NË SHTËPI	177
PËRSHËNDETJA E BURRIT ME GRUAN E VET DHE TË AFËRMIT E TIJ, SI DHE PËRSHËNDETJA E GRAVE TË TJERA ME TË CILAT NUK KA KURRFARË LIDHJE. PËRSHËNDETJA E TYRE ËSHTË E KUSHTËZUAR ME SIGURIMIN QË TË MOS VIHET DERI KE FITNELLËKU	177
NDALIMI I PËRSHËNDETJES SË JOMUSLIMANËVE DHE PRANIMI I PËRSHËNDETJES SË TYRE ME SELAM, PËRSHËNDETJA ME SELAM NË NJË GRUP NË TË CILIN KA MUSLIMANË DHE JOMUSLIMANË	178
PËRSHËNDETJA E TË PRANISHMËVE PARA LARGIMIT NGA TUBIMI.....	178
KËRKIMI I LEJES PËR HYRJE NË SHTËPI	178
MËNYRA E PARAQITJES PARA SE TË KËRKOHET LEJE PREJ DIKUJT DHE DHËNIA E TË DHËNAVE TË PËRGJITHSHME SI EMRI DHE MBIEMRI E JO VETËM: UNË APO TË NGJASHME ME TO	179
KËRKIMI I SHËNDETIT PËR ATË QË TESHET ME FJALË ADEKUATE NË RASTIN ADEKUAT	180
MUSTEHAB ËSHTË PËRSHËNDETJA ME SHTRËNGIMIN E DUARVE, BUZËQESHJE DHE PUTHJEN E DORËS SË NJERIUT TË MIRË	181
PËR VIZITËN E TË SËMURIT.....	182
DUAJA PËR TË SËMURIN PARA VIZITËS.....	183

PËR PYETJEN E FAMILJES SË TË SËMURIT PËR GJENDJEN E TIJ.....	185
MUSTEHAB ËSHTË TË POROSITET FAMILJA E TË SËMRIT DHE AI QË SHËRBEN QË TË SILLLEN MIRË NDAJ TIJ.....	185
Ç'THUHET KUR TË MBULOHET I VDEKURI	185
BISEDA TE I VDEKURI DHE SHPREHJA E NGUSHËLLIMIT... 	186
LEJOHET TË QAJTURIT PAS TË VDEKURIT PA VAJTUAR... 	187
PËRMBAJTJA NGA TË FOLURIT PËR DISA GJËRA TË JASHTËZAKONSHME QË I SHEH TE I VDEKURI.....	188
PËR NAMAZIN E XHENAZES, PËRGATITJEN DHE VARRIMIN E TË VDEKURIT DHE NDALIMIN E GRAVE QË TA PËRCJELLIN VARRIMIN E TË VDEKURIT	188
MUSTEHAB ËSHTË TË KETË SA MË SHUMË XHEMAT NË FALJEN E NAMAZIT TË XHENAZES DHE TË KETË SA MË SHUMË SAFA	188
ÇKA LEXOHEM NË NAMAZIN E XHENAZES.....	189
NGUTJA NË LARJEN E BORXHEVE TË TË VDEKURIT DHE PËRGATITJES SË VARRIMIT TË TIJ, POR NËSE VDES PARITMAS LIHET DERISA TË VËRTETOHET VDEKJA E TIJ	190
PËR KËSHILLIMIN KE VARRI	191
SADAKA PËR TË VDEKURIN DHE LUTJA PËR TË	191
SHPREHJE LAVDËRIMI PËR TË VDEKURIN.....	192
PËRFITIMI NGA VDEKJA E FËMIJËVE TË VEGJËL	192
MUSTEHAB ËSHTË NISJA NË UDHËTIM DITËN E ENJTE NË MËNGJES	193

MUSTEHAB ËSHTË PËR RRUGË TË GJATA TË GJESH SHOK TË MIRË, NDËRSA NËSE UDHËTOHET NË GRUPE TË ZGJEDHET UDHËHEQËSI.....	194
PËR EDUKATËN E UDHËTIMIT, VENDOSJES DHE BUAJTJES GJATË UDHËTIMIT, ZGJEDHJEN E BASHKUDHËTARËVE DHE SHOQËRISË.....	194
NDIHMA E SHOKUT	195
Ç'THUHET ME RASTIN E HIPJES MBI KAFSHËN KALËRUESE	195
TEKBIRET E UDHËTARIT NËPËR KODRINA DHE FALËNDERIMI NËPËR RRAFSHINA SI DHE NDALIMI I NGRITJES SË TEPËRT TË ZËRIT GJATË TEKBIREVE.....	196
LUTJA NË RRUGË ËSHTË MUSTEHAB	197
SI DUHET TË VEPROHET ME RASTIN E ARDHJES NË NJË VEND PUSHIMI, SHTËPI, HOTEL ETJ.....	197
KTHIMI NË SHTËPI NGA UDHËTIMI BRENDA MUNDËSISË DITËN E JO NATËN.....	197
NDALOHET UDHËTIMI I GRUAS VETËM NË UDHËTIM TË GJATË.....	197
VLERA E LEXIMIT TË KUR'ANIT.....	198
RUAJTJA DHE PËRSËRITJA E KUR'ANIT	200
ZBUKURIMI I ZËRIT GJATË LEXIMIT TË KUR'ANIT.....	200
PËR LEXIMIN E KAPTINAVE DHE AJETEVE TË POSAÇME ..	200
MUSTEHAB ËSHTË TUBIMI PËR LEXIMIN E KUR'ANIT.....	202
VLERA E ABDESTIT	202

VLERA E EZANIT	203
RËNDËSIA E NAMAZIT	204
VLERA E NAMAZIT TË SABAHUT DHE TË IKINDISË	205
RËNDËSIA E SHKUARJES NË XHAMI.....	206
VLERA E PRITJES SË NAMAZIT.....	207
MBI VLERËN E FALJES ME XHEMAT	207
NXITJA NË FALJEN E NAMAZIT TË SABAHUT DHE TË JACISË ME XHEMAT	207
URDHRI PËR FALJEN E KOHËVE TË NAMAZIT DHE DËNIMI I ASHPËR PËR MOSKRYERJEN E TYRE.....	208
VLERA E SAFIT TË PARË DHE DREJTIMI I SAFEVE.....	209
VLERA E SUNNETEVE TË RREGULLTA.....	211
VËRTETËSIA E DY REKATEVE TË SUNETIT TË SABAHUT..	211
SHKURTIMI I DY REKATEVE TË SUNNETIT TË SABAHUT ...	212
SUNNETET E DREKËS.....	212
MBI SUNNETIN E AKSHAMIT PAS DHE PARA FARZIT	213
SUNNETI I XHUMASË	213
MUSTEHAB ËSHTË FALJA E NAFILES NË SHTËPI.....	214
NXITJA PËR FALJEN E NAMAZIT TË VITRIT	214
NAMAZI I PARADITES - DUHASË.....	215
FALJA E DY REKATEVE PAS MARRJES SË ABDESTIT.....	215
VLERA E XHUMASË, OBLIGIMI I SAJ, LARJA NË TË.....	215

VLERA E IBADETIT TË NATËS.....	216
IBADETI I RAMAZANIT DHE NAMAZI I TERAVISË.....	218
IBADETI NATËN E KADRIT DHE DATA E SAJ	219
RËNDËSIA E PËRDORJES SË MISVAKUT (BRUSHËS) PËR LARJEN E DHËMBËVE.....	219
OBLIGIMI I ZEKATIT, VLERA E TIJ DHE DISA GJËRA RRETH TIJ	220
OBLIGIMI I AGJËRIMIT TË RAMAZANIT DHE VLERA E TIJ ..	224
BUJARIA DHE VEPRAT TJERA TË MIRA, HAJRATET GJATË MUAJIT TË RAMAZANIT E SIDOMOS DHJETË DITËVE TË FUNDIT	225
NUK LEJOHET TË PRITET RAMAZANI ME AGJËRIM	226
VLERA E SYFYRIT DHE VONIMI I TIJ NËSE NUK KA FRIKË PËR AGIMIN E MËNGJESIT	226
VLERA E NGUTJES SË IFTARIT	227
RRETH ÇËSHTJEVE TË AGJËRIMIT	227
VLERA E AGJËRIMIT NË MUAJT MUHARREM, SHA'BAN DHE NË MUAJT E NDALUAR	227
VLERA E AGJËRIMIT DHE TË TJERAVE NË DITËT E PARA TË MUAJIT DHUL-HIXH-XHE	228
VLERA E AGJËRIMIT DITËN E AREFATIT, DITËN E ASHURASË DHE DITËN E NËNTË TË MUAJIT MUHARREM.....	229
MUSTEHAB ËSHTË AGJËRIMI I GJASHTË DITËVE TË MUAJIT SHEVVAL	229

MUSTEHAB ËSHTË AGJËRIMI I DITËS SË HËNË DHE TË ENJTE	229
AGJËRIMI I TRI DITËVE TË ÇDO MUAJI ËSHTË MUSTEHAB	230
VLERA E PËRGATITJES SË IFTARIT DHE LUTJA PËR TË ZOTIN E SHTËPISË.....	231
I'TIKAFI NË DITËT E FUNDIT TË MUAJIT RAMAZAN	231
HAXHXHI	231
LIBRI PËR XHIHADIN	233
SQARIMI I GRUPIT TË DËSHMORËVE (SHEHIDËVE) NË SHPËRBLIMIN E TYRE NË AHIRET, TË CILËVE JU LAHET DHE FALET XHENAZJA PËR DALLIM PREJ ATIJ QË VRITET NË LUFTË ME PABESIMTARËT	242
VLERA E LIRIMIT TË ROBËRVE	243
VLERA E MIRËSISË NDAJ ROBËRVE	243
PËRMBUSHJA E OBLIGIMEVE SI ROB NDAJ ALL-LLAHUT TË MADHËRUAR DHE NDAJ ZOTËRIUT TË TIJ.....	244
VLERA E UDHËTIMIT PËR SHKAK TË SHITBLERJES, DHËNIES DHE MARRJES, GJYKIMIT TË DREJTË, MATJES SË SAKTË, NDALIMI I HEQJES NË PESHË, KUJDESI I TË PASURVE NDAJ TË VARFËRVE.....	244
DITURIA.....	246
PËRMENDJA E ALL-LLAHUT NË KËMBË, ULUR, SHTRIRË, PA ABDEST, XHUNUB DHE GJATË TË PËRMUAJSHMEVE. LEXIMI I KUR'ANIT NUK I LEJOHET XHUNUBIT DHE FEMRËS QË KA TË PËRMUAJSHMET.....	259
FJALËT E TË DËRGUARIT PARA DHE PAS GJUMIT TË TIJ .	259

VLERA E DHIKRIT NË HALLKA, PREFERIMI I MBAJTJES SË TIJ DHE NDALIMI I MOSMBAJTJES SË TIJ PA SHKAK TË ARSYESHËM	260
DHIKRI GJATË SABAHUT DHE AKSHAMIT	262
FJALËT E NDRYSHME PARA GJUMIT	264
VLERA E LUTJES NË MUNGESË	271
PYETJET RRETH ÇËSHTJES SË LUTJES	272
KERAMETET E EVLIJAVE DHE VLERA E TYRE	273
NDALIMI I PËRGOJIMIT DHE URDHRI I RUAJTJES SË GJUHËS	276
NDALIMI I DËGJIMIT TË PËRGOJIMIT DHE URDHRI I DËGJUESIT QË E DËGJON PËRGOJIMIN E NDALUAR QË TA NDALOJË DHE TA PËRGËNJESHTROJË ATË, E NËSE NUK MUNDET TA BËJË KËTË OSE NËSE PËRGOJUESI NUK E PRANON, TA LËSHOJË TUBIMIN E KËTILLË, NËSE MUNDET	279
ÇKA LEJOHET NGA PËRGOJIMI	280
NDALIMI I PËRCJELLJES SË FJALËVE DMTH. PËRCJELLJA E FJALËVE MES NJERËZVE ME QËLLIM TË SHKAKTIMIT TË KONFLIKTEVE	282
PËR NDALIMIN E PËRCJELLJES SË BISEDËS DHE FJALËVE TË NJERËZVE TE PRONARËT NËSE NUK KA NEVOJË PËR TË SI FRIKA PREJ NGATËRRESAVE E TË NGJASHME	283
QORTIMI I DYFTYRËSISË	284
NDALIMI I GËNJESHTRËS	284
ÇKA LEJOHET NGA GËNJESHTRA	289

PËRKRAHJA E ASHPËRSISË NË TË FOLUR DHE NË TË GJYKUAR	290
PËR NDALIMIN E RREPTË TË DËSHMIMIT TË RREJSHËM ..	290
NDALIMI I MALLKIMIT TË NJERIUT PERSONALISHT DHE SHTAZËVE.....	291
LEJIMI I MALLKIMIT TË MËKATARËVE PA PËRCAKTIM.....	292
NDALIMI I SHARJES (BLASFEMISË) SË MUSLIMANIT PA TË DREJTË.....	293
NDALIMI I SHQETËSIMIT TË TË TJERËVE.....	294
NDALIMI I URREJTJES, SHKËPUTJES SË MARRËDHËNIEVE DHE ARMIQËSIVE RECIPROKE	294
NDALIMI I SPIUNIMIT DHE PËRGJIMIT	295
NDALIMI I MENDIMEVE TË KËQIJA PËR MUSLIMANËT, PA NEVOJË.....	296
NDALIMI I NËNÇMIMIT TË MUSLIMANIT	296
NDALIMI I MANIFESTIMIT PUBLIK TË KËNAQËSISË GJATË FATKEQËSISË SË DIKUJ.....	297
NDALIMI I NGACMIMIT RECIPROK PËRKITAZI ME PREJARDHJEN DHE AFËRSINË.....	298
NDALIMI I MASHTRIMIT DHE TRADHTISË	298
NDALIMI I MASHTRIMIT DHE PABESISË	299
NDIKIMI I NUMËRIMIT DHE THEKSIMIT TË MIRËSISË NDAJ DIKUJT E TË NGJASHME	299
NDALIMI I LAVDIMIT DHE PERSEKUTIMIT TË PERSONAVE TË TJERË	300

NDALIMI I NDËRPRERJES SË LIDHJEVE NDËRMJET MUSLIMANËVE MBI TRI DITË, PËRVEÇ NËSE NDËRPRERJA E LIDHJEVE NUK ËSHTË PËR SHKAK TË HEREZËS, THYERJES PUBLIKE TË RREGULLAVE FETARE E TË NGJASHME 301

PËR PËSHPËRITJEN RECIPROKE TË DY PERSONAVE NË PRANINË E TË TRETIT, PA LEJEN E TIJ, PËRVEÇ PËR SHKAK TË NEVOJËS SË VEÇANTË KUR FSHEHIN FSHEHTËSINË, QË ËSHTË E NDALUAR D. M. TH. KUR FLASIN ME GJUHË TË PAKUPTUESHME PËR TË..... 302

PËR NDALIMIN E MUNDIMIT TË ROBIT, KAFSHËS, GRUAS DHE FËMIJËVE PA ARSYE TË SHERIATIT APO MË TEPËR NGA AJO PËR EDUKATË 303

NDALIMI I MUNDIMIT TË TË GJITHA KAFSHËVE, MADJE EDHE TË MORRAVE NË ZJARR 305

NDALIMI I ZVARRITJES SË PAGIMIT TË BORXHIT NGA TË PASURIT 305

QORTIMI I KTHIMIT TË DHURATAVE, MOSDORËZIMI I TYRE PRONARIT TË RI, PËR KTHIMIN, MBAJTJEN E DHURATËS FËMIJËS SË TIJ, PËR QORTIMIN E BLERJES SË ÇDO GJËJE QË KA DHËNË PËR SADAKA NGA PERSONI QË SADAKA I ËSHTË DHËNË, PËR QORTIMIN E BLERJES SË ZEKATIT APO KEFARETIT TË DHËNË E TË NGJASHME. NUK ËSHTË E QORTUESHME TË BLEHET DIÇ NGA E TËRË AJO NGA PERSONI TJETËR TË CILIT BLERËSI PERSONALISHT NUK IA KA DHËNË SADAKAN..... 306

NDALIMI I VEÇANTË I PASURISË SË BONJAKUT 306

PËR NDALIMIN E RREPTË TË KAMATËS..... 307

PËR NDALIMIN E SHTIRJES (HIPOKRIZISË) 308

NDALIMI I SHIKIMIT TË GRUAS SË HUAJ DHE PERSONAVE TË BUKUR, PA ARSYE TË SHERIATIT..... 309

NDALIMI I VETMIMIT ME GRATË QË NUK JANË FAREFISNI E AFËRT	311
NDALIMI I MESHKUJVE NË IMITIMIN E FEMRAVE DHE I FEMRAVE NË IMITIMIN E MESHKUJVE NË VESHJE, LËVIZJE E TË TJERA	312
NDALIMI I IMITIMIT TË DJALLIT DHE JOBESIMTARIT	312
NDALIMI I XHUFKËS NË KOKË, PASI TË RRUHET NJË PJESE E KOKËS	312
NDALIMI I GËRSHETIMIT TË FLOKËVE TË HUAJA, TATUAZHIT DHE MPREHJES SË DHËMBËVE	312
PËR QORTIMIN E PASTRIMIT PAS NEVOJËS SË MADHE DHE TË VOGËL ME DORË TË DJATHTË PA ARSYE	313
PËR QORTIMIN E ECJES ME NJË MBATHËSE APO MESTE PA ARSYE DHE QORTIMI I MBATHJES SË TYRE DUKE QËNDRUAR NË KËMBË PA NDOJË ARSYE.....	314
NDALIMI I LËNIES SË ZJARRIT NË SHTËPI GJATË FJETJES OSE NË SITUATA TË NGJASHME, QOFTË ZJARRI NË LLAMBË OSE DIKU TJETËR.....	314
NDALIMI I VAJTIMIT PËR TË VDEKURIT, I GODITJES NË FYTYRË, SHKYERJES SË GJOKSIT, NDALIMI I SHKULJES SË FLOKËVE, RRUARJES SË TYRE DHE PISKAMËS	314
NDALIMI I SHKUARJES TE FALLTORI, ASTROLOGU, PARADËFTUESI ETJ.	315
PËR NDALIMIN E PIKTURIMIT TË SHTAZËVE NË SHTROJË, NË MURE, NË RROBA, NË PARA, NË JASTËK ETJ. PËR NDALIMIN E TRAJTIMIT TË FIGURAVE (IDHUJVE) DHE FOTOGRAFIVE JASHTË MUREVE DHE OBJEKTEVE E LOKALEVE TË TJERA DHE PËR URDHRIN E SHKATËRRIMIT TË FIGURAVE KUDO QË T'I GJEJMË	315

**QORTIMI I HIPJES NË XHEL-LALEH, QOFTË AJO MASHKULL
APO FEMËR, PËRVEÇ NËSE HAN USHQIM TË PASTËR,
ATËHERË EDHE MISHI I ËSHTË I PASTËR DHE NUK
QORTOHET (HIPJA NË TË)..... 316**

**QORTIMI I ARMIQËSISË NË MESXHID, NGRITJES SË ZËRIT
NË TË: PYETJES PËR SENDIN E HUMBUR DHE PUNËT
PRIVATE 316**

**PËR NDALIMIN E QETHJES DHE PRERJES SË THONJVE
GJATË 10 DITËVE TË DHUL-HIXHXHES PËR PERSONAT QË
KANË PËR TË THERË KURBAN, DERISA NUK E KRYEJNË
THERJEN 317**

**PËR NDALIMIN E BETIMIT ME KRIJESAT, QOFTË ME
PEJGAMBERIN, KA'BEN, ENGJËJT, QIEJT, PRINDËRIT,
JETËN, SHPIRTIN, KOKËN, JETËN E SULLTANIT, BEGATITË E
SULLTANIT, TOKËN (TYRBEN) E NDONJË PERSONI TË
NJOHUR DHE ME EMANETIN. E KJO ËSHTË NDALIMI MË I
RREPT 317**

**PËR RREPTËSINË E NDALIMIT TË BETIMIT TË RREJSHËM
QËLLIMISHT 318**

**AI QË VËREN SE BETIMI I TIJ ËSHTË I GABUESHËM, ËSHTË E
PREFERUESHME TA THEJË, E ATËHERË TË BËJË KEFARETI
JEMIN 318**

**QORTIMI I KËRKESËS TJETËR TË NJERIUT NGA ALL-LLAHU I
MADHËRUAR PËRVEÇ XHENNETIT DHE QORTIMI I NDALIMIT
TË ATIJ QË KËRKON NË EMËR TË ALL-LLAHU DHE
NDËRMJETËSIMIN E TIJ..... 319**

QORTIMI I SHARJES SË ETHEVE..... 319

**PËR NDALIMIN E SHARJES SË ERËS DHE Ç'DUHET THËNË
KUR FRYNË AJO..... 319**

PËR NDALIMIN E EMËRTIMIT TË NJË MUSLIMANI “O I PAFË” (O KAFIR).....	320
QORTIMI I TË FOLURIT ME ZË TË THELLË, SH TREMBËRIMIT TË GOJËS, TË FOLURIT ME GRAMATIKË PA E NJOHUR ATË, I PËRDORIMIT TË FJALËVE TË RRALLA DHE IMTËSITË E ZGJEDHIMIT GJATË TË DREJTUARIT MASËS SË GJERË E TË NGJASHME.....	320
QORTIMI I EMËRTIMIT TË RRUSHIT ME TERMIN “KERM” (VRESHTË)	321
PËR NDALIMIN E PËRSHKRIMIT TË BUKURISË SË NJË FEMRE, NJË NJERIU, PËRVEÇ PËR QËLLIME TË SHERIATIT SIKUR PËR KURORËZIM E TË NGJASHME	321
QORTIMI I KRAHASIMIT TË SHPREHJES “Ç’DON ALL-LLAHU” DHE “Ç’DON FILANI.....	321
QORTIMI I BISEDËS (SË KOTË) PAS JACISË SË FUNDIT	321
MBI NDALIMIN E LËSHIMIT TË SHTRATIT TË BURRIT NGA ANA E GRUAS SË TIJ, PËRVEÇ PËR SHKAQE TË ARSYESHME TË SHERIATIT.....	322
QORTIMI I VËNIES SË DUARVE NË BREZ (IJE) GJATË NAMAZIT.....	322
QORTIMI I FALJES SË NAMAZIT I URITUR GJATË USHQIMIT TË GATSHËM DHE I FALJES SË NAMAZIT DUKE DURUAR NEVOJËN E VOGËL DHE TË MADHE	323
QORTIMI I SHIKIMIT RRETH E RROTULL GJATË NAMAZIT.	323
QORTIMI I DALLIMIT TË DITËS SË XHUMASË ME AGJËRIM APO I NATËS SË SAJ ME NAMAZ	323
PËR NDALIMIN E AGJËRIMIT TË VAZH DUESHËM (LIDHUR) KURSE AI ËSHTË AGJËRIMI DYDITOR APO MË SHUMË, PA NGRËNË DHE PA PIRË NDËRMJET TYRE.....	324

PËR NDALIMIN E RREPTË TË IKJES SË ROBIT NGA ZOTËRIU I TIJ.....	324
PËR NDALIMIN E NDËRMJETËSIMIT NË LIGJET E ALL-LLAHUT.....	325
QORTIMI I PRIVILEGJIMIT TË NJË FËMIJE NDAJ FËMIJËVE TJERË, VETJAK NË DHURATA.....	325
PËR NDALIMIN E HEQJES SË STOLIVE DHE EROSJES MBI TRI DITË PËR NJË TË VDEKUR, PËRVEÇ PËR BASHKËSHORTIN KATËR MUAJ E DHJETË DITË.....	326
PËR NDALIMIN E SHITJES (SË MALLIT) NGA VENDASI BEDUINIT (TË HUAJIT), NDALIMIN E PRERJES SË RRUGËS ATYRE QË SJELLIN MALL (PARA SE TË NJOFTOHEN ME ÇMIMIN E TREGUT), PËR NDALIMIN E NDËRHYRJES NË SHITBLERJE TJETRIT, NDALIMIN E NDËRHYRJES NË FEJESË, PËRVEÇ NËSE LEJON OSE E KTHEN.....	327
PËR NDALIMIN E SHPENZIMIT TË PASURISË JASHTË QËLLIMEVE TË LEJUARA ME SHERIAT.....	328
QORTIMI I REFUZIMIT TË AROMËS PA ARSYE.....	328
QORTIMI I LAVDIMIT PARA SYVE TË DIKUJT, PËR TË CILIN EKZISTON RREZIKU NGA PRISHJA PREJ VETËKËNAQËSISË, NË TË KUNDËRTËN ËSHTË I LEJUAR.....	328
QORTIMI I IKJES NGA VENDI KU ËSHTË PARAQITUR MURTAJA DHE QORTIMI I LARGIMIT NGA VENDI I KËTILLË.....	329
NDALIMI I PËRDORIMIT TË ENËS SË ARIT DHE TË ARGJENDIT PËR USHQIM, PËR PIJE, PËR PASTRIM DHE NEVOJA TJERA E PËRDORIME.....	330
NDALIMI I VESHJES SË NJERËZVE ME VESHJE NGJYRË SHAFRANI.....	331

**NDALIMI I POHIMIT TË NJERIUT SE BABA E KA DIKË TJETËR
PËRVEÇ BABAIT TË TIJ DHE NDALIMI I PRANIMIT PËR
SUNDUES DIKË TJETËR PËRVEÇ SUNDUESIT TË VËRTETË
..... 331**

**SQARIMI PËR ATË ÇKA KA PËRGATITUR ALL-LLAHU PËR
BESIMTARËT NË XHENNET 337**